

Den Europæiske Unions Tidende

C 48

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

54. årgang

15. februar 2011

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser</i>	
	BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER	
	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg	
	465. plenarmøde den 15. og 16. september 2010	
2011/C 48/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution om »Romabefolkningens situation i Den Europæiske Union«	1
	UDTALELSER	
	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg	
	465. plenarmøde den 15. og 16. september 2010	
2011/C 48/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den Europæiske Unions strategi for Donauregionen (sonderende udtalelse)	2
2011/C 48/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den lovlige indvandrings rolle på baggrund af de demografiske udfordringer (sonderende udtalelse)	6

DA

Pris:
8 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2011/C 48/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønne job (sonderende udtalelse)	14
2011/C 48/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om situationen inden for EU's tropiske tunfiskerflåde og dens udfordringer (sonderende udtalelse)	21
2011/C 48/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om hen imod et europæisk område for færdselssikkerhed: strategiske retningslinjer for færdselssikkerhed indtil 2020 (udtalelse efter anmodning fra Europa-Parlamentet)	27
2011/C 48/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om finansieringsstrukturer for SMV'er i forbindelse med den nuværende økonomiske situation (initiativudtalelse)	33
2011/C 48/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om efter krisen: et nyt finanssystem i det indre marked (initiativudtalelse)	38
2011/C 48/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kreativitet og iværksætterånd: veje ud af krisen (initiativudtalelse)	45
2011/C 48/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's reaktion på forskydningen i den økonomiske magt på verdensplan (initiativudtalelse)	51
2011/C 48/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om økonomisk genopretning: status og konkrete initiativer (initiativudtalelse)	57
2011/C 48/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Mod et verdenstopmøde om bæredygtig udvikling i 2012« (initiativudtalelse)	65
2011/C 48/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbedring af modellerne for inddragende offentlig-private partnerskaber gennem udbredelse af e-tjenester for alle i EU-27 (initiativudtalelse)	72
2011/C 48/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om hvilke tjenesteydelser af almen interesse er der behov for som svar på den økonomiske krise? (initiativudtalelse)	77
2011/C 48/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's nye energipolitik: gennemførelse, effektivitet og solidaritet for borgerne« (initiativudtalelse)	81
2011/C 48/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbindelserne mellem EU og Canada (initiativudtalelse)	87
2011/C 48/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Handicappedes situation i Middelhavs-partnerlandene« (initiativudtalelse)	94
2011/C 48/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's politik for flersprogethed (tillægsudtalelse)	102

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

465. PLENARMØDE DEN 15. OG 16. SEPTEMBER 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution om »Romabefolkningens situation i Den Europæiske Union«

(2011/C 48/01)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin plenarforsamling den 15.-16. september 2010 (mødet den 16. september 2010) følgende resolution med 151 stemmer for, 22 imod og 28 hverken for eller imod:

1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg fordømmer kraftigt diskriminerende handlinger mod romaer og andre etniske mindretal.
2. EØSU har altid gjort sit for at forsvare de grundlæggende rettigheder for alle mennesker, der bor i Den Europæiske Union, og er altid gået imod enhver form for diskrimination af nationale mindretal, racisme og fremmedhad. Lissabontraktatens ikrafttrædelse har styrket såvel de lovgivningsmæssige og politiske rammer for en sådan strategi som de dertil hørende instrumenter for dens gennemførelse.
3. Udvalget har i øvrigt altid insistert på retten til fri bevægelighed og ophold for alle EU-borgere og deres familiemedlemmer i overensstemmelse med fællesskabsretten.
4. Udvalget har altid været en varm fortaler for politikker for aktiv social integration af mindretal og migranter, herunder navnlig romaerne.
5. EØSU vil også gerne vise sin støtte til retsstatsprincippet, ifølge hvilket ansvaret for enhver handling, herunder også eventuelle kriminelle handlinger, altid påhviler det enkelte individ.
6. EØSU er bevidst om, at problemerne med integration af romabefolkningen først og fremmest er en udfordring for de berørte medlemsstater, men peger dog på EU's ansvar i henhold til den nye traktat og behovet for en reaktion på EU-niveau, både for at tage hensyn til romabefolkningens særlige karakteristika og for at sikre ligebehandling i hele EU.
7. EØSU er aktiv fortaler for økonomisk og social integration af romabefolkningen såvel som andre mindretal og migranter og foreslår de øvrige EU-institutioner at iværksætte en omfattende og overbevisende strategi over for medlemsstaterne for at opnå en ægte integration baseret på alle EU-borgeres fælles rettigheder og pligter. En sådan strategi skal udarbejdes i samarbejde gennem inddragelse af romasamfundene, og den skal understøttes med midler, der svarer til og er afstemt efter den store opgave, der er tale om.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale
Udvalg

Martin WESTLAKE
Generalsekretær for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale
Udvalg

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

465. PLENARMØDE DEN 15. OG 16. SEPTEMBER 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den Europæiske Unions strategi for Donauregionen (sonderende udtalelse)

(2011/C 48/02)

Ordfører: **Miklós BARABÁS**Medordfører: **Mihai MANOLIU**

Den 26. februar 2010 besluttede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg efter anmodning fra næstformand for Kommissionen, Maroš Šefčovič, at afgive en sonderende udtalelse om

Den Europæiske Unions strategi for Donauregionen.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Miklós Barabás til ordfører og Mihai Manoliu til medordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 20. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september, følgende udtalelse med 123 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og forslag

1.1 Fokus for denne EØSU-udtalelse er at gribe den mulighed, som Kommissionen har givet det organiserede civilsamfund i Europa for at fremsætte specifikke, konkrete forslag som input til handlingsplanen for den Donaustrategi⁽¹⁾, der er under udarbejdelse. EØSU håber, at dets anbefalinger på dækkende vis afspejler udvalgets og det organiserede civilsamfunds engagement i og stærke opbakning til strategien. EØSU forventer, at den fremtidige strategi reelt vil medvirke til at forbedre leve- og arbejdsvilkårene for alle de mennesker, der bor i Donauregionen, som det opfatter som et spejl på Europa.

1.2 På politisk niveau gælder det for den planlagte Donaustrategi, at den:

1.2.1 må være åben, omfatte alle og være lydhør over for sociale, økonomiske og miljømæssige hensyn, tage forslag fra civilsamfundsorganisationer i betragtning og bygge på deres erfaringer;

1.2.2 fordi der er tale om komplekse og indbyrdes forbundne spørgsmål, kun vil være effektiv, hvis der konsekvent anlægges en integreret tilgang og ikke tages sektorspecifikke hensyn, og hvis der lægges vægt på, at de berørte interessenters målsætninger skal opfyldes;

1.2.3 må inkludere og søge at tilskynde til samarbejde inden for »bløde sikkerhedsområder«, som samarbejde mellem alarmtjenester i tilfælde af naturkatastrofer, om bevægeligheden for arbejdstagere, virksomheder osv. og om udviklingen af nødplaner for håndtering af miljøulykker;

1.2.4 må bidrage til, at Lissabontraktatens potentiale i højere grad udnyttes, f.eks. ved konsekvent at anvende princippet om deltagelsesdemokrati;

1.2.5 må være egnet til

a. som en politik til udvikling af makroregioner at yde et reelt bidrag til at gøre den europæiske integration dybere, særligt inden for rammerne af Europa 2020-programmet (intelligent, bæredygtigt og inklusivt);

(¹) Den fremtidige Donaustrategi kommer til at omfatte følgende EU-medlemsstater: Tyskland, Østrig, Ungarn, Slovakiet, Tjekkiet, Slovenien, Bulgarien og Rumænien og følgende tredjelande: Kroatien, Serbien, Ukraine, Moldova, Bosnien-Hercegovina og Montenegro.

b. at bringe de 6 lande i regionen, der ikke er medlemmer af EU, tættere på EU og støtte dem i deres integrationsbestræbelser;

1.2.6 må afspejle EU's makroregionale politik og det organiserede civilsamfunds aktive og konstruktive rolle og bidrag;

1.2.7 må bidrage til samordningen af de samarbejdsordninger, der allerede findes på forskellige niveauer og i forskellige egne af regionen, og gøre dem mere effektive og forhindre overlapninger;

1.2.8 må have en klar, enkel og gennemsigtig styringsstruktur baseret på en bottom-up-tilgang i forhold til det organiserede civilsamfund; resultaterne bør evalueres på årlige konferencer;

1.2.9 må gennemføres som en proces, der giver plads til fleksibilitet, og hvorunder der kan foretages regelmæssige evalueringer og, når der er mulighed herfor, tildeles yderligere finansielle ressourcer;

1.2.10 må fastsætte realistiske mål og - for at sikre en vellykket gennemførelse - foretage en prioritering. Der bør udarbejdes en handlingsplan for opfyldelsen af disse mål på mellem- og langt sigt. Af handlingsplanen må det tydeligt fremgå, at aktiv inddragelse af alle interessenter i overensstemmelse med partnerskabsprincippet er en helt afgørende forudsætning for, at strategien bliver en succes;

1.2.11 må udmønte sig i synlige og konkrete resultater for samfundet og borgerne, der fører til bedre arbejds- og levevilkår for borgerne, herunder de unge;

1.2.12 må afspejle vigtigheden af social og civil dialog;

1.2.13 må anerkende betydningen af sammenkoblingsmuligheder i Donauregionen;

1.2.14 må tage erfaringerne med gennemførelsen af EU-strategien for Østersøområdet i betragtning.

1.3 *Praktiske forslag på civilsamfundsniveau til handlingsplanen, der skal ledsage den planlagte Donaustrategi:*

1.3.1 Der bør etableres et regionalt netværk af civilsamfundsorganisationer (civilsamfundsforum for Donauområdet) for bl.a. at gøre det muligt at iværksætte fælles tiltag og projekter. Medlemmerne af netværket kunne mødes en gang om året i forskellige lande i regionen.

1.3.2 Der er behov for arrangementer (møder, festivaler, besøg, udstillinger, messer osv.) for at styrke samhørigheden

hos folk i Donauregionen, udvikle en regional bevidsthed og bevare den kulturelle mangfoldighed, særligt når det gælder de unge. Et regionalt kulturelt tidsskrift burde også kunne medvirke til opfyldelsen af dette mål.

1.3.3 Der bør afholdes en Donauuge et nyt sted hvert år. Dette kunne være et egnet forum til drøftelse af aktuelle emner med forbindelse til Donaustrategien og til fremlæggelse af resultater.

1.3.4 For at sikre fortsat opbakning til strategien fra borgerne og det organiserede civilsamfund i EU og i de tredjelande, der grænser op til EU, skal der være en effektiv og vedvarende kommunikationsstrategi om Donaustrategien.

1.3.5 Programmer, der udvikles som led i Donaustrategien, bør have særlig fokus på de dårligst stillede og marginaliserede grupper, især romaerne.

1.3.6 Den regelmæssige kontakt og samarbejdet mellem interessenterne i regionen bør styrkes. Det samme gælder den sociale og civile dialog. I den forbindelse kunne de økonomiske og sociale råd på nationalt niveau spille en vigtig rolle.

1.3.7 Etableringen af et forum for erhvervslivet i Donauområdet med deltagelse af sociale og økonomiske aktører kunne blive et vigtigt redskab for samarbejdet og den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i Donauregionen. De finansieringsprogrammer, som kan anvendes til tilrettelæggelsen af dette forum, bør være åbne for arbejdsgiverorganisationerne i regionen, som også bør opfordres til at deltage i programmerne.

1.3.8 En yderligere lempelse eller fjernelse af hindringerne for den frie bevægelighed og håndhævelse af principperne om anstændigt arbejde og rimelig løn bør kunne bringe folk tættere på hinanden.

1.3.9 I forbindelse med gennemførelsen af Donaustrategien bør der gøres brug af informationssamfundets resultater og tjenester.

1.3.10 Der kunne nedsættes en international forskergruppe til at foretage en videnskabelig analyse og undersøgelse af strategiske spørgsmål i Donauregionen. Gruppens arbejde bør finansieres via en legatordning.

1.3.11 Vi må overveje, hvordan de europæiske år og EU's tematiske programmer kan knyttes sammen med Donaustrategien.

1.3.12 Initiativer om undervisning i de sprog, der tales i regionen, bør støttes.

1.3.13 EØSU bør etablere et permanent observatorium eller en studiegruppe om Donaustrategien.

1.3.14 Visse dele af Donaustrategien og den dertil knyttede handlingsplan bør gennemføres og overvåges af et forvaltningsudvalg, hvori der sidder repræsentanter for det organiserede civilsamfund. Udvalget kunne udarbejde årlige rapporter om sine konklusioner.

1.3.15 Parallelt med vedtagelsen af Donaustrategien bør Kommissionen også fremme forskellige pilotprojekter, der egner sig til at afprøve og indhente nogle første erfaringer.

1.3.16 Donaustrategien og handlingsplanen kunne gennemføres med økonomisk støtte fra forskellige kilder. Ud over støtte fra EU (først og fremmest fra strukturfondene) kunne der være tale om støtte fra landene i regionen, den private sektor og internationale finansielle institutioner. Under forudsætning af støtte fra disse kilder anbefaler vi, at der oprettes en særlig fond.

1.3.17 EØSU opfatter Donaustrategien, der efter planen skal vedtages i første halvår af 2011 under det ungarske formandskab, som et meget vigtigt redskab for udviklingen af en dynamisk, konkurrencedygtig og blomstrende Donauregion med plads til alle.

2. Retningslinjer for Donaustrategien

2.1 I forbindelse med udviklingen af Donaustrategien er det vigtigt, at der fastlægges nogle teoretiske rammer for samarbejdet i Donauregionen, som kan understøtte strategien, og et handlingsprogram til gennemførelse af strategien.

2.2 Det er derfor vigtigt, at følgende tages i betragtning i forbindelse med udviklingen af Donaustrategien:

— aspekter vedrørende økonomisk, social og territorial samhørighed;

— Donauflodens betydning for transport og infrastruktur (med særlig fokus på den paneuropæiske transportkorridor VII, som berører Donau) og de dertil knyttede muligheder for generelt at udvikle økonomiske aktiviteter; behovet for at støtte foranstaltninger om vedligeholdelse af sejlrender, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til transporten og fjerne de flaskehalse for skibstransporten, som der henvises til i det prioriterede projekt TEN-T 18 (og hvor den fælles erklæring, der er indgået under Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau (ICPDR), bør ses som en retningslinje og håndhæves i praksis); videreføre intermodale transportprojekter (opførelse af containerterminaler i havne) og komplementære vejtransportprojekter i Donauregionen

(broer med stor betydning for varetransportstrømmene); behovet for at udføre projekter, der vil have stor betydning for udviklingen, f.eks. kanalen mellem Donau og Bukarest, som ville gavne den europæiske økonomi;

— Donau som drikkevands- og energikilde og som et naturligt miljø, der skal bevares - nøgleelementet er bæredygtig udvikling; energiinfrastrukturprojekter som vandkraftværker bør støttes;

— den rolle som innovation, forskning og uddannelse spiller i regionen;

— behovet for turisme i Donauområdet og mulighederne for udvikling af landdistrikterne. Med hensyn til sidstnævnte bør man overveje at finansiere projekter, som kan sætte skub i aktiviteter i de lande, hvor der er stærke landbrugstraditioner. Gennem finansiering af infrastruktur til lastning af korn ville man kunne udnytte mulighederne i det lokale landbrug, særligt i landene med gamle landbrugstraditioner;

— flodens rolle i udviklingen af en fælles Donaubevidsthed og -identitet, der kan supplere den europæiske bevidsthed og identitet. Her spiller kulturel dialog og solidaritet en vigtig rolle, også mellem EU-landene og tredjelændene i regionen;

— ved enhver stigning i transportmængden må der tages hensyn til miljøet;

— etablering af konfliktløsningsmuligheder, der kan løse de spændinger, der historisk har været i regionen.

2.3 I lyset af de meget forskellige og ofte indbyrdes konkurrerende værdier og interesser er det helt afgørende, at der udarbejdes en integreret Donaustrategi, der bygger på fælles principper, som ikke blot tager hensyn til økonomiske argumenter, men også til sociale behov og faktorer, herunder civilsamfundets synspunkter og bidrag.

2.4 En vellykket strategi for Donau, der tager udgangspunkt i økonomisk, territorial og social samhørighed, vil føre til skabelsen af en dynamisk, konkurrencedygtig og blomstrende Donauregion.

3. Baggrund

3.1 Det Europæiske Råd anmodede på sit møde den 18.-19. juni 2009 Kommissionen om at udarbejde en EU-strategi for Donauregionen inden udgangen af 2010. I forbindelse med det forberedende arbejde blev der indhentet mange synspunkter, ikke mindst som led i den åbne høring som Kommissionen iværksatte.

3.2 EØSU bakker fuldt og helhjertet op om Den Europæiske Unions nye makroregionale strategi og udarbejdelsen af en Donaustrategi i den sammenhæng. Som den institution, der repræsenterer det organiserede civilsamfund i EU, er EØSU parat til at spille en aktiv rolle og tage initiativ til at udforme og gennemføre strategien.

3.3 EØSU's interesse for og engagement i Donaurelaterede spørgsmål er ikke ny. Udvalget har således igennem årene vedtaget mange dokumenter om forskellige emner som transport og miljøet. Af disse dokumenter fremgår det tydeligt,

hvorfor EØSU mener, at Donauregionen er vigtig, og hvorfor det bakker op om udviklingen af en Donaustrategi.

3.4 Det skal påpeges, at de seneste udvidelser af EU har flyttet Unionens geografiske centrum længere mod øst, hvorimod det økonomiske tyngdepunkt stadig er i Vesteuropa. Økonomisk, territorial og social samhørighed, der er et nøgleelement i Donaustrategien, og praktiske ideer til, hvordan strategien kan gennemføres, er velegnede som bidrag til at få rettet op på denne ubalance.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den lovlige indvandrings rolle på baggrund af de demografiske udfordringer (sonderende udtalelse)

(2011/C 48/03)

Ordfører: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

I brev af 16. februar 2010 anmodede Joëlle Milquet, vicepremierminister samt minister for beskæftigelse og lige muligheder med ansvar for migrations- og asylpolitik, på vegne af det kommende belgiske EU-formandskab og under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om

Den lovlige indvandrings rolle på baggrund af de demografiske udfordringer.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder. Sektionen vedtog sin udtalelse den 2. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 115 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU mener, at det er nødvendigt at anlægge et helhedssyn på de demografiske udfordringer og tage en lang række økonomiske, sociale og politiske aspekter med i betragtning. Lovlig indvandring er en del af EU's svar på, hvordan den nuværende demografiske situation skal takles.

1.2 De europæiske borgeres interne mobilitet er begrænset og mindre end indvandringen af statsborgere fra tredjelande. Udvalget mener, at barriererne bør nedbrydes, og at de europæiske arbejdstageres interne mobilitet bør fremmes.

1.3 EØSU støtter Europa 2020-strategiens mål om, at beskæftigelsesfrekvensen for de 20-64-årige skal stige til 75 % gennem større inddragelse af kvinder og ældre arbejdstagere samt bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet.

1.4 Den fælles indvandringspolitik bør have en strategisk tilgang og en vision på mellemlangt og langt sigt. Den skal tage hensyn til alle aspekter: demografisk situation, arbejdsmarkedsudvikling, integration, kulturel mangfoldighed, grundlæggende rettigheder, ligebehandling, ikke-forskelsbehandling og samarbejde med oprindelseslandene.

1.5 Det er den enkelte medlemsstats opgave at træffe afgørelse om nye indvandreres indrejse. EU kan gennem en fælles politik og en høj grad af harmonisering af lovgivningerne skabe en stor merværdi.

1.6 På trods af visse nationale forskelle har EU og medlemsstaterne brug for en åben lovgivning, som tillader arbejdskraftmigration ad lovlige og gennemsigtige kanaler både for højt

kvalificerede arbejdstagere og for arbejdstagere til mindre kvalificerede job.

1.7 Med tanke på de demografiske udfordringer mener EØSU, at de gældende direktiver bør ændres, og at der bør udvikles nye lovgivningsinstrumenter.

1.8 Med vedtagelsen af Lissabontraktaten er chartret om de grundlæggende rettigheder trådt i kraft. Det vil fremme en mere afbalanceret EU-tilgang til lovgivningen om indvandring og betyde, at der i højere grad tages hensyn til menneskerettighederne.

1.9 Alligevel ser man, at intolerance, racisme og fremmedhad mod indvandrere og minoriteter tager til i Europa. Det er nødvendigt, at de politisk ansvarlige, de toneangivende arbejdsmarkedsorganisationer og medierne optræder meget ansvarligt og går i spidsen med et godt eksempel i politisk og social henseende for at afværge en sådan adfærd. EU's institutioner skal handle med beslutsomhed, og civilsamfundets organisationer skal aktivt bekæmpe disse ideologier og adfærdsmønstre.

1.10 Europæisk lovgivning om indvandring skal sikre ligebehandling på grundlag af princippet om ikke-forskelsbehandling.

1.11 Samarbejdet med oprindelseslandene bør ikke udelukkende baseres på bekæmpelse af ulovlig indvandring, tilbagesendelse og grænsekontrol. Aftalerne skal være til gavn for alle parter: for indvandrerne, så deres grundlæggende rettigheder overholdes, for oprindelseslandet, så udvandringen kan indvirke positivt på dets økonomiske og sociale udvikling, og for de europæiske værtssamfund.

1.12 Den fælles indvandringspolitik bør omfatte integration, som er en social tovejsproces med gensidig tilpasning mellem indvandrerne og værtssamfundet, der bør støttes gennem en god forvaltning i EU, både på nationalt niveau og på regionalt og lokalt niveau. En fælles europæisk tilgang har en stor merværdi, da den forbinder integrationen med traktatens værdier og principper, med principperne om ligebehandling og ikke-forskelsbehandling, med chartret om de grundlæggende rettigheder, den europæiske menneskerettighedskonvention og Europa 2020-dagsordenen.

1.13 EØSU foreslår, at Europa-Kommissionen anmoder om at få udarbejdet en sonderende udtalelse om det hensigtsmæssige i at oprette en europæisk platform for dialog til forvaltning af indvandringen af arbejdskraft.

2. Befolkningen i Den Europæiske Union

2.1 EU har et befolkningstal på knap **500 millioner** ⁽¹⁾. I de sidste ti år har befolkningsudviklingen været positiv med en stigning på over 18 millioner ⁽²⁾.

2.2 Der er dog store forskelle landene imellem. I nogle lande, især Ungarn, Polen, Bulgarien og Rumænien, er befolkningstallet dalet. I resten af EU's medlemsstater har befolkningstallet været stabilt eller stigende, især i Spanien, Frankrig, Italien og Storbritannien. Der er også konstateret store regionale forskelle i visse medlemsstater.

2.3 **Den naturlige befolkningsvækst** har givet lidt over 3 mio. nye indbyggere i EU ⁽³⁾. I absolutte tal har Frankrig, Storbritannien, Spanien og Holland haft den største naturlige befolkningsfremgang, men også andre lande har haft positive tal. Den største naturlige befolkningsstilbagegang tegner Tyskland, Bulgarien, Rumænien og Ungarn sig for.

2.4 **Befolkningen i EU bliver ældre og ældre.** Andelen af børn under 15 år i befolkningen er faldet fra 17,7 % i 1998 til 15,7 % i 2008.

2.5 Andelen af indbyggere i EU over 65 år er steget fra 15,3 % i 1998 til 17 % i 2008. Denne andel er faldet lidt i Irland og Luxembourg, mens den i Tyskland og Italien nærmer sig 20 % og i Grækenland ligger over 18,5 %.

2.6 **Den demografisk betingede forsørgelsesbyrde** ⁽⁴⁾ i EU har i de sidste ti år holdt sig på et stabilt niveau, idet den i 1998 lå på 49,2 % og i 2008 på 48,6 %. I Danmark, Tyskland,

⁽¹⁾ Foreløbige oplysninger fra Eurostat pr. 1. januar 2009.

⁽²⁾ Beregnet på grundlag af Eurostatdata for perioden 1999-2009, pr. 1. januar hvert år.

⁽³⁾ Beregning på grundlag af Eurostatdata for årene 1999-2008 (fødsler minus dødsfald).

⁽⁴⁾ Defineret som forholdet mellem på den ene side summen af indbyggere under 15 år og over 65 år og på den anden side antallet af indbyggere på 15-64 år.

Grækenland, Italien og Nederlandene er den steget i disse år, mens den har holdt sig på et stabilt niveau i Frankrig og Finland og er faldet i de øvrige medlemsstater, især i de lande, hvor andelen af børn og unge er faldet mest.

2.7 **Den samlede fertilitet** ⁽⁵⁾ var på 1,53 børn pr. kvinde i 2006. Mellem 1999 og 2008 steg den i alle EU's medlemsstater. Den ligger dog fortsat under 1,5 børn pr. kvinde i mange medlemsstater. Kun i Frankrig er tallet oppe på 2 børn pr. kvinde.

2.8 Den europæiske befolknings **forventede levetid** ved fødslen **er stigende**. Gennemsnittet for kvinder er over 82 år og 76 år for mænd.

2.9 **Spædbørnsdødeligheden** ⁽⁶⁾ **falder** i de fleste af medlemsstaterne, med færre end fem dødsfald for hver 1 000 levendefødte i EU som helhed i 2006.

3. Migrationer i Den Europæiske Union

3.1 Europa er målet for en lille del af de internationale migrationsstrømme, og i årevis har en stor gruppe mennesker med indvandrerbaggrund udgjort en del af kontinentets befolkning.

3.2 I traktaten og dermed også i EØSU's udtalelser refererer begrebet »indvandring« til personer, som er statsborgere i tredjelande.

3.3 Indvandring er den væsentligste årsag til befolkningstilvæksten i EU i perioden 1999-2008. Nettomigration har øget EU's befolkning med næsten 15 millioner ⁽⁷⁾. Den er kun negativ i Bulgarien, Letland, Litauen, Polen og Rumænien. Der har været en svag stigning i forskellige medlemsstater, mens den højeste migrationsaldo ses i Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien og Storbritannien. I perioden 1999-2008 havde **flertallet af EU's medlemsstater en positiv migrationssaldo**; undtagelserne var Bulgarien (- 215 600), Letland (- 24 700), Litauen (- 88 100), Polen (- 566 100) og Rumænien (- 594 700).

3.4 **Migrationsstrømme bevirker, at befolkningstallet i EU stiger.** Over 80 % af befolkningstilvæksten i de seneste ti år skyldes indvandring.

⁽⁵⁾ Gennemsnitligt antal børn pr. kvinde om året, beregnet som summen af de aldersspecifikke fertilitetskvotienter.

⁽⁶⁾ Ved spædbørnsdødelighed forstås antallet af levendefødte børn, der dør, inden de fylder 1 år.

⁽⁷⁾ Beregnet således: nettomigration = befolkningstal i 2009 minus befolkningstal i 1999 minus naturlig befolkningsvækst 1999-2008.

3.5 I nogle EU-medlemsstater, nemlig Italien, Malta, Østrig og Portugal, udgjorde nettomigrationen over 4 % af befolkningsgennemsnittet for denne periode, mens den i andre udgjorde over 10 % (Cypern 11,64 %, Spanien 12,62 %, Irland 10,66 % og Luxembourg 11,08 %). Modsat varierede befolkningstabet på grund af nettomigration fra 0,75 % af Letlands befolkning til 2,62 % af Rumæniens befolkning.

3.6 I 2008 steg antallet af udlændinge (både EU-borgere og tredjelandstatsborgere) til næsten 31 mio. personer. Tyskland har den største befolkning af udlændinge (over 7 mio.) efterfulgt af Spanien (5,3 mio.), Storbritannien (4 mio.), Frankrig (3,7 mio.) og Italien (3,4 mio.). I alle disse lande, bortset fra Tyskland, steg antallet i 2009. Grækenland og Belgien har næsten 1 mio. udlændinge, mens Irland, Holland, Østrig og Sverige har over 1/2 mio. udlændinge.

3.7 I fjerde kvartal af 2009 ⁽⁸⁾ boede næsten **11 mio. EU-borgere i en anden medlemsstat**. Af disse boede 2,5 mio. i Tyskland, 1,8 mio. i Storbritannien, 1,6 mio. i Spanien, 1,2 mio. i Frankrig og 1,1 mio. i Italien. Et lavere antal fandtes også i Belgien (642 900), Irland (350 500), Luxembourg (191 000), Østrig (322 200), Nederlandene (272 100), Grækenland (142 500) og Sverige (185 700).

3.8 Siden fjerde kvartal af 2005 er antallet af EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat, steget med over 2,7 mio. – med Italien, Storbritannien og Spanien som de mest populære mål for disse bevægelser internt i EU, da de tegner sig for mere end 1,7 millioner.

3.9 I **2009 faldt** væksten i antallet af udlændinge til mindre end en million, hvilket svarer til niveauet i 2006.

4. Fremtiden for befolkningen i Den Europæiske Union

4.1 **EU's befolkningstal vil i 2018 ligge på mellem 495 millioner og 511 millioner** ifølge Eurostats demografiske prognoser. Tallene afhænger af, om der i de kommende år vil være migration eller ej.

4.2 **Tager man indvandring af tredjelandstatsborger med i betragtning, stiger prognosen for EU's befolkningstal til 514 mio. i 2020 og 520 mio. i 2030.** Prognosen bygger på den antagelse, at der hvert år er en nettomigration på knap 1,5 millioner personer.

4.3 **Befolkningsvæksten inklusiv migration forventes dermed at nå op på 14 millioner personer i 2020,** heraf

5,3 mio. i Spanien, 4 mio. i Storbritannien, 1,4 mio. i Italien, 1,3 mio. i Frankrig, knap 1 mio. i Irland, ca. 0,5 mio. i Sverige og Belgien og knap 0,5 mio. i Portugal. Heroverfor står en forventet befolkningstilbagegang på over 660 000 i Rumænien, 530 000 i Tyskland og 419 000 i Bulgarien, mens tilbagegangen i Polen, Ungarn, Litauen og Letland forventes at ligge over 100 000.

4.4 I 2020 vil EU sandsynligvis i forhold til 2008 have 845 000 flere borgere mellem 0 og 14 år, 2,8 mio. færre mellem 15 og 64 år og 18,1 mio. flere på 65 år og derover. Desuden vil der nok være 4,7 mio. færre i alderen 20-59 år. Den forventede befolkningsvækst i EU vil således hovedsageligt forekomme i gruppen af personer på 65 år og derover. Det vil medføre en **større aldring af befolkningen**, hvor andelen af 65-årige og derover når op på 20 %.

5. Arbejdsmarkedet i Den Europæiske Union

5.1 Den demografiske variabel på arbejdsmarkedet bør betragtes sammen med andre økonomiske, sociale og politiske variabler, som falder uden for denne udtalelses ramme.

5.2 I perioden 1998-2008 steg befolkningen i den potentielt erhvervsaktive alder med 12,1 mio., hvoraf knap 12 mio. var i aldersgruppen 20-59 år.

5.3 **I 2009 var ca. 218 mio. personer i beskæftigelse i EU,** hvilket var 3,8 mio. færre end året før. Over 24 mio. (11 %) havde et midlertidigt arbejde. Gennemsnitsalderen for tilbage-trækning fra arbejdsmarkedet var 61,4 år.

5.4 I fjerde kvartal af 2009 arbejdede **5,8 mio. EU-borgere i en anden medlemsstat**. Heraf arbejdede 1,4 mio. i Tyskland, 1,1 mio. i Storbritannien, 820 000 i Spanien, 650 000 i Italien, 540 000 i Frankrig, 280 000 i Belgien, 190 000 i Irland, 180 000 i Østrig, 150 000 i Nederlandene og 125 000 i Sverige.

5.5 **Erhvervsfrekvensen** i EU-15 er steget i alle aldersgrupper, men med forskelle på mellem 1 procentpoint (15-19-årige) og 10 procentpoint (60-64-årige). Mændenes erhvervsfrekvens har holdt sig næsten konstant, bortset fra de 50-70-åriges, som er steget med op til 10 procentpoint i aldersgruppen 60-65 år. Kvindernes erhvervsfrekvens er steget i alle aldersgrupper, især blandt de 30-65-årige med et maksimum på over 10 % i aldersgruppen 50-65 år.

⁽⁸⁾ Ifølge tallene fra undersøgelsen af arbejdsstyrken (Labour Force Survey).

5.6 I de senere år er der kommet langt flere kvinder på arbejdsmarkedet, men **kvindernes erhvervsfrekvens er stadig lavere end mændenes.**

5.7 Den potentielt erhvervsaktive befolkning i 2020 vil være på 361 mio. personer, hvoraf ca. 238 mio. vil være reelt erhvervsaktive⁽⁹⁾. Det efterlader en rest på 123 mio. uden erhvervsaktivitet. Det vil betyde en erhvervsfrekvens på 74,2 % for aldersgruppen 20-64 år, hvilket ligger lidt under tallet i 2008 på grund af ændringerne i den demografiske sammensætning.

5.8 Regner man ledighedsgraden⁽¹⁰⁾ med, kunne der i 2020 være 221,5 mio. i arbejde. Det svarer til en beskæftigelsesfrekvens på 69,3 % for aldersgruppen 20-64 år.

5.9 Det foreslås imidlertid i Europa 2020-strategien⁽¹¹⁾, at beskæftigelsesfrekvensen for de 20-64-årige øges til 75 % gennem større inddragelse af kvinder og ældre arbejdstagere samt bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet.

5.10 Der kunne beskæftiges mere end 17,5 mio. personer ekstra i 2020, hvis man nåede op på en beskæftigelsesfrekvens på 75 % for aldersgruppen 20-64 år. Der ville stadig være over 76 mio. uden arbejde i denne aldersgruppe, selv om dette tal også ville omfatte syge og handicappede, som ikke er i stand til at arbejde.

5.11 Der er vigtige forskelle mellem de forskellige EU-landes beskæftigelsesfrekvens, som i 2009 var lavest i Malta (mindre end 60 %) og højest i Nederlandene (ca. 80 %), og hvor der er lande, som allerede ligger over målet på 75 %. En forøgelse af beskæftigelsesfrekvensen i lande, hvor den er lav, dvs. under EU-gennemsnittet (det gælder for flertallet af EU's medlemsstater), og i lande, hvor beskæftigelsesfrekvensen ligger over EU-gennemsnittet, men under de 75 %, kunne derfor føre til interne befolkningsbevægelser i EU.

5.12 En af de faktorer, der kan øge beskæftigelsesfrekvensen, er en **højnelse af befolkningens uddannelsesniveau**. I 2008 havde universitetsuddannede i aldersgruppen 15-64 år en beskæftigelsesfrekvens på 84 %, mens den for personer med uddannelse på sekundærtrinnet lå på 71 % og for personer med et lavere uddannelsesniveau på 48 %. De universitetsuddannede lå desuden klart over gennemsnittet på 66 %. En højnelse af uddannelsesniveauet kan desuden medvirke til at forøge produktiviteten og imødekomme den voksende efterspørgsel efter højtuddannede arbejdstagere.

5.13 I den aktuelle **økonomiske krisesituation** er arbejdsmarkedet ikke i stand til at tilbyde arbejde til alle i den

erhvervsaktive alder (indfødte som indvandrede), og arbejdsløsheden ligger på omkring 10 %. I februar 2010 var 23,01 mio. kvinder og mænd i den erhvervsaktive alder i EU ramt af **ledighed**. Det er 3,1 mio. flere end i februar 2009.

5.14 **Befolkningen aldres i stigende tempo.** Når generationen fra den demografiske eksplosion i 1960'erne går på pension, vil den erhvervsaktive befolkning i EU mindskes, og antallet af personer over 60 år vil øges dobbelt så hurtigt som før 2007, dvs. med ca. 2 millioner om året i stedet for 1 million.

5.15 Ifølge Europa-Kommissionen⁽¹²⁾ vil manglen på arbejdskraft fra og med 2020 være større, således at Europa vil have svært ved at fastholde sit økonomiske aktivitetsniveau og sit beskæftigelsesniveau, og denne situationen kan vare ved i flere årtier.

5.16 I nogle medlemsstater ansporer man ældre til at blive længere på arbejdsmarkedet, så den reelle pensionsalder kommer tættere på den, der er fastlagt i lovgivningen, og man fremmer også lovreformer, der udsætter pensionsalderen til over 65 år, således som det fremgår af Kommissionens grønne bog⁽¹³⁾.

6. Indvandringens rolle i den nuværende demografiske situation

6.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at **det er nødvendigt at anlægge et helhedssyn på de demografiske udfordringer** og tage en lang række økonomiske, sociale og politiske aspekter med i betragtning. EU bør bl.a. sætte ind på områder som beskæftigelses- og uddannelsespolitik, arbejdsmarkedsforbedringer, pensionssystemer, dialog mellem arbejdsmarkedets parter, en aktiv familiepolitik osv.

6.2 **Indvandringspolitik er et aspekt, der indgår i de politiske beslutninger**, EU må træffe i denne situation.

6.3 EØSU fremhæver konklusionerne fra Refleksionsgruppen vedrørende EU's Fremtid, som med Felipe González som formand har udarbejdet dokumentet **Europa 2030**⁽¹⁴⁾, hvori det hedder: »I sidste ende kan Den Europæiske Unions demografiske udfordring kun håndteres med to sæt supplerende foranstaltninger: ved at øge erhvervsfrekvensen og ved at føre en afbalanceret, retfærdig og proaktiv indvandringspolitik. [...] Ikke desto mindre vil arbejdskraftindvandring være en del af løsningen på Europas fremtidige mangel på arbejdskraft og kvalifikationer, og EU vil skulle udvikle en proaktiv tilgang til indvandring.«

⁽⁹⁾ Skøn baseret på den gennemsnitlige erhvervsfrekvens i fjerde kvartal af 2007 og første kvartal af 2008.

⁽¹⁰⁾ Se fodnote 9.

⁽¹¹⁾ KOM(2010) 2020 endelig.

⁽¹²⁾ KOM(2009) 674 endelig.

⁽¹³⁾ KOM(2010) 365 endelig.

⁽¹⁴⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/da_web.pdf

6.4 EØSU har vedtaget en række udtalelser, som opfordrer EU til at udvikle en fælles indvandringspolitik, så nye personer via lovlige og gennemsigtige procedurer kan gennemføre deres migrationsprojekt i Europa.

6.5 Europa er målet for en del af de internationale migrationsstrømme, da den relative økonomiske velstand og politiske stabilitet i nogle indvandreres øjne gør det til et attraktivt sted at udnytte sine muligheder.

6.6 EU bør holde sig for øje, at mange indvandrere er i besiddelse af en stærk **iværksætterånd**, og at de opbygger virksomheder i Europa, som bidrager til at skabe nye arbejdspladser.

6.7 **Bevægelserne internt i EU af arbejdsmæssige årsager er mindre betydelige end indvandringen.** I de seneste år har det været polakker og rumænere, der i videst omfang har udnyttet retten til fri bevægelighed i EU. Efter EØSU's mening bør EU fremme og lette EU-borgernes jobmobilitet, hvilket kræver, at Eures-nettet styrkes, og at akademiske eksamensbeviser og faglige kvalifikationer anerkendes.

7. Den fælles indvandringspolitik

7.1 **Den fælles indvandringspolitik udvikler sig med stort besvær.** Samarbejdet om bekæmpelse af irregulær indvandring og menneskehandel er blevet bedre, der er indgået aftaler med tredjelande, og der er udviklet en europæisk tilgang til integration, men der er kun gjort få fremskridt med hensyn til lovgivningen om økonomiske indvandreres indrejse, betingelserne for indrejse og ophold og de indvandrede rettigheder.

7.2 I forbindelse med udviklingen af den fælles indvandringspolitik bør der tages hensyn til, at hver enkelt medlemsstat har sine egne særlige træk (arbejdsmarkeder, retssystemer, historiske forbindelser med tredjelande osv.).

7.3 Den fælles indrejselovgivning udvikles gennem forskellige direktiver, der gælder for forskellige erhvervs kategorier af indvandrere.

7.4 De europæiske virksomheder ønsker at forbedre den internationale rekruttering af højt kvalificerede indvandrere. Med dette for øje har EU godkendt direktivet om det blå kort⁽¹⁵⁾, som med få ændringsforslag blev bakket op af EØSU.

7.5 For andre arbejdsaktiviteter findes der imidlertid stadig ingen fælles lovgivning, selv om EU i fremtiden vil tage imod

mange indvandrere for at få udført lavt- eller mellemkvalificeret arbejde.

7.6 I sit bidrag til Stockholmprogrammet foreslog Kommissionen oprettelse af en europæisk platform for arbejdskraftmigration med deltagelse af arbejdsmarkedets parter, men det blev afvist af Rådet. **EØSU ønsker at blive hørt af Kommissionen om værdien af at oprette denne platform.**

8. Lovgivning

8.1 EU har i to år drøftet Kommissionens forslag til et **rammedirektiv**⁽¹⁶⁾ om indvandreres rettigheder og en **kombineret ansøgningsprocedure**. EØSU finder det afgørende, at dette direktiv vedtages under det belgiske formandskab.

8.2 Den 13. juli vedtog Kommissionen **to nye lovgivningsforslag**: et for sæsonarbejdere⁽¹⁷⁾ og et andet for vandrende arbejdstagere, som midlertidigt udstationeres i en anden medlemsstat⁽¹⁸⁾. EØSU vil undersøge disse forslags indfaldsvinkel og udarbejde udtalelser om dem.

8.3 **Direktiv 2003/86 om retten til familiesammenføring** indeholder kun minimumsforskrifter og åbner op for, at nogle nationale lovgivninger ikke giver fuld garanti for retten til familiesammenføring. Direktivet bør ændres, så indvandrere efter et års lovligt ophold kan søge myndighederne om familiesammenføring med henblik på at udøve den grundlæggende ret til et familieliv. Udvalget mener ligeledes, at familiesammenførte ægtefæller eller samlevere og parrets børn bør kunne få arbejdstilladelse, når de har nået den ved lov fastsatte arbejdsalder. Kommissionen fremlægger en grøn bog i oktober.

8.4 **Direktivet**⁽¹⁹⁾ **om tredjelandsstatsborgeres indrejse og ophold med henblik på studier** har været i kraft i årevis. EØSU mener, at personer, som har en opholdstilladelse i henhold til dette direktiv, bør kunne søge arbejdstilladelse gennem en hurtig procedure, som forlænger fornævnte opholdstilladelse, når denne udløber. Kommissionen udarbejder i 2011 en meddelelse om anvendelsen af denne procedure.

8.5 Der er også et **direktiv**⁽²⁰⁾ **om en særlig indrejseprocedure for forskere** fra tredjelande. Efter EØSU's mening bør der etableres en hurtig procedure, som giver forskere, der har afsluttet deres forskningsprojekt, adgang til et blå kort, der gør det muligt for dem at drive erhvervsaktivitet. Kommissionen udarbejder i 2012 en meddelelse om anvendelsen af denne procedure.

⁽¹⁶⁾ KOM(2007) 638 endelig.

⁽¹⁷⁾ KOM(2010) 379 endelig.

⁽¹⁸⁾ KOM(2010) 378 endelig.

⁽¹⁹⁾ Rådets direktiv 2004/114/EF.

⁽²⁰⁾ Rådets direktiv 2005/71/EF.

⁽¹⁵⁾ Rådets direktiv 2009/50/EF af 25. maj 2009 om indrejse- og opholdsbetingelser for tredjelandsstatsborgere med henblik på højt kvalificeret beskæftigelse.

8.6 Det er nødvendigt, at man får løst et af de største problemer, som mange indvandrere og mange virksomheder i Europa lider under, nemlig den manglende **anerkendelse af akademiske eksamensbeviser og faglige kvalifikationer**.

8.7 For at sikre, at den overvejende del af indvandringen hovedsageligt kommer i stand på en lovlig og gennemsigtig måde, mener EØSU, at der i indrejselovgivningen også skal tages hensyn til det arbejde, som udføres i mikrovirksomheder og i familier. Derfor har EØSU i en anden udtalelse ⁽²¹⁾ foreslået anvendelse af en **midlertidig tilladelse til indrejse og ophold i 6 måneder for at søge arbejde**.

8.8 I overensstemmelse med chartret om grundlæggende rettigheder skal EU **garantere menneskerettighederne** for hver enkelt i EU's og i medlemsstaternes retsordener.

8.9 **Menneskerettighederne er universelle**, uigenkaldelige og beskytter alle mennesker uanset deres situation og retlige status. Derfor har EØSU udarbejdet en initiativudtalelse ⁽²²⁾ med forslag om, at EU's lovgivning og politik om indvandring og grænser fuldt ud overholder menneskerettighederne.

8.10 Europæisk lovgivning om indvandring skal **sikre ligebehandling på grundlag af princippet om ikke-forskelsbehandling** (chartrets artikel 21) og sikre overholdelse af chartrets artikel 15, stk. 3, ifølge hvilken »tredjelandstatsborgere, der har tilladelse til at arbejde på medlemsstaternes område, har ret til samme arbejdsvilkår som unionsborgere«.

8.11 Ligebehandling på arbejdspladsen omfatter arbejdsvilkår, løn, afskedigelse, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt retten til at være medlem af en fagforening og til at strejke. Ligebehandling omfatter også andre grundlæggende sociale rettigheder som sundhedspleje, ret til pension, beskyttelse mod ledighed samt uddannelse.

8.12 EØSU noterer med bekymring, at der er stigende racisme, fremmedhad og intolerance i Europa. Udvalget bifalder aktiviteterne i Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder.

8.13 EØSU mener, at en række migrationsprojekter er midlertidige og i visse tilfælde har cirkulære træk, men erfaringen viser, at en stor del af dem er permanente eller langvarige. Derfor skal politikerne og den europæiske lovgivning altid fremme overholdelsen af menneskerettighederne, indvandrernes retssikkerhed, integration og familiesammenføring.

8.14 EU og medlemsstaterne kan indgå aftaler med oprindelseslandene om **procedurer for cirkulær migration**, som kan lette indvandringen via gennemsigtige procedurer. EØSU støtter de **mobilitetspartnerskaber**, som er blevet indgået med nogle oprindelseslande, men foreslår, at aftalerne afbalanceres, så de er til fordel for alle parter, både indvandrerne, oprindelseslandene og EU's medlemsstater.

8.15 For at et system for cirkulær indvandring kan fungere, er det nødvendigt, at EU-lovgivningen giver mulighed for meget fleksible opholdstilladelser af kort varighed kombineret med tilbagevenden og garanti for nye ansættelseskontrakter senere hen. På denne måde vil indvandrerne benytte lovlige kanaler og ikke forblive ulovligt i Europa, når deres opholdstilladelse udløber.

8.16 EØSU foreslår, at der udstedes hyppige midlertidige opholdstilladelser på 3-9 måneder, som kan fornys i 3, 4 og 5 år. Disse procedurer kræver økonomiske og logistiske ressourcer og samarbejde mellem arbejdsgiver, oprindelsesland og værtsland samt med fagbevægelsen.

8.17 EØSU gør opmærksom på, at cirkulær indvandring vanskeliggør social tilknytning og integration, og at det ikke fremmer et forpligtende forhold mellem arbejdstager og virksomhed og heller ikke medlemskab af en fagforening. Også uddannelse bliver vanskeligere at gennemføre.

8.18 Ordninger med tidsbegrænset indrejse kan omfatte **aftaler om uddannelse og anerkendelse af faglige kvalifikationer**. På denne måde kan midlertidige indvandrere, som arbejder i Europa, forbedre deres erhvervs kvalifikationer og efter hjemkomsten øge deres beskæftigelsesmuligheder.

8.19 Indvandrere, der har status som fastboende, mister i medfør af **direktivet om status som fastboende udlænding** ⁽²³⁾ denne status, hvis de rejser ud af landet i 12 måneder.

8.20 For at fremme indvandrernes mobilitet og virksomhedsinitiativer eller arbejdsrelaterede initiativer i oprindelseslandet bør den europæiske indvandringslovgivning give mulighed for, at indvandrerne kan bevare den permanente opholdsret på langt sigt (som minimum i tre år), og for at en tilbagevenden ikke medfører, at de mister deres arbejds- og opholdstilladelse i Europa.

⁽²¹⁾ EFT C 80 af 3.4.2002, s. 37.

⁽²²⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 29.

⁽²³⁾ Rådets direktiv 2003/109/EF af 25. november 2003 om tredjelandstatsborgeres status som fastboende udlænding.

8.21 Det er nødvendigt at garantere de **pensionsrettigheder**, som indvanderne har erhvervet i EU. Der skal med henblik herpå forhandles aftaler om gensidig anerkendelse mellem EU's medlemsstater og oprindelseslandene, og ILO's konvention nr. 157 skal ratificeres.

8.22 EØSU foreslår, at EU's medlemsstater ratificerer ILO's konvention nr. 97 og nr. 143 angående vandrende arbejdstagere. Desuden bør medlemsstaterne undertegne den internationale konvention ⁽²⁴⁾ om beskyttelse af vandrende arbejdstageres og deres familiemedlemmers rettigheder, som foreslået af EØSU i en initiativudtalelse ⁽²⁵⁾.

9. Samarbejde med oprindelseslandene

9.1 EØSU har foreslået ⁽²⁶⁾, at EU på det udenrigspolitiske område skal fremme en international retlig ramme for migration.

9.2 EU har undertegnet forskellige naboskabs- og associeringsaftaler. EØSU mener, at afsnittet om migration og mobilitet i disse aftaler bør styrkes. Iværksættelse af aftaler om mobilitet mellem EU og landene i vores geografiske nærområde, som vi allerede er knyttet til i et økonomisk og politisk samarbejde, har førsteprioritet.

9.3 EØSU har vedtaget udtalelser ⁽²⁷⁾, hvori det foreslås, at indvandring i Europa skal gavne den økonomiske og sociale udvikling i oprindelseslandene.

9.4 **Uddannelse i oprindelseslandet** kan gøre indvandringspolitikken lettere at gennemføre og bidrage til forvaltning af indvandringen, hvor der tages hensyn til de europæiske virksomheders krav om faglige kvalifikationer.

9.5 EØSU foreslår, at der undertegnes aftaler mellem EU og oprindelseslandene for at fremme anerkendelsen af eksamensbeviser og uddannelse, der er erhvervet i oprindelseslandene.

9.6 Det bør overvejes, om EU og medlemsstaterne skal finansiere uddannelsesprogrammer i oprindelseslandet og på denne måde bidrage til udvikling af uddannelsesstrukturer af høj kvalitet. Eksamensbeviser, som er erhvervet gennem disse programmer, bør anerkendes som europæiske eksamensbeviser. Disse uddannelsesprogrammer bør ledsages af en hurtig procedure for opnåelse af arbejds- og opholdstilladelse.

10. Integrationspolitik

10.1 Europa 2020-dagsordenen omfatter bl.a. et integrationsmål. **Integration er en social tovejsproces med gensidig**

⁽²⁴⁾ Vedtaget af De Forenede Nationers generalforsamling i resolution 45/158 af 18. december 1990.

⁽²⁵⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 49.

⁽²⁶⁾ EFT C 44 af 16.2.2008, s. 91.

⁽²⁷⁾ EUT C 120 af 16.5.2008, s. 82, og EUT C 44 af 16.2.2008, s. 91.

tilpasning, der udspilles i de komplekse relationer mellem mennesker og grupper. Integrationsprocesser udvikles langsomt i samfundets strukturer (i familien, i skoler og universiteter, i bykvarterer og landsbyer, på arbejdspladsen, i fagforeninger, arbejdsgiverorganisationer, religiøse institutioner, kultur- og sportsforeninger osv.).

10.2 Som resultat af et samarbejde mellem Kommissionen og EØSU er der blevet oprettet et **europæisk integrationsforum**, der skal fremme civilsamfundets og indvandrerorganisationernes deltagelse i EU's integrationspolitikker.

10.3 EØSU har udarbejdet forskellige udtalelser for at sætte skub i integrationspolitikkerne. Det har nedsat en **permanent studiegruppe** for at fremme integrationen og skabe tættere forbindelser med civilsamfundets organisationer og med integrationsforummet.

10.4 EØSU har vedtaget en ny initiativudtalelse ⁽²⁸⁾ med titlen »**Integration og den sociale dagsorden**«, der opfordrer til, at integrationsmålet i Europa 2020-dagsordenen og i EU's nye socialpolitiske dagsorden styrkes, og at der lægges større vægt på indvandringens sociale konsekvenser, indvandrernes situation på arbejdsmarkedet, social inklusion, ligestilling mellem kønnene, fattigdom, uddannelse, sundhed, social sikring og bekæmpelse af forskelsbehandling.

10.5 Det spanske EU-formandskab anmodede desuden EØSU om at udarbejde en sonderende udtalelse om »**Integration af indvandrede arbejdstagere**«. Udtalelsen ⁽²⁹⁾ analyserer den betydning, som arbejde og lige arbejdsvilkår, lige muligheder og ligebehandling har for integrationen. Den indeholder også henstillinger til EU-myndigheder, nationale myndigheder og arbejdsmarkedets parter.

10.6 **Ministerkonferencen i Zaragoza** den 15.-16. april 2010 opfordrede Kommissionen til at udarbejde en **ny dagsorden for integration**. EØSU bidrager hertil med udarbejdelsen af en informationsrapport om »**Integrationens nye udfordringer**«, hvori det foreslås, at indvandrernes samfundsmæssige deltagelse og deres deltagelse i den demokratiske proces styrkes i denne nye dagsorden.

10.7 Tovejsstrategien stiller nye krav til regeringerne om, at de nationale lovgivninger fremmer **tildeling af statsborgerskab til indvandrere, som søger om det**, og sikrer gennemsigtige procedurer.

⁽²⁸⁾ EUT C 347 af 18.12.2010, s. 19.

⁽²⁹⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 16.

10.8 EØSU afgav i sin tid en initiativudtalelse ⁽³⁰⁾ rettet til konventet, som udarbejdede forfatningstraktaten, hvori det opfordrede til, at tredjelandsstatsborgere med status som fastboende udlænding tildelt unionsborgerskab.

10.9 Ud over den demografiske udfordring står EU og medlemsstaterne over for en anden stor politisk og social udfordring, nemlig at integrere de nye borgere, som har de samme rettigheder og forpligtelser. Derfor bør statsborgerskabets og unionsborgerskabets rettigheder også gælde de personer med indvandrerbaggrund, som bidrager med stor etnisk, religiøs og kulturel mangfoldighed til Europa.

11. Illegale indvandrere

11.1 EØSU minder om, at der i EU bor hundredtusinder af personer, som befinder sig i en irregulær administrativ situation,

og som arbejder sort i den uformelle økonomi. De er »usynlige« i det officielle samfund og kan ikke få del i de grundlæggende rettigheder.

11.2 I dokumentet Europa 2030 fra Refleksionsgruppen om EU's Fremtid konstateres behovet for »en harmonisering af ulovlige indvandreres rettigheder i hele EU«. EØSU deler denne opfattelse.

11.3 Som EØSU også har foreslået i andre udtalelser ⁽³¹⁾, bør legalisering af ulovlige indvandrere fremmes under hensyntagen til den arbejdsmæssige og sociale tilknytning og på baggrund af Det Europæiske Råds forpligtelse inden for rammerne af den europæiske pagt om indvandring og asyl ⁽³²⁾.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁰⁾ EØSU's initiativudtalelse, EUT C 208 af 3.9.2003, s. 76.

⁽³¹⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 16.

⁽³²⁾ Rådets dokument 13440/08, 24. september 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønne job (sonderende udtalelse)

(2011/C 48/04)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

I brev af 7. juni 2010 anmodede Joëlle Milquet, vicepremierminister og minister for beskæftigelse og lige muligheder med ansvar for immigrations- og asylspørgsmål, på vegne af det kommende belgiske formandskab og under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs sonderende udtalelse om:

»Grønne job«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, der vedtog sin udtalelse den 2. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september 2010, følgende udtalelse med 142 stemmer for, 3 imod og 8 hverken for eller imod.

1. Forslag og henstillinger

1.1 Da alle sektorer forventes at yde et væsentligt bidrag til at nedbringe drivhusgasserne, bemærker EØSU indledningsvis, at det ville være bedre at tale om at gøre job grønnere (greening jobs) end grønne job (green jobs).

1.2 EU sætter sig ofte nogle ambitiøse målsætninger, men undlader samtidig at identificere de nødvendige instrumenter og ressourcer. Også i forbindelse med skabelsen af »grønnere job« har der været megen snak, men der er kun taget få konkrete initiativer. Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet bør udarbejde en europæisk plan til fremme af grønne job, og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg hilser det velkomment, at det belgiske formandskab har gjort dette spørgsmål til en af sine prioriteter. Dette er en yderst vigtig reaktion på den beskæftigelseskrise, der plager hele Europa.

1.3 EØSU anbefaler Kommissionen at udarbejde en særskilt meddelelse om fremme af grønnere job på baggrund af den dataanalyse, som for øjeblikket udarbejdes af ESF-udvalget, og det arbejdsdokument, som generaldirektoratet for beskæftigelse er ved at forberede. Emnet er af så stor strategisk betydning, at det berettiger en omfattende, grundig diskussion.

1.4 EØSU er overbevist om, at Den Europæiske Union kan bidrage væsentligt til at indkredse fælles værktøjer og målsætninger og til at hjælpe medlemsstater med et mindre økonomisk og teknologisk potentiale til at nå de fastsatte mål sammen med de andre lande. Skabelse af grønnere arbejdspladser bør integreres i alle EU-politikker.

1.5 Hvis struktur- og samhørighedsfondene anvendes til dette formål, når man engang har fastlagt deres reelle anvendelses- og overførselsmuligheder, vil det helt sikkert bidrage til at imødekomme det meget store finansieringsbehov. En klar politik på området ville være med til at skabe nogle mere

konkrete muligheder for at skabe grønne job. Den næste finansielle programperiode (2014-2020) bør tage dette preserende behov i betragtning og tilpasse de disponible ressourcer i de forskellige strukturfonde ud fra en holistisk tilgang og med vægt på programmernes effektivitet og virkning.

1.6 Den Europæiske Socialfond (ESF) har en afgørende rolle at spille. For at støtte Europa 2020-strategien og dens mål om »intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst«, skal ESF's rolle omdefinere og i højere grad fokuseres på de praktiske prioriteringer, som er i overensstemmelse med den nye strategi. I juni i år afgav ESF-udvalget en udtalelse om ESF's fremtid, hvor det understregede behovet for at anvende fonden til at styrke beskæftigelsen og specifikt nævnte grønne job. EØSU finder det ikke afgørende at oprette en sjette søjle under fonden specielt til grønne job, men ser hellere, at ressourcerne allokeres med særlig opmærksomhed på alle de aktiviteter, der kan bidrage til at mindske CO₂-aftrykket.

1.7 Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen (European Globalisation Adjustment Fund – EGF) kunne være et nyttigt redskab til at dække finansieringsbehovet i forbindelse med programmerne for omskolingsstøtte, hvis adgangen blev forbedret. For øjeblikket er der kun adgang for virksomheder med mindst 500 ansatte, og dette minimum kunne sænkes til 50.

1.8 EØSU mener, at europæiske sektorråd for beskæftigelses-kvalifikationer er en god idé, der bør støttes, og at de »bør spille en afgørende rolle i forbindelse med forvaltningen af sektorielle ændringer og navnlig foregribelsen af de skiftende behov for beskæftigelse og kvalifikationer samt tilpasningen af kvalifikationer til udbud og efterspørgsel.« Sektorrådene bør etableres på basis af de resultater, der er opnået med initiativer som f.eks. den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF), det europæiske meritoverførselssystem (ECTS), det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse (ECVET), den

europæiske referenceramme for kvalitetssikring af almen og erhvervsuddannelse (EQARF) og Europapass, og de bør bidrage til videreudviklingen af disse ordninger ⁽¹⁾.

1.9 Oprettelsen af en »EU-investeringsfond«, der forvaltes af EIB, som allerede gør et fremragende stykke arbejde med at støtte energieffektiviseringsinitiativer, og f.eks. yder finansiel støtte til de investeringer, der er vedtaget som led i Borgmesteraftalen, kunne være en del af løsningen af de på nuværende tidspunkt næsten uløselige problemer med at rejse kapital på markederne.

1.10 EØSU mener, at en ny »Marshallplan« er nødvendig af hensyn til miljøet og den sociale bæredygtighed og for at få en ny udvikling, der ikke påvirker jordens evne til at holde sin entropi, dvs. sin »aldring«, i skak så meget som muligt. En ekstraordinær EU-plan ville være et klart signal om, at vi er nødt til hurtigst muligt at foretage radikale ændringer for at skabe en ny form for vækst, som er miljøvenlig, bæredygtig og fremgangsskabende i tråd med traktaternes målsætninger. Dette kunne også berige debatten om udvikling af indikatorer, der går videre end BNP-indekset.

1.11 Det er yderst vigtigt at gøre offentligheden opmærksom på behovet for en bæredygtig økonomisk politik, bl.a. ved hjælp af præcise, rettidige oplysninger. Et godt eksempel på støtte til borgeroplysning er Life+-programmet, som EØSU gerne ser udvides til også at omfatte den kommende finansieringsperiode 2014-2020.

1.12 Forvaltning af overgangen fra den gamle til den nye udviklingsmodel er helt sikkert den største opgave, som bliver nødt til at inddrage de offentlige myndigheder og arbejdsmarkedets parter på europæisk, nationalt og lokalt plan. Inden for rammerne af den sociale dialog mellem forbund og sektorer bør der udarbejdes specifikke projekter til foregribelse af de forventelige virkninger af overgangen for produktionen i de forskellige berørte sektorer. På virksomhedsplan er det nødvendigt at udvikle en løbende dialog mellem arbejdsmarkedets parter og opstille klare mål for så vidt angår erhvervsfaglige krav, opkvalificering og foregribelse af udviklingen. Der er behov for en seriøs strategi for konsekvensanalyser, hvad angår vurdering af energi- og klimaplaner i forbindelse med europæisk og national lovgivning.

1.13 Politikker for udvikling af lavemissionsaktiviteter vil skabe mange nye jobmuligheder, men kan på den anden side bevirke, at mange job går tabt i omstillingsprocessen. Tilstrækkelige indkomststøtte- og omskolingsinstrumenter bør derfor udvikles i god tid. Arbejdsmarkedets parter og de lokale

myndigheders rolle er i den sammenhæng afgørende. Derudover er det vigtigt at intensivere F&U-indsatsen for at vurdere tendenserne i den teknologiske udvikling og se, inden for hvilke områder der udvikles nye beskæftigelsesmuligheder.

1.14 Budgetpolitikken har i nogle tilfælde skåret drastisk ned på incitamenterne og finansieringen, hvilket har ført til et fald i beskæftigelsen, sådan som det er sket i Spanien i vind- og solcelleenergisektoren. De offentlige investeringer og de lovgivningsmæssige rammer skal helst være stabile, og ændringerne skal være forudsigelige og helst aftalt på internationalt plan, hvis de private virksomheder skal have mulighed for en stabil planlægning.

1.15 Forskning og udvikling er fortsat det faste grundlag for EU's vækststrategi. Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst genopliver målet om at investere mindst 3 % af det årlige BNP i forskning og udvikling.

1.16 Mindst 50 % af indtægterne fra salget af emissionskvoter bør investeres i forbedring af energieffektivitet og fremme af grøn økonomi. Ressourcer skal flyttes fra de virksomheder, der har de største udledninger, til dem, der tværtimod bidrager til at mindske drivhuseffekten. For sektorer, der ikke er omfattet af kvotehandelssystemet, såsom vej- og søtransport, bør der træffes alternative foranstaltninger.

1.17 Fremme af grønne job – EØSU foretrækker begrebet bæredygtige job til en bæredygtig økonomi – skal i lighed med kvotehandelssystemet ske ved hjælp af en kombination af stok og gulerodsforanstaltninger, som burde fremskaffe de nødvendige midler uden at tære mærkbart på de tomme offentlige kasser. Dette spørgsmål om de finansielle ressourcer vil være afgørende og forudsætter opbakning fra alle parter, eftersom EU 2020-strategien og støtteordningerne ikke vil kunne fungere, hvis medlemsstaterne ikke har noget budgetmæssigt råderum. De virksomheder, der forpligter sig til at skabe bedre job og fremstille på en mere bæredygtig måde, bør fremmes og støttes. Virksomhederne kræver en stabil, klar lovramme – helst med internationalt vedtagne regler. En hurtig, mindelig bilæggelse af problemerne omkring det europæiske patent vil naturligvis være et skridt i den rigtige retning.

1.18 De offentlige midler bør i første omgang kanaliseres over i indkomststøtte til dem, der vil miste deres job i de såkaldte »sorte job«, dvs. de job, der er årsag til store mængder drivhusgasser og forurening. En stor del af disse midler skal anvendes til erhvervsfaglig uddannelse i form af passende uddannelsesforløb, som skal være kendetegnende for den livslange uddannelse.

⁽¹⁾ EUT C 347 af 18.12.2010, s. 1.

1.19 EØSU mener, at det ville være nyttigt at bruge »EKSF-modellen«, som blev brugt til at styre en lige så vigtig overgang – fra kul til olie, naturligvis under hensyntagen til den udvikling, der har fundet sted i mellemtiden. Den model omfattede dels tæt inddragelse af arbejdsmarkedets parter, som EØSU mener, bør spille en fremtrædende rolle i den kommende radikale overgang, dels bæredygtige støtteordninger.

1.20 Der skal være særlig fokus på lige muligheder for almen og faglig uddannelse for kvinder og på løn og kvalifikationsniveau. Man bør især begynde at tale om grunduddannelse i den grønne økonomi og om »grønnere uddannelser« (greening education). Den sociale dialog skal være et referencepunkt for så vidt angår livslang læring i den grønne økonomi.

1.21 Selv om der f.eks. på området for vedvarende energi er ansat nogenlunde lige så mange kvinder som mænd i administrationen, falder antallet af ansatte drastisk til et minimalt niveau, når det kommer til job med mere specialiserede færdigheder og på det tekniske område for installation og vedligeholdelse.

1.22 EØSU har i en tidligere udtalelse understreget den rolle, som almen og faglig uddannelse spiller i et lavemissionssamfund og har i den forbindelse indgået en samarbejdsaftale med den italienske Carlo Collodi Foundation om Pinocchio-projektet, der går ud på at bruge træmarionetten som et symbol i europæiske energi- og miljøuddannelseskampagner ⁽²⁾.

1.23 Uddannelsstilbuddene skal komme fra skolerne og fra de offentlige arbejdsformidlinger.

1.24 Der skal slås bro over kløften mellem de erhvervsprofiler, der efterspørges af erhvervslivet, og uddannelsesudbuddet, gennem et tættere samarbejde mellem alle de berørte parter. Der skal være samarbejde mellem de faste rådgivere, som findes i stort antal på det decentrale plan, og som er samlingspunkt for arbejdsmarkedsparternes eksperter inden for erhvervsfaglig uddannelse, og de offentlige myndigheder med ansvar for arbejdsformidling, samt repræsentanterne for de decentrale myndigheder. Målet skal være i tilstrækkelig god tid at foregribe de erhvervsfaglige og uddannelsesmæssige behov.

1.25 Et europæisk system til certificering af kompetencer kunne yderligere tilskynde de unge til at vælge mere bæredygtige erhverv, og det ville også bane vej for et europæisk arbejdsmarked og dermed gøre retten til fri bevægelighed til virkelighed. Denne ret er ellers det mest eklatante eksempel på en ret, som i praksis er nægtet pga. utilstrækkelig og manglende harmonisering af de almene og erhvervsfaglige uddannelses-systemer. ESCO-projektet (European Skill, Competencies and Occupations taxonomy) vil være et vigtigt værktøj til at matche udbud og efterspørgsel, især hvad angår de såkaldte »nye job«. Det vil også være nyttigt at inddrage Euresnettet (til fremme af mobilitet inden for EU).

1.26 Virksomheder og fagforeninger har et ansvar for at lede uddannelsesaktiviteterne i den rigtige retning og løbende samarbejde om at opnå bedre resultater. I mange europæiske lande ligger dette samarbejde i faste rammer i form af bilaterale institutter eller selvstændige erhvervsuddannelsesinstitutioner i et fast samarbejde. Disse initiativer bør udbredes gennem et særligt program under Europa 2020-strategien, som har viden som en af sine tre prioriteter.

1.27 Civilsamfunds- og arbejdsmarkedsdialogerne har en rolle at spille. Intet radikalt program af denne type kan gennemføres uden inddragelse af civilsamfundet. Arbejdsmarkedets parter kan løbende arbejde for at gøre samtlige job »grønnere«. Energieffektivitets- og energisparemål kan indgå i overenskomstaftaler med det sigte at fordele en del af de reelle besparelser via kollektive bonusser. Der findes allerede flere eksempler på dette i Det Forenede Kongerige og andre lande.

1.28 For at flytte hele samfundet i retning af en bæredygtig økonomi er der behov for klare mål, bredt formidlet information, grundlæggende social og politisk samhørighed og konsensus om de instrumenter, der skal tages i brug. EU kan spille en afgørende rolle både gennem støtteforanstaltninger, hvilket klimapakken har været i praksis, og frem for alt ved at stille forslag om en sammenhængende metode til dialog og diskussion, som skal anvendes på såvel nationalt som lokalt plan. Behovet for en stærk fælles energi- og miljøpolitik bliver mere og mere presserende. EØSU har allerede givet sin støtte til en offentlig energiforsyningstjeneste på europæisk plan ⁽³⁾. I betragtning af de store vanskeligheder ville det i første omgang være ønskeligt med en tættere samarbejdsordning mellem medlemsstaterne på energiområdet, f.eks. begyndende med sammenkobling af nettene og en progressiv udbredelse af »smart grids«, dvs. intelligente net, der kan være en stor hjælp til at løse problemet med at forvalte energidistributionen. EØSU er sammen med CNEL i Italien og de økonomiske og sociale råd i Frankrig og Spanien i færd med at udarbejde et fælles forslag. Hvad angår en øget anvendelse af vedvarende energi er det, ud over en udbygning af nettene, først og fremmest spørgsmålet om oplagring af energi, der skal løses.

1.29 Befolkningen skal overbevises om, at den har meget at vinde ved dette forslag, som kræver en usædvanlig stor mobilisering af energi og ressourcer. Vi lever også i en usædvanlig tid, hvor det er nødvendigt gradvist at gå bort fra de vante forbrugs- og udviklingsmønstre og gå over til andre, mere moderate, miljøvenlige og humane mønstre.

1.30 Oplysning og inddragelse af befolkningen og foreningerne spiller her en afgørende rolle. Ordentlige oplysninger kan give ekstraordinære resultater, forudsat at de ledsages af klare, gennemsigtige målsætninger.

⁽²⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, s. 15-19.

⁽³⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 43 – EUT C 128 af 18.5.2010, s. 65-68 – EUT C 306 af 16.12.2009, s. 51-55.

1.31 Tilpasningspolitikkerne skal målrettes virksomheder og offentlige myndigheder såvel som enkeltpersoner, arbejdstagere og ledere. Det er nødvendigt at få mere ud af mindre. På energiområdet vil det sige at mindske energiintensiteten (energienhed pr. BNP-enhed) og konstant forbedre EROEI (energiafkastet af energiinvesteringer).

1.32 Erhvervs sammenslutningerne, navnlig på decentralt hold, har en central rolle at spille, da de kan formidle oplysninger og en bæredygtig virksomhedskultur. Oprettelse af bæredygtige og integrerede energidistrikter, hvor store synergier kan udvikles f.eks. i kraftvarmeproduktion, kræver koordinering og bistand fra civilsamfundet til både erhvervs livet og de offentlige myndigheder.

1.33 Eksemplet med geotermisk energi er meget sigende. I Sverige har udvikling af geotermisk energi og en favorabel lovgivning været mulig takket være et afgørende bidrag fra erhvervs livet og en klog beslutning hos de offentlige myndigheder om at støtte omfattende brug af varmepumper. Noget tilsvarende sker i Lombardiet, hvor lovgivningen tilskynder virksomhederne til at bruge lukkede kredsløb, som ikke er miljøskadelige og som giver meget høje EROEI.

1.34 Landbrugs sektorens rolle i udviklingen af grønne job er helt afgørende. Lokal elproduktion, anvendelse af biomasse og mindsket forbrug af biocider og pesticider er de store udfordringer, som sektoren står over for.

1.35 De vigtigste søjler i et europæisk initiativ til støtte og fremme af den bæredygtige økonomi og »grønne« job, som lever op til de europæiske kriterier for et godt arbejde, som formuleret af Det Europæiske Råd i marts 2007, er: en stabil lovramme, omfattende inddragelse af civilsamfundet, massiv mobilisering af kapital og intellektuelle ressourcer, støtte til forskning og udvikling, klare programmer på områderne overgangsstøtte, undervisning og uddannelse med henblik på at skabe et lavemissionssamfund, støtte til politikker for miljøvenlig mobilitet i og uden for byerne, lancering af en omfattende plan for bæredygtig økonomi med tilstrækkelig støtte fra EU's fonde samt udvikling af nye vækstfaktorer.

2. Indledning

2.1 Det belgiske formandskab har anmodet om en udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om fremme af arbejdsmarkedspolitikker, der kan fremme overgangen til en økonomi med lave udledninger af drivhusgasser, da det agter at opstille dette emne som en af formandskabets prioriteter.

2.2 EØSU har vedtaget en initiativudtalelse om et lignende emne: »Fremme af bæredygtige, grønne job af hensyn til EU's energi- og klimapakke«⁽⁴⁾. Den foreliggende udtalelse supplerer og uddyber den tidligere udtalelse.

2.3 Offentligheden har indset, at en omfattende ændring af vores udviklingsmodel nu er tvingende nødvendig.

2.4 For at klare følgende udfordringer:

- energieffektiviseringsprogrammerne;
- klimaændringerne;
- den gradvise udtømmning af kulbrintelagrene;
- behovet for at øge energiafhængigheden;
- behovet for gradvist at erstatte forældede og forurenende elkraftværker;
- social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed;

er det nødvendigt at udarbejde en langsigtet strategi, der omfatter alle de spørgsmål, der er affødt af denne radikale ændring.

2.5 Disse politikker vil have betydelige konsekvenser for arbejdsmarkedet. Byggeri, transport, energi og netværk er de sektorer, der vil blive mest berørt, og de bliver nødt til at foretage radikale ændringer af deres nuværende produktionsmodeller.

2.6 Disse ændringer vil medføre alvorlige problemer med tilpasning og omstilling, erhvervmæssig og geografisk mobilitet, navnlig i de lande, der er mest afhængige af energikilder med høje drivhusgasemissioner (f.eks. råolie og kul), har en energiintensiv industri (f.eks. cement og aluminium), og hvor adgang til energi til bæredygtige priser er den vigtigste garanti for de eksisterende anlægs økonomiske overlevelse.

2.7 Inden 2030 forventes der at blive skabt mere end 1 million arbejdspladser i Europa, men disse skøn skal ajourføres under hensyntagen til de negative virkninger på væksten af de politikker, der sigter mod at stabilisere de offentlige underskud, og som udskyder det økonomiske opsving. Hidtil er udviklingen af grønne job navnlig på energiområdet blevet båret oppe af politikker til fremme af vedvarende energikilder, især solenergi, varmeenergi og vindenergi; og i vejtransportsektoren, hybridbiler, el- og gasdrevne køretøjer.

⁽⁴⁾ Se EØSU's udtalelse af 14. juli 2010 om »Fremme af bæredygtige, grønne job af hensyn til EU's energi- og klimapakke« ordfører: Edgardo Maria Iozia, som blev vedtaget på plenarforsamlingen den 14.-15. juli 2010.

2.8 Incitamenten inden for nybyggeri og renovering har spillet en meget vigtig rolle for udviklingen af en bæredygtig industri, som i dag har en klar idé om sine fremtidige opgaver, men også om jobmuligheder i forbindelse med renovering af offentlige og private boliger, renovering af offentlige bygninger til administration og tjenesteydelser, så de får en høj energi-effektivitet, og af kontorer og industrielle bygninger.

2.9 Vi bør søge og fremme en ny form for konkurrenceevne. Innovative, mere miljørigtige produkter, renere produktionsmetoder og et mere moderat forbrug er nøglen til en ny periode med udvikling og fremskridt. Europa ønsker fortsat at være førende i overgangen til en nulemissionsøkonomi. For at nå det mål skal EU fortsat hjælpe erhvervslivet med at fastholde sin konkurrenceevne, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheder, som er i størst risiko for at miste deres plads på markedet. Loven om små virksomheder, The Small Business Act, bør omsættes i praksis, navnlig på innovationsområdet.

2.10 Der bør tages udgangspunkt i virksomhedernes og arbejdstagernes krav og behov (bottom-up). Snarere end at udarbejde centralt styrede politikker (top-down) burde Kommissionen være mere opmærksom på dette og gear EU's strategier til disse behov. Det overordnede mål bør være at skabe vilkår, som fremmer en ny bæredygtig og miljøvenlig vækst, som samtidigt har et stort job- og fremgangsskabende potentiale.

2.11 Der bør udarbejdes oplysnings- og udvekslingsprogrammer om god praksis, som allerede er vedtaget eller skal vedtages, med tredjelande, herunder navnlig Kina, Indien og Brasilien, inden for rammerne af de bilaterale eller multilaterale forbindelser.

3. Bæredygtig udvikling og fremme af grønne job

3.1 Europas mulighed for fortsat at have en fremtid på den internationale økonomiske scene afhænger af dets evne til at fastholde sin førerstilling inden for udvikling af vedvarende energi, hvilket der allerede hersker tvivl om pga. den rivende udvikling i de asiatiske økonomier med Kina og Taiwan i spidsen. Den nye amerikanske regering ønsker at mindske kløften og styrke sit enorme potentiale med store investeringer i energisektoren. De seneste begivenheder i Den Mexikanske Golf og den miljøkatastrofe, som boreplatformen, Deepwater Horizon, har forårsaget, og som ironisk nok skete på Jordens Dag, gør beslutningen om at gå over til en bæredygtig økonomi mere presserende.

3.2 Der er et meget stort behov for faglige færdigheder til at tackle udfordringerne på det klima- og miljøpolitiske område. Alle sektorer og alle aktiviteter er potentielt berørt af disse politikker. Der er behov for en stor planlægnings- og koordineringsindsats, opstilling af prioriteter og indsamling af de nødvendige finansielle midler. Men frem for alt er der behov for en god politik sammenkoblet med gode tekniske færdigheder og gode menneskelige ressourcer.

3.3 Arbejdsmarkedet vil skulle tackle udfordringerne i forbindelse med denne overgang og samtidig finde nye job til de ansatte i forældede funktioner samt sørge for uddannelse i de nye faglige færdigheder, som der er behov for.

3.4 De offentlige arbejdsformidlere bør gøre alt for at klare en overgang, som vil berøre hundredetusinder af arbejdstagere, både mænd og kvinder. Erhvervsuddannelsesprogrammer af høj kvalitet, som sikrer lige muligheder for kvinder og mænd, er af afgørende betydning. De offentlige tjenester vil have en vigtig rolle at spille med hensyn til at sikre kvalitetsuddannelse, overholdelse af princippet om lige muligheder og indslusning på arbejdsmarkedet.

3.5 De private virksomheder vil ligeledes skulle gøre alt for at støtte det teknologiske spring, der kræves for at gå fra en økonomi, der primært bruger kulbrinter som energikilde, til en økonomi med lave drivhusgasemissioner, dvs. en bæredygtig økonomi.

3.6 Især SMV'erne vil have behov for bistand og støtte. Til trods for banksystemets fromme forsætter bliver adgangen til kredit stadig sværere og dyrere, og situationen på kapitalmarkedet er bestemt ikke sådan, at man på kort sigt kan varsle store lånemuligheder.

3.7 Job, som skabes i en grøn økonomi, skal pr. definition være gode og passende aflønnede job af høj kvalitet. Hvordan kan man sikre, at dette er tilfældet? Kun en løbende og konstant dialog mellem arbejdsmarkedets parter og de offentlige myndigheder kan effektivt skabe denne situation. Brug af skatetryk kan for eksempel bidrage til at bevare balancen i et system, der vil blive udsat for hård konkurrence fra ejerne af de nuværende energikilder, som ikke er indstillet på at miste markeder og indtjening.

3.8 Det er utænkeligt at vælte samtlige omstillingsomkostninger over på forbrugerpriserne, ligesom det også er utænkeligt at lade skatteyderne afholde samtlige omkostninger. I hvert fald på dette område er der behov for en harmonisering af beskatningen medlemsstaterne imellem. Den nylige krise i eurozonen beviser endnu en gang, at der er behov for at styrke harmoniseringen af skatterne og skattesystemerne.

4. Den Europæiske Unions rolle: Strukturfondene

4.1 Generaldirektoratet for beskæftigelse er fremkommet med nogle interessante vurderinger som svar på en række spørgsmål fra EØSU, som er resumeret i nedenstående afsnit.

4.2 I artikel 3 i forordningen om generelle bestemmelser for strukturfondene opstilles bæredygtig udvikling som en af EU's prioriteter, og medlemsstaterne opfordres til at indarbejde vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse og social inklusion i deres programmer og til at beskytte og forbedre kvaliteten af miljøet.

4.3 Artikel 3 i forordningen om Den Europæiske Socialfond anfører, at fonden har til formål at støtte foranstaltninger til forbedring af arbejdstageres, virksomheders og iværksætters tilpasningsevne, navnlig ved at fremme udviklingen af kvalifikationer og kompetence og udbredelsen af miljøvenlig teknologi.

4.4 Det er ikke muligt at sætte tal på de mange strukturforanstaltninger, der handler om grønne job og udvikling af kompetence, da de hverken er en prioritet eller en udgiftskategori i henhold til strukturforordningens artikel 2. I betragtning af den særdeles generiske definition af grønne job (alle job kan gøres grønnere) finder EØSU det ikke afgørende at skabe en specifik sjette kategori for grønne job, men opfordrer i stedet til, at man udvider retningslinjerne for omskolings- og tilpasningsprogrammerne.

4.5 Det er meget vanskeligt at forestille sig en ændring af de igangværende operationelle programmer under den indeværende finansielle programperiode med det sigte at lade EU-fondene stille med en slags »europæisk Marshallplan«. Der kunne planlægges specifikke aktioner for den kommende programperiode, som inden for Europa 2020-strategien kunne styre de forskellige strukturfonde i den rigtige retning på deres respektive områder (EFRU og Samhørighedsfonden til infrastruktur og boliger, Den Europæiske Strukturfond til erhvervsfaglig uddannelse og omskolingsprogrammer).

4.6 I den næste finansielle programperiode (2014-2020) kunne man vælge at opstille skabelsen af grønnere job som en specifik prioritet inden for ESF-strategierne som et supplement til det horisontale princip om bæredygtig udvikling, hvilket ville gøre det muligt konkret at fremme og lette opfølgningen af gennemførelsen af de pågældende projekter. Dette er ikke nødvendigvis den mest effektive løsning. EØSU mener, at alle aktioner, der sigter mod at mindske miljøindvirkninger og CO₂-aftryk, bør støttes over en bred kam. Alle produktionsaktiviteter og offentlige og private tjenester er nødt til at bidrage til at begrænse drivhusgasudledningerne og bringe den menneskeskabte forurening ned på et mere bæredygtigt plan.

4.7 Kommissionen deltager aktivt i forsknings- og udviklingsaktiviteter i overensstemmelse med de forpligtelser, EU har indgået. Generaldirektoratet for beskæftigelse har for nylig iværksat en undersøgelse blandt de myndigheder, der forvalter ESF-finansierede projekter vedrørende kompetencer og skabelsen af grønnere job og har sideløbende hermed iværksat en studie om »Strukturfondene og bæredygtig udvikling«. Disse dokumenter vil blive udsendt og diskuteret i ESF-udvalget. EØSU håber, at de vil kunne blive offentliggjort og blive brugt i en ad hoc-meddelelse fra Kommissionen, som også skal tage hensyn til resultaterne af Kommissionens arbejdsdokument om grønne job, som generaldirektoratet for beskæftigelse er ved at udarbejde. Meddelelsen bør se på de forskellige muligheder i forbindelse med »fremme af grønne job« med det sigte

at forberede dertil knyttede beslutninger i den kommende finansielle programperiode.

5. Sorte job kontra grønne job

5.1 Omstillingen vil også føre til tab af mange arbejdspladser. EU's nye sociale markedsøkonomi er nødt til at tage sig af de arbejdstagere, der bliver berørt af omstillingen. Omskolingsforløb, indkomststøtte og hjælp til at opretholde den geografiske mobilitet er nogle af de initiativer, der vil skulle iværksættes. Den sociale dialog på europæisk, nationalt og regionalt plan mellem forbund og sektorer skal fokusere på at styre de kommende forandringer i retning af en rummelig udviklingsmodel.

5.2 Der er i arbejdsmarkedsrelationerne behov for en model baseret på samarbejde og inddragelse, og parterne skal sætte sig nogle høje, konsensusbaserede mål med det sigte at styrke økonomien og gøre den stadigt mere socialt og miljømæssigt bæredygtig.

5.3 Men ud over de nye job er det nødvendigt at omdanne de gamle job og gøre dem alle en lille smule mere »grønne«, dvs. bæredygtige. Energieffektiviseringsprogrammer bør indføres i alle virksomheder og på alle offentlige og private arbejdspladser. En ny bevidsthed om behovet for et mere behersket forbrug vil frigøre ressourcer, som derefter kan bruges til andre ting. Fagforeningsaftaler om kvantificerbare mål og overskudsdeling mellem virksomheder og arbejdstagere kan være et nyttigt middel til at skabe en udbredt bevidsthed om betydningen af energibesparelse.

6. Mobilitet i og uden for byer

6.1 I forbindelse med en politik om at mindske drivhusgasemissionerne bør man prioritere de offentlige transportmidler, sporvogne, busser, metroer og tog til transport uden for byerne. Ved at afskrække folk fra privatbilisme, navnlig i byerne, vil man få flere job i den offentlige transportsektor, som skal gøres renere og renere. Elbusser og busser, der kører på grøn brint eller på lavemissionsbrændstof som f.eks. metan, er allerede i drift i de europæiske hovedstæder. De offentlige myndigheder har et ansvar for at fremme udbredelsen af rene transportformer ved at tillægge disse forhold stor vægt i deres udbud.

6.2 Forsøg med mobilitetsforvaltere i virksomheder har i visse tilfælde givet betydelige resultater – og denne praksis bør udbredes og gøres mere effektiv. Man bør også tænke på at fremme en anden funktion, »miljøkoordinatoren«, som har til opgave at nedbringe en virksomheds miljøpåvirkning og emissioner, ikke kun i produktionsforløbet, men også i kontorer, i transporten af de varer, der produceres, og i forbindelse med indkøb af råvarer og halvfabrikata, samt at vælge lokale løsninger, hvor det er muligt.

6.3 Den nye digitale dagsorden, som Kommissionen har foreslået, kan også bidrage betydeligt til grøn vækst, grøn økonomi og skabelsen af grønnere job. Eksempelvis kan telearbejde i mange tilfælde være med til at gøre arbejdspladser grønnere, da det mindsker energiforbruget betragteligt i transporten mellem hjem og arbejde. De europæiske arbejdsmarkedsparter indgik for længe siden en rammeaftale herom. Kommissionen bør effektivt støtte telearbejde ved hjælp af initiativer, som kan bidrage til at udbrede fænomenet. Oplysningskampagner, konferencer, undersøgelser af igangværende aktiviteter og god praksis bør alt sammen planlægges i forbindelse med tiltag til at begrænse udledningerne. Hvis moderne teknologi gør det muligt for en lang række erhverv at udføre telearbejde med fokus på kvalitet frem for kvantitet, må der ses nærmere på disse arbejdstageres specifikke arbejdsvilkår.

Bruxelles, den 16. september 2010

7. **Civilsamfundet og fremme af grønne job**

7.1 Der hersker ingen tvivl om, at civilsamfundet spiller en helt afgørende rolle, hvis vi skal have held med at takle den store udfordring, vi står over for. EØSU er overbevist om, at hvis de offentlige myndigheder begyndende med Den Europæiske Union ikke gør, hvad der står i deres magt for at inddrage arbejdsmarkedets parter, dvs. give dem en aktiv og proaktiv rolle, inddrage dem i initiativer og projekter samt støtte dem i deres bestræbelser på at fremme en bæredygtig økonomi, vil resultaterne ikke stå mål med forventningerne, og Europa vil definitivt forpasse sin chance for at følge med udviklingen.

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om situationen inden for EU's tropiske tunfiskerflåde og dens udfordringer (sonderende udtalelse)

(2011/C 48/05)

Ordfører: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Det spanske formandskab for Den Europæiske Union besluttede den 20. januar 2010 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Situationen inden for EU's tropiske tunfiskerflåde og dens udfordringer« (sonderende udtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU mener, at de høje standarder for sociale forhold, sundhedshygiejne, fødevarer sikkerhed, miljø, retsforhold, søfarts-sikkerhed, god administrativ praksis samt kontrol, som EU-ordningen kræver, er et fremragende eksempel på fornuftig og bæredygtig udnyttelse af ressourcerne.

1.2 Anvendelsen af disse principper fordyrer dog omkostningerne ved et produkt, som skal konkurrere med produkter fra andre lande med mere lempelige bestemmelser på alle disse områder. EU bør fortsat arbejde for, at alle disse elementer kommer til at gælde for verdens øvrige flåder: harmonisering efter den højeste fællesnævner med den europæiske standard som referenceramme for de øvrige aktører.

1.3 EØSU mener, at den største udfordring, som EU's tropiske tunfiskerisektor står over for, er dens overlevelse i en situation med illoyal konkurrence fra tredjelandes fiskerflåder og med en streng retlig ramme, som EU selv har skabt.

1.4 Anvendelsen af en stabil lovgivning, som også fremmer fri, men fair konkurrence, er det mål, som EU bør kæmpe for på internationalt plan. Det er afgørende, at der udformes en integreret EU-politik med sammenhæng mellem alle dens facetter, så det bliver muligt at opretholde konkurrenceevnen og bæredygtigheden i EU's tropiske tunfiskerisektor i dens tre aspekter: det økonomiske, det sociale og det miljømæssige som defineret i konventionen om biologisk diversitet, der blev undertegnet i Rio de Janeiro i 1992.

1.5 Hvad angår pirattruslen anmoder udvalget om, at medlemsstaterne og Rådet tager passende skridt til at sikre, at mandatet for »Atalanta«-operationen specifikt kommer til at omfatte beskyttelse af tunfiskerflåden.

1.6 EØSU mener, at videreførelsen af fiskeripartnerskabsaftalerne er afgørende for, at EU's tunfiskerflåde kan fortsætte sine aktiviteter. Ligeledes opfordres Kommissionen til at udvide nettet af tunaftaler under hensyntagen til EU's fiskerflådes behov og til omgående at undersøge muligheden for at indføre en undtagelse fra eksklusivklausulen i fiskeripartnerskabsaftalerne, således at EU's flåde også kan opnå private fiskerilicenser, forudsat at ressourcernes tilstand tillader det ifølge de bedste foreliggende videnskabelige oplysninger.

1.7 EU er i de regionale fiskerierorganisationer gået i spidsen for at fremme principperne om ansvarligt og bæredygtigt fiskeri, hvilket er afgørende for at opnå en hensigtsmæssig forvaltning af ressourcerne på verdensplan. Udvalget mener, at den europæiske indsats på dette område bør forstærkes.

1.8 Opretholdelsen af AVS- og GSP+-præferenceordningerne uden ændringer - såsom den nylige fritagelse af Papua Ny Guinea og Fiji fra oprindelsesreglerne, der skaber ubalance på verdensmarkedet for tun - er af vital betydning for at sikre fremtiden for den europæiske industri og dens aktiviteter i tredjelande. Udvalget mener, at man med udsigten til mulige forstyrrelser i EU's tunsektor bør analysere og i givet fald anvende de overvågnings- og beskyttelsesforanstaltninger, der er fastsat i den foreløbige partnerskabsaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Stillehavslandene.

1.9 Opretholdelsen af den europæiske told på forarbejdede tunprodukter er af afgørende betydning for at bevare den europæiske industris konkurrenceevne. Udvalget mener, at man bør søge at opnå det bedst mulige beskyttelsesniveau såvel inden for WTO som i EU's handelsforhandlinger med tredjelande.

1.10 I betragtning af alt dette mener EØSU, at EU-institutionerne bør forsvare princippet om fællesskabspræference. Ligeledes mener det, at udligningsgodtgørelsen for tropiske tunfisk, som den europæiske flåde leverer til konserverindustrien, bør føres tilbage til sit oprindelige niveau, dvs. 93 % af EU's referencepris, eftersom denne i de seneste år er faldet betydeligt, helt ned til 87 % af produktionsprisen.

2. Den nuværende situation for EU's tropiske tunfiskerflåde

2.1 I Europa begyndte tunfiskeriet at udvikle sig midt i det 20. århundrede, i Spanien og Frankrig, for at dække den stigende efterspørgsel fra konserverindustrien, som forsynede det indre marked. Oprindeligt var der tale om kystfiskeri efter hvid tun (*Thunnus alalunga*). Med tiden og de teknologiske forbedringer blev fiskeriet udvidet til sydligere farvande efter fangster af tropiske tunarter: gulfinnet tun (*Thunnus albacares*), bugstribet bonit (*Katsuwonus pelamis*) og i mindre omfang storøjet tun (*Thunnus obesus*). I begyndelsen foregik fiskeriet i farvande tæt ved Frankrig, Spanien og Portugal. Senere hen, i 60'erne og 70'erne, blev fiskeriet udvidet til farvandede langs Afrikas vestlige kyster; i 80'erne og 90'erne til Det Indiske Ocean og den østlige del af Stillehavet og endelig i begyndelsen af det 21. århundrede til den vestlige del af Stillehavet.

2.2 Det fiskeri efter tropisk tunfisk, som drives af EU's trawlerflåde, er pelagisk og selektivt. Målet er de store stimer af tun, som er koncentreret i det tropiske bælte i de tre store verdenshave. Fangsterne foregår enten på åbent hav eller i tredjelandes eksklusive økonomiske zoner (EEZ).

2.3 Tunfisk, som er meget eftertragtede på grund af deres ernæringsmæssige egenskaber, indgår i den basale kost i mange lande i verden, handles i stort omfang og er en vigtig indtægtskilde for de lande, som deltager i fiskeriet, forarbejdningen og markedsføringen.

2.4 Disse omstændigheder er den vigtigste grund til, at tunfiskeriet er en meget vigtig økonomisk aktivitet i visse lande. I dag fanges der over 4 mio. tons tropisk tunfisk over hele verden med alle fangstredskaber, hvoraf trawlfiskeriet tegner sig for 2 mio. tons. Generelt er bestandene af disse arter i en god udnyttelsesstand og er omfattet af passende forvaltningsprogrammer i hvert ocean i de regionale fiskerierorganisationers regi.

2.5 EU's tunfiskerflåde består af 54 frysetrawlere (34 spanske og 20 franske), som tilsammen fanger omkring 400 000 ton årligt, svarende til 10 % af fangsterne på verdensplan.

2.6 De fleste af disse fartøjer fisker i internationale farvande og i henhold til de 13 fiskeripartnerskabsaftaler mellem EU og tredjelande (6 i Atlanterhavet, 4 i Det Indiske Ocean og 3 i Stillehavet).

2.7 I hele verden er der ca. 30 lande med tilsammen ca. 580 tropiske tunfiskerfartøjer, som har en kapacitet på 650 000 bruttotons⁽¹⁾. EU's trawlerflåde udgør med sine 97 500 BT 9 % af fartøjerne og 15 % af verdens tunfangstkapacitet.

2.8 Det vigtigste fangstområde for tropiske tunfisk er Stillehavet med 67 % af verdens fangster, efterfulgt af Det Indiske Ocean med 22 % og Atlanterhavet med 11 %.

2.9 Fangsterne af tropisk tunfisk forvaltes af fire specifikke regionale fiskerierorganisationer:

2.9.1 CICA-ICCAT (International Commission for the Conservation of Atlantic Tuna – Den Internationale Kommission for Bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet), som dækker Atlanterhavet og de tilstødende have såsom Middelhavet. Grundlagt i 1969.

2.9.2 CTOI-IOTC (Indian Ocean Tuna Commission – Kommissionen for Tunfisk i Det Indiske Ocean), som dækker Det Indiske Ocean. Grundlagt i 1997.

2.9.3 CIAT-IATTC (Inter-American Tropical Tuna Commission – Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk), som dækker den østlige del af Stillehavet (zone: Nord-, Syd- og Mellemamerika). Grundlagt i 1949.

2.9.4 CTPOC-WCPFC (Western and Central Pacific Tuna Commission – Kommissionen for Tunfisk i den vestlige og centrale del af Stillehavet), der dækker den vestlige og centrale del af Stillehavet (zone: Oceanien og Asien). Grundlagt i 2004.

2.10 EU's flåde er omfattet af talrige administrative inspektioner, som foretages af forskellige nationale ministerier og flere generaldirektorer i Kommissionen. For at et fartøj kan sejle og markedsføre sin produktion under en EU-medlemsstats flag, skal det opfylde de administrative krav, der stilles for at opnå certifikater for tonnage, skrog, maskiner, køleanlæg, mandskab, sødygtighed, søredning, sikkerhed og hygiejne på arbejdspladsen, autorisationsnummer, særlige fiskeritilladelser, fiskerilicenser i de forskellige lande, hvor de fisker, satellitkontrol, kontrol udført af observatører om bord, fangstkontrol via den elektroniske logbog, salgskontrol osv. At holde de nævnte certifikater, tilladelser og licenser ajour kræver en daglig forvaltning, årlig fornyelse og jævnlig revision, som ikke pålægges nogen anden fiskerflåde i verden med så stor intensitet. Alle disse krav fordyrer de europæiske fiskerflåders driftsomkostninger betydeligt.

⁽¹⁾ Engelsk term: »Gross Tonnage - GT«: mål for rumfang eller et skibs tonnage.

2.11 Ligeledes er EU's tunfiskerflåde forpligtet til at overholde bestemmelserne under den fælles fiskeripolitik til forskel fra tredjelandes flåder. Overholdelsen af principperne i denne politik, som er baseret på ansvarligt fiskeri, de regionale fiskerionisationers anbefalinger, opfyldelse af regler på områderne hygiejne, søfart, sikkerhed, miljø og social sikring af arbejdstagerne indebærer høje omkostninger for de europæiske redere og begrænser deres konkurrenceevne over for fartøjer fra lande, hvor disse krav ikke gælder eller håndhæves mere lempeligt.

2.12 I de seneste år er EU's flåde også blevet bebyrdet med de problemer, som følger med pirattruslen i Det Indiske Ocean. Ud over den frygt og usikkerhed, som mandskabet på tunfartøjerne udsættes for under udøvelsen af deres legitime erhvervsaktivitet, fører denne situation til nedgang i fiskeriet og til større driftsomkostninger, fordi der er brug for sikkerhedstjenester om bord.

2.13 Den største aftager af produktionen af tropisk tunfisk er konservesindustrien, der anses for at være verdens største fiskeriforarbejdningssektor. Europa er verdens største marked med et forbrug af tropisk tunfisk på dåse på 800 000 tons om året, hvoraf over halvdelen importeres fra tredjelande.

3. Udviklingen i EU's tropiske tunfiskerflåde

3.1 EU's tunfiskerflåde har i de seneste 50 år udviklet sig parallelt med EU's forarbejdningsindustri for tropisk tunfisk.

3.2 Tun var den første fiskerivarer, som blev totalt fritaget for fællesskabstold for at beskytte forarbejdningsindustrien. Det daværende EØF fastlagde en udligningsgodtgørelse til rederne svarende til forskellen mellem salgsprisen og 93 % af den årligt fastsatte referencepris. Med den senere nedsættelse af denne procentsats til 87 % har de europæiske redere i de seneste år ikke fået udbetalt denne godtgørelse, og den er nu totalt virkningsløs.

3.3 EU's flåde og konservesindustri har gennem mange år gavnet den økonomiske udvikling i tredjelande i henhold til EU's handelspolitik. Yaoundé-, Lomé- og Cotonou-aftalerne har således skabt en stabil ramme om handelen mellem AVS-landene og EU. Ligeledes har den generelle præferenceordning (GSP+) sat skub i handelen mellem EU og dets handelspartnere i Mellemamerika og Det Andinske Fællesskab.

3.4 I henhold til de økonomiske partnerskabsaftaler har AVS-landene fri adgang til det europæiske marked, når de eksporterer tropiske tunfiskeprodukter (hele eller fileterede fisk eller som fiskekonserves). Produkterne er omfattet af en toldsats

på 0 %. Disse betingelser har givet EU's tunforarbejdningsindustri mulighed for at investere direkte i Elfenbenskysten, Ghane, Madagascar, Seychellerne og Mauritius og indirekte i Kenya og Senegal. Disse investeringer har medvirket til at skabe over 40 000 arbejdspladser i disse lande og fremmet overførsel af teknologi.

3.5 Tilsvarende har EU indført den generelle præferenceordning (GSP+) med henblik på at udvide de gunstige handelsbetingelser til landene i Mellem- og Sydamerika med anvendelse af en nultold på fiskeriprodukter. De europæiske investeringer er gået til lande som Ecuador, El Salvador, Guatemala, Brasilien (det generelle GSP-arrangement med en toldsats på 24 % for konserves) og Chile (gennem en frihandelsaftale med EU) og indirekte til Colombia og Venezuela og har derigennem bidraget til at bevare 50 000 direkte arbejdspladser i tunindustrien.

3.6 Takket være disse aftaler har europæiske virksomheder overflyttet en del af deres fartøjer til tredjelande i Afrika, Amerika og Oceanien, og de er nu indregistreret i de pågældende lande, som EU betragter som dets foretrukne partnere og hvori det anbefaler integration af fangst- og forarbejdningssektoren eller oprettelse af jointventures med virksomheder fra disse lande.

3.7 En del af EU's tropiske flådes fangster på 400 000 tons bliver efter landing forarbejdet på disse fabrikker, som er opført i tredjelande. EU's flåde skaber mange arbejdspladser i havnene, betaler havneafgifter for losning og omladning af fisk, provianterer i de forskellige havne i disse tredjelande og bidrager betydeligt til deres udvikling.

3.8 Lad os derfor se på tunsektoren i sin helhed: flåden og forarbejdningsindustrien har udviklet sig side om side og skabt en unik europæisk fiskerisektor med en tværfaglig og transnational struktur i kraft af de mange interesser, som de europæiske virksomheder har til fælles. EU's tunsektor har som tidligere nævnt foretaget en række investeringer og har i overensstemmelse med EU's retningslinjer skabt økonomisk aktivitet i tredjelande, som nyder godt af de præferenceordninger, EU har tildelt dem.

4. Udfordringerne EU's tropiske tunfiskerflåde

4.1 Den største udfordring, som EU's tunfiskerflåde og tunfiskeindustri står over for, er den illoyale konkurrence fra andre aktører, der har sat sig som mål af ekspandere på det europæiske marked, hvor 50 % af verdensproduktionen (EU plus tredjelande) af tropisk tunfiskekonserves bliver konsumeret.

4.2 Verdensproduktionen af tunfiskekonserves ligger på ca. 1 600 000 tons, hvoraf EU producerer omkring 330 000 tons ⁽²⁾.

4.3 De største konkurrenter til EU's tunfiskerflåde er de asiatiske trawlerflåder, der fisker efter tun i verdens rigeste fangstområde, Stillehavet, som tegner sig for over 60 % af verdens fangster af tropisk tunfisk. Disse flåder forsyner først og fremmest den største zone for forarbejdet tropisk tunfisk, som er trekantsområdet mellem Thailand, Filippinerne og Indonesien. Deres produkter, som er af ringere kvalitet, er overordentligt konkurrencedygtige på prisen på det europæiske marked, hvoraf det allerede har en andel på 35 % på trods af en told på 24 %.

4.4 Også tunforarbejdningssektoren lider ligesom flåderne under problemer - som beskrevet ovenfor - med faldende konkurrencedygtighed over for tredjelande, der hverken er AVS-lande eller omfattet af den generelle præferenceordning SPG+. I de fleste tilfælde er det utvivlsomt faktorer såsom indkøb af billigere råvarer, lavere afgifter, forskelle i løn og social sikring for arbejdstagerne og ringere sundhedsgarantier for de forarbejdede produkter, der sænker produktionsomkostningerne og gør det muligt at sælge de importerede varer til en lavere pris end de europæiske produkter.

4.5 Overordnet set er der to forskellige modeller for tunproduktion i verden. Den ene er den model, der følges af EU's flåde eller EU's investeringer i tredjelande (AVS eller GSP), som forsyner forarbejdningsindustrien i EU eller i AVS-GSP-landene efter de højeste standarder for sikkerhed på arbejdspladsen, social sikring, fødevarer sikkerhed, miljøbeskyttelse og overholdelse af reglerne om ansvarligt fiskeri. Den anden model, som er i ekspansion, anvendes af flåder og industrier, der ikke bekymrer sig lidt særligt om bæredygtighed og har meget lavere standarder for sociale forhold, arbejdsvilkår og sundheds-hygijne.

4.6 Ligesom det kræves af AVS- og GSP-landene, at de for at få adgang til en præferenceordning i EU skal tiltræde en række internationale konventioner om alle disse aspekter, bør de øvrige lande, som eksporterer til EU, opretholde de samme standarder for at kunne få adgang til EU's marked, så der sikres en fair konkurrence med EU's produktion og med dets foretrukne partnere.

4.7 En anden alvorlig trussel mod opretholdelsen af EU's aktiviteter inden for tunsektoren er ændringen af den EU-lovgivning, som regulerer den fine balance på verdensmarkedet for

tun. Denne lovgivning har via de økonomiske partnerskabsaftaler spillet en nøglerolle mht. at kanalisere investeringerne og udviklingen af EU's tunsektor i retning af de lande, som EU har udpeget som foretrukne partnere.

4.8 Denne udviklingsmodel, som har givet særligt gode resultater i tunsektoren, trues af forhandlingerne i WTO, EU's mulige forhandlinger med andre lande eller grupper af lande inden for rammerne af frihandelsaftaler og den nylige ændring af oprindelsesreglerne ⁽³⁾, som giver Papua Ny Guinea og Fiji ret til »global sourcing«.

4.9 Såvel inden for rammerne af WTO som i de bilaterale forhandlinger er den største fare for tunsektoren ophævelsen af toldsatserne for forarbejdede tunprodukter. Frosne hele tunfisk har i over 30 år været helt liberaliseret (med en nulsats) med det mål at sikre forsyningen af EU's forarbejdningsindustri, og EU-flåden er derfor tvunget til at konkurrere åbent med andre flåder, som eksporterer frosne hele tunfisk til det europæiske marked. Ikke desto mindre vil en yderligere liberalisering af forarbejdede tunprodukter kun forværre situationen for EU's industri og medføre tab af arbejdspladser og økonomisk aktivitet til gavn for udenlandske konkurrenter, som har lavere omkostninger.

4.10 Tildelingen af ordningen med »global sourcing« for fiskeriprodukter til Papua Ny Guinea og Fiji inden for rammerne af den økonomiske partnerskabsaftale med Stillehavslændene ødelægger balancen på verdens tunmarked med katastrofale konsekvenser for EU's og andre AVS- og GSP-landes industri. Ophævelsen af kravet om, at tun forarbejdet i Papua Ny Guinea eller Fiji skal være af AVS- eller fællesskabsoprindelse for at opnå en nultold på EU's marked, har mobiliseret de største konkurrenter, først og fremmest asiatiske, som nu er gået i gang med at opføre nye forarbejdningsanlæg i Papua Ny Guinea.

4.11 Med denne indrømmelse er EU ved at fremprovokere en overudnyttelse af tunbestandene i Stillehavet, som i forvejen er presset til det yderste. Hertil kommer, at de virksomheder, som vil få adgang til EU's marked med nultold, hovedsageligt er de asiatiske, som opmuntres til at øge produktionskapaciteten for konserves på et marked, hvor priserne er trykket på grund af et for stort udbud. EU's tilstedeværelse i den vestlige og centrale del af Stillehavet er begrænset til 4 tunfartøjer i overensstemmelse med et politisk ønske fra landene i *Forum Fisheries Agency*, som ledes af Papua Ny Guinea.

⁽²⁾ FAO 2007.

⁽³⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1528/2007 af 20. december 2007 om anvendelse af de ordninger for varer med oprindelse i bestemte lande i gruppen af stater i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS), der er fastlagt i aftaler om indgåelse af økonomiske partnerskabsaftaler eller i aftaler, som fører til indgåelse af økonomiske partnerskabsaftaler – Bilag I, art. 4.3, litra a).

4.12 Denne indrømmelse stiller de øvrige AVS- og GSP-lande ringere i konkurrencen, fordi Papua Ny Guinea og Fiji hermed får en unik fordel hvad angår adgang til billige råvarer: de førstnævnte lande skal overholde oprindelsesreglerne og sidstnævnte ikke. Det kan også åbne mulighed for »hvidvaskning« af produkter fra illegalt fiskeri.

4.13 En anden udfordring for EU's tropiske tunfiskerflåde er opretholdelsen af nettet af fiskeripartnerskabsaftaler. Dette net er af fundamental betydning, fordi det sikrer EU's flåde adgang til stærkt vandrende bestande inden for en ramme med retssikkerhed og gennemsigtighed, som er enestående i verden. De tropiske tunfiskestimer bevæger sig i rum og tid uden at følge et fast mønster, og for at kunne drive fiskeri har tunflåden derfor brug for flest mulige fiskeriaftaler i de tre største oceaner.

4.14 I dag er der en alvorlig mangel på fiskerilicenser til tunfiskerflådens frysefartøjer i Atlanterhavet, hvilket blandt andet skyldes de seneste års nedgang i antallet af aftaler, især på grund af piraterne i Det Indiske Ocean, som har medført, at nogle af de fartøjer, der fisker i dette område, søger tilflugt i Atlanten, hvor fiskeriet stadig kan foregå med et minimum af sikkerhed. Derfor anses det for absolut nødvendigt, at EU anmoder kyststaterne om en udvidelse af kvoten af licenser i alle fiskeripartnerskabsaftalerne i Atlanten, forudsat at ressourcernes tilstand tillader det ud fra de bedste foreliggende videnskabelige oplysninger.

4.15 Da en sådan udvidelse af kvoten kan trække længere ud, end det er ønskværdigt, eftersom dette ikke afhænger EU alene, foreslår EØSU, at man hurtigst muligt undersøger muligheden for fritagelse fra eksklusivklausulen i fiskeripartnerskabsaftalerne, som forbyder europæiske redere at skaffe sig private fiskerilicenser i de lande, hvormed der er indgået en fiskeripartnerskabsaftale. På den måde kan den europæiske flåde opnå private fiskerilicenser, forudsat at ressourcernes tilstand tillader det ifølge de bedste foreliggende videnskabelige oplysninger.

4.16 Den tropiske tunfiskerflåde mener, at EU i overensstemmelse med Rådets konklusioner fra 2004 bør konsolidere fiskeripartnerskabsaftalernes betydning i reformen af den fælles fiskeripolitik og igen føre en politik for udvidelse af nettet af fiskeriaftaler med de vigtigste lande i hvert enkelt ocean ved at forhandle om nye aftaler med følgende lande:

— Atlanterhavet: Senegal, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Ghana, Ækvatorialguinea og Angola.

— Det Indiske Ocean: Kenya, Tanzania, de franske øer i Mozambique-kanalen, De Britiske territorier i Det Indiske Ocean samt Yemen.

— Stillehavet: Ecuador, Colombia, Peru, Panama, Costa Rica og en regional aftale med *Forum Fisheries Agency*.

4.17 Endvidere anser EU's tunfiskerflåde det for absolut nødvendigt, at EU fortsat er med i de regionale tunfiskeriorganisationer og går i spidsen for et ansvarligt fiskeri således, som EU gør i dag i kraft af sin tunfiskerflådes optræden.

4.18 EU er sammen med Japan og Korea den eneste kontraherende part i de 4 regionale tunfiskeriorganisationer (ICCAT, IOTC, IATTC, WCPFC) og bør sørge for at råde over de nødvendige midler til konsekvent og objektivt at spille en rolle med hensyn til at fremme principperne om ansvarligt fiskeri.

4.19 EØSU mener, at EU bør arbejde for at udbrede et forvaltningssystem, der er så homogent og sammenhængende på verdensplan som muligt, som et klart svar på den omstændighed, at markedet for tropisk tunfisk er totalt globaliseret, og med målsætningen om oprettelse af et internationalt organ til forvaltning af de horisontale spørgsmål vedrørende verdens tunfiskeri. Et sådant globalt forvaltningssystem er Kobe-forhandlingsprocessen om revisionen af de regionale tunfiskeriorganisationers funktionsmåde så småt ved at bane vej for.

4.20 Med hensyn til piraterne i Det Indiske Ocean er EU's tunfiskerflåde alvorligt bekymret over de tiltagende piratangreb mod tunfartøjer, som har bredt sig i løbet af 2009 og 2010, idet de finder sted stadig længere fra somaliske farvande – undertiden 1 000 sømil fra den somaliske kyst og endog inden for Seychellernes og andre kystlandes (Kenyas, Tanzanias) eksklusive økonomiske zone.

4.21 Tunfiskerflåden er særligt sårbar over for piratangreb. Til forskel fra handelsskibene, som konstant er på farten, ligger tunfartøjerne stille i to til tre timer med nettet ude, hvilket øger faren for, at piraterne angriber og border dem. Desuden gør det lille fribord og agterrampen på disse fartøjer det lettere for piraterne at komme om bord.

4.22 På grund af alt dette haster det med at få ændret mandatet for »Atalanta«-operationen (Rådets fælles foranstaltning 2008/851/FUSP af 10. november 2008 om Den Europæiske Unions militæroperation med henblik på at bidrage til at afskrække fra, forebygge og bekæmpe piratvirksomhed og

væbnede røverier ud for Somalias kyster) for specifikt at medtage beskyttelse af den tunfiskerflåde, der driver fiskeri i Det Indiske Ocean, for at forhindre angreb og kapringer som i tilfældet med »Playa de Bakio« (2008) og »Alakrana« (2009).

4.23 På grund af manglen på licenser i Atlanten og de kvote-restriktioner, som er aftalt i de regionale fiskeriorganisationer i Stillehavet, er det i dag meget vanskeligt for de europæiske tunfartøjer at fiske andre steder end i Det Indiske Ocean. Desuden er mange arbejdstagere i rederierne og i tredjelandene afhængige af tunflådens aktiviteter i Det Indiske Ocean, som

giver beskæftigelse såvel på konservesfabrikkerne som i de havne, hvor fartøjerne lægger an. Hvis disse aktiviteter indstilles, vil det medføre tab af talrige arbejdspladser ikke alene i EU, men også i Seychellerne, Madagascar, Kenya, Mauritius osv.

4.24 Det er disse udfordringer, som EU's tropiske tunfiskerflåde og tunforarbejdnings- og tunkonservesindustri står over for, og som truer denne sektors stabilitet og videre eksistens på verdensplan: de indebærer ikke nogen økonomisk udgift for Den Europæiske Fiskerifond (EFF), men kræver kun politiske beslutninger fra EU's side.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om hen imod et europæisk område for færdselssikkerhed: strategiske retningslinjer for færdselssikkerhed indtil 2020 (udtalelse efter anmodning fra Europa-Parlamentet)

(2011/C 48/06)

Ordfører: **Virgilio RANOCCHIARI**

Europa-Parlamentet besluttede den 2. juni 2010 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Hen imod et europæisk område for færdselssikkerhed: strategiske retningslinjer for færdselssikkerhed indtil 2020.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 6. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, med 128 stemmer for, 4 stemmer imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU gentager, at målet med den tredje europæiske handlingsplan for trafikikkerhed, nemlig halvering af antallet af trafikdræbte i perioden 2001-2010, var meget ambitiøst. Ifølge officielle statistikker fra 2008 faldt antallet af trafikdræbte i EU27 reelt med 28,4 % sammenlignet med 2001. Imidlertid har aktuelle tal fra Kommissionen vist forbavsende fremskridt, som kan resultere i et endeligt resultat for 2010 på mindst en 40 %'s reduktion i antallet af ulykker med dødelig udgang.

1.2 Årsagerne til, at målet, om en halvering af antallet af trafikdræbte, ikke vil blive nået, er en kombination af følgende forhold:

1.2.1 Det er kun ansvaret for handlingsplanen og gennemførelsen af retningslinjer, der påhviler EU-niveauet, gennemførelsen af alle foranstaltningerne i handlingsplanen er overladt til de forskellige myndighedsniveauer i medlemsstaterne.

1.2.2 Gennemførelsen og håndhævelsen af færdselssikkerhedsforanstaltningerne er forskellig fra land til land.

1.2.3 Fortolkningen af de statistiske færdselssikkerhedsdata er ikke standardiseret i alle EU's medlemsstater.

1.2.4 I de sidste ti år har der været lagt vægt på håndhævelse og ikke undervisning af alle trafikanter.

1.2.5 Der blev ikke opstillet midtvejsmål for medlemsstaterne, ligesom der heller ikke blev lagt vægt på, at risikoen for ulykker er forskellig i medlemsstaterne, hvilket kræver en specifikt tilpasset køreplan til hvert land.

1.3 EØSU konkluderer, at den »passive og aktive sikkerhed« er blevet væsentligt forbedret i de sidste ti år, ikke mindst efter at industrien har indført en lang række nye tekniske sikkerhedsforanstaltninger i personbiler og tunge køretøjer. Fremover kunne kravene til sikkerhed højnes, og der bør træffes foranstaltninger som reaktion på den nylige markedsføring af meget billige personbiler, som kun lige opfylder sikkerhedskravene.

1.3.1 Situationen er endnu værre, når det gælder billige knalserter og motorcykler, der for de flestes vedkommende importeres fra Sydøstasien og ofte ikke opfylder kravene til europæisk typegodkendelse. Dette er af allerstørste vigtighed, eftersom førere af tohjulede motordrevne køretøjer har 18-20 gange så stor risiko som bilister for at blive alvorligt kvæstet i trafikken, og flere og flere pendlere vælger et tohjulet køretøj på grund af trafikophobningen i byerne.

1.4 Hvis vi ser på de sidste ti års fremskridt med at forbedre vejinfrastruktursikkerheden, må EØSU konkludere, at der kunne være opnået langt mere. Her var Rådets direktiv om sikkerhed i tunneller, der i hele Europa havde meget positive virkninger, det vigtigste fremskridt. Derimod blev der ikke gjort nogen særlige fremskridt, når det gælder vejene på landet og sekundære net, hvor over 50 % af ulykkerne med dødelig udgang sker.

1.5 Hvis den fjerde europæiske handlingsplan for færdselssikkerhed skal give bedre resultater i perioden indtil 2020, anbefaler EØSU følgende:

1.5.1 set i lyset af, at ansvaret er delt mellem EU og medlemsstaterne, er der behov for stærkt politisk lederskab,

1.5.2 det er nødvendigt med harmoniserede, detaljerede statistiske færdselssikkerhedsdata for EU27,

1.5.3 der bør fastlægges mål for antallet af alvorligt kvæstede trafikanter med en fælles definition af alvorlige kvæstelser,

1.5.4 der skal fastlægges en strengere EU-politik for harmonisering og regulering af færdselssikkerhedsforanstaltninger, der skal kombineres med hjælp til medlemsstaterne, for at sikre en bedre og hurtigere gennemførelse af færdselssikkerhedsforanstaltningerne i medlemsstaterne, og i den forbindelse skal gennemførelsen af det paneuropæiske eCall-system gøres obligatorisk, hvis den frivillige ordning ikke virker,

1.5.5 der bør i højere grad fokuseres på differentieret undervisning for alle trafikanter, men især de unge og ældre trafikanter og svage trafikanter som førere af tohjulede køretøjer, cyklister og fodgængere,

1.5.6 alle arbejdsgivere (og særligt private), som forvalter bilparker, bør tages med på råd i forbindelse med igangværende og fremtidige projekter på områder som fremme af god praksis med det formål at begrænse sammenstød mellem pendlere, og de bør opfordre deres medarbejdere til at gå over til offentlig transport og udvikle politikker for bilsikkerhed. Den forventede ISO 39001 om færdselssikkerhed på arbejde vil blive et vigtigt redskab i den forbindelse,

1.5.7 der er behov for EU-lovgivning for svage grupper af trafikanter. F.eks.: typegodkendelse af tohjulede motoriserede køretøjer, hvorunder der skal være krav om ABS eller CBS for køretøjer over 150 CC, automatisk tænding af forlygter og i forbindelse med revisionen af kørekortsdirektivet en indførelse af teknisk kontrol og undervisning i to etaper,

1.5.8 med hensyn til infrastrukturudviklingen anbefaler EØSU, at der i det nye handlingsprogram medtages et mål om at øge sikkerheden på det transeuropæiske vejnet og mindst 25 % af de veje, der ikke indgår i det transeuropæiske vejnet, skal op på et niveau, der er i overensstemmelse med TREN,

1.5.9 handlingsplanen bør indeholde ambitiøse men realistiske mål og foreslå ikke blot en overordnet målsætning om at reducere det samlede antal trafikdræbte, men ligeledes indeholde specifikke mål vedrørende antallet af hårdt kvæstede og svage trafikanter som førere af tohjulede køretøjer, cyklister og fodgængere. Hvad angår disse overordnede mål, gør EØSU opmærksom på, at risikoen for ulykker varierer meget i EU og opfordrer derfor kraftigt til, at der opstilles forskellige mål for nedbringelse af antallet af trafikdræbte på grundlag af medlemsstaternes tal for 2010,

1.5.10 for at sikre at de mål, der er fastlagt i handlingsplanen, nås, mener EØSU at det er nødvendigt, at EU hvert år følger op herpå. Til det formål foreslår EØSU, at der nedsættes et dertil indrettet europæisk færdselssikkerhedsagentur, som kan overvåge og følge op på gennemførelsen af handlingsplanen i samarbejde med de færdselssikkerhedsrepræsentanter, som medlemsstaterne har udpeget.

1.6 Sidst, men ikke mindst skal EU skabe en stærk og fast forbindelse til FN's »årti til forbedring af færdselssikkerheden« og stræbe mod at blive førende i verden, når det gælder færdselssikkerhed.

2. Indledning

2.1 Den 28. april 2010 skrev Brian Simpson, formand for Europa-Parlamentets Transport- og Turismeudvalg (TRAN) et brev til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs formand, Mario Sepi, hvori han bad EØSU om i henhold til artikel 124 i Parlamentets forretningsorden at udarbejde en sonderende udtalelse om færdselssikkerhed.

2.2 Brian Simpson henviste i brevet til den nye Kommissions arbejdsprogram for 2010, der blev offentliggjort den 31. marts 2010, og som indeholder et forslag til udarbejdelse af en ny færdselssikkerhedspakke, der skal skabe et »europæisk område for færdselssikkerhed«.

2.3 Han stillede EØSU en række overordnede spørgsmål vedrørende de sidste ti år: Hvor effektive havde EU's politikker været med hensyn til at få trafikanterne til at ændre adfærd og til at forbedre køretøjernes passive sikkerhedsforanstaltninger og vejinfrastrukturen? Hvor effektivt var disse politikker blevet gennemført af medlemsstaterne? Og endelig hvad kræves der, hvis der skal skabes et ægte »færdselssikkerhedsområde« i de 27 medlemsstater?

2.4 Kommissionen offentliggjorde i 2001 hvidbogen om transportpolitik efterfulgt af handlingsplanen i 2003. Begge har som målsætning at halvere antallet af trafikdræbte på vejene inden 2010.

2.5 De seneste tal fra 2008 viser, at antallet af trafikdræbte er blevet nedbragt med 36,8 % i EU15 og 28,4 % i EU27 sammenlignet med 2001-tallene. Dette er en væsentlig nedbringelse, men desværre ikke nok til at opfylde Kommissionens 50 %-mål. For ganske nylig har Kommissionen offentliggjort tal for 2009 og prognoser for 2010, som ikke ligger langt fra den oprindelige målsætning, og som resulterer i et samlet fald på mere end 40 % i 2010.

2.5.1 Hvis disse vigtige resultater realiseres har EØSU den opfattelse, at dette i højere grad vil skyldes ikrafttrædelsen af den seneste færdselssikkerhedslovgivning og forbedringer i køretøjernes sikkerhed end en ændring af trafikanternes adfærd, som stadig lader meget tilbage at ønske.

2.6 For at finde ud af, hvilke foranstaltninger der skal være omfattet af den nye strategi, er vi nødt til at få overblik over, hvilke politikker og initiativer der har virket igennem de sidste ti år, og hvilke der ikke har virket.

2.7 Kommissionens handlingsplan for de sidste ti år har været koncentreret om tre hovedområder:

- ændring af personers adfærd, f.eks. brug af sikkerhedsbælter og barnesæder, regler for mobiltelefoner og udryddelse af spirituskørsel;
- støtte til industrien til initiativer om udvikling og markedsføring af sikrere køretøjer;
- foranstaltninger til forbedring af infrastrukturen, f.eks. gennem bedre konstruktion af veje og tunneller og harmonisering af avancerede retningsplaner i alle medlemsstater.

2.8 Kommissionen gennemførte mellem april og juli 2009 offentlige høringer af de europæiske borgere og interesserede myndigheder på nationalt, regionalt og lokalt niveau for at få indkredset de væsentligste færdselssikkerhedsproblemer, som skal løses i handlingsplanen for færdselssikkerhed for perioden 2011-2020, og hvilke prioriterede tiltag, der kan iværksættes, for at få nedbragt antallet af mennesker, der dør eller kommer alvorligt til skade på vejene i EU; et tal, som er uacceptabelt højt og koster en masse penge.

2.9 EØSU er enig med Transport- og Turismeudvalget i, at der før vedtagelsen af en ny handlingsplan for færdselssikkerhed skal foretages en vurdering af effektiviteten af de tidligere politikker, Kommissionens hvidbog om transport fra 2001 og handlingsplanen fra 2003.

2.10 Vurderingen kan bl.a. foretages på grundlag af de seneste data og de synspunkter, som EØSU i de senere år har givet udtryk for i sine udtalelser om emnet. Disse udtalelser gør det klart, at EØSU opfatter forbedring af færdselssikkerheden som et af de vigtigste aspekter af transportpolitikken, og at det bør stå øverst på medlemsstaternes dagsorden, også i økonomiske krisetider.

2.11 Samtidig er der gang i noget vigtigt på verdensplan. Efter den første internationale ministerkonference om færdselssikkerhed i Moskva i november 2009 (»Time for Action«) udråbte FN's generalforsamling perioden 2011-2020 til »årtiet til forbedring af færdselssikkerheden« med det mål at stabilisere og derefter nedbringe antallet af trafikdræbte i verden, som nu er blevet en sand epidemi med over én million dræbte og omkring 20 millioner alvorligt kvæstede hvert år, heraf 90 % i lav- eller mellemindkomstlande. Globalt set anslås de økonomiske konsekvenser af en »pandemi« af denne art til at udgøre mellem 1 % og 3 % af de forskellige landes BNP. I Europa udgjorde de samfundsøkonomiske omkostninger 130 milliarder euro i 2009.

2.12 EØSU mener, at ovenstående kan anvendes som afsæt til, at EU med handlingsplanen for færdselssikkerhed kan blive verdens førende inden for trafikikkerhed, og at man ikke må forspilde denne chance.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU er nødt til at påpege, at effektiviteten af tidligere politikker for færdselssikkerhed kun kan vurderes, hvis der foreligger veldokumenterede, sammenlignelige kvantitative og kvalitative data om færdselssikkerheden i de 27 EU-medlemslande. I dag leverer alle medlemsstater grundlæggende data om færdselssikkerheden til EU, men kvaliteten og detaljeringsgraden af de data, som en række lande stiller til rådighed, er stadig mangelfuld og gør det umuligt at differentiere mellem trafikanter, vejtyper, vejforhold og kvæstelernes alvor.

3.2 Med tanke på at trafikken på vejene i EU er tredoblet i løbet af de sidste tredive år, glæder EØSU sig over de betydelige fremskridt, EU har gjort hen imod en halvering af antallet af trafikdræbte inden 2010. Det var et ambitiøst mål selv i et Europa med 15 medlemsstater, som EØSU påpegede i sin udtalelse om trafikikkerhed 2003-2010, vedtaget den 10. december 2003, og ville blive endnu sværere at opnå i et udvidet Europa.

3.3 EØSU gør opmærksom på, at da EU fastsatte et - meget ambitiøst - mål for nedbringelse af antallet af trafikdræbte, blev der ikke fastlagt et tilsvarende mål for antallet af hårdt kvæstede trafikanter. Mellem 2001 og 2008 faldt antallet af hårdt kvæstede trafikanter kun med 18 % i EU27. Så hvis dette tal skal bringes kraftigt ned, må Kommissionens nye handlingsplan indeholde foranstaltninger, der kan sikre dette, og medlemsstaterne må gennemføre dem, så snart man er nået til enighed om en fælles definition af henholdsvis svære og lette kvæstelser.

3.4 Med hensyn til spørgsmålet om, hvor effektive EU-politikkerne har været til at ændre trafikanternes adfærd i løbet af de sidste ti år, må man huske på, at det kun er handlingsplanen og retningslinjerne for dens gennemførelse, der vedtages på EU-niveau. Gennemførelsen af handlingsplanens foranstaltninger henhører under de forskellige myndighedsniveauer i medlemsstaterne i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

3.5 Hvis alle medlemsstater iværksatte de foranstaltninger, der er opregnet i handlingsplanen, efter samme retningslinjer, ville de løbe ind i færre problemer, men desværre har erfaringerne vist, at dette ikke er tilfældet, da der fortsat er store forskelle i færdselssikkerheden mellem medlemsstaterne imellem. Gennemførelsen og håndhævelsen af færdselssikkerhedsforanstaltningerne er forskellig fra land til land, og der er efter EØSU's opfattelse ingen tvivl om, at en strengere EU-politik ville have større virkning.

3.6 Derfor fremhæver EØSU vigtigheden af at udarbejde og gennemføre mere ambitiøse planer for harmonisering og regulering og kombinere dem med hjælp til medlemsstaterne til at sikre en bedre og hurtigere gennemførelse af færdselssikkerhedsforanstaltningerne. Løsningen kunne i den forbindelse være at oprette et europæisk færdselssikkerhedsagentur.

3.6.1 Rent faktisk eksisterer der et sikkerhedsagentur for alle transportformer med undtagelse af vejene. Færdselssikkerhedsagenturet bør være et enkelt beslutningstagende organ, der på permanent basis bistås af færdselssikkerhedsrepræsentanter, som medlemsstaterne har udpeget.

3.6.2 Ifølge EØSU bør agenturet, med hjælp fra eksisterende organer såsom det europæiske overvågningsorgan for trafikikkerhed, udføre det ledelsesmæssige arbejde på området færdselssikkerhed på mere effektiv vis. For eksempel kunne agenturet følge op på kortet over »black spots« fra år til år, og kortlægge veje med ringe trafikikkerhed, hvorefter resultaterne kan formidles til EU's trafikanter, som allerede anmodet om i en tidligere EØSU-udtalelse⁽¹⁾. Agenturet kan ligeledes fungere som en støtte for nationale og lokale færdselssikkerhedsgrupper ved at fremme og formidle bedste praksis i hele EU.

3.6.3 Agenturet kunne sikre, at færdselssikkerhed indarbejdes i andre relevante EU-politikker: uddannelse, sundhed og miljø, og udarbejde en køreplan med prioriteter på kort og mellem-lang sigt og dermed råde bod på en af de største svagheder ved den foregående plan.

3.7 Ser man på ændringerne i trafikanternes adfærd gennem de sidste ti år, må man konkludere, at over halvdelen af døds-

ulykkerne direkte kan tilskrives deres adfærd, herunder manglende overholdelse af fartgrænser, unge og nye bilister og spirituskørsel. Ifølge EØSU har undervisning og håndhævelse lige stor betydning og udøver indflydelse på hinanden, men i sidste ende er undervisning udtryk for en »win-win«-løsning.

3.8 EØSU påpeger, at et af de tre hovedelementer i Kommissionens handlingsplan for de sidste ti år var »ændringer i den enkeltes adfærd«. Set i lyset af at antallet af køretøjer på vejene er steget i de sidste ti år, bør denne politik optrappes.

3.9 Man må også huske på, at risikoen for nogle svage grupper af trafikanter som motorcyklister, cyklister og fodgængere stadig er uforholdsmæssig høj. EØSU anbefaler mere trafikundervisning kombineret med omfattende rammelovgivning om typegodkendelse af tohjulede motordrevne køretøjer og undervisning på andet trin for køre af disse køretøjer som tiltag, der kan påvirke adfærden hos disse grupper af trafikanter.

3.10 Det er endvidere vigtigt at erkende, at befolkningen i EU bliver ældre, og at færdselssikkerhedspolitikken bør fokusere på specifikke foranstaltninger som intelligente transportsystemer, særligt indrettede biler og infrastruktur, oplysningsarbejde og uddannelse.

3.11 EØSU anbefaler, at der i politikken for det næste årti fokuseres på differentieret undervisning af og kurser for alle trafikanter, ikke mindst »risikogrupperne«, de unge og de ældre og kategorierne af svage trafikanter, motorcyklister, fodgængere og cyklister.

3.12 EU-politikken bør beskrives i en handlingsplan for færdselssikkerhed indeholdende klart definerede og stramme anbefalinger og retningslinjer for medlemsstaternes gennemførelse. Kommissionen bør endvidere én gang om året tilsende klart afgrænsede statistiske oplysninger, så der kan gribes hurtigt ind. Samtidig bør Kommissionen opfordre medlemsstaterne til at gennemføre eksisterende og fremtidig lovgivning på området færdselssikkerhed så hurtigt som muligt.

4. Specifikke bemærkninger

4.1 Den store udfordring for en vellykket færdselssikkerhedspolitik er samarbejdet mellem myndigheder på EU-, nationalt og lokalt niveau. Fremskridt på det tekniske område kan nås ved at vedtage og gennemføre EU-lovgivning, hvorimod trafikanternes adfærd kun kan ændres ved nationale foranstaltninger. Derfor forekommer det vigtigt med skrappe EU-retningslinjer og årlig tilbagemelding fra medlemsstaterne til Kommissionen.

⁽¹⁾ EUT C 80, 30.3.2004, s. 77-80.

4.2 Hvis man ser på, om EU-politikken har resulteret i en adfærdsændring hos trafikanterne igennem de sidste ti år, må EØSU af hensyn til nærhedsprincippet kombineret med den manglende mulighed for overvågning konkludere, at EU-politikken ikke har været en fuldkommen succes. Oplysning og løbende undervisning er de væsentligste faktorer, der påvirker adfærden i positiv retning, ikke mindst adfærden hos unge bilerister og ældre trafikanter. Medlemsstaternes iværksættelse af disse tiltag har været forskellig og i nogle tilfælde mangelfuld.

4.3 EØSU er overbevist om, at politikken for så vidt angår typer af adfærd i det næste årti bør have fokus på undervisning og kurser for alle kategorier af trafikanter i alle medlemsstater. Det kunne bl.a. være at gøre et mindsteantal timer trafikundervisning obligatorisk i skolerne, og at give mulighed for, at denne viden – frivilligt – kan uddybes på kontinuerlig vis.

4.4 For at påvirke trafikanternes adfærd bør medlemsstaterne med jævne mellemrum tilrettelægge målrettede oplysningskampanjer, som henvender sig til trafikanterne om sikkerhedsrelaterede spørgsmål som gensidig respekt, beskyttelsesudstyr, fart, alkohol og stoffer, og på samme tid skal der gøres en ekstra indsats for at håndhæve reglerne.

4.5 I den nye handlingsplan bør der være særlig fokus på, at risikoen for færdselsulykker i Europa varierer meget fra land til land. I 2008 var der i højrisikolandene fire gange så mange ulykker som i lavrisikolandene. I lande, hvor risikoen er klart højere end EU-gennemsnittet, bør der fastlægges et mere ambitiøst mål for nedbringelse af antallet af dræbte og hårdt kvæstede i trafikken, således at der opstilles forskellige mål for nedbringelse af antallet af dræbte i 2020 på grundlag af tallene fra 2010.

4.6 Den »passive og aktive sikkerhed« er blevet væsentligt forbedret i de sidste ti år, ikke mindst efter at industrien har indført en lang række tekniske sikkerhedsforanstaltninger i personbiler og tunge køretøjer. F&U-projekter, der finansieres med midler fra EU's rammeprogrammer, kunne være et incitament til yderligere forbedringer af ITS-teknologier.

4.7 Som følge af den økonomiske krise har et nyt og stadig farligere fænomen set dagens lys: markedsføring af meget billige personbiler, som kun lige opfylder sikkerhedskravene. Med henblik på at garantere og forbedre sikkerheden kan sikkerhedsniveauet i den eksisterende flåde af køretøjer øges ved at bilerne opgraderes med nye sikkerhedsanordninger, hvor dette er muligt. Det er nødvendigt med regelmæssige kontroller og årlige syn. Situationen er endnu værre i sektoren for tohjulede køretøjer, hvor markedsovervågning og periodisk kontrol er altafgørende⁽²⁾. EØSU er af den opfattelse, at EU må gribe ind ved at fastlægge højere sikkerhedsstandarder.

4.8 I sammenhæng med ovenstående er der behov for ny EU-lovgivning om typegodkendelse af tohjulede køretøjer, herunder skal ABS eller BCS være obligatorisk for køretøjer over 150 CC, og i forbindelse med revisionen af kørekortsdirektivet skal der indføres teknisk kontrol af og undervisning i to etaper i tohjulede motordrevne køretøjer. Derudover bør EU støtte oplysningskampanjer for at sikre overholdelsen af de vigtigste sikkerhedsregler.

4.9 Design af veje og vejsider spiller en stor rolle i ulykker. Undersøgelser på dette område viser, at i ca. 30 % af ulykkerne spiller vejinfrastrukturen en rolle. Der kan altså gøres store fremskridt her. Det har vist sig, at de væsentligste hindringer for en forbedring af sikkerheden ikke kun er økonomiske begrænsninger, men også generel uvidenhed. Statistikker viser, at vejene på landet ofte er de farligste. EU-finansiering (det transeuropæiske vejnet, strukturfondene) bør gøres afhængig af, at der anlægges sikre veje. Under alle omstændigheder har det afgørende betydning, at man ved design, konstruktion og vedligeholdelse af vejinfrastruktur også tager højde for de tohjulede køretøjers sikkerhed.

4.10 EØSU konkluderer, at når det gælder sikrere infrastruktur har den mest effektive foranstaltning i de sidste ti år været et af forslagene i det tredje handlingsprogram for trafik-sikkerheden: direktivet om sikkerhed i tunneller (2004/54/EF). Indførelsen af dette direktiv havde stor virkning i hele Europa.

4.11 Med hensyn til infrastrukturudviklingen i det næste årti anbefaler EØSU, at der i handlingsplanen medtages et mål om, at sikkerheden på det transeuropæiske vejnet skal hæves, og at mindst 25 % af de veje, der ikke indgår i det transeuropæiske vejnet, skal op på samme sikkerhedsniveau. Endvidere vil en beslutning i Rådet om at ændre direktivet om forvaltning af vejinfrastrukturens sikkerhed med bindende tekniske bilag og et større anvendelsesområde (også omfattende veje, som ikke er en del af det transeuropæiske vejnet) og vedtagelse af europæiske retningslinjer for sikker vejinfrastruktur i bebyggede områder ligeledes kunne bidrage betydeligt til at øge færdsels-sikkerheden. På kort sigt må EU arbejde for, at alle medlemsstater hurtigt vedtager de fire foranstaltninger i infrastrukturdirektivet: trafik-sikkerhedsmæssig konsekvensanalyse, trafik-sikkerhedsrevision, forvaltning af nettets sikkerhed og sikkerhedsinspektion.

4.12 Set i lyset af det fælles ansvar er EØSU overbevist om, at en stærk politisk ledelse er en forudsætning for, at der kan skabes et reelt »færdselssikkerhedsområde« i de 27 medlemsstater. Beslutningstagerne i EU, men også på nationalt og regionalt plan i medlemsstaterne må overbevises om vigtigheden af at arbejde sammen om implementeringen af kort- og langsigtede lovændringer, der skal ledsages af massive oplysningskampanjer. Ved at udnytte ekspertisen hos vigtige private aktører inden for færdselssikkerhed i Europa vil der blive skabt opbakning, samtidig med at det vil være omkostningseffektivt.

⁽²⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 30.

4.13 Med hensyn til den private sektor kan de arbejdsgivere, der forvalter firmabiler, sikre, at der tages et vigtigt skridt i den rigtige retning med tanke på, at arbejdsrelateret kørsel og pendling udgør nogle af de største risici. Faktisk bør forholdsreglerne til nedbringelse af antallet af trafikdræbte gælde alle former for arbejdsrelateret kørsel og ikke kun vejgodstransportsektoren.

4.13.1 Arbejdsgivere i den private og offentlige sektor bør fremme god praksis for nedbringelse af sammenstød mellem pendlere ved at tilskynde deres ansatte til at gå over til offentlig transport i det omfang, det er muligt, udarbejde sikkerhedsretningslinjer for bilparken og overvåge bilparkens sikkerhedsniveau. Et godt eksempel på dette område er projektet PRAISE⁽³⁾, der medfinansieres af Kommissionen og sigter mod at fremme forvaltningen af trafiksikkerheden i tilknytning til arbejde og stille den relevante knowhow til rådighed for arbejdsgiverne. Dette spørgsmål kunne også være interessant for Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (EU-OSHA).

4.13.2 Set i samme perspektiv er en ny international ISO-standard 39001 om færdselssikkerhed på arbejdet under udarbejdelse og kan forventes at foreligge i slutningen af 2011. Kommissionen bør opfordre alle underskrivere af chartret om trafiksikkerhed til at blive ISO 39001-certificeret hurtigst muligt.

4.14 Andre krav til et »færdselssikkerhedsområde« er: flere og sammenlignelige statistiske data om medlemsstaterne, årlig feedback fra medlemsstaterne til Kommissionen, oprettelse af et overvågnings- og opfølgningssystem på EU-niveau gennem et europæisk færdselssikkerhedsagentur, korrekt og hurtig gennemførelse af EU-lovgivningen i alle medlemsstater, mere fokus på kurser og løbende undervisning og særlig fokus på unge og ældre trafikanter.

4.15 EØSU stiller forslag om en handlingsplan, der indeholder ambitiøse men realistiske mål. Af politiske grunde bør der som hidtil være tale om et overordnet mål for det næste årti. Med hensyn til en reduktion af antallet af trafikdræbte vil EØSU ikke blande sig i debatten ved at pege på en konkret procentdel, men udvalget anbefaler kraftigt, at der ligeledes opstilles specifikke mål for en reduktion af antallet af hårdt kvæstede og antallet af svage trafikanter, såsom førere af tohjulede køretøjer, cyklister og fodgængere, der er involveret i trafikuheld med kvæstelser til følge.

4.16 Derudover bør EU, eventuelt gennem færdselssikkerhedsagenturet, ikke kun opstille det langsigtede mål, men også midtvejsmål og iværksætte et program om teknisk bistand, der kan hjælpe de lande, som viser mindre gode resultater, med at udarbejde en national strategi for at nedbringe antallet af trafikofre.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ PRAISE: preventing road accidents and injuries for the safety of employees (www.etsc.eu/PRAISE.php).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om finansierungsstrukturer for SMV'er i forbindelse med den nuværende økonomiske situation (initiativudtalelse)

(2011/C 48/07)

Ordfører: **Anna Maria DARMANIN**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Finansierungsstrukturer for SMV'er i forbindelse med den nuværende økonomiske situation.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september, følgende udtalelse med 121 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU opfordrer Kommissionen til at styrke de finansielle instrumenter for SMV'er ved at sikre, at CIP-garantiordningen (CIP - rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation) fortsætter efter den nuværende finansierungsperiode, at struktur-fondene er let tilgængelige for SMV'er, og at finansierungs-prioriteterne klart anføres. I den nuværende periode med færre egenkapitalmidler yder garantiinstitutionerne deres bankpartnere en nyttig lempelse i henhold til Basel II. I denne forbindelse bør gensidige garantiinstitutioner fremmes.

1.2 EØSU anbefaler, at der etableres handelsplatforme for mikrovirksomheder og SMV'er. De fleste anerkendte fondsbørser stiller for mange krav til rapportering og har for omstændelige procedurer til, at SMV'er kan noteres. Desuden er omkostningerne som regel for store; det gælder også for alternative og/eller sekundære noteringer. Hvis der oprettes regionale mini-platforme koordineret af et europæisk net, ville der blive skabt et nyt værktøj, der kunne bruges til at rejse ny kapital til mindre virksomheder. Dette ville tilskynde til yderligere venturekapital og finansierung ved *business angels*. Det ville også hjælpe mindre venturekapitalindskydere med at bistå mindre virksomheder.

1.3 SMV'er, især mikrovirksomheder, har sværere ved at få adgang til finansierung. Det er også meget uklart for samfundet i bred forstand, hvor alle bankernes bail-out-midler er blevet af. Det er måske ikke rimeligt at lade bankerne offentliggøre disse tal, men EØSU finder det på den anden side mere passende, at bankerne afsætter en aftalt procentdel af bail-out-midlerne (*i de lande, hvor midlerne er brugt*), til lånefaciliteter til små virksomheder og mikrovirksomheder, især til innovative forehavender.

1.4 EØSU opfordrer til, at der udformes en ramme, som kan gøre det lettere at oprette mikrofinansierungsinstitutioner baseret

på deltagelse og etik. Denne finansierungsmetode kan afgjort være til gavn for SMV'er, da den beror på risiko- og gevinstdeling, stabil finansierung, og undgår spekulation. Kommissionen bør se alvorligt på et fænomen som participatory banking (deltagelsesbaseret bankdrift). EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at udarbejde en grønbog, som kan sætte gang i en debat om participatory banking på europæisk plan. Særskilte initiativer i lande som Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Italien, Luxembourg og Malta er positive, men kan hæmme den finansielle tjenesteydelsesbranches videre integration i EU. Desuden vil særskilte ukoordinerede initiativer måske ikke medføre det mest effektive resultat, som denne form for finansierung kunne resultere i, såsom risikodeling, gevinstdeling og en social tilgang til finansierung. Tilskyndelse til islamisk mikrofinansierung kunne også give stødet til nye iværksætterinitiativer og samtidig være med til at bekæmpe fattigdommen i visse regioner. I den sammenhæng bør der søges udformet et direktiv, som lægger op til, behandler og tilskynder til alternative finansierungs-metoder.

1.5 EØSU foreslår, at medlemsstaterne enten yder direkte lån til SMV'erne eller kautionerer helt eller delvist over for finansierungsinstitutionerne med det sigte at opmuntre dem til at yde lån til SMV'erne. Under den finansielle krise har en række medlemsstater benyttet denne metode, som har vist sig at lette SMV'ernes adgang til finansierung.

1.6 EØSU mener, at EIF-fonden bør investere direkte i SMV'er eller via en underfond for et specifikt område såsom fonden for unge iværksættere, som også ville anspore til en iværksætterkultur. Desuden bør EIB-midler tildeles formidlere, som fuldt ud støtter SMV'er. EØSU henstiller tillige, at man for at tilskynde formidlende banker til at bruge EIB-midler til SMV'er bør lade dem dele risikoen sammen med EIB.

1.7 EØSU anbefaler forskellige former for finansiering fra bankers side, herunder deltagelsesfinansiering samt innovativ og etisk finansiering. Finansiering som den, der ydes af Grameen Bank i Bangladesh, kan være meget begrænset på grund af Basel II-aftalen. Finansieringsinstitutioner befinder sig ikke i en situation, hvor de kan begynde med problemet snarere end løsningen: et kreditsystem skal være baseret på en undersøgelse af den sociale baggrund snarere end på en på forhånd fastlagt bankpraksis. Basel II bør derfor snarest revideres, eller der bør laves en aftale om finansiering, der tager udgangspunkt i den traditionelle finansieringsmetode.

1.8 Der er ved at dukke netværker af *business angels* op i EU. Desværre ser disse netværker ikke ud til at være underkastet bestemmelser, og der kan optræde alvorlige tilfælde af misbrug, hvilket nok vil afholde iværksættere fra at bruge et sådant vigtigt middel til at finansiere vækst. Der bør arbejdes på at indføre en lovgivningsramme, der kan fremme velfungerende netværker af *business angels* eller lignende aktiviteter.

1.9 EØSU opfordrer til skatteincitamenter i medlemsstaterne for *business angels* og deres netværker, herunder familieinvestorer såsom forældre. Mange unge iværksættere sætter deres lid til midler fra familien, fordi der ikke er andre midler til rådighed. Disse investorer bør belønnes og ansføres gennem skattegodtgørelser.

2. Indledning og baggrund

2.1 EU's medlemsstater er konfronteret med en større udfordring, nemlig det nødvendige i at tilskynde til og sætte skub i iværksætterkulturen. På Det Europæiske Råds møde i Lissabon i marts 2000 blev dette opstillet som et mål for at fremme beskæftigelse, økonomisk reform og social samhørighed. Den 21. januar 2003 udsendte Kommissionen grønbogen om »En iværksætterkultur i Europa«. Den handlede især om, at for få europæere etablerer egen virksomhed, og at den fortsatte vækst i allerede eksisterende virksomheder er utilstrækkelig.

2.2 Udviklingen i iværksætterkulturen har store økonomiske og samfundsmæssige fordele. Iværksætterkultur er ikke blot en drivkraft bag jobskabelse, innovation, konkurrenceevne og vækst; den bidrager også til personlig tilfredsstillelse og opnåelse af sociale mål ⁽¹⁾.

2.3 Samspillet mellem iværksætterkultur og et lands økonomiske resultater kan tilskrives virksomhedsoverlevelse, innovation, jobskabelse, teknologiske fremskridt og stigninger i produktivitet og eksport. Derfor er iværksætterkultur ikke blot

til gavn for de involverede enkeltpersoner, men også for samfundet som helhed.

2.4 I en undersøgelse foretaget af *Centre for Enterprise and Economic Development Research* var startfinansiering et af de hyppigst nævnte problemer for unge iværksættere (sammen med administrative regelkrav). Men kun ca. 40 % af de specialiserede støtteorganisationer, der svarede, skønnede, at disse problemer var større end andre mindre virksomheders finansielle begrænsninger. Mange nye virksomheder har svært ved at finde sikkerhed for lån til at starte op med, men dette kan udgøre en større hindring for unge iværksættere, fordi de har færre muligheder for at samle aktiver, som kan benyttes til dette formål. Hvor stor begrænsningen i praksis er, afhænger helt klart af sektoren og erhvervsaktiviteten.

2.5 Den nuværende økonomiske krise bremser iværksætterkulturen, især på grund af den måde, som SMV'erne påvirkes på. EØSU har indgående behandlet den finansielle krises opståen og følger og den afgørende rolle, som banksystemet har spillet i den forbindelse. Reelt forholder det sig sådan, at SMV'erne stadig er hårdt ramt af krisen og stadig har svært ved at få adgang til finansiering.

2.6 I det aktuelle scenario er banklån stadigvæk yderst knappe (selv om udlånsrenten er sænket meget) på grund af

— tab som følge af market-to-market regnskabspraksis (hvor banker nedsætter værdien af værdipapirer, som indgår i deres balance, fordi der ikke er noget marked for sådanne værdipapirer i en overskuelig fremtid),

— flere tab på debitorer eller tvivlsomme gældsposter hos kunder som følge af selvsamme recession,

— mangel på finansiering på interbankmarkedet, som der endnu ikke er kommet gang i igen, selv om en lang række regeringer har grebet ind,

— den konstante frygt – bankfolk, der frygter for deres job, vil være mere tilbageholdende med at tage tilsyneladende risikobetonede beslutninger om långivning.

2.7 Bankernes kapital er således rationeret – enten til eksisterende kunder, som banken dårligt kan tillade sig at miste, eller til sikrere obligationer som f.eks. statsobligationer. Da staterne øger deres lånebehov for at indskyde kapital i deres økonomier, er adgangen til statslån øget, hvilket bevirker, at der er færre midler til rådighed til erhvervs- og forbrugslån.

⁽¹⁾ Flash Eurobarometer, Entrepreneurship Survey of the EU (25 medlemsstater), USA, Island og Norge, Analytisk rapport.

3. En kort observerende oversigt over arten af SMV'er uden for de officielle statistikker

3.1 SMV'er er specielle på flere måder. En opremsning af alle særlige karakteristika vil ikke yde SMV'ernes dynamik retfærdighed. Dog er det værd kort at nævne nogle få af disse karakteristika.

3.2 SMV'er er som hovedregel familieejede og omfatter flere generationer, hvor familien er en vigtig investor i virksomheden, men ofte er det ikke nok. SMV'er er tit lokalt baserede; det påvirker deres outsourcing-metode og deres ansættelsespolitik (som ofte er meget forsigtig). Der foretages ingen større sondring mellem virksomhedens ledelse og ejere, og der består desuden tit et nært forhold mellem medarbejdere og ejere (hvilket øger loyaliteten fra begge sider). SMV'er er fleksible, dynamiske og hurtige til at innovere. SMV'er skyer typisk risiko i styringen af deres likviditet, de bruger deres reserver, før de optager lån, og de støder på meget bureaukrati, når de søger om og modtager lån.

3.3 Den opfattelse, at SMV'er er mere risikobetonede foretagender at låne penge ud til, beror til dels på selve deres art; der er ofte tale om unge virksomheder, de vægrer sig ved bureaukratiske finansieringssystemer, de kan ikke stille sikkerhed nok, og de har som regel ingen risikostyringsværktøjer på grund af deres størrelse.

3.4 Det er værd at bemærke, at mikrovirksomheder har endnu flere problemer end SMV'er.

4. Finansieringsværktøjer

4.1 **Offentlig notering på en anerkendt fondsbørs** – Børsintroduktioner forbindes som regel med veletablerede foretagender, der søger at rejse langfristet kapital i form af egenkapital (aktier) eller gæld (obligationer) på den officielle kursliste. Dette foregår for det meste enten før vækst-etapen, hvor virksomhedens ejere og/eller venturekapitalindskydere vil trække sig ud. Der findes også sekundære markeder, der som oftest ikke egner sig for mikrovirksomheder, og »kun lidt større foretagender blandt de små virksomheder vil formå at gå denne vej«. Selv om alternative børsnoteringer ofte er mere smidige end noteringer på hovedlisten, gælder der de samme oplysningskrav. Prisen på en notering kan være på 500 000 euro eller mere.

4.2 **Nye finansieringskilder, participatory banking** – Der er ved at opstå et nyt fænomen i Europa i form af, hvad der betegnes som deltagelsesbaseret og etisk bankdrift, også kaldet

islamisk finansiering. Den måde, den fungerer på, er interessant og egner sig formentlig for SMV'er og deres behov i den nuværende situation. Den indebærer forskellige instrumenter, hvoraf mange ikke er nye i europæiske lande. Imidlertid lægger en del lovgivning, især skattelovgivning, hindringer i vejen for denne finansieringsforms udvikling. Desværre er flere EU-lande (Storbritannien, Frankrig, Luxembourg, Tyskland, Malta og Italien) ved at træffe individuelle tiltag, hvilket kan afføde spørgsmål om pas i det indre marked. Der kan opstå et fænomen, hvor deltagelsesbaserede finansielle institutioner kan finde alternative lovinstrumenter til at trænge ind på EU-markedet ⁽²⁾.

4.2.1 Denne finansieringsmetode kan afgjort være til gavn for SMV'er, da den beror på risiko- og gevinstdeling, stabil finansiering og undgår spekulation og visse investeringsformer.

4.2.2 Et særligt nyt område, som er under udvikling, er kendt som islamisk mikrofinansiering. Mikrofinansiering består af en række finansielle tjenester for mennesker, som banker traditionelt mener ikke at kunne finansiere, primært fordi de ikke kan stille garantier, som kan beskytte en finansiell institution mod risiko for tab.

4.2.3 Det reelt revolutionerende ved mikrofinansiering består i, at den giver mennesker som ikke har adgang til det finansielle marked en chance, åbner nye perspektiver og giver midler til mennesker, som endelig får mulighed for at gennemføre deres egne projekter og tanker med deres egne ressourcer, og derved undgå bistand, subsidier og afhængighed. Erfaringer med mikrofinansiering fra hele verden har nu endegyldigt bevist, at ubemidlede har behov for en bred vifte af finansielle tjenesteydelser, er villige til at afholde de dermed forbundne udgifter og afgjort fortjener at blive finansieret af banker. Mikrofinansieringens målgruppe udgøres af de ubemidlede, der lever på den såkaldte fattigdomsgrænse, som lettere vil kunne opnå en anstændig livskvalitet, og som har iværksætterideer, men mangler adgang til formel finansiering.

4.2.4 Der er gennemført nogle få undersøgelser af emnet, og erfaringerne på området er stadig relativt begrænsede, men der er påvist et enormt potentiale både for at bekæmpe fattigdom og finansiell og social udstødelse, og for at udvide og berige finansielle institutioners kundegrundlag i udviklingslande med et islamisk kulturelt grundlag. *Participatory banking* har således vist sig at sætte fokus ikke blot på finansiell succes, men også på at maksimere de sociale fordele ved at etablere sundere, finansielle institutioner, der kan yde effektive, finansielle tjenester, også på græsrodsniveau.

⁽²⁾ Jf. »Islamic Finance in a European Union Jurisdiction Workshops Report« udsendt af Malta Institute of Management, Malta Employers Association og Malta Union of Bank Employees.

4.3 **Statslige og EU-finansieringsordninger** – Staten har via sine formidlere været involveret i fremme af iværksætterkultur gennem forskellige tiltag såsom skatteincitamenter og finansieringsordninger som f.eks. tilskud under Den Europæiske Regionaludviklingsfond og Den Europæiske Investeringsfond.

4.3.1 Brugen af visse initiativer til start- og såkapital har måske ikke nået det ønskede omfang.

4.4 **Business angels**, også kendt som private investorer eller uformelle venturekapitalindskydere, kategoriseres som ikke-traditionelle finansieringskilder og leverer hovedsagelig egenkapital til virksomheder fra startfasen og helt frem til den tidlige vækstfase.

5. En handlingsramme for at bremse investerings- og finansiell nedsmeltning og give SMV'er lettere adgang til lån

5.1 Med det herskende økonomiske scenario er det afgørende, at *Small Business Act* (SBA) gennemføres hurtigt. EØSU har udtrykt tilfredshed med Kommissionens SBA, men gentager nu, at det er yderst vigtigt, at de foreslåede initiativer sættes i værk.

5.1.1 På et tidspunkt, hvor likviditet er en luksus for SMV'er, opfordrer udvalget til at ændre »direktivet om forsinket betaling« for at sikre, at SMV'er betales til tiden i alle handelstransaktioner, og at en betalingsfrist på 30 dage overholdes. Dog skal direktivet reelt kunne gennemføres og overholdes af (både private og offentlige) leverandører.

5.1.2 Også direktivet om nedsat moms for lokalt leverede og arbejdskraftintensive tjenester, som primært ydes af SMV'er, bør gennemføres snarest. Selv om det har været noget kontroversielt, skønnes det, at et sådant direktiv vil stimulere SMV'ernes kommercielle adfærd ved at gøre den mere attraktiv for den endelige forbruger.

5.2 Ifølge de europæiske handelskamre har 30 % af SMV'erne likviditetsproblemer, hvoraf en fjerdedel skyldes, at bankerne afviser at yde lån. På et tidspunkt, hvor bankerne granskes nøje og stiller sig overmåde forsigtigt til långivning, vil det være til skade for økonomien, hvis denne forsigtige indstilling går ud over SMV'erne.

5.2.1 Bankerne råder over flere midler til SMV'er, da EU har øget midlerne til EIB som følge af genopretningsplanen. SMV'erne har dog stadigvæk meget svært ved at optage lån via banker. Selv om der således er stillet flere penge til rådighed til SMV-lån, når de ikke reelt frem til SMV'erne. Det er derfor

vigtigt, at de formidlende banker, der udvælges til at forvalte EIB-penge, er banker, der fuldt ud støtter SMV'er. Hvis en formidlende bank ikke formår at overføre disse midler til SMV'er, bør EIB vælge en anden. For at tilskynde formidlere til reelt at låne sådanne EIB-penge ud til SMV'er bør risikoen ved sådan långivning deles mellem EIB og formidlerne, og ikke udelukkende påhvile sidstnævnte.

5.3 Et vigtigt spørgsmål, især for nystartede virksomheder, er adgangen til risikovillig kapital. Det europæiske marked for risikovillig kapital på det tidlige stadium udgør kun omkring 2 milliarder euro om året, hvilket kun er ca. en fjerdedel af det tilsvarende tal i USA. Kun én ud af 50 SMV'er henvender sig til et venturekapitalselskab om finansiering. Information om risikovillig kapital er let tilgængelig, men meget ofte er traditionelle SMV'er ikke klar over muligheden for reelt at få tildelt risikovillige kapitalmidler. Dette hænger også sammen med europæiske iværksætteres konservative risikotilgang, idet de synes at foretrække bankernes tjenesteydelser frem for venturekapital.

5.4 Offentlige udbud er en vigtig mulighed for SMV'er, men SMV'er er i dag mindre konkurrencedygtige på dette felt på grund af de større foretagenders erfaringer og også på grund af de strengere regler om bankgarantier og finansiell rapportering. Ved offentlige udbud bør der tages mere SMV-venlige initiativer såsom at sænke kapitalkravene til bankgarantier, så SMV'er lettere kan afgive bud og SMV-klynger støttes.

5.5 Mindre bureaukrati er hovedprioriteten for SMV'er, som er underkastet uforholdsmæssigt mange bestemmelser og administrative byrder sammenlignet med større foretagender. Det er påvist, at en stor virksomhed i gennemsnit bruger 1 euro pr. ansat på at overholde regler, mens en mindre virksomhed bruger op til 10 euro. Kommissionen er på rette vej i nedbringelsen af bureaukratiet, men der er stadig langt til det niveau, der reelt vil hjælpe SMV'erne.

5.6 Bæredygtig konkurrence er fremtiden for vor økonomi. SMV'er, der støtter bæredygtige principper, og som er aktive i den grønne økonomi, bør derfor støttes i finansieringsprocessen.

5.7 Der findes betydelige og omfattende EU-midler til at bistå SMV'er, der er involveret i de nye teknologier. Imidlertid bør de mere traditionelle SMV-produkt/service-leverandører tilskyndes til at gå over til nye innovative tilgange, selv inden for deres egne aktivitetsfelter. Man bør yderligere styrke finansieringsinstrumenterne, så der også kan ydes støtte til disse brede SMV-aktiviteter.

5.8 EØSU erkender, at organisationer som AECM (europæisk sammenslutning for gensidig kautionering) har været til stor gavn under krisen. EØSU opfordrer Kommissionen til at arbejde videre på at skabe et gunstigt miljø for sådanne organisationer, således at de fortsætter med at yde finansieringsgarantier til SMV'er.

5.9 Rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation var et vigtigt instrument for SMV'er; EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at bevare SMV-garantiinstrumentet i programmet efter 2013.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om efter krisen: et nyt finanssystem i det indre marked (initiativudtalelse)

(2011/C 48/08)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

Medordfører: **Umberto BURANI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. februar 2010 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Efter krisen: et nyt finanssystem i det indre marked.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september, følgende udtalelse med 160 stemmer for, 8 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU vil i denne initiativudtalelse pege på, hvordan det europæiske finansielle system kan reformeres - hvordan det bør reguleres, og hvordan det kan komme til at fungere bedre for at reducere de systemiske risici. Krisen kan stadig blusse op igen med fornyet intensitet, hvis der ikke dæmmes op for vild spekulation, og hvis regeringerne ikke leverer de alt for længe ventede svar på krisen.

1.2 **Hvilket finansielt system skal vi have i det indre marked efter krisen?** De vigtigste aktører i det finansielle system - dvs. Den Europæiske Centralbank/Det Europæiske System af Centralbanker, handels- og investeringsbanker, gensidige finansielle institutioner, andelsbanker, etiske banker, forsikringsselskaber, pensionsfonde, investeringsfonde, private equity-fonde, hedgefunde, ratingbureauer; producenter, distributører og sælgere af finansielle produkter og værdipapirer; børser, ikke-lovregulerede markeder; reguleringsmyndigheder, tilsynsmyndigheder og kreditvurderingsbureauer - bliver nødt til at ændre deres adfærd, tilpasse sig en strammere lovgivning og tilpasse deres egen organisation til de nye opgaver, de vil få pålagt.

1.3 **Man bør ikke skære markedets aktører over én kam og gøre dem alle ansvarlige for krisen.** Heldigvis har visse betydningsfulde sektorer og store transnationale koncerner ikke været direkte berørt af krisen, fordi deres aktiviteter har ligget langt fra det store finanskirkus. Forsikringsselskaber, andelsbanker, folkebanker og sparekasser, men også store europæiske og internationale handelsbanker har ikke haft behov for at justere deres regnskaber på grund af finansielle tab eller for at bede deres regeringer om hjælp.

1.4 **»Moralsk fattigdom er årsag til krisen«. EØSU er enig i denne vurdering fremsat af Tomáš Baťa i 1932, men**

tilføjer, at intet har ændret sig! Arbejdstagere og pensionister, virksomheder, civilsamfundsorganisationer, forbrugere og brugere har alle interesse i, at der findes et effektivt og sikkert finansielt system til en rimelig pris, som de tillidsfuldt kan betro deres opsparing, som de kan henvende sig til for at få støtte til et økonomisk initiativ, og som må betragtes som et afgørende redskab for økonomisk vækst og sikring af vigtige sociale funktioner som pensioner og forsikringer mod sygdom, ulykker og skader. Den meget alvorlige finansielle krise har bragt alt dette i fare på grund af et generelt tab af tillid.

1.5 **Det er nødvendigt at genopbygge tilliden til de finansielle institutioner, men også til de politiske institutioner, de regulerende myndigheder og tilsynsmyndighederne,** der ikke har kunnet forebygge denne katastrofe, som ifølge Den Internationale Valutafonds seneste skøn hidtil har kostet omkring 2.300 mia. EUR.

1.6 **Den brede offentlighed er blevet rystet i sin grundvold.** Finanskrisen udløste en likviditetskrise, som har fået meget alvorlige følger for realøkonomien: Ledigheden er nået op på over 10 % og er toppet i Letland og Spanien med hhv. 22 % og 19 %. I december 2009 var der i alt 23 mio. arbejdsløse, og dette tal vil stige yderligere. Alle lande har registreret store budgetunderskud, som skal rettes op gennem foranstaltninger, som bestemt ikke vil være vækstfremmende, men snarere fungere som en bremse for et opsving, der har vist sig træt og uden positiv indvirkning på beskæftigelsen.

1.7 EØSU har i de seneste år udarbejdet en række udtalelser med forslag, som ofte er blevet ignoreret. Havde de mødt større lydhørhed, kunne de have været med til at forebygge eller i det mindste dæmpe krisens ødelæggende konsekvenser.

1.8 **EØSU beder alle EU's institutioner om at fremskynde reformprocessen.** Halvandet år efter præsentationen af de Larosière-gruppens konklusioner er EU's beslutningsproces endnu ikke endeligt afsluttet. Regeringerne har desværre udvandet reformplanen ved bl.a. at udelukke muligheden for, at en europæisk tilsynsmyndighed griber ind over for transnationale finansielle institutioner.

1.8.1 **EØSU ser positivt på Kommissionens meddelelse om lovgivningsinitiativer,** der skal styrke finansmarkedets regulering og gennemsigtighed. Disse forslag, som er blevet fremsat, mens denne udtalelse er blevet udarbejdet, går i den ønskede retning. De vigtigste aspekter er styrkelsen af tilsynet med kreditvurderingsbureauer og åbningen af debatten om selskabsledelse. Lovpakken omhandler også bonusser til topchefer og aflønningspolitik. Kommissionen regner med at kunne præsentere flere forslag om 6-9 måneder om forbedring af derivatmarkedets funktion, foranstaltninger vedrørende »short selling« og CDS (Credit Default Swaps) og forbedring af direktivet om markeder for finansielle instrumenter (MiFID).

1.8.2 **EØSU afventer med stor interesse de andre bebudede initiativer** vedrørende ansvar: revisionen af direktivet om indskudsgarantiordninger og direktivet om investorgarantiordninger. Direktivet om markedsmissbrug og kapitalkravsdirektivet (CRD IV) vil blive ændret, og et nyt forslag om pakkeprodukter for private investorer er under forberedelse. For at reducere regularbitrage vil Kommissionen udsende en meddelelse om sanktioner i finanssektoren.

1.9 **EØSU mener, at der skal arbejdes mere intenst på at forberede det finansielle system, der skal komme efter krisen.** Det skal være gennemsigtigt, socialt og etisk ansvarligt, bedre kontrolleret og innovativt. Dets vækst skal være afbalanceret, kompatibel med det øvrige økonomiske system og orienteret mod værdiskabelse på mellemlang og lang sigt, og væksten skal være bæredygtig.

1.10 **Flere millioner mennesker arbejder inden for finanssektoren. Det store flertal er hæderlige mennesker, der arbejder professionelt og fortjener alles respekt.** Et lille, uansvarligt mindretal uden skrupler har skadet en hel gruppe arbejdstageres omdømme.

1.11 **EØSU anbefaler større gennemsigtighed, især når det drejer sig om at identificere risici.** OTC-markederne bør ikke åbnes for bilaterale transaktioner, men begrænses til transaktioner med en central medkontrahent, som kan overvåge det samlede risikoniveau og begrænse adgangen til transaktioner for overeksponerede parter. Transaktionerne skal finde sted enten på en enkelt platform eller på et forud fastlagt sæt af platforme for at sikre større gennemsigtighed på markederne.

1.12 **Virksomhedens sociale ansvar bør gennemsyre alle aktiviteter og al adfærd inden for finanssektoren. Der er blevet lagt større vægt på høje salgstal end på gode investeringsråd.** Man bør nu vende tilbage til en høj arbejdsmoral, og der bør komme en klar fordømmelse fra finanssektorens sammenslutninger, som gennem præventive foranstaltninger bør fremme korrekt adfærd og gennemføre sanktioner over for virksomheder, der er skyldige i svigagtighed, bedrageri eller strafbar adfærd.

1.13 **De nationale og europæiske myndigheder bør have en mere åben og demokratisk styreform, som inddrager de berørte parter i regulerings- og overvågningsaktiviteterne.** Arbejdere, virksomheder, forbrugere og brugere bør have en anerkendt rolle i virksomhedsstyringen. EØSU anbefaler større inddragelse af civilsamfundet i høringer og konsekvensanalyser. Nylige afgørelser i Kommissionen om udpegelse af ekspertgrupper viser, at det stadig kun er industrien, der tilgodeses, mens forbrugere og arbejdstagere ikke inddrages tilstrækkeligt. EØSU anbefaler endnu en gang en afbalanceret repræsentation af civilsamfundet i de ekspertgrupper og udvalg, som Kommissionen nedsætter.

1.14 En virksomhedsstyring, hvor kravene om hæderlighed og gennemsigtighed skal gælde for såvel administratorer som aktionærer, hvis kapital hidtil pr. definition er blevet betragtet som lovligt erhvervet. Opsigtsvækkende eksempler har imidlertid påvist, at det ikke altid er tilfældet.

1.15 **Topchefernes rolle er blevet alt for stor, og deres honorarer er ofte forblevet astronomiske,** selv efter de nationaliseringer, der er blevet gennemført for at redde visse finansinstitutioner fra konkurs. Der bør føres en seriøs politik, som begrænser bonusudbetalinger, f.eks. ved at reservere dem til situationer, hvor der er opnået stabile resultater over gennemsnittet på mellemlang sigt. En politik med personaleincitamenter, der er knyttet til ansvarlige salgsmetoder og ikke til kampagner for bankprodukter, der ikke tager behørigt hensyn til forbrugernes behov. Incitamenterne bør forbedre kvaliteten af de menneskelige ressourcer hvad angår fagligt bidrag, kundetilfredshed og professionalismisme.

1.16 **EØSU anbefaler, at seriøse og effektive foranstaltninger vedtages af medlemsstaternes tilsynsmyndigheder.** De synes ikke at være særlig overbeviste om betimeligheden af en indsats, som ikke kun skal højne det etiske niveau, men også har til formål, såvel åbent som skjult, at bevare risikoprofilen for fremtiden. Mange højrisikotransaktioner, som blev gennemført for at mangedoble afkast og bonus, kunne være undgået.

1.17 **EØSU anmoder om, at enhver henvisning til rating fjernes fra EU-lovgivningen, hvad angår klassificering af investeringer og den tilsvarende dækning i risikovillig kapital** – i tråd med Basel II-principperne – og anmoder om, at de nationale myndigheder reviderer investeringspolitikken.

1.18 **Klassificeringen af medlemsstaternes statsgæld bør udelukkende foretages af et nyt og uafhængigt EU-agentur.** Meddelelser om nedklassificering af et lands statsgæld som set for nylig i Grækenlands tilfælde og i andre europæiske lande i vanskeligheder har forårsaget alvorlige problemer på markederne og ført til voldsomme spekulative angreb på værdipapirer og dermed forstærket følelsen af en alvorlig krise.

1.19 **Støtten til Grækenland vil medvirke til at sikre det internationale finansielle system,** som har stillet en garanti for Grækenlands gæld på flere hundrede milliarder euro og vist tillid til verdens største forretningsbank, som skjulte vigtige lån, så de ikke figurerede i Grækenlands officielle regnskaber. Franske og tyske banker alene tegner sig for lån på 115 milliarder (hhv. 76,45 mia. og 38,57 mia.). Endnu en gang vil skatteyderne i EU skulle betale for ulovlige handlinger. De økonomiske og sociale omkostninger, som det græske folk skal bære, er enorme.

1.20 **EØSU finder det belejligt at uddybe spørgsmålet om beskatning af visse finansielle aktiviteter,** især dem, der overvejende er præget af spekulation. Der er for mylig blevet vedtaget en udtalelse om dette emne.

1.21 **EØSU anbefaler, at der etableres integrerede krisestyringssystemer med effektive kriterier for tidlig varsel, forebyggelse og veje ud af krisen.** Der skal udvikles pålidelige mekanismer for gensidigt ansvar mellem myndighederne i medlemsstaterne, især hvad angår de store europæiske koncerner. I Centraleuropa og Østeuropa er finansmarkederne f.eks. næsten udelukkende i hænderne på vestlige forsikringselskaber og banker.

2. Indledning

2.1 »Moralsk fattigdom er årsag til krisen

Et vendepunkt i den økonomiske krise? Jeg tror ikke på spontane vendepunkter. Det, vi normalt kalder »den økonomiske krise«, er blot et andet navn for moralsk fattigdom.

Moralsk fattigdom er årsagen; den økonomiske krise er blot konsekvensen. Mange mennesker i vores land tror, det er muligt at redde sig fra økonomisk tilbagegang med penge. Jeg er bange for konsekvenserne af denne fejlopfattelse. I den situation, vi befinder os i i dag, har vi ikke brug for spektakulære tricks eller smarte løsninger.

Vi har brug for en moralsk holdning til andre mennesker, til arbejdet og til offentlig ejendom.

Aldrig mere skal vi støtte konkurser, aldrig mere sætte os i gæld, aldrig mere kaste værdier bort for ingenting, aldrig mere udbytte arbejdskraften. I stedet for at hengive os til dovenskab og ødselhed skulle vi efter krigstidens fattigdom have forsøgt at rejse os ved at gøre arbejdet og opsparingen mere effektiv, mere attraktiv og mere ærlig. Du har ret. Det er nødvendigt at overvinde tillidskrisen, men det vil ikke lykkes os med tekniske og finansielle midler eller gennem kreditgivning. Tillid er et personligt anliggende. Den kan kun genvindes gennem etisk adfærd og det personlige eksempel.« Tomáš Baťa, 1932.

2.2 Intet har ændret sig

2.2.1 Med dette citat vil EØSU introducere udtalelsens emne på en lidt usædvanlig, men også mere levende måde, i stedet for endnu en lærd analyse af krisen og de fejl, der er begået af politikerne, kontrolinstanserne, kreditvurderingsbureauerne og finansverdenen, men også af investorerne og aktionærerne. Det er blevet brugt bjerge af papir på at beskrive det, men det er nok at sige, at de foranstaltninger, der allerede er gennemført, der er ved at blive undersøgt eller er foreslået vedrørende makro- og mikroprudentielt tilsyn, i alt væsentligt er gode og fornuftige, men at der stadig mangler en organisk og strukturel sammenkædning mellem markedstilsyn (banker, forsikringer, finansielle markeder) og kontrol af betalings-systemer. Sidstnævnte kan give værdifulde fingerpeg – hvis de fortolkes korrekt – om individuelle mangler eller systemiske trusler. Myndighederne bør undersøge muligheden for at indføre et sådant system med krydskontrol.

2.2.2 I modsætning til tidligere vil civilsamfundet i dag ikke overlade debatten om det finansielle systems fremtid til specialisterne, teknikerne og politikerne, men vil deltage aktivt i opbygningen af et bæredygtigt finansielt system, fordi konsekvenserne af de trufne valg uundgåeligt vil ramme arbejdstagerne, virksomhederne og borgerne. Først blev der brugt offentlige midler til at redde de mest udsatte banker, dernæst til at genoplive økonomien, som var nær kvælningsdøden på grund af en likviditetskrisen uden fortilfælde. Dette har forøget budgetunderskuddet og statsgælden, som skal saneres gennem nye korrigerende tiltag, der igen vil pålægge borgerne skatter og afgifter - bestemt ikke det, de føler behov for.

2.2.3 Det finansielle system efter krisen kan og bør ikke være det samme som det, der er opstået igennem de seneste 20 år. Der må gives afkald på de vækstrater, som en kortsigtet politik fik til at eksplodere.

2.2.4 Den meget høje rentabilitet fik de mest ivrige selskaber til at indlede en fusionsfase, som havde været utænkelig blot få år tidligere.

2.2.5 Fusionerne var blevet lettere at gennemføre med liberaliseringen og privatiseringen i mange lande, men især på baggrund af direktiverne om det indre marked, som ikke blot ophævede de geografiske grænser, men også grænserne mellem de forskellige specialiserede områder såsom handelsbanker, investeringsbanker, finansieringsselskaber, børsnoterede selskaber, forvaltere af værdipapirdepoter og af betalingssystemer, forsikringsordninger osv.

2.2.6 De finansielle konglomerater, der blev dannet, er kendetegnet ved deres store uensartethed, komplekse struktur, gensidige aktiebesiddelser, *golden shares* (især for tidligere offentlige banker). Det gør en global overvågning af strukturerne meget vanskelig, hvis ikke ligefrem umulig. Først nu, efter stormen, som har vendt op og ned på markederne, har man forstået, at det er nødvendigt at etablere forskellige former for overvågning på tværs af grænserne. Men beslutningsprocesserne skrider alt for langsomt frem. Magtfulde finansielle organisationer forsøger at begrænse myndighedernes reguleringsindsats og har opnået at overbevise nogle europæiske regeringer om at støtte deres synspunkter. De Larosièrere-rapporten, de opfølgende direktiver, revisionen af Basel II-aftalerne og ændringen af IASB-standarden går kun fremad med stort besvær, og mange af løfterne om forandring synes at fortone sig undervejs.

2.3 Rentabilitet

2.3.1 Rentabilitet og vækst

2.3.1.1 Høj rentabilitet har altid været betragtet som en indikator for en virksomheds sundhed. Det er også en faktor, som støtter ekspansion gennem reinvestering af overskuddet. En virksomhed med en egenkapitalforrentning på 10 %, som reinvesterer hele sit overskud, kan vokse med 10 % om året, hvis den sikrer et konstant forhold mellem gæld og egenkapital. Hvis virksomheden vokser hurtigere, vil gælden veje tungere, eller også må der tilføres ny egenkapital.

2.3.1.2 Heraf følger, at de mest rentable virksomheder har større muligheder for vækst og udvikling.

2.3.2 Rentabilitet og risiko

2.3.2.1 Ofte er det sådan, at man må acceptere en større risiko for at forbedre rentabiliteten. I denne sammenhæng hævdes det, at det er den risikotilpassede rentabilitet, der

tæller. Kun en forøgelse af den risikotilpassede rentabilitet udgør en egentlig skabelse af ny værdi (dvs. for aktionærerne, ikke nødvendigvis for de øvrige interessenter).

2.3.2.2 Hvem afgør, hvordan den risikotilpassede rentabilitet skal vurderes? Det gør finansmarkedet selvfølgelig.

2.3.2.3 Hvad har krisen lært os om dette? Den har lært os, at markedet – selv om evnen til at fortolke og vurdere mange risici er forbedret – ikke altid er i stand til at kvantificere risiciene korrekt.

2.3.2.4 Visse rentabilitets- og udviklingsmodeller for såvel virksomheder som for økonomien som helhed så følgelig meget overbevisende ud af den simple grund, at risiciene ikke blev vurderet korrekt.

2.3.2.5 Krisens vigtigste lektion er den, at vi aldrig vil kunne vurdere alle risici korrekt.

2.3.3 Rentabilitetens drivkræfter

2.3.3.1 De to vigtigste rentabilitetsfremmende faktorer - ikke kun for finansieringsselskaber - er:

— forbedret effektivitet, muliggjort af stordrifts- (ekspansion) og omfangsfordele (bredere udbud af varer og tjenesteydelser)

— innovation, dvs. udbud af nye varer og tjenesteydelser, hvis fortjenstmargener er større takket være mindre konkurrence.

2.3.3.2 Derfor har mange aktører på finansmarkedet i lang tid efterlevet mottoet »stort er smukt« og »finansiel innovation er godt«. Faktum er, at de risici, der er forbundet med disse faktorer, er blevet undervurderet. Kort sagt:

2.3.3.3 Størrelse – stordriftsfordele: Den vigtigste risiko er den systemiske risiko for at blive for stor til at gå konkurs, »*too big to fail*«.

2.3.3.4 Et bredt udbud – breddefordele: Den vigtigste risiko er også her af systemisk karakter, men kan opsummeres i udtrykket »*too interconnected to fail*«, dvs. for tæt forbundet til at gå konkurs.

2.3.3.5 Finansiell innovation: Indebærer indførelse af nye varer/tjenesteydelser med henblik på at styre nye risici eller for at styre kendte risici på en ny måde. Hvis det drejede sig om banale aktiviteter, ville andre allerede have gjort det. Vurderingen af de dermed forbundne risici er ofte meget tilnærmelsesvis.

2.4 Dårlig vurdering af risiciene ved finansiel innovation ligger til grund for finanskrisen. Men innovation er afgørende for at opnå høj rentabilitet – for høj i lyset af de udviklede økonomiers vækstrater. Det er vigtigere at fokusere på problemets årsag end på dets følger. Vi må acceptere rentabilitets- og vækstrater, der ligger under de tocifrede tal, som det før ikke blot betragtedes som legitimt, men også som nødvendigt at stræbe efter. Grunden til dette er den pr. definition meget store sandsynlighed for, at en meget høj rentabilitet i en økonomi, som ikke kan vokse som for 50 år siden, indebærer risici, som ikke må negligeres. Hvis ikke vi klart slår fast, at det i en udviklet økonomi er meningsløst og vanvittigt at stræbe efter tocifrede afkast af egne investeringer, vil vi fortsat nære de kræfter, der har bragt os til randen af systemets sammenbrud.

2.5 Bankernes og de finansielle formidlers forretninger

Det finansielle system optræder som formidler af monetære og finansielle aktiviteter og risici. Risikoforudling foregår primært med afledte kontrakter, for det meste med OTC (»over the counter«)-derivater. Pengepolitikken kan direkte påvirke den monetære og finansielle forudling, men står magtesløs over for derivaterne. Derivater lægger faktisk kun beslag på en meget lille del af likviditeten.

2.6 Risikoen ved derivater eller risiciene ved risikostyring

Derivater har været den finansielle innovations hovedinstrument. OTC-markedet har været scenen for »risikodeling«, hvor de risici, der oprindeligt blev båret af en enkelt aktør, er blevet overført og splittet op i et væld af transaktioner. I teorien burde dette medføre en spredning og dermed en svækkelse af risikoen oprindelige destabiliserende træk. Men man overså, at de talløse indbyrdes forbindelser, som disse transaktioner skaber, introducerer en vanskeligt kontrollerbar modpartsrisiko, hvorved fornemmelsen af den samlede risiko i realiteten går tabt, og der opstår så det fænomen, at alt er så sammenvævet, at det ikke må bryde sammen (»too interconnected to fail«).

2.7 En køreplan for et mere stabilt finansielt system

Det ville være forkert at hævde, at finansiel innovation skal betragtes som noget negativt, fordi den har været med til at skabe betingelserne for krisen. Dog må man heller ikke betragte det skete som et hændeligt uheld. Det viser tværtimod, at systemet er uacceptabelt i den form, det har haft.

En integreret struktur for risikostyring bør sætte ind på tre fronter: instrumenter, markeder og institutioner.

2.7.1 Instrumenterne

I stedet for at forbyde nye instrumenter bør man indføre en form for registrering, som fastlægger, hvem der kan få tilbudt

disse instrumenter. Ikke-registrerede instrumenter skal kun kunne anvendes af kvalificerede aktører. Man bør anvende samme principper som for lægemidler: nogle kan sælges næsten frit, andre kun på recept og atter andre kun igennem særlige strukturer.

2.7.2 Institutionerne

Den sædvanlige mikroprudentielle overvågning, som skal kontrollere en formidlers *stand alone*-stabilitet, er utilstrækkelig. For at skabe en makroprudentiel ramme skal der tages hensyn til to vigtige ydre faktorer:

- Indbyrdes forbindelser. Finansielle institutioner har fælles eksponeringer, som forstærker de negative konsekvenser af risici. Her står vi igen over for de to problemer med »too big to fail« og »too interconnected to fail«.
- Procyklikalitet. Det finansielle system bør styre risiciene i realøkonomien. Reelt sker der ofte det, at dynamikken i det ene system forstærker dynamikken i det andet system med den konsekvens, at opsving og kriser skærpes i stedet for at dæmpes.

2.7.2.1 I det såkaldte »skygebanksystem« har man ikke blot forfulgt legitime mål som større fleksibilitet, men også omgået tilsynsreglerne. Regulerede institutioner som bankerne har brugt dette system til »tilsynsarbitrage«, dvs. til at øge gearingen på trods af lovgivningens operationelle krav. Dette system bør indlemmes i lovgivningsrammen. Bankerne bør ikke kunne benytte dette system til at undvige kapitalkrav.

2.7.3 Markederne

Krisen har klart vist, at finansmarkederne ikke er i stand til at korrigere sig selv ved at skabe nye betingelser for balance i alle situationer. Muligheden for et hurtigt skift fra en overflod af transaktioner til illikviditet er derfor reel.

2.7.3.1 Når transaktionerne er bilaterale som i tilfældet med OTC, kan en institutions konkurs hurtigt »smitte« mange andre med deraf følgende systemiske risici. For at begrænse markedernes systemiske risici er det nødvendigt, at bilaterale transaktioner erstattes af transaktioner med en central medkontrahent. Endvidere skal transaktionerne finde sted enten på en enkelt platform eller på et forud fastlagt sæt af platforme for at sikre større gennemsigtighed. Det er sandsynligt, at disse betingelser vil medføre større standardisering af de handlede kontrakter. Dette er ikke en uønsket sideeffekt, men en positiv konsekvens, som vil forbedre markedernes transparens.

3. Ledelse

3.1 Det er vanskeligt at kontrollere markederne, men endnu vanskeligere at kontrollere ledelsen. Selv om kontrollen tilsyneladende ligger hos den, der har flertallet, reelt eller gennem aftaler, tillader de forskellige lovgivninger, hvoraf nogle er mere liberale end andre, i praksis oprettelsen af finansielle enheder af uklar oprindelse. Ud over et generelt problem med gennemsigtighed kommer en kompleks problematik ind i spillet, nemlig skjulte kræfters eller den finansielle kriminalitets indtrængen i finansverdenen. Problematikken omfatter statsejede investeringsfonde eller fonde under statslig kontrol, hvidvaskning af penge, skatteunddragelse og skattely. Med andre ord: en - ikke nødvendigvis dominerende - tilstedeværelse af »uigen-nemsigtige« interesser. Problemet berører ikke kun store koncerner, men også – og måske i højere grad – de utallige finansieringsselskaber og investeringsfonde, der ikke nødvendigvis er særlig store. Direktiverne fastlægger regler om, hvem der kan sidde i bestyrelser, og hvilke aktier der kan handles på børsene, men nævner intet om kapitalernes karakter og oprindelse, som underforstået betragtes som lovlig. Det drejer sig ikke her om at indføre nye regler, men om at etablere operative forbindelser mellem de efterforskende myndigheder og tilsynsmyndighederne.

3.2 De store koncerners akilleshæl er ofte en svag ledelsesstruktur, der er udformet, så den passer til chefernes behov - cheferne, som er blevet virksomhedens egentlige herrer. Udvandingen af kapitalen, som skyldes den gradvise integration mellem markedets aktører, har resulteret i en gradvis svækkelse af referenceaktionærerne - i nogle tilfælde i en sådan grad, at de ikke har kunnet modstå et fjendtligt overtagelsestilbud. Store koncerner på internationalt niveau er først blevet købt, siden ribbet af konkurrenter – med meget negative følger for real-økonomien og for arbejdstagerne.

3.3 »... Snart vil samfundet blive organiseret i et helt andet system af økonomiske, sociale og politiske basisinstitutioner, og de vigtigste samfundsopfattelser eller -ideologier i dette system vil være helt anderledes. I den nye samfundsstruktur vil en anden gruppe eller klasse, nemlig cheferne, være den dominerende eller herskende« (James Burnham, *The Managerial Revolution: What is Happening in the World*. New York: John Day Co., 1941).

3.4 Den politiske magt har - nærmest som et føjeligt redskab for de store bankers direktører - understøttet denne transformation. Selv ikke i forbindelse med de seneste køb af banker, som nogle stater har været tvunget til at foretage, har politikerne kunnet bringe en vis orden i forholdet mellem direktører og aktionærer. Præsident Obamas opsigtsvækkende nederlag over for AIG's topledelse, som har indkasseret 165 mio. USD, som de har taget direkte fra de 170 mia. USD, som USA's finansministerium havde stillet til rådighed, giver en idé om

den uforholdsmæssigt store magt, og i dette tilfælde frækhed og arrogance, der kendetegner topcheferne. I USA er de store banker kommet på fode igen takket være en skatteyderbetalt stimuluspakke på 787 mia., hvorefter de har forgyldt deres direktører med bonusser (49,5 mia. alene til Goldman Sachs, JpMorganChase og Morgan Stanley). Og nu sparer de endda i skat takket være de magiske bonusser. De er nemlig fradragsberettigede, så hele systemet vil (ifølge Robert Willens LLA's beregninger) få en besparelse på ca. 80 mia. USD. I Europa er tallene lavere, men RBOS har uddelt 1,3 mia. pund sterling. Intet ændrer sig!

3.5 Der er behov for en seriøs gentænkning af ledelsesmekanismerne med henblik på at omfordele virksomhedsmagten mellem aktionærer og direktører og lede alle tilbage til deres rette plads.

3.6 De berørte parters deltagelse i ledelsen og et mere avanceret økonomisk demokrati kan medvirke til en mere rimelig magtbalance og få virksomhederne til at erstatte deres meget kortsigtede strategier med en langsigtet tilgang til indlysende gavn for hele økonomien.

3.7 Holdbare og stabile afkast samt en forsigtig risikostyring og investeringspolitik bør kendetegne det nye finansielle system efter den sorgløse periode med tocifrede vækstrater.

4. Kredit – en udviklingsfaktor og en social funktion

4.1 Det finansielle systems uundværlige arbejde med at lede ressourcer over i produktionsaktiviteter har en indlysende positiv social indvirkning. Det arbejde og den rigdom, der skabes af virksomhederne, bl.a. takket være støtte fra bankerne, omfordeler velfærd og tjenester til samfundet. Forsikringernes risikodeling skaber stabilitet og ro omkring den økonomiske aktivitet.

4.2 Den sociale funktion bør dog ikke forveksles med den »sociale« risikovurdering. Banker er forretninger som alle andre og skal stå til regnskab for de midler, de har fået betroet. En bank, som finansierer et selskab på nippet til at gå konkurs, udsætter sig for retsforfølgning, og hvis der er tale om privatpersoner, vil banken blive anklaget for at have presset dem til for stor gældsætning.

4.3 Det eneste gyldige kriterium for kreditgivning er en seriøs, objektiv og ansvarlig risikovurdering, selvfølgelig sammenholdt med en vurdering af det sociale formål med de midler, der stilles til rådighed. Der er en reel forskel mellem at vælge den, der beder om penge til at øge produktionen eller til at undgå fyringer, og den, som vil flytte sine aktiviteter til udlandet. Dette er universelle kriterier, som gælder for alle banker, store som små, aktieselskaber, kooperativer eller sparekasser, og også for dem, der har en erklæret »social« funktion ved at give mikrokredit, etisk kredit eller socialt ansvarlig kredit.

5. Hvilket finansielt system efter krisen?

5.1 Tomás Baťa pegede for næsten 80 år siden på den rette vej: en resolut tilbagevenden til god forretningsskik, genopdagelse af værdier og principper, som med tiden er blevet alvorligt svækkede, investorernes accept af mere rimelige, men også mere stabile afkastningsgrader som del af en langsigtet politik, adskillelse mellem aktiviteter af rent spekulativ karakter, som skal reguleres bedre, og de øvrige finansielle aktiviteter.

5.2 Et gennemsigtigt finansielt system, som giver tilstrækkelige oplysninger til at gøre det forståeligt, hvilken risiko der er forbundet med de transaktioner, der foreslås: fra kreditkort med revolverende lån (nogle meget store udbydere har fået forbud mod fortsat at sælge deres produkter, som overtræder lovene om åger og hvidvaskning!) over de mest komplekse finansielle produkter til de mest enkle.

5.3 Et socialt ansvarligt finansielt system. Jagten på kortsigtede gevinster har ansporet mange finansvirksomheder til at prioritere kvantitet, dvs. salgsvolumen, frem for en kvalitetsbetonet kundebejning. Mange har ladet sig påvirke af tilbud om køb af finansielle produkter, der har vist sig komplet uegnede til at opfylde sparerne's behov. I disse tilfælde har der været tale om salg, der strider imod sund fornuft og grundlæggende professionelle standarder, i stedet for salg efter ordentlig rådgivning. For at opnå bedre resultater er disse salg blevet presset igennem via et dagligt kommercielt tryk til gengæld for præmier og bonusser, men også med tilfælde af mobning af dem, der ikke har kunnet nå de ønskede og stadig højere mål. Lovens bestemmelser om kommercielt bedrageri og skjulte mangler burde også gælde for det finansielle system.

5.4 Et etisk ansvarligt finansielt system. Finanssektorens sammenslutninger bør vedtage initiativer til forebyggelse af skadelige fænomener og tage ansvaret for forbilledlige sanktioner mod virksomheder, der er fundet skyldige i svigagtighed, bedrageri eller strafbar adfærd. En stillingtagen af denne art har ikke hidtil manifesteret sig.

5.5 Et finansielt system, der er bedre reguleret og bedre kontrolleret. Antallet af aktører i det finansielle system øges, mens tilsynsmyndighedernes kapacitet til at overvåge markedsudviklingen i alle dens forgreninger og de lovgivende myndigheders evne til at gribe ind og holde uønskede elementer, for ikke at sige kriminelle organisationer, på afstand, mindskes. En indsats for at rationalisere, udrense og bringe orden i finanssektoren er nødvendig. Selv om finanssektoren bør følge de mest avancerede styringsmodeller, er den ikke en industri som alle andre. Den forvalter en helt speciel kapital, nemlig sparerne's og kunderne's tillid, der er afgørende for dens virke. Før var det nok at tildele et værdipapir tre A'er for at få sparerne til at følge sig helt tryk. Men erfaringen har vist, at de eksisterende systemer er langt fra at kunne garantere fuld sikkerhed.

5.6 Et innovativt finansielt system. Jagten på nye finansieringsinstrumenter, der i højere grad opfylder markedets behov, bør fortsat være økonomiens drivkraft. Den rette vej frem er at reducere gearingen på finansmarkedet, øge mulighederne for beskyttelse mod risici og stille sig tilfreds med et rimeligt afkast: Tilbage til fremtiden. Efter finanssektorens to skridt tilbage skal vi nu gå tre skridt frem mod en fremtid med bæredygtig udvikling.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kreativitet og iværksætterånd: veje ud af krisen (initiativudtalelse)

(2011/C 48/09)

Ordfører: **Madi SHARMA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. februar 2010 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

Kreativitet og iværksætterånd: veje ud af krisen (initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 1. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 109 stemmer for, 2 imod og 6 hverken for eller imod.

1. Forord – »Gangbroen«

For at finde vej ud af finanskrisen og løse problemerne med arbejdsløshed, fattigdom, ulighed, globalisering og klimaændringer må EU åbne borgernes øjne.

1.1 Denne udtalelse handler om merværdien af **kreativitet og iværksætterånd** som en vej ud af krisen med fokus på investeringer i **menneskelig kapital** ved at styrke og fremme en **»vi kan godt-holdning«**.

1.2 Iværksætterånd sættes i Europa som regel i forbindelse med virksomhedsetablering, SMV, profit og erhvervsdrivende foreninger. Iværksætterånd er en persons **»evne til at føre idéer ud i livet«**, og man må derfor ikke afvise eller undervurdere dens samfundsværdi, navnlig ikke i krisetider. Den omfatter:

- kreativitet, innovation og risikotagning,
- evne til at planlægge og forvalte projekter for at nå bestemte mål,
- et aktiv i dagligdagen i hjemmet og samfundet,
- arbejdstagere, der er bevidste om deres arbejdes funktion,
- evne til at udnytte muligheder,
- et grundlag for de mere specifikke færdigheder og den mere specifikke viden, som der er brug for for at starte en samfundsmæssig eller erhvervsmæssig aktivitet ⁽¹⁾.

2. Konklusioner og anbefalinger

2.1 Denne udtalelse søger metoder til at vurdere og bringe de europæiske borgeres potentiale i spil. Den slår til lyd for en »all inclusive«-tilgang til at skabe muligheder for et større antal mennesker uanset deres alder, køn, race, kvalifikationer eller sociale situation. Specifikke regionale, nationale eller EU-programmer for kreativitet og iværksætterånd skal målrettes de dårligt stillede befolkningsgrupper med henblik på at rette op på ulighed i samfundet.

2.2 Udtalelsen kommer ind på følgende emner:

- Hvordan fastholdes mangfoldigheden i Europa, samtidig med at den overføres til en fælles identitet?
- Hvordan sætter Europa borgerne i stand til at handle og giver dem indflydelse?
- Hvordan bliver Europa et sted med ambitioner og værdier, som man er stolt af, og hvis borgere er ambassadører, som kan glæde sig over vellykkede resultater.

2.3 Efter finanskrisen har EØSU indset behovet for at stimulere jobskabelsen og skabe sunde og bæredygtige økonomier i medlemsstaterne. Højt kvalificeret arbejdskraft kræver en højt kvalificeret iværksætterkultur samt investeringer i både den offentlige og den private sektor for at blive konkurrencedygtig på verdensplan. Iværksætterånd kan anvendes som redskab til at klare udfordringen og give alle dele af samfundet et realistisk håb om succes samt hjælpe Europa med at udvikle en mere dynamisk identitet.

⁽¹⁾ KOM(2005) 548. Punkt 7 i bilaget.

2.4 EU 2020-strategien opstiller tematiske, målrettede nøglekatalysatorer baseret på følgende principper:

- værdiskabelse gennem videnbaseret vækst;
- bemyndigelse af borgerne og plads til alle i samfundet; nye færdigheder, kreativitet og innovation, udvikling af iværksætterånd og gnidningsløs overgang mellem job vil få afgørende betydning i en verden, hvor der vil være flere job, men også større krav om tilpasningsevne;
- skabelse af en konkurrencedygtig, sammenkoblet og grønere økonomi.

2.5 Krisen baner vejen for nye modeller for udvikling, vækst og forvaltning. Forbedrede og sammenhængende rammebetingelser er afgørende for forandringer, hvilket giver arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet mulighed for at bidrage med praktiske og håndgribelige mekanismer.

2.6 Europas menneskelige kapital kan hurtigt blive spændt for vognen, hvis der skabes et miljø, der muliggør det. Et sådant miljø kræver, at følgende enkle og realistiske anbefalinger sættes i værk:

10 vigtige trædesten for fremskridt hen imod forandring

1. VISION – En samlet vision for Europa;
2. UDDANNELSE – Fremme af ambitioner;
3. MOBILITET – Etablering af muligheder for organiseret læring;
4. RISIKOKENDSKAB – Hjælpe europæerne af med risikoaversion;
5. INCITAMENT – Fremme af iværksætterånd;
6. ANSVARLIGHED – i europæiske projekter;
7. SAMFUND – Fremme af aktivt medborgerskab;
8. GENNEMFØRELSE – af en politik for iværksættere og SMV;
9. HØRING – En platform for debat mellem aktører;
10. FREMME – af en ny kultur i medier og via ambassadører.

2.7 Disse anbefalinger må ikke forblive en opgave for en enkelt aktør, men skal være et fælles ansvar for alle. I en

verden i hastig forandring og med stor kompleksitet har enkelt-individer brug for nye evner og færdigheder for at undgå eksklusion. Den sociale dialog kan sikre, at ændringer opfylder målsætningerne for EU 2020-strategien, og at der udvikles en bæredygtig iværksætterkultur. Der er behov for en »tradition« i Europa, der understøtter iværksætteri blandt enkeltpersoner og organisationer.

2.8 Den europæiske merværdi ved at investere i iværksætterånd:

Hvis jeg giver dig 1 euro og du giver mig 1 euro, så har vi en euro hver.

Hvis jeg giver dig 1 idé og du giver mig 1 idé, så har vi to idéer.

Iværksætterånd i Europa = 500 mio. mennesker + 500 mio. idéer + 500 mio. handlinger.

Hvor mange af disse idéer kan føre os ud af krisen?

3. Europa i dag

3.1 I 2008 blev Europa ramt af en finanskris, som begyndte i USA, men havde alvorlige konsekvenser for samfundsøkonomien og samfundets sociale aspekter. Årsagerne til krisen er veldokumenterede, og Europa er blandt de hårdest ramte på mellemlangt sigt.

3.2 I 2010 er der over 20 mio. arbejdsløse i Europa. Unge, kvinder, ældre, indvandrere og andre sårbare grupper udgør størsteparten af denne uudnyttede menneskelige kapital. Hverken den offentlige sektor, der slås med store underskud, eller de store selskaber, der slås med krisen og globaliseringens udfordringer, har kapacitet til at skabe så mange job på egen hånd og på kort sigt. En hurtig tilbagevenden til en stærk vækst i EU er urealistisk uden ændringer i de strukturelle vilkår, eftersom arbejdsløshed især er et strukturelt problem og ikke kan tilskrives de økonomiske konjunkturer.

3.3 EU må fokusere på økonomi, bæredygtig iværksætterkultur, beskæftigelse og socialpolitik, men globaliseringen venter ikke på, at Europa når med på vognen, selv om Europa har meget at bidrage med i forbindelse med udviklingen af andre. Den europæiske dimension åbner mulighed for udveksling af erfaringer og er et værktøj til at skabe større europæisk identitet i og uden for Europa.

3.4 EU består i dag af 27 talentfulde, sammenhængende og produktive medlemsstater. Nabostaterne er desperate efter at blive medlemmer. EU har mange aktiver: fred, stabilitet, mangfoldighed, regelsystemer, god forvaltning og solidaritet. Europa har stor respekt for sociale værdier og beskytter naturen. Det europæiske marked omfatter 500 mio. mennesker, og de europæiske virksomheder har et stort potentiale for vækst.

3.5 Det er nu EU skal optimere sin kollektive styrke.

4. Iværksætterånd – En europæisk styrke og en metode til at overvinde krisen

4.1 Iværksætterånd skal skabe velstand, der kan bringe Europa ud af krisen. Lissabontraktaten anerkender iværksætterånd og de økonomiske aktørers diversitet. Nu er tiden inde til at finde nye former for bæredygtig iværksætteri, som kan fungere som nøglekatalysatorer for vækst med henblik på at fastholde Europas konkurrenceevne.

4.2 Den skal omfatte søgning efter nye idéer og medføre en fremdrift, som vil skabe tillid, troværdighed og fortsat vækst i fremtiden. Velstand vil indebære investeringer i uddannelse, beskæftigelse, kvalifikationer, produktivitet, sundhed og sociale vilkår, i hvilken forbindelse iværksætterånd, kreativitet og innovation er grundlæggende redskaber til at udvikle samfundet.

4.3 Adskillige erfaringer fra såvel teoretisk og empirisk forskning som praksis i erhvervslivet har påvist en klar forbindelse mellem iværksætteri og vækst⁽²⁾. Erhvervssammenslutninger, fagforeningsforbund, internationale udviklingsorganer, Verdensbanken, ILO, OECD og ikke-statslige organisationer støtter alle sammen fremme af iværksætterånd som et nøgleredskab for vækst, udvikling, fattigdomsbekæmpelse og social inklusion. EØSU har i mange af sine udtalelser plæderet for samfundsværdien af iværksætterånd, og mange medlemsstater har en bedste praksis inden for iværksætterånd.

4.4 Iværksætteri er i hele verden blevet set som et redskab til innovation, investeringer og forandringer og er som sådan uundværlig som vej ud af den aktuelle økonomiske situation med en stor grad af usikkerhed. I den sammenhæng er anerken-

delse af kvalifikationer og kompetencer gennem iværksætteri et redskab til problemløsning og et fundament for nye idéer.

4.5 I EU er økonomisk udvikling altid gået hånd i hånd med et stærkt engagement i de sociale aspekter, og dette skal fortsætte, når iværksætteraktiviteter inkorporeres i vores dagligliv. Dette indbefatter områder uden for erhvervslivet:

— Social inklusion og fattigdomsbekæmpelse understøttes af iværksætteri, »fordi samfundet er centralt for innovationsanalysen«⁽³⁾, eftersom det forandrer samfundets idéer, praksis og institutioner.

— Miljøbeskyttelse afhænger af bæredygtige energikilder og tilpasning til klimaforandringer, og dette vil føre til nye arbejdsformer, grønnere arbejdspladser og oprettelsen af nye grønne job og teknologier.

— Turisme, fornyelse og migration, især ny vitalitet i landdistrikter og mindre gunstigt stillede regioner vil kræve iværksætteraktiviteter med henblik på jobskabelse og infrastrukturforandringer, navnlig på områder som byfornyelse, landbrug, skovbrug, ø-⁽⁴⁾ og bondegårdsturisme.

— Uddannelse bruger kreativitet til at identificere de drivkræfter, der udløser et ønske om viden for at sikre, at mennesker på alle niveauer og i alle aldre bruger tid på læring.

— Sundhedsvæsenet anvender nye arbejdsmetoder og teknologier til at etablere det optimale miljø for pleje, forskning, medicinering og behandling.

— Den demografiske udvikling vil kræve sociale tilpasninger, nye og kreative løsninger på infrastruktur, tjenesteydelser, arbejde, familie og social beskyttelse.

— Ngo-sektorer, herunder opsøgende arbejde og efteruddannelsesprojekter, er effektive og banebrydende på mange områder, hvor der kræves nye løsninger for at løse samfundsproblemer.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. and R. Thurik (2001), Linking Entrepreneurship to Growth, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing. doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ EUCIS-LLL Barcelona 2010.

⁽⁴⁾ Bornholm i Danmark

— Den offentlige sektors kapacitet vil kræve nye løsninger for at kunne levere det samme eller mere med begrænsede budgetter.

4.6 Alle mennesker har talenter og besidder en kreativitet og iværksætterånd, som vokser, hvis omgivelserne understøtter og beforder den. Vægt på det individuelle under hensyntagen til diversiteten er afgørende vigtig, fordi eksklusion og diskrimination udløser en ond spiral, som skærper en situation med ulige muligheder: jo mindre mennesker er i stand til at udnytte deres potentiale, jo mindre motiverede er de til at udvikle sig selv⁽⁵⁾. Dette kan i dagens Europa især løse problemet med de mange ufaglærte og arbejdsløse. En tilgang baseret på diversitet kan være med til at skabe muligheder for et større antal mennesker uanset deres alder, køn, race, kvalifikationer eller sociale situation.

4.7 En række kollektive faktorer skaber et proaktivt miljø for succes i alle dele af livet, herunder overvindelse af krisen:

— En klar VISION med en MISSION, der kan gennemføres i praksis, og realistiske MÅL;

— Et PROJEKT med et FÆLLES FORMÅL/en FÆLLES IDENTITET;

— Et FOKUS og en »VI KAN GODT-HOLDNING«;

— LEDERSKAB, som fremmes individuelt sammen med stærke fælles VÆRDIER.

5. 10 FODAFTRYK – En liste over ting, vi kan, skal sættes i værk med henblik på at skabe handlingsfremmende rammebetingelser

Vækst skabes ikke i et tomrum. Den kræver ligesindede, netværk og aktører – og i sidste ende en tradition i samfundet, på arbejdspladsen og i hjemmet for at skabe plads til iværksætterånd blandt enkeltpersoner og organisationer, herunder fremme af jobskabelse i små virksomheder og øget adgang til kvalificeret arbejdskraft. Aktørerne – arbejdsgivere, fagforeninger, ngo'er, den offentlige sektor og de offentlige beslut-

ningstagere må gå sammen om at skabe en kulturændring, der gør iværksætterkultur tilgængelig for ALLE med henblik på ikke bare at overvinde den nuværende krise men på at løse planetens mere langsigtede problemer.

5.1 **En enkel og klar vision for Europa**⁽⁶⁾ skal formidles gennem en strategi og konkrete mål. Dette skal omfatte politisk lederskab med regnskabsafklæggelse, ansvarlighed og realitetsans. Det indre marked vil betyde økonomisk velstand for alle, øget mobilitet, nye færdigheder, afsætningsmuligheder og et større udvalg. Det indre marked må tilføres nyt momentum og endeligt gennemføres. Iværksætterånd for alle skal udgøre en fast del af alle andre politikområder.

5.2 **En europæisk iværksætteruddannelse**, som indgår i læseplanerne og livslang efteruddannelse, savner stadig reelt engagement fra lederne side. Fremme af ambitioner og betydningen af kreativitet og iværksætterånd skal værdsættes og ikke misforstås som forretning og profitmaksimering. Kreativitet udvikler sig gennem læring i formelle og uformelle systemer. Underviserne skal inddrages fuldt ud for at sikre en korrekt formidling. Lærerne kan være imod at begrænse iværksætterkultur til f.eks. virksomhedsetablering, men se velvilligt på en bred definition som nøglelivskompetence. Iværksætterånd kan bringes ind i klasseværelserne via en »iværksættertrappe« for udvikling af aktiviteter og undervisning⁽⁷⁾.

5.2.1 Lærere har brug for pionermetoder, eksperimentel læring og mekanismer med henblik på at bibringe eleverne moderne kompetencer og teknologier, der afspejler globaliseringen. De skal betragte deres rolle som katalysatorer, der hjælper eleverne med at blive mere uafhængige og selv tage initiativ til læring. Effektive læreruddannelser, udveksling af god praksis og netværk⁽⁸⁾ samt nye metoder og redskaber kan hjælpe lærerne med at tilpasse sig til enhver type læring. Samarbejde med arbejdsgivere, fagforeninger og ngo'er kan overvejes for at fremme videnoverførsel.

⁽⁶⁾ Borgerne skal bevidstgøres om følgende:

- I. En vision for Europa: Et Europas Forenede Stater med respekt for alle kulturer og sprog og åbenhed over for resten af verden.
- II. Europas styrke: opbygning af en fælles enhed med fred efter århundreders borgerkrige og konflikter.
- III. EU står for: en velstående politisk enhed, der giver optimale muligheder for individuelle og kollektive drømme.
- IV. At være europæer er at have fælles værdier, hvilket især vil sige en god blanding af individuelle (performans) og kollektive værdier.
- V. Fordelen ved at være EU-borger: anvendelsen af EU-dimensionen i kulturelle, økonomiske og videnskabelige sammenhænge i forbindelse med udvikling af egne færdigheder og kvalifikationer med henblik på egen og andres fremtid.

⁽⁷⁾ EUT C 309 af 16.12.2006, s. 110.

⁽⁸⁾ Towards greater cooperation and coherence in entrepreneurship education, Europa-Kommissionen marts 2010.

⁽⁵⁾ Hillman 1997.

5.3 Det bør blive en naturlig del af at være europæer at **opbygge muligheder for organiseret læringsmobilitet**. Adgang til læring er en afgørende forudsætning for social samhørighed, politisk deltagelse og aktivt medborgerskab⁽⁹⁾. EØSU kan lancere det 21. århundredes EU-uddannelsesordning som et ambitiøst initiativ, som kan diskuteres med aktørerne og senere foreslås til EU's beslutningstagere.

5.3.1 Videntrekanten (uddannelse, forskning og innovation) er helt afgørende for øget vækst og beskæftigelse i fremtiden. Erasmus, Leonardo, Socrates og andre programmer skal åbnes for alle gennem lavere adgangskrav og mindre bureaukrati og udstyres med de rigtige incitamentter til at deltage. EØSU anbefaler indførelsen af et Europass, hvor enhver deltagelse i uddannelsesaktiviteter i Europa kan samles.

5.4 **Hjælpe europæerne af med deres risikoaversion** og hen til en »vi kan godt-holdning«, hvor en kultur baseret på risikovurdering skal vægtes med henblik på at udvikle et produktivt samfund. Der bør gøres en bevidst indsats for at slå på tromme for de samfundsmæssige fordele ved kreativitet og innovation med henblik på at fjerne sig fra den negative fiaskokultur, der hersker i Europa i dag.

5.4.1 Innovative mekanismer for adgang til finansiering bør overvejes. Disse kan f.eks. omfatte mikrokreditlemekanismer (via Progress, ESF, Jasmine, Jeremie og CIP) og mikrolån til kreditforeninger og fællesskabsprojekter⁽¹⁰⁾. Disse redskaber kan ikke alene støtte iværksættere, men også øge bæredygtigheden for initiativer til fordel for lokalsamfund og udvikling, navnlig for ngo'er.

5.4.2 Eksisterende støtteinstrumenter for innovation skal tilpasses, så de afspejler ændringer i innovationen (innovation inden for tjenesteydelser, åben eller brugerstyret innovation etc.). Mekanismer, der kan fremskynde omsætningen af viden til produkter, som kan markedsføres, er f.eks. at bekæmpe og reducere fleksibilitet, at skabe større fleksibilitet i ordningerne, at gøre det lettere at samarbejde og at skabe hurtigere adgang til finansiering.

5.5 **Støtte til store virksomheder, som skaber og stimulerer iværksætterånd**. Alle medarbejders kompetencer og talenter skal udnyttes, eftersom arbejdsstyrken råder over mange praktiske og intellektuelle færdigheder. Man bør

tilskynde til identifikation af kompetencer og immaterielle aktiver gennem udvikling af nye redskaber, der kan bidrage til formålet.

5.5.1 Muligheder for praktikophold og lærepladser til elever og arbejdsløse bør fremmes og tilskyndes bedre.

5.5.2 F.eks. kunne udviklingen af en selskabsramme for udnyttelse af spin-off, hvor store virksomheder støtter, fungerer som tutorer og tilbyder markedsføring for innovatorer, anvendes til at markedsføre registrerede patenter, der ikke tidligere har været eksponeret. Støtteforanstaltninger for den sociale dialogs udvalg og arbejdsmarkedets parters udførelse af og bidrag til konsekvensvurderinger i forbindelse med EU's beskæftigelsesstrategi og EU-2020 bør overvejes ved udvikling af relationer og fremme af det bedst mulige miljø på arbejdspladsen.

5.6 Der skal gennemføres en **evaluering af europæiske projekters langsigtede mål** for at retfærdiggøre investeringerne. En sådan bør omfatte projekternes bæredygtighed, markedsføring af vellykkede resultater og videreudvikling på grundlag af resultaterne til glæde for samfundet som helhed.

5.6.1 Dette kunne bl.a. omfatte **projekter, der går på tværs af generationer og sektorer**, herunder klynger, for at bringe erfaring og friske hjerner sammen om at dele nye færdigheder, håndværk, netværk og ny viden gennem mentor- eller tutorrelationer. Fremme af bæredygtige økonomiske projekter med grønne iværksættere, der er bevidste om de udfordringer, som er forbundet med klimaforandringer og svindende fossile energikilder, vil sætte spot på miljøbeskyttelse.

5.7 **Fremme** af samfundsinitiativer og aktivt borgerskab med henblik på at tilskynde til projekter med et europæisk perspektiv, der gavner samfundet og/eller igangsættes af samfundet. Dette bør ske under hensyntagen til mangfoldigheden og meget udsatte grupper og kan kombineres med en frivillig europæisk certificeringsmekanisme for virksomheders sociale ansvar og revisionsmuligheder for samfundsinitiativer.

5.8 Det er altafgørende med et stærkt engagement til fordel for gennemførelse af politikker til støtte for et miljø, der gør tingene mulige, henvendt til iværksættere, der ønsker at starte egen virksomhed. 98 % af alle virksomheder i EU er små og mellemstore virksomheder (SMV), og EU bør fortsætte og videreudvikle sin lange tradition for SMV-udvikling⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF Spain.

⁽¹⁰⁾ Eksempler på fællesskabsprojekter med afsæt i iværksætterkultur, der sigter mod social inklusion: se www.european-microfinance.org.

⁽¹¹⁾ SMV anses som regel for at udgøre den største gruppe af iværksættere, og ETOC og EEAPME har ofte anbefalet at støtte deres vækst. Det samme har EØSU i mange udtalelser.

- **»Small Business Act for Europe« og »Tænke småt først«**-princippet kræver fortsat et stærkt engagement i mange medlemsstater, hvor det nuværende engagement ikke står mål med, hvad der kræves i en krise. Større adgang for og mere deltagelse af små og mellemstore virksomheder i EU-projekter og offentlige indkøb med åbne markeder, der støtter iværksættervækst, bør tages op som emne. Interaktive miljøer kan støttes gennem kuvøser, klynger, forsknings- og teknologiparker samt partnerskaber med den akademiske verden. Dette omfatter en EU-kvikskranke for iværksætterinformation på alle områder.
- Det bør overvejes at indføre **et socialt sikkerhedsnet** for selvstændige, som tager hensyn til de særlige aspekter ved virksomhedsadministration, navnlig hvad angår barsel, børnepasning og virksomhedslukninger.
- **Rådet bør vedtage den europæiske statut for SMV'er** som støtte til det indre marked og for at gøre transaktioner på tværs af grænserne lettere for SMV. Dette projekt, som er igangsat på EØSU's initiativ, giver nye iværksættere en europæisk identitet.
- **Øget bevidsthed og større støtte til Erasmus for unge iværksættere** ⁽¹²⁾. Med henblik på reel gennemslagskraft skal der findes metoder til at tiltrække flere virksomheder, der kan fungere som vært, og til at anerkende virksomhedernes bidrag. Dette kan bl.a. ske gennem en »pris for europæiske iværksættere«, en EU-mærkning eller deltagelse i højt profilerede projekter. Anerkendelse af iværksætteres indsats kan (i modsætning til ansattes indsats) sjældent lade sig gøre, og deres bidrag påskønnes derfor ikke af samfundet.

5.9 Udnyttelse af ekspertise gennem oprettelse af en platform til debat mellem aktører, der kan udbrede en innovations- og kreativitetssånd og -kultur i EU. Fremme af samarbejde mellem aktører kan føre til fælles tværgående politiske anbefalinger om emner som f.eks. bedre forbindelser mellem den akademiske verden og industrien, innovation i kommerci-

elle og ikke-kommercielle sammenhænge, mobilitet blandt forskere, anvendelse af strukturfonde, bedste praksis globalt set og etableringen af en ramme, der kan tage sig af presserende sager. Dialog mellem borgerne med henblik på at fremme iværksætterånd på regionalt plan kan understøtte en europæisk iværksætterprofil, der passer til det 21. århundrede.

5.10 Fremme en ny kultur via medierne og et netværk af ambassadører og rollemodeller. Man skal fremme en kultur, der påskønner iværksætteres tankegang og støtter initiativer for nyetablerede virksomheder og virksomheder i vækst, sociale iværksættere, innovation i den offentlige sektor, kreativitet på arbejdspladsen, arvefølgeplanlægning og medarbejderdeltagelse. Den nye iværksætterkultur i Europa kræver lederskab og opbakning via talsmænd eller »ambassadører«.

6. Krisen er den udløsende faktor, der skal til for, at Europa ikke bare kan anerkende borgernes potentiale, men også fremme iværksætterånd og en iværksættertankegang iblandt dem.

6.1 Der vil komme andre kriser i Europa, og for at sikre, at Europa er forberedt på fremtidige udfordringer, må der skabes fremdrift ved hjælp af de 10 trædesten. Dette må kombineres med

- En handlingsplan
- En europæisk taskforce for iværksættere
- En platform for aktører
- Et europæisk topmøde og et G20-møde om iværksætterånd
- Et innovativt Europa (Europa 2020).

6.1.1 EØSU bør videreudvikle disse idéer i samarbejde med de interesserede parter i den nærmeste fremtid.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
 Formand
 for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Erasmus-programmet for unge iværksættere – Kommissionens GD for Erhvervs politik.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's reaktion på forskydningen i den økonomiske magt på verdensplan (initiativudtalelse)

(2011/C 48/10)

Ordfører: **Brian CALLANAN**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. februar 2010 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

EU's reaktion på forskydningen i den økonomiske magt på verdensplan (initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 20. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, med 135 stemmer for, 4 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Resumé og konklusioner

1.1 EU's medlemsstater har oplevet den værste økonomiske krise siden 1930'erne, og genopretningen er stadig mangelfuld, skrøbelig og sårbar. Efter de alvorligste kriser siden anden verdenskrig har de internationale balancer forrykket sig, og Europa må omdefinere sin position og sine strategier inden for de nye rammer. Eftersom 85 % af Europas handel foregår internt, vil nogen af svarene på de nye udfordringer kunne findes internt. I en bæredygtig Union er en stigning i efterspørgslen helt afgørende for at kunne tackle de globale udfordringer. EØSU har udarbejdet en række udtalelser om dette spørgsmål. I nærværende udtalelse foretages en analyse af den eksterne dimension af EU's svar på de globale økonomiske kriser: Europas nye positionering på det globale marked. Udtalelsen undersøger ændringer i EU's økonomiske resultater på verdensmarkedet og de internationale virkninger af Kinas og andre vækstøkonomiers nylige fremmarch. Udtalelsen rejser spørgsmål, som skal føre til en analyse af disse forhold og afføde en debat om følgerne for EU's politiske og handelsmæssige forbindelser med resten af verden. Den indeholder endvidere civilsamfundets tanker og ideer til en politikdebat, hvis konklusioner vil få vidtrækkende konsekvenser.

1.2 EU står over for grundlæggende udfordringer i forbindelse med de voldsomme ændringer i de økonomiske, politiske og handelsmæssige forbindelser, som recessionen har sat fart i. EU må tilpasse sig disse ændringer ved at: stimulere væksten; skabe flere og bedre job; gøre økonomien grønnere og mere innovativ; opfylde 2020-strategiens mål om en beskæftigelsesrate på 75 % og sikre, at denne omfatter risikogrupper som unge, kvinder, midaldrende og handicappede.

1.3 Indtil nu har størstedelen af energien i det europæiske projekt været brugt på at skue indad: opbygning af det indre marked, omstrukturering af institutionerne, stridigheder om penge og endeløse traktatforhandlinger. For at komme ud af denne recession og omorganisere sig med henblik på at

kunne tackle det 21. århundredes udfordringer må EU skue udad i det kommende årti. I den forbindelse må EU være mere bevidst om og tage større hensyn til udviklingstendenser, der bestemmes af det nye samspil mellem USA og Kina og indflydelsen fra magtfulde grupper af udviklingslande som f.eks. BRIK-landene.

1.4 Hvis EU følger denne strategi, vil det som understreget af Manuel Barroso, Kommissionens formand, have »midlerne, forstanden, den nødvendige kapacitet, den historiske baggrund og de menneskelige, intellektuelle og kulturelle ressourcer« til at opnå succes.

1.5 Kommissionen ønsker i sit arbejdsprogram at mindske hindringerne for internationale handels- og investeringsstrømme, afslutte de igangværende bilaterale forhandlinger, forbedre håndhævelsen af eksisterende aftaler og tage initiativ til at åbne handelen inden for vækstområder som højteknologi, tjenesteydelser og miljøtjenester.

1.6 Det er en foruroligende tendens, at Europa ikke er førende i verden inden for en eneste højteknologisektor, og at der i EU ikke er tilstrækkelig mange højteknologiske virksomheder til effektivt at kunne udnytte fremtidens centrale støtte-teknologier.

1.7 EØSU henviser til betydningen af spørgsmål, der ligger uden for nærværende udtalelses temaområde, dvs. skadelig protektionisme og tackling af klimaændringer, f.eks. ved at fremme internationalt orienterede nye iværksættervirksomheder, støtte innovation i etablerede industrier, opretholde sektorer af afgørende strategisk betydning for EU, overveje eksportpotentialet inden for de offentlige tjenester, herunder sundhedsvæsen og uddannelse, og ved at tilskynde byer i EU til at indgå partnerskaber med byer i andre dele af verden.

1.8 Et resultat af den verdensomspændende recession er, at protektionistiske politikker er blevet mere tiltrækkende. Verdenshandelsorganisationens generaldirektør Pascal Lamy har advaret landene mod at falde for denne fristelse.

1.9 På det eksterne plan er det nødvendigt at afslutte Doha-runden med et positivt resultat, men dette viser sig at være vanskeligt. I mellemtiden er EU i færd med at udforme en ny model for bilaterale forbindelser og aftaler både med industrialiserede lande og udviklingslande, som i stigende grad vil påvirke de overordnede handelspolitikker.

1.10 Blandt andre vigtige mål for EU's politikker kan nævnes: gensidighed i EU's nye bilaterale aftaler, herunder, hvor det er muligt, udnyttelse af forsyningsikkerhed som løftestang; sikring af, at reglerne er fleksible og kan tilpasses de ofte hurtigt skiftende omstændigheder; fjernelse af ikke-toldmæssige hindringer, herunder »ud over grænserne«; gennemsigtighed i arbejds- og kvalitetsstandarder i overensstemmelse med ILO's bestemmelser; frihandelsaftaler for miljøvarer og -tjenester.

1.11 Multilaterale miljøaftaler skal passe perfekt ind i internationale handelsaftaler, så de understøtter og supplerer hinanden i stedet for at gribe forstyrrende ind i hinanden.

1.12 Forsyningsikkerhed er en central udfordring for EU i klimasammenhæng. For eksempel gennem samarbejde på følgende områder: forhandling af forsyningsaftaler med tredje-lande (hvilket allerede sker som led i bilaterale handelsaftaler); salg af ekspertise og teknologi til forbedring af infrastrukturer, herunder »intelligente net« og den nye generation af elproducerende teknologier, der bruger andre råvarer end fossile brændstoffer; fælles udnyttelse af nye teknologier til opfyldelse af EU's aktuelle 20 %-mål for anvendelsen af alternative energiformer; udforskning af muligheder for at eksportere sagkundskab i udvikling og anvendelse af incitamenter til at nedbringe kulstofemissioner.

1.13 Efterhånden som de forskellige dele af verden bliver mere gensidigt afhængige og forbundne, må der ske en tilnærmelse af beslutningstagernes tænkemåde. Samspelet mellem det indre marked og EU's handelspolitik har aldrig været vigtigere. Det samme gælder sikringen af den fornødne høring inden for EU og af dets institutioner og medlemsstater. Denne høring understøtter og fremmer en effektiv udformning, fastlæggelse og gennemførelse af en mere fleksibel handelspolitik.

1.14 På det menneskelige plan er der behov for at tackle den frygt og usikkerhed, som er resultatet af forskydninger i den økonomiske magt. Det organiserede civilsamfund har lejlighed og pligt til at hjælpe mennesker, politikere og økonomier igennem perioder med forandring.

1.15 Kommissionens nye 2020-strategi er EU's første strategipolitiske svar på recessionen og forskydningen i den internationale økonomiske magtbalance. Den nye dagsorden kræver et koordineret europæisk svar, også fra arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet. (Barroso-citat i forordet til meddelelsen om Europa 2020). Som svar på forskydninger i den internationale økonomiske magtfordeling må EU forlade sig på partnerskaber mellem staten og det organiserede civilsamfund for at opnå gode økonomiske resultater og social samhørighed.

1.16 Kommissionen råder imidlertid kun over nogle få direkte værktøjer, der kan sætte skub i initiativet; ansvaret ligger hovedsagelig hos medlemsstaternes regeringer, som nu også befinder sig under øget økonomisk, politisk og socialt pres.

2. Indledning

2.1 »EU's medlemsstater har oplevet den værste økonomiske krise siden 1930'erne ... og genopretningen er stadig mangelfuld, skrøbelig og sårbar«⁽¹⁾. Efter de alvorligste kriser siden anden verdenskrig har de internationale balancer forrykket sig, og Europa må omdefinere sin position og sine strategier inden for de nye rammer. Eftersom 85 % af Europas handel foregår internt, vil nogen af svarene på de nye udfordringer kunne findes internt. I en bæredygtig Union er en stigning i efterspørgslen helt afgørende for at kunne tackle de globale udfordringer. EØSU har udarbejdet en række udtalelser om dette spørgsmål⁽²⁾. I nærværende udtalelse foretages en analyse af den eksterne dimension af EU's svar på de globale økonomiske kriser: Europas nye positionering på det globale marked. Udtalelsen undersøger ændringer i EU's økonomiske resultater på verdensmarkedet og de internationale virkninger af Kinas og andre vækstøkonomiers nylige fremmarch. Udtalelsen rejser spørgsmål, som skal føre til en analyse af disse forhold og afføde en debat om følgerne for EU's politiske og handelsmæssige forbindelser med resten af verden. Den indeholder endvidere civilsamfundets tanker og ideer til en politikdebat, hvis konklusioner vil få vidtrækkende konsekvenser.

2.2 Europa er afhængig af den globale økonomi og dominerer i øjeblikket mange af markederne, men hvor længe kan det fortsætte? I 1800 tegnede Europa og dets udløbere i »den nye verden« sig for 12 % af verdens befolkning og ca. 27 % af verdens samlede indtægter. Denne dominans nåede sit højdepunkt i 1913, da disse »udviklede« økonomier udgjorde 20 % af verdens befolkning, men tegnede sig for mere end halvdelen (dvs. over 50 %) af verdens indtægter. I dag tegner disse økonomier sig stadig for ca. 45 % af verdens indtægter, skønt deres andel af verdens befolkning igen er nede på 12 % og fortsætter med at falde⁽³⁾.

⁽¹⁾ Den tidligere formand for Europa-Parlamentet Pat Cox i en avisartikel for nylig »Europe must raise its game now not later«: <http://www.irishtimes.com/newspaper/opinion/2010/0407/1224267827518.html>.

⁽²⁾ Se bl.a. Økonomisk genopretning: Finanskrisen og dens konsekvenser for realøkonomien EUT C 255 af 22.9.2010, s. 10.; En europæisk økonomisk genopretningsplan (tillægsudtalelse) EUT C 228 af 22.9.2009, s. 149; En europæisk økonomisk genopretningsplan EUT C 182/2009 af 4.8.2009, s. 71; Lissabonstrategien efter 2010 EUT C 128 af 18.5.2010, s. 3.

⁽³⁾ Historikeren Niall Ferguson, artikel i Financial Times (10.4.2010) om en reform af historieundervisningen på sekundærtrinnet i UK.

For effektivt at kunne tackle virkningerne af de ændringer, der i øjeblikket viser sig på de globale markeder, mener EØSU, at det kan blive nødvendigt for EU's politiske beslutningstagere at sætte mere fokus på og tage større hensyn til den nye situation, der gør sig gældende i Europas handelsforbindelser med resten af verden, navnlig hvad angår eksportresultaterne.

3. Baggrund

3.1 Europæisk handel

3.1.1 Den samlede værdi af EU's eksport anslås til ca. 1,3 billioner USD. Når handelen medlemsstaterne imellem ikke medregnes, tegnede EU sig for 16 % af den samlede eksport i verden i 2008, hvor de vigtigste handelspartnere var USA, Rusland, Schweiz, Kina og Tyrkiet.

3.1.2 I en globaliseret verden, hvor EU-landene er centrale aktører på vigtige markeder, må de politikker, der danner grundlaget for forbindelserne EU-landene imellem, tage hensyn til den globale udvikling, herunder indvirkningen på de politiske forbindelser af den stigende økonomiske magt hos handelspartnere Kina, Indien og Brasilien. Men hvordan bør Europa tilpasse sig? Ved at EU antager en større rolle i internationale anliggender? Eller ved at gøre det modsatte og anerkende, at der hurtigt er ved at danne sig et nyt verdensbillede med det nye »G2« bestående af USA og Kina som dominerende faktor?

3.1.3 Kommissionen anerkender i sit arbejdsprogram, at international handel er en motor for vækst i beskæftigelsen og for øgede investeringer i EU, og ønsker at: mindske hindringerne for internationale handels- og investeringsstrømme, afslutte de igangværende bilaterale forhandlinger, forbedre håndhævelsen af eksisterende aftaler og tage initiativ til at åbne handelen inden for vækstområder som højteknologi, tjenesteydelser og miljøtjenester. Forbedring af de bilaterale forbindelser med USA, Canada, Japan og Rusland vil være et kritisk område.

3.2 Europæisk handel i den globale økonomi

3.2.1 Recessionen vender om på magtforholdene i den internationale økonomi. Mellem 2000 og 2007 udvidede visse vækstøkonomier, især Kina, deres investeringsgrundlag og fører nu an i den internationale økonomiske genopretning. Dette skyldes hovedsagelig væksten i eksporten, som f.eks. var på 17,7 % i december 2009. I samme periode oplevede EU svingende eksportresultater og betydelige tab på visse dynamiske markeder, navnlig i Rusland og i Asien.

3.2.2 Der foregår en eksportdrevet økonomisk genopretning i Kina, men dette er fortsat overvejende ønsketænkning i EU. Ifølge Kommissionens prognoser vil EU's eksport stige med 5 % i 2010 og 5,1 % i 2011. Faldet i euroens værdi i forhold til

vores vigtige handelspartnere valutaer har bidraget væsentligt hertil, men dette er ikke, og opfattes heller ikke, som et forsøg på at styrke den »nationale« økonomiske genopretning uden for lande som Tyskland og Irland, der allerede er stærkt involveret i den internationale handel⁽⁴⁾.

3.2.3 Ifølge en rapport fra Kommissionen har EU's eksportresultater inden for højteknologiske produkter været ringe og rejst bekymringer om EU's evne til fortsat at være førende med hensyn til produktkvalitet og innovation⁽⁵⁾. Der er også sket en forringelse på tjenesteydelsesområdet, hvor markedsandelen var faldende mellem 2004 og 2006. Dette er en foruroligende tendens. Det samme gælder den kendsgerning, at Europa ikke er førende i verden inden for en eneste højteknologiske virksomheder til effektivt at kunne udnytte fremtidens centrale støtetechnologier.

3.2.4 På trods af disse svagheder er EU den vigtigste handelsmagt inden for tjenesteydelser, den største eksportør og næststørste importør af varer og en væsentlig kilde til og modtager af internationale direkte investeringer. Der står derfor meget på spil for EU, når det skal opretholde og styrke sin position på verdensmarkedet, og det vil kræve nytænkning, som er solidt forankret i de ændrede, og meget mere komplekse, globale handelsvilkår, som gør sig gældende i dag.

3.2.5 EØSU gør opmærksom på betydningen af spørgsmål, der ligger uden for nærværende udtalelses temaområde, dvs. skadelig protektionisme og tackling af klimaændringer, f.eks. ved at fremme internationalt orienterede nye iværksættervirksomheder, støtte innovation i etablerede industrier, opretholde sektorer af afgørende strategisk betydning for EU, overveje eksportpotentialet inden for de offentlige tjenester, herunder sundhedsvæsen og uddannelse, og ved at tilskynde byer i EU til at indgå partnerskaber med byer i andre dele af verden.

3.3 En ny balance mellem økonomisk magt og politik

3.3.1 Efter at Lehman Brothers, en af Wall Streets ældste investeringsbanker, gik konkurs, endte markedet i kaos, fremstillingsindustrien oplevede på globalt plan sit kraftigste fald siden 2. verdenskrig, og verdensøkonomien styrtdykkede. Statsindgreb forhindrede en dominoeffekt i det internationale bank-system, men kunne ikke forhindre et skarpt og pludseligt fald i kapitalstrømmene.

⁽⁴⁾ European Economic Forecast Spring 2010 - European Economy 2 – 2010.

⁽⁵⁾ Kommissionen, Generaldirektoratet for Handel: »Global Europe: EU Performance in the global economy« se http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/october/tradoc_141196.pdf (4.2.2010).

3.3.2 Konsekvenserne for handelen viste sig omgående, i og med at adgangen til kredit blev begrænset, og forbruget faldt drastisk, hvilket tvang virksomhederne til at skære ned på produktionen. Omfanget af denne justering har imidlertid været meget forskellig i de enkelte handelsblokke. Kina kom sig hurtigst og blev i høj grad bistået af dets regerings beslutning om at vedtage en finanspolitik, der pumpede 580 mia. USD i landets økonomi for at stimulere en hurtig genopretning.

3.3.3 I marts 2009 blev der i Beijing, London, Washington og Frankfurt iværksat politiske foranstaltninger. G20-lederne lovede 1 billion USD i støtte fra IMF og Verdensbanken for at gentage på internationalt plan, hvad de enkelte stater allerede havde gjort. Nye magtfulde og/eller indflydelsesrige aktører på den internationale scene slog igennem på dette G20-møde. Der tegnede sig en ny økonomisk verdensorden, som indebar en voldsom forskydning i de økonomiske forbindelser med potentielt vidtrækkende konsekvenser for EU's handelspolitik.

3.3.4 Overforbrugende lande som USA blev opfordret til at skære ned på deres udgifter, mens lande med overskud på kredit- og valutareserverne blev opfordret til at styrke forbruger efterspørgslen. Det hensigtsmæssige i en bæredygtig og afbalanceret udvikling af den internationale økonomi blev fremhævet, og det blev endvidere understreget, at EU selv har interesse i et tættere samarbejde med resten af verden.

3.3.5 På trods af at der for nylig er kommet gang i væksten igen, er der grund til at være forsigtig. Økonomierne er stadig usikre med hensyn til, hvordan verdensøkonomien vil udvikle sig fremover. Der er usikkerhed om, hvornår og hvordan de finanspolitiske incitament er bør fjernes, og om deres hidtidige virkninger og bæredygtighed på længere sigt. Selv om væksten til en vis grad er genoprettet, er der også tale om en »menneskelig recession«⁽⁶⁾. **Høj arbejdsløshed har gjort det vanskeligt for verdens ledere politisk, intellektuelt og indenrigspolitisk at forsvare liberale handelsordninger.**

3.3.6 Som følge af denne forskydning i den globale magtbalance står EU's beslutningstagere over for den udfordring at tilpasse sig hurtigt til konsekvenserne af forskydningen; udvikle den nytænkning, dette kræver; handle kollektivt på en mere sammenhængende, reflekterende og hurtig måde; støtte jobskabesmuligheder som f.eks. »den grønne økonomi«; hjælpe virksomheder med omskoling af personale; sætte dem, der har mistet deres job, i stand til at tilpasse sig disse nye

muligheder, da tidligere strukturtilpasninger har vist, at den mest effektive politiske reaktion er at fremme den enkeltes muligheder for at tilpasse sig den nye situation⁽⁷⁾.

4. To vigtige spørgsmål

4.1 Protektionisme

4.1.1 Den verdensomspændende recession har gjort protektionistiske politikker mere tiltrækkende. Verdenshandelsorganisationens generaldirektør Pascal Lamy har advaret landene mod at falde for denne fristelse⁽⁸⁾. EU har høstet størst fordel ved gennemsigtige regler, der kan håndhæves, og som på en rimelig og objektiv måde understøtter og fremmer konkurrenceprægede handelsvilkår. Ifølge EU's kommissær for handel Karel de Gucht har EU's vigtigste handelspartnere under de aktuelle økonomiske kriser indtil nu indført **280** handelsbegrænsende foranstaltninger. Der er bekymring for, at disse foranstaltninger kan blive en ny og fast del af den samlede handelsramme.

4.1.2 En af de største handelshindringer er i øjeblikket den kunstigt lave kurs på den kinesiske renminbi (yuan), som regeringen ser som en metode til at sikre en mere konkurrencedygtig kinesisk eksport. Dette er en alvorlig hindring for frie og rimelige handelsvilkår. De seneste forsøg på at forbedre situationen hilses derfor velkommen, men der er også behov for langsigtede og varige ændringer i den kinesiske regerings valutapolitik.

4.1.3 Incitamentpakker fremmer den økonomiske vækst ved at øge efterspørgslen, men deres hovedmål er at hjælpe lokale virksomheder. En utilsigtet følge heraf kan være, at man støtter sektorer, der ikke er konkurrencedygtige. Reglerne om statsstøtte og konkurrence giver EU et godt udgangspunkt for at koordinere bestræbelserne på at forhindre dette i at ske, og et optimalt fungerende indre marked udelukker potentielt skadelig protektionisme.

4.1.4 På det eksterne plan er det nødvendigt at afslutte Doharunden med et positivt resultat, men dette viser sig at være vanskeligt. I mellemtiden er EU i færd med at udforme en ny model for bilaterale forbindelser og aftaler både med industrialiserede lande og udviklingslande, som i stigende grad vil påvirke de overordnede handelspolitikker.

⁽⁶⁾ »Falling Flat: More Evidence that America is Experiencing a Jobless Recovery« The Economist, se http://www.economist.com/world/united-states/displaystory.cfm?story_id=15473802 (6.2.2010).

⁽⁷⁾ Det fremgår bl.a. af EØSU's udtalelse om »En europæisk økonomisk genopretningsplan« (EUT C 228 af 22.9.2009, s. 149), at »... set i lyset af den forventede demografiske udvikling må en intelligent omstrukturering af økonomien (...) have det mål, at de ansatte i stedet for en fyring får mulighed for at blive i virksomheden og lade sig efteruddanne, således at der ikke opstår mangel på kvalificeret personale, når den økonomiske vækst genindfinder sig. Arbejdsløshedsunderstøttelsen bør være tilknyttet programmer til omskoling og opkvalificering.«

⁽⁸⁾ http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl101_e.htm »Lamy warns on protectionism« WTO news.

4.1.5 Blandt andre vigtige mål for EU's politikker kan nævnes: gensidighed i EU's nye bilaterale aftaler, herunder, hvor det er muligt, udnyttelse af forsyningsikkerhed som løftestang; sikring af, at reglerne er fleksible og kan tilpasses de ofte hurtigt skiftende omstændigheder; fjernelse af ikke-toldmæssige hindringer, herunder »ud over grænserne«; gennemsigtighed i arbejds- og kvalitetsstandarder i overensstemmelse med ILO's bestemmelser; frihandelsaftaler for miljøvarer og -tjenester⁽⁹⁾.

4.1.6 Med vedtagelsen af Lissabontraktaten sker der en reform af EU's beslutningsprocesser, herunder en udvidelse af den fælles beslutningstagning med Parlamentet inden for centrale politikområder som f.eks. handel. Det er vigtigt, at disse procedureregler, der inddrager Rådet, Parlamentet og Kommissionen, fører til hurtigere og mere fleksible svar og forbedrer EU's evne til at reagere på en effektiv og sammenhængende måde både på overordnede strategiske behov og de små detaljer i den daglige handel.

4.2 Klimaforandringer

4.2.1 Der er nu enighed i EU om, at der må reageres hurtigt på klimaforandringer. En tydelig konsekvens af globaliseringen er gensidig afhængighed. Uhæmmede klimaforandringer vil gældsætte fremtidige generationer og forstyrre globaliseringen, hvilket vil føre til stigende ressourcepriser og miljøkatastrofer, navnlig i udviklingslandene. Klimaforandringer er derfor et økonomisk problem med en vigtig handelsdimension.

4.2.2 EU fører nu an i de internationale bestræbelser under Kyotoprotokollen på at begrænse den globale opvarmning. Resultatet af klimakonferencen i København var et tilbageskridt i EU's indsats for at styrke det internationale samarbejde, navnlig med de nye vækstøkonomier, hvis emissioner inden 2020 vil overgå de industrialiserede landes emissioner. EU frygter også, at den nuværende klimaændringsfase kommer til at gå mest ud over verdens fattigste lande. EU har behov for at kunne give et omfattende, realistisk og praktisk orienteret politisk svar på klimaforandringerne for at undgå, at de får unødvendige negative sociale og økonomiske følger for de kommende generationer.

4.2.3 At integrere klimaforandringsproblematikken i EU's handels- og udviklingspolitikker ville medføre omkostninger og restriktioner i bestræbelserne på at nå et mål, der kun kan opfyldes, hvis andre store handelsblokke gør det samme⁽¹⁰⁾. Multilaterale miljøaftaler skal passe perfekt ind i internationale handelsaftaler, så de understøtter og supplerer hinanden i stedet

for at gribe forstyrrende ind i hinanden. Er det derfor klogt at føre an, hvis andre ikke ønsker at være med og heller ikke kan tvinges til det? Kan Kina f.eks. tvinges til at erstatte sin »forbrugeren-betaler«-model med EU's »producenten-betaler«-model for at begrænse kulstofemissionerne?⁽¹¹⁾ Eller kan man standse Wall Streets forsøg på med støtte fra Washington at sikre sig en ledende rolle i et kraftigt udvidet internationalt marked for emissionshandel?

4.2.4 Forsyningsikkerhed er en central udfordring for EU i klimasammenhæng. De enkelte medlemsstater har taget føringen på dette område, men der er også en reel og betydelig EU-dimension, navnlig hvad angår handel. For eksempel gennem samarbejde på følgende områder: forhandling af forsyningsaftaler med tredjelande (hvilket allerede sker som led i bilaterale handelsaftaler); salg af ekspertise og teknologi til forbedring af infrastrukturer, herunder »intelligente net« og den nye generation af elproducerende teknologier, der bruger andre råvarer end fossile brændstoffer; fælles udnyttelse af nye teknologier til opfyldelse af EU's aktuelle 20 %-mål for anvendelsen af alternative energiformer; udforskning af muligheder for at eksportere sagkundskab i udvikling og anvendelse af incitamenter til at nedbringe kulstofemissioner.

5. Reaktion

5.1 Tackle udfordringer og udnytte muligheder

5.1.1 For at skabe muligheder for europæisk handel er det vigtigt at være ærlig og gøre sig klart, hvilke udfordringer et anderledes globalt miljø frembyder for EU, dets institutioner og medlemsstater. EØSU mener, at gennemførelsen af Lissabontraktatens institutionelle reformer bør være endnu mere effektiv og samarbejdsorienteret for at klare de udfordringer, der ligger i at kortlægge nye innovative metoder til at fastholde allerede opnåede resultater og opfylde fremtidige mål⁽¹²⁾. En effektiv indsats kræver en holistisk tilgang, der tager udgangspunkt i omfattende moderne viden, indsigt og forståelse.

5.1.2 Efterhånden som de forskellige dele af verden bliver mere gensidigt afhængige og forbundne, må der ske en tilnærmelse af beslutningstagernes tænkemåde. Samspelet mellem det indre marked og EU's handelspolitik har aldrig været vigtigere. Det samme gælder sikringen af den fornødne høring inden for

⁽⁹⁾ Ikke på denne dagsorden, men værd at tage op i en debat om regler for intellektuel ejendomsret.

⁽¹⁰⁾ EØSU's arbejdsgivergruppe fremførte f.eks. for nylig, at »det stigende antal rivaliserende kraftcentre blandt de globale aktører har ført til en yderst kompleks interaktion af bilaterale og multilaterale forbindelser, som bl.a. kræver politikker, der fremmer energibesparelser og et lavt CO₂-udslip, og gør det nødvendigt at sikre åbne markeder mod skjult protektionisme«. »A New Phase Ahead: Need for a Political and Economic Impetus«, s. 10. Brochuren findes på <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.group-1-statements&itemCode=9894>

⁽¹¹⁾ Rent logisk er det faktisk vanskeligt helt at afvise Kinas holdning: hvorfor skulle landet acceptere en afgift på fremstilling af varer, som derefter forbruges i industrialiserede lande, hvor de ikke pålægges nogen CO₂-relateret forbrugsafgift?

⁽¹²⁾ Et godt eksempel på den innovation, der er behov for, er den gruppe af kommissærer, som Kommissionens formand, José Manuel Barroso, for nylig har nedsat. Denne gruppe skal tage sig af finansieringen af forskning og udvikling, et område, hvor forskellige direktorater har egne særskilte roller, budgetter og ansvar med mulighed for overlappning og/eller gensidig støtte.

EU og af dets institutioner og medlemsstater. Denne høring understøtter og fremmer en effektiv udformning, fastlæggelse og gennemførelse af en mere fleksibel handelspolitik.

5.1.3 På det menneskelige plan er der behov for at tackle den frygt og usikkerhed, som er resultatet af forskydninger i den økonomiske magt. Det organiserede civilsamfund har lejlighed og pligt til at hjælpe mennesker, politikere og økonomier igennem perioder med forandring. At forfølge protektionistiske politikker på baggrund af forskydninger i den globale magtfordeling kan sammenlignes med Knud den Stores forsøg på holde tidevandet tilbage. Frygt og usikkerhed kan tackles effektivt ved at hjælpe enkeltpersoner, virksomheder og regeringer med at tilpasse sig den nye situation. Europas lave fødselstal og aldrende befolkning frembyder f.eks. en række alvorlige strukturelle udfordringer, som må tages op.

5.1.3.1 Den vigtigste politik, som harmonerer med målene i EU's 2020-strategi, er at øge arbejdsmarkedsdeltagelsen. En oplagt foranstaltning er at stille børnepasningsmuligheder til en overkommelig pris til rådighed for alle forældre, som ønsker det. I praksis betyder dette, at flere kvinder kan forblive på arbejdsmarkedet. Dette bør kombineres med lange og tilstrækkeligt velbetalte forældreorlovsordninger. Den økonomisk byrde for forældrene ville således blive mindre, og som et resultat heraf burde fødselstallet stige.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

5.1.3.2 På grund af manglen på indvandringspolitikker, der på fornuftig vis kunne øge udbuddet af arbejdskraft, står virksomheder, der eksporterer til lande uden for EU, desuden over for et alvorligt dilemma: skal de begrænse deres vækst eller flytte produktionen til et sted, hvor der er rigelig arbejdskraft? ⁽¹³⁾ Det vil derfor være klogt, berettiget og yderst nødvendigt med en omfattende og inklusiv europæisk indvandringspolitik som svar på de demografiske udfordringer, EU står over for.

5.1.4 Kommissionens nye 2020-strategi er EU's første strategipolitiske svar på recessionen og forskydningen i den internationale økonomiske magtbalance. Den nye dagsorden kræver et koordineret europæisk svar, også fra arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet. (Barroso-citat i forordet til meddelelsen om Europa 2020). Som svar på forskydninger i den internationale økonomiske magtfordeling må EU forlade sig på partnerskaber mellem staten og det organiserede civilsamfund for at opnå gode økonomiske resultater og social samhørighed.

5.1.5 Initiativet vil imidlertid støde på mange af de samme vanskeligheder som Lissabonstrategien: prioriteterne er muligvis for forskellige; gennemførelsen kan være problematisk; Kommissionen råder kun over nogle få direkte værktøjer, der kan sætte skub i initiativet; ansvaret ligger hovedsagelig hos medlemsstaternes regeringer, som nu også befinder sig under øget økonomisk, politisk og socialt pres ⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ Mange virksomheder har allerede foretaget et valg, og de, der har flyttet produktionen uden for Europa, nyder også godt af den lave told på mange varer, som EU importerer. Dette forhold har givet anledning til forslag om at foretage en justering af afgifter og toldsatser.

⁽¹⁴⁾ Som en af Europas mindste, mest åbne og handelsafhængige økonomier kunne Irland betragtes som et laboratorium for observation af denne reaktion i mindre målestok. For at støtte en handelsdrevet økonomisk genopretning tilskynder den irske regering til: investeringer i uddannelse på universitetsniveau, herunder ph.d.-niveau, for at fremme videnskab, teknologi og innovation; et globalt konkurrencedygtigt forskningssystem til overførsel af viden fra forskningsinstitutter til erhvervslivet; forbedret konkurrenceevne for lokale, internationalt aktive virksomheder; en reduktion på 20 % af CO₂-emissionerne; støtte til udviklingslande, der forsøger at tackle virkningerne af klimaforandringerne.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om økonomisk genopretning: status og konkrete initiativer (initiativudtalelse)

(2011/C 48/11)

Ordfører: **Lars NYBERG**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. marts under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om

Økonomisk genopretning: status og konkrete initiativer (initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 20. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september 2010, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 45 imod og 16 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Den finansielle krise i 2008 og den efterfølgende økonomiske krise var af et omfang ikke set siden 2. verdenskrig. Da der i begyndelsen af 2010 var tegn på et begyndende konjunkturopsving, udbrød der en statsgældskrise, som denne gang ikke var en verdensomspændende, men en europæisk krise. Behovet for at lette de offentlige budgetter for udgifterne til støtte til bankerne og vilkårlige foranstaltninger, stigende arbejdsløshed og de yderligere økonomiske stramninger i mange lande udgør tilsammen en trussel mod den økonomiske vækst. På den baggrund mener EØSU, at der skal findes politiske foranstaltninger, der ikke blot kan føre til økonomisk genopretning, men også kan hindre, at Europa endnu en gang får lavkonjunktur.

1.2 I 2009 var der i EU en negativ vækst på -4,1 %. Før krisen med statsobligationer i foråret forventede man en vækst på 0,7 % i 2010. Arbejdsløsheden forventes at ligge på omkring 10 % i 2010 og skal kobles sammen med en reduktion i erhvervsfrekvensen på 2 %. Det gennemsnitlige budgetunderskud var i 2008 på 2,3 %. Det steg i 2009 til 6,8 % og forventes at stige til 7,5 % i 2010. Under finanskrisen blev likviditeten på det finansielle marked holdt ved lige med omfattende offentlige udbetalinger. Den private låntagning steg kraftigt inden krisen, men er efterfølgende blevet afløst af et stort behov for offentlig kredit. Samtidig er det for at øge efterspørgslen stadig nødvendigt med lån til den private sektor. Den økonomiske situation er meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat. De offentlige underskud er størst i Grækenland, de øvrige Middelhavslande, Det Forenede Kongerige og Irland. Arbejdsløsheden er højest i de baltiske lande og Spanien. Samtidig har de baltiske lande haft held til at nedbringe de store offentlige underskud og den negative vækst i løbet af meget kort tid ved hjælp af skrappe økonomiske indgreb.

1.3 En entrystrategi

De store økonomiske forandringer igennem de sidste ti år betyder, at det er forkert at tale om en exitstrategi. Vi må

finde nye økonomiske og politiske initiativer for at udvikle en køreplan for det samfund, der er under udvikling - dvs. en entrystrategi.

1.4 Privatforbruget afgørende for den samlede efterspørgsel

De restriktive virkninger for Europas samlede økonomi af forslagene om at nedbringe de største offentlige underskud skubber opnåelsen af selvberende vækst længere ud i fremtiden. For at holde gang i væksten understreger EØSU betydningen af den samlede efterspørgsel og især privatforbruget. Hvis den økonomiske støtte skal have mærkbar indflydelse på væksten, må den være rettet mod de lavere indkomstgrupper. Da en større del af deres indkomst går til forbrug, vil der være mindre, der forsvinder i øget opsparing. Hvis det skifte fra arbejde til kapital, der har været under udvikling i flere årtier, kan vendes, har vi en kilde til fremtidig vækst. Selvfølgelig er investeringer og eksport vigtige, men da privatforbruget tegner sig for ca. 60 % af BNP, er udviklingen heri afgørende for væksten, særligt i den nuværende situation.

1.4.1 Beregning af virkningerne af de økonomiske stramninger

Høj arbejdsløshed, en mindre arbejdsstyrke, moderate lønstigninger, offentlige nedskæringer, skattestigninger og nye økonomiske stramninger vil forringe mulighederne for vækst. Kommissionen bør derfor med det samme beregne de restriktive virkninger af alt dette og fremsætte forslag om modforanstaltninger for at opnå vækst. Vækst er nødvendig for de andre mål for den økonomiske politik. Ikke at gøre noget og vente på, at de restriktive virkninger af de økonomiske stramninger kan mærkes, er ikke en mulighed.

1.5 Måling af udviklingen i konkurrenceevnen

Betalingsbalancens løbende poster er ikke i tilstrækkeligt omfang blevet medregnet som et mål for den økonomiske politik. De årelange underskud og overskud i nogle lande var et tydeligt tegn på, at problemerne under den økonomiske krise i foråret 2010 ville opstå før eller siden. EØSU ønsker at understrege, at det er nødvendigt at nedbringe de store forskelle i de løbende poster. Det væsentligste mål bliver herefter konkurrenceevnen målt på de reale enhedslønomkostninger, der viser udviklingen i lønninger og produktivitet. I de sidste ti år er Irlands, Grækenlands, Italiens, Spaniens og Portugals konkurrenceevne blevet forringet med gennemsnitligt 10 %. Der var uundgåeligt, at der ville opstå budgetproblemer.

1.5.1 Betalingsbalancens løbende poster omfattet af stabilitets- og vækstpagten

Når løn- og produktivitsudviklingen ikke er den samme overalt i et valutaområde, er den eneste kur at ændre de relative lønninger eller øge produktiviteten i lande med et efterslæb. EØSU foreslår derfor, at Kommissionen foretager en kontrol af betalingsbalancens løbende poster i lighed med de kontroller, der foretages af det offentlige underskud og gælden. Dette kan fastlægges formelt ved at ændre de forordninger, der regulerer stabilitets- og vækstpagten. I alle 27 medlemsstater bør der foretages en kritisk gennemgang af de løbende poster og den løn- og produktivitsudvikling, der ligger bag, og beføjelserne til at gribe ind over for eurolandene skal øges. På den måde introduceres realøkonomien i stabilitets- og vækstpagten.

1.5.2 Statistikker over den private låntagning og den udenlandske andel af statsgælden

Nye statistikker over den private låntagning og den udenlandske andel af statsgælden bør indgå i drøftelserne om stabilitets- og vækstpagten.

1.6 Mere effektiv regulering af og skærpet tilsyn med den finansielle sektor

Med hensyn til den finansielle sektor kunne det være hensigtsmæssigt at fastholde en del af bankernes kapital på offentlige hænder for på den måde at bevare et indblik i banksektoren. Erfaringerne med den finansielle sektor i 2010 viser, at forslagene om finansiel overvågning og regulering ikke er vidtrækkende nok. Det er nødvendigt med en mere effektiv regulering og et skærpet tilsyn - ikke mindst i lyset af sektorens adfærd under den græske krise - for at fremprovokere en ændring af denne adfærd og finde nye metoder til finansiering af den offentlige gæld.

1.7 Offentlige investeringer i infrastruktur og energi

Investeringerne må være koncentreret om miljøbeskyttelse og foranstaltninger til at imødegå klimaændringerne. EØSU er tilhænger af afgifter som et redskab til at påvirke markedet til at nedbringe de farlige emissioner. I en periode med mangel på erhvervsinvesteringer må den offentlige sektor træde til med investeringer i infrastruktur og energi. Ifølge den reviderede stabilitets- og vækstpagt er det ikke nødvendigt at lade investeringer indgå i beregningerne af for store underskud.

1.8 Aktive arbejdsmarkedspolitikker

Arbejdsmarkedspolitikkerne bør fokusere på nye kvalifikationer til nye job. Desuden må det generelle uddannelsesniveau højnes. I den sammenhæng er EU's 2020-strategi vigtig. En oplagt politik, der kan øge beskæftigelsesgraden, er børnepasningsordninger af høj kvalitet og forældreorlovsordninger, der er tilstrækkeligt lange og tilstrækkeligt støttede.

1.9 Entrystrategi for familierpolitik og kompetenceudvikling

Når der ikke længere er så stort et behov for arbejdsløshedsstøtte, bør disse offentlige ressourcer anvendes i familierpolitikken og til kompetenceudvikling. En exitpolitik vil blive vendt til en entrypolitik. De sociale systemer må være tilrettelagt på en måde, der skaber velfærd og beskæftigelse, men naturligvis inden for de økonomiske muligheder.

1.10 Nye indtægtskilder - skat på finansielle transaktioner og CO₂-afgifter

Skat på finansielle transaktioner og CO₂-afgifter er nye mulige offentlige indtægtskilder. De øger ikke kun indtægterne, men mindsker antallet af kortfristede transaktioner på det finansielle marked, henholdsvis forbedrer miljøet.

1.11 Giv EIB lov til at udstede euroobligationer

Hvis EIB får lov til at udstede euroobligationer, eller snarere EU-obligationer, i alle 27 medlemsstater, kunne der rejses ny kapital til den offentlige sektor uden at være fuldstændig afhængig af den private finansielle sektor. Finansieringen bør findes i foranliggende led, hos f.eks. arbejdsmarkedsrelaterede pensionskasser (IORP), således at EIB bliver en berøringsflade mellem denne kapital og investeringerne. Euroobligationer kan også være et instrument til langsigtet anbringelse af private opsparinger.

2. Status ⁽¹⁾

2.1 Den finansielle krise i 2008 og den efterfølgende økonomiske krise var af et omfang ikke set siden 2. verdenskrig. Da der i begyndelsen af 2010 var tegn på et begyndende konjunkturopsving, udbrød der en statsgældskrise, som denne gang ikke var en verdensomspændende, men en europæisk krise. Behovet for at lette de offentlige budgetter for støtten til banker og andre sektorer og udgifterne til andre skønsmæssige

⁽¹⁾ Baseret på Kommissionens rapport om gennemførelsen af den europæiske økonomiske genopretningsplan og foreløbige prognose fra februar 2010.

foranstaltninger, stigende arbejdsløshed og yderligere økonomiske stramninger i mange lande udgør tilsammen en trussel mod den økonomiske vækst. På den baggrund mener EØSU, at der skal findes politiske foranstaltninger, der ikke blot kan føre til økonomisk genopretning, men endnu vigtigere kan hindre, at Europa endnu en gang får lavkonjunktur.

2.2 Negativ vækst

2.2.1 Da man vedtog den europæiske økonomiske genopretningsplan i december 2008, forventede man en økonomisk vækst i 2009 på 0 %. Den viste sig at være på -4,1 %. Planen byggede på en alt for optimistisk prognose, men uden finanspolitiske incitamenter ville det have været endnu værre.

2.2.2 Den økonomiske støtte fra medlemsstaterne oversteg de planlagte 1,2 % af BNP. I 2009 og 2010 kan den beløbe sig til 2,7 % af BNP. Medlemsstaternes behov var større end den planlagte støtte, men alligevel var indgrebene i lyset af udviklingen i væksten for små.

2.2.3 Det økonomiske incitament er ikke kun kommet via de offentlige budgetter. Den Europæiske Centralbank og andre centralbanker sænkede rentesatserne til næsten nul og øgede likviditeten i det økonomiske system til et hidtil uset niveau. Nogle medlemsstater postede desuden store offentlige beløb i at redde bestemte banker. Alligevel kunne disse foranstaltninger ikke hindre den negative vækst i 2009, hvilket udstiller alvoren af den finansielle og økonomiske krise.

2.2.4 Før krisen i foråret 2010 forventede man en vækst på 0,7 % i 2010. Dette er lavere end vores vigtigste globale konkurrenter. På plussiden kan nævnes, at tillidsindikatorerne er stigende, væksten andre steder i verden voksende, og at verdenshandelen næsten er tilbage på sit tidligere leje. På minus-siden faldt erhvervsinvesteringerne yderligere i fjerde kvartal af 2009, produktionen i industrien ser ikke ud til at udvikle sig til det bedre, den seneste stigning i efterspørgslen var kun for at opbygge lagre, den ekstremt ringe kapacitetsudnyttelse sætter ikke gang i investeringerne, situationen i banksektoren giver ikke mulighed for øgede investeringer, og oveni alt dette var der uroen på statsobligationsmarkedet.

2.3 Handel

Verdenshandelen kollapsede i fjerde kvartal af 2008. Året inden var den steget med omkring 20 %, men faldt i 2008 med 12 %.

Nedgangen fortsatte i de følgende kvartaler. Det største fald i et kvartal sammenlignet med samme kvartal året før var på omkring 30 %. I fjerde kvartal 2009 var udviklingen blevet vendt til en stigning på 4 %. Tallene for EU var næsten helt identiske. Nedgangen i handelen internt i EU var større end i handelen med tredjelande.

2.4 Arbejdsmarkedet

2.4.1 Arbejdsløsheden forventes stadig at stige, da udviklingen i realøkonomien som regel først afspejles med forsinkelse i ledigheden. I 2010 vil arbejdsløsheden i EU ligge på omkring 10 %, en stigning på 3 % i løbet af et år med store forskelle mellem medlemsstaterne imellem.

2.4.2 Arbejdsløshed er kun én af konsekvenserne, en anden er lavere arbejdsmarkedsdeltagelse. Den har ligget på omkring 2 % af arbejdsstyrken. Dertil kommer, at mange er gået med til nedsat arbejdstid for at bevare arbejdspladser, hvilket svarer til en yderligere reduktion af arbejdsstyrken på 1 %. Når konjunkturerne vender, er dette sidste forhold sandsynligvis det første, der finder tilbage til sit normale leje. Væksten må være stor nok, ellers vil det være en «vækst uden arbejdspladser».

2.5 Offentlige underskud

Det gennemsnitlige budgetunderskud var i 2008 på 2,3 % af BNP. Det steg i 2009 til 6,8 % og forventes at stige til 7,5 % i 2010. Forværringen skyldes ikke kun aktive støtteforanstaltninger, men også øgede udgifter og færre skatteindtægter på grund af de automatiske stabilisatorer. Ifølge OECD reddede disse sociale beskyttelsesforanstaltninger flere job i Europa end i andre økonomier.

2.6 Det finansielle marked

2.6.1 Situationen på det finansielle marked er endnu i 2010 uklar. Der er intet, der viser, om det stadigt lave investeringsniveau skyldes fortsat mangel på likviditet, at kreditinstitutionerne undgår risici eller mangel på efterspørgsel fra industrien.

2.6.2 En tilbagevenden til kreditmarkeder med langfristede og ikke ekstremt kortfristede transaktioner er nødvendig for varig økonomisk genopretning. Dette synspunkt er yderligere uddybet i en EØSU-udtalelse om afgifter på finansielle transaktioner ⁽²⁾.

⁽²⁾ Se *Afgift på finansielle transaktioner*.

2.6.3 Fra 2006 og indtil starten på den finansielle krise steg lån- og kreditgivningen til private kraftigt ⁽³⁾. Den private gæld fordobledes i euroområdet, ligesom det var tilfældet i USA. Privatforbruget var stort og skabte i nogle lande store underskud på de løbende poster. Denne kraftige stigning i låntagningen ophørte i 2009 og blev til dels erstattet af offentlig gæld. I de kommende år vil der fortsat være store offentlige underskud. Samtidig er der et behov for at øge efterspørgslen i den private sektor for at få gang i genopretningen. I begge tilfælde er der behov for lån og kredit.

2.6.4 Store fald i aktieværdien har ramt pensionsfondene og anslås i 2009 at beløbe sig til 24 % i faste priser ⁽⁴⁾. Pensionisternes indkomstniveau er truet, hvilket vil påvirke mulighederne for at øge den private efterspørgsel. Udbetalinger fra pensionsfonde er meget langfristede, hvorimod pensionsfondenes midler anbringes med en langt mere kortfristet tidshorison. Der er derfor et behov for mere langfristede finansielle instrumenter på det finansielle marked for såvel pensionsfonde, og andre pensionsrelaterede institutioner, som for forsikringsvirksomheder.

2.7 Situationen i visse lande

2.7.1 Blandt de store medlemsstater konstaterede man de voldsomste fald i BNP i Tyskland og Det Forenede Kongerige. Blandt de mindste medlemsstater forekom de største fald i 2009 i de tre baltiske lande. Dette fulgte i kølvandet på en årrække med meget høj vækst i BNP. Også lønningerne var steget meget i disse år - mere end produktiviteten, men de baltiske lande, først og fremmest Litauen, reagerede hurtigt på krisen med lønned sættelser. De største lønstigninger i 2009 var i Grækenland, men uden en tilsvarende stigning i produktiviteten. Undtagelsen i 2009 var Polen med en positiv vækst på 1,7 %. Det skyldes bl.a. øgede offentlige investeringer og større privatforbrug og en relativ god udvikling i beskæftigelsen.

2.7.2 Det var også i de baltiske lande, at man så de største fald i beskæftigelsesgraden i 2009, efterfulgt af Bulgarien og Spanien. Ingen medlemsstater kunne fastholde deres beskæftigelsesgrad, men i Tyskland faldt den med blot 0,4 %. Arbejdsløsheden var i 2009 størst i Letland (21,7 %) efterfulgt af Litauen, Estland, Spanien, Slovakiet og Irland.

2.7.3 I forbindelse med uroen om statsobligationer i 2010 kom det frem, at det offentlige underskud i Grækenland var på omkring 13 % af BNP, hvilket resulterede i spekulation mod euroen. Der viste sig at være et lignende underskud i Det Forenede Kongerige. Underskuddet i Spanien steg til et uholdbart niveau nærmest fra den ene dag til den anden. De store underskud og den store offentlige gæld bliver i disse lande imødegået med økonomiske stramninger, og det samme er tilfældet i bl.a. Portugal, Italien og Irland.

⁽³⁾ Centre for European Policy Studies nr. 202 fra februar 2010.

⁽⁴⁾ OECD: *Pensions at a glance*, 2009.

3. Praktiske initiativer for at opnå økonomisk genopretning

3.1 Entrystrategi - ikke exitstrategi

3.1.1 Der har været megen snak om en exitstrategi, dvs. at al ekstra offentlig støtte til økonomien skæres væk. De juridiske årsager er reglen om, at budgetunderskuddet ikke må overstige 3 % af BNP, og statsgælden ikke være mere end 60 % af BNP. Kommissionen påpegede helt rigtigt i begyndelsen af 2010, at «støtteforanstaltningerne først [bør] bringes til ophør, når opsvinget kan betragtes som selv bærende» ⁽⁵⁾. Med alle de usikkerheder, der knytter sig til vores økonomier, vil det være meget svært at afgøre, hvornår den er «selv bærende». De restriktive virkninger for Europas samlede økonomi af forslagene om at nedbringe de største offentlige underskud skubber opnåelsen af selv bærende vækst længere ud i fremtiden. Desuden betyder en exitstrategi i denne sammenhæng, at vi, når støtteforanstaltningerne er skåret væk, kan vende tilbage til situationen fra før krisen. Dette må ikke ske.

3.1.2 For det første er mange ændringer ved at blive gennemført eller under forberedelse i den finansielle sektor. Forhåbentlig bliver finanssektoren mere gennemskuelig og bedre til at modstå kriser. For det andet må situationen inden for andre områder af økonomien også ændres. Ellers vil der afgjort være fare for, at de problemer, vi har set i de senere år, vil dukke op igen.

3.1.3 Under hensyntagen til de økonomiske forandringer i de seneste årtier må vi søge efter nye økonomiske og politiske initiativer, der kan gøre økonomien mindre risikobetonet. Der kan ikke være tale om et forslag til en exitstrategi, da vi, når vi opstiller en køreplan for en exitstrategi, også træffer beslutninger om det samfund, der er under udvikling, dvs. vi træffer beslutning om en entrystrategi.

3.2 Samlet efterspørgsel

3.2.1 I teorien kan økonomisk vækst realiseres på to måder: ved at producere mere ved hjælp af de samme teknikker eller ved at forbedre teknikkerne for at få mere ud af de eksisterende produktionsressourcer. Hvad der skal fokuseres på, afhænger af den økonomiske situation. Ved højkonjunktur anvendes alle ressourcer, og den eneste måde væksten kan øges på, er via investeringer i innovative produktionsmetoder. I en recession som den, der begyndte i 2008, er der mange ubenyttede ressourcer, som skal udnyttes. Politikken må derfor være at øge efterspørgslen. Desværre anerkendes den samlede efterspørgsel ikke længere som den egentlige drivkraft for økonomisk vækst.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 2020, punkt 4.1.

3.2.2 Foranstaltninger vil kun øge efterspørgslen, hvis de direkte indvirker på forbruget og investeringerne og tillige øger forbrugernes og investorerens tillid. Øget tillid kan have samme virkning i opgangstider, som automatiske stabilisatorer har i nedgangstider. Tillid kan øge effekten af offentlige foranstaltninger og gøre opsvinget selvforstærkende. For at realisere dette er det ikke kun støttens størrelse, der er vigtig, men også hvilke grupper den rettes mod. De lavere indkomstgrupper forbruger en større andel af deres indkomst end de højere indkomstgrupper. Så jo mere støtte der rettes mod de førstnævnte, jo mindre vil forsvinde i form af øget opsparing.

3.2.3 Effekten på den oprindelige økonomiske genopretningsplan kan vise sig mindre end forventet, da mange af medlemsstaternes foranstaltninger allerede var planlagt og ikke skabte et yderligere vækstincitament. I foråret 2010 understregede Kommissionen med rette, at foranstaltningerne for at øge væksten skal være socialt effektive. Væksten i 2010 forventes at være på under 1,5 %, hvilket ifølge mange økonomer svarer til vækstpotentialet i EU. Men selv med en vækst på 1,5 % vil arbejdsløsheden og budgetunderskuddene ikke blive nedbragt hurtigt nok.

3.2.4 EØSU ønsker at understrege betydningen af den samlede efterspørgsel for at få sat gang i væksten og peger især på, at privatforbruget er vigtigt.

3.2.5 Øgede investeringer er vigtige. Ifølge den reviderede stabilitets- og vækstpagt er det muligt at udskyde korrektionen af et for stort budgetunderskud, hvis de ekstra udgifter er til investeringer. Men investeringer er ikke altid det eneste middel til at øge væksten.

3.2.6 Det er heller ikke nok at øge eksporten. EU-handelen foregår hovedsageligt mellem medlemsstater. Udenrigshandelen - eksport til andre områder af den globale økonomi - har længe ligget på omkring 10 % af EU's BNP. EU-handelen tegner sig for en tredjedel af verdenshandelen. Men hvis man fratrækker handelen mellem EU-lande, reduceres EU's andel til 16 %. Handel er vigtig og endvidere en indikator for den globale konkurrenceevne. Der er tegn på øget eksport til resten af verden. Dette er selvfølgelig positivt, men ikke nogen stor trøst i en situation med utilstrækkelige investeringer og et arbejdsmarked i tilbagegang.

3.2.7 På verdensplan har en forskydning fra arbejde til kapital været under udvikling i mere end ti år ifølge ILO⁽⁶⁾. Fra 1999 til 2007 øgedes udbytteandelen i EU27 fra 37 til 39 % af BNP. Den faldt drastisk i andet halvår af 2008 til

36 %, men steg i løbet af 2009 til 37 %⁽⁷⁾. Dette tyder på større ulighed i indkomstfordelingen.

3.2.8 Privatforbruget tegner sig for den største andel af BNP. Andelens størrelse varierer kraftigt afhængig af de offentlige og private aktørers forpligtelser i overensstemmelse med det politiske system i landet. Alligevel kan en ændring i andelens størrelse være et tegn på en ændring i indkomstfordelingen. I 2008 var forbruget i EU faldet til 58 % af BNP fra 60 % i 2005 og 61 % i 2000. Selvom der blot er tale om en lille ændring over en lang periode, viser det, at det er muligt at øge privatforbruget som et middel til at øge den samlede efterspørgsel⁽⁸⁾, hvilket er særlig vigtigt i den nuværende økonomiske situation.

3.2.9 Men i 2010 tyder høj arbejdsløshed og mindre arbejdsmarkedsdeltagelse kombineret med meget beskedne lønstigninger ikke på, at forbruget vil stige, snarere tværtimod. En mindskelse af de offentlige støtteforanstaltninger er derfor ikke - for øjeblikket - en hensigtsmæssig politik. På baggrund af denne konklusion er den nuværende situation (i 2010) med store nedskæringer i de offentlige udgifter og højere skatteindtægter meget problematisk fra et økonomisk-politisk perspektiv. Disse uundgåelige nedskæringer i den samlede efterspørgsel fra de offentlige budgetter er uden tvivl konjunkturförstærkende, da de vil begrænse mulighederne for vækst. Virkningerne heraf først og fremmest i form af mindskelse af de offentligt ansattes indkomster vil kunne mærkes i hele økonomien som nedsat efterspørgsel. Væksten vil ikke få mulighed for at nå sit maksimum.

3.2.9.1 Det er af allerstørste interesse for EU at få beregninger af de potentielle restriktive virkninger af disse nye besparelser på de offentlige budgetter. Disse foranstaltninger er blevet truffet på meget drastisk vis. EU bør være lige så interesseret i, at de lande, som ikke befinder sig i denne meget vanskelige situation, træffer modforanstaltninger, dvs. øger den samlede efterspørgsel. Kommissionen må omgående vurdere omfanget heraf og derefter fremsætte passende forslag. Kommissionen påtænker at gøre dette i de økonomiske udsigter, der kommer i november 2010. Det er for sent. Væksten i første kvartal af 2010 var tæt på de forventede 0,7 %, men det var før de økonomiske stramminger. Ikke at gøre noget og vente på de restriktive virkninger af de økonomiske stramminger er ikke en mulighed.

⁽⁶⁾ ILO: *Global Wage Report 2009 Update*, november 2009.

⁽⁷⁾ Eurostat, euroindicators 61/2010, 30. april 2010.

⁽⁸⁾ Tallene er beregnet på grundlag af data fra Eurostat. Der er overraskende store forskelle mellem medlemsstaterne, f.eks. fra 46 % i Sverige til 75 % i Grækenland. I de fleste lande har der været et lille fald i andelen fra forbrug, hvorimod ændringerne i nogle lande har været dramatiske. Faldet fra 72 % til 60 % over en periode 8 år i Det Forenede Kongerige er svært at forklare.

3.2.9.2 EØSU mener, at det i den nuværende økonomiske situation er nødvendigt med nye drøftelser. 3 %'s grænsen for de offentlige budgetter bør fastholdes, men kombineres med en drøftelse af de store forskelle i underskud, eftersom lande med meget store underskud er nødt til at konsolidere deres offentlige budgetter endeligt. Kravene til de lande, som har nået (eller lige har overskredet) 3 %'s grænsen, bør være mildere. I de lande, hvor det stadig er muligt at finansiere underskuddene til en forholdsvis lav rente, er det i vores interesse midlertidigt at afstå fra at indføre alt for restriktive budgetforanstaltninger. En genlæsning af den reviderede stabilitets- og vækstpagt fra 2005 viser, at dette ligger helt på linje med de ændringer, der blev indført dengang, særligt med hensyn til de offentlige investeringer og perioder med recession.

3.3 *Betalingsbalancens løbende poster igen på den politiske dagsorden*

3.3.1 Prisstabilitet, økonomisk vækst og fuld beskæftigelse har længe været de væsentligste mål for den økonomiske politik i jagten på velstand og velfærd. Budgetbalancen og den offentlige gæld er midtvejsmål, som skal sikre, at de egentlige målsætninger nås. Der er to mål, som ikke har været i fokus længe. Det ene er en retfærdig indkomstfordeling. Det andet er betalingsbalancens løbende poster. Vigtigheden af dette mål er gledet i baggrunden. Det har været en fejl. I et indre marked med en fælles valuta er dette mål helt fundamentalt.

3.3.2 Havde man set på de løbende poster, dvs. handelsbalancen med andre lande, ville det have stået klart, hvordan det ville gå i euroområdet. Grækenland har nu et meget stort underskud på de løbende poster, som har udviklet sig over en længere periode. Tyskland, Nederlandene og Sverige har længe haft overskud. Derimod har de fleste Middelhavslande haft underskud, om end Bulgarien har det største.

3.3.3 Store underskud eller overskud på de løbende poster i en kort periode er ikke noget problem. Problemerne opstår, når de varer ved i mange år, eller hvis den indførte kapital ikke investeres rigtigt, da det betyder, at potentielle stigninger i produktiviteten ikke realiseres. I euroområdet har Grækenland, Portugal, Spanien, Italien og Irland haft temmelig store underskud, mere eller mindre lige siden euroen blev indført. Uden for euroområdet har de baltiske lande og Bulgarien haft meget store underskud. Store underskud kan kun vendes ved hjælp af en meget barsk økonomisk politik, som det var tilfældet i Estland, Letland og Litauen i 2009.

3.3.4 EØSU har noteret sig de meget store forskelle medlemsstaterne imellem og ønsker derfor at understrege, at der er behov for at mindske de fleste af disse forskelle. Dette får os til at pege på konkurrenceevnen som et centralt mål. Konkurrenceevnen måles i de reale enhedslønoms-kostninger, som viser den kombinerede effekt af udviklingen i lønninger og produktivitet. I euroområdet har især Tyskland og Østrig øget deres konkurrenceevne på grund af lavere reale enhedslønoms-kostninger. På den anden side er lønniveauet i Tyskland

siden 2008 steget hurtigere end produktiviteten, hvilket har resulteret i nedsat konkurrenceevne. I de sidste ti år er Irlands, Grækenlands, Italiens, Spaniens og Portugals konkurrenceevne blevet forringet med gennemsnitligt 10 % (?). Når konkurrenceevnen igennem en længere periode forringes, kan det resultere i budgetmæssige problemer. Dette har været en tydelig konsekvens i 2010. Man har ikke været tilstrækkelig opmærksom på den underliggende årsag, dvs. ændringerne i konkurrenceevnen.

3.3.5 Da valutakursændringer ikke længere er et redskab i euroområdet, skal ændringer i den relative konkurrenceevne - med højere priser i forhold til andre lande - findes i «de reelle valutakurser». Når lønninger og produktivitet ikke udvikler sig ens overalt i et valutaområde, kan problemerne kun løses ved at ændre de relative lønninger mellem landene eller ved at øge produktiviteten gennem investeringer i lande med et efterslæb. Det ville være urimeligt at bede lande med en god udvikling i produktiviteten om at stoppe den.

3.3.6 Erfaringerne fra krisen i foråret 2010 viser, at Eurostat bør tildeles revisionsbeføjelser i forhold til de nationale statistikmyndigheder. Det vil være endnu vigtigere med nøjagtige statistikker, hvis statistikker over betalingsbalancens løbende poster og udviklingen i lønninger og produktivitet bliver udgangspunktet for nye politiske drøftelser på EU-niveau.

3.3.7 EØSU foreslår, at målene for budgetbalancen og den offentlige gæld suppleres af mål for betalingsbalancens løbende poster. Men man kan ikke her lægge sig fast på ét tal. Overskud på de løbende poster i nogle lande modsvares altid af underskud i andre lande. Problemet opstår, når forskellen er for stor eller opstår for pludseligt, eller når den indførte kapital ikke anvendes til produktive investeringer.

3.3.8 EØSU foreslår derfor, at Kommissionen foretager en kontrol af betalingsbalancens løbende poster i lighed med de kontroller, der foretages af det offentlige underskud og gælden. Denne ide er nu også blevet fremsat af Kommissionen i de økonomiske retningslinjer og i et dokument om styrkelse af den økonomiske genopretning. Spørgsmålene drøftes endvidere i den særlige Taskforce om Økonomisk Styring, der ledes af formanden for Det Europæiske Råd, Herman van Rompuy.

(?) *Crisis in the euro area and how to deal with it*. Centre for European Policy Studies, februar 2010.

3.3.9 EØSU ønsker, at karakteren af disse forslag styrkes. Det nye mål for betalingsbalancens løbende poster bør behandles på samme måde som de to eksisterende mål i stabilitets- og vækstpigten. Kommissionen bør i alle 27 medlemsstater foretage en kritisk gennemgang af de løbende poster og den løn- og produktivitetsudvikling, der ligger bag. Der bør være øgede beføjelser til at skride ind over for eurolande med en negativ udvikling, ligesom det er tilfældet med offentlige underskud og gæld. EU-tiltagene bør være retningsgivende for de politiske ændringer og ikke vedrøre den praktiske gennemførelse. Dette skal fortsat være en national kompetence i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Ved blot at ændre de forordninger, som er bestemmende for stabilitets- og vækstpigten, kunne realøkonomien, eller med andre ord de makroøkonomiske aspekter, introduceres i stabilitets- og vækstpigten.

3.3.10 Krisen har vist, at der også er andre aspekter af stabilitets- og vækstpigten, der skal videreudvikles. I tillæg til de almindelige statistikker, der skal offentliggøres i henhold til stabilitets- og vækstpigten, bør der offentliggøres statistikker over den private låntagning og over, hvor stor en andel af statsgælden, der udgøres af udenlandske lån. Disse nye tal kunne fungere som en tidlig varsel og lægge pres på lande, hvor den økonomiske situation er problematisk.

3.4 Andre nøgleområder for en ny europæisk økonomi

3.4.1 Offentlig økonomisk støtte, finansiel regulering

3.4.1.1 For at forebygge en katastrofal udvikling inden for hele sektorer af økonomien, først og fremmest bilindustrien, er der givet omfattende offentlig støtte. Den «sædvanlige» EU-statsstøttepolitik blev ikke anvendt til at sætte en stopper for denne støtte i den aktuelle situation.

3.4.1.2 Mest markant støtte blev givet til finanssektoren. I nogle lande i Europa og i USA blev bankerne delvist nationaliseret. Denne politik vil helt sikkert blive ændret igen, men der kan gå en del år. Selv på lang sigt kan det være hensigtsmæssigt for den nationale finanspolitik, at en del af bankernes kapital forbliver på offentlige hænder, der giver indblik i banksektoren.

3.4.1.3 Dele af den finansielle sektor deltog efter at have fået hidtil uset støtte fra regeringerne i spekulative angreb på statsobligationsmarkedet i euroområdet under krisen i Grækenland. Finansmarkedet forsøgte at tage beslutningskompetencen fra politikerne. Efter at der havde udviklet sig en meget alvorlig krise, fik politikerne igen kontrollen. Politikerne kan klandres for ikke at have reageret, før en alvorlig krise var en realitet; dette gælder såvel finanskrisen som statsgældskrisen. Dette viser, at forslagene om regulering og finansiel overvågning ikke er vidtrækkende nok. Det er nødvendigt med en mere effektiv

regulering og et skærpet tilsyn for at ændre de finansielle institutioners adfærd og finde nye måder at finansiere den offentlige gæld på.

3.4.2 En grønnere økonomi

I det lange løb skal investeringerne koncentreres om miljøbeskyttelse og foranstaltninger til imødegåelse af klimaændringerne. Omlægningen af investeringerne må begynde nu. Kommissionen mener at kunne se en stærkere tendens hen imod omlægning hos vores internationale konkurrenter. Omlægningen er altafgørende ikke kun af hensyn til miljøet, men også for Europas internationale konkurrenceevne. Der kan skabes nye arbejdspladser som erstatning for dem, der forsvinder. På den måde kan økonomisk bæredygtighed kombineres med miljømæssig og social bæredygtighed. Som i Kommissionens forslag til overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker er EØSU tilhænger af, at afgifter anvendes som et middel til at påvirke markedet til at mindske de farlige emissioner.

3.4.3 Infrastruktur og energi

I en periode med mangel på erhvervsinvesteringer må den offentlige sektor træde til med offentlige investeringer. Dette er nødvendigt både for at stimulere væksten, og fordi der er et stort behov for investeringer i infrastruktur og energi. Banksektorens nye uvilje mod at påtage sig risici ved at yde lån til virksomheder er især et problem for SMV'er. Trods de aktuelle problemer med statsobligationer er der stadig en rentegevinst at hente på statsobligationer i de fleste lande, hvilket er til fordel for offentlige investeringer. Ifølge den reviderede stabilitets- og vækstpigt er det ikke nødvendigt at lade investeringer indgå i beregningerne af for store underskud.

3.4.4 Aktive arbejdsmarkedspolitikker

Arbejdsmarkedspolitikkerne må være aktive og ikke udelukkende have form af økonomisk støtte til de arbejdsløse. Der er blevet anvendt mange forskellige ordninger for at omskole såvel dem, der stadig er i arbejde, som de arbejdsløse. Målsætningen om «uddannelse for alle» i Spaniens, Belgiens og Ungarns program er lovende. En inklusiv politik betyder ikke blot, at folk kan finde arbejde, men tillige at det er nemmere for dem at tage aktivt del i samfundet.

3.4.4.1 Det er aldrig nok at fastlægge et mål om, at beskæftigelsesgraden skal øges, som det er tilfældet i EU 2020. For at øge beskæftigelsesgraden skal der gennemføres nogle helt grundlæggende politikker.

— En af dem er politikker for kompetenceudvikling. Livslang læring er en nødvendighed. Et stort problem er at finde ud af, hvem der skal betale. Samfundet, arbejdsgiverne eller de ansatte? Alle tre må på en eller anden måde deltage i finansieringen.

- Grundlaget herfor er det generelle uddannelsesniveau. Europa er nødt til at forbedre kundskabsniveauet generelt.
- En oplagt politik, der kan øge beskæftigelsesgraden, er at etablere børnepasningsordninger af høj kvalitet og til overkommelige priser og kombinere dem med forældreorlov-ordninger, der er lange nok og tilstrækkeligt velbetalte til, at de fungerer som et incitament til at få børn.
- Der er mange omstændigheder, der hindrer folk i at kunne søge arbejde. For hver hindring kan det være nødvendigt at opstille en separat politik for at øge arbejdsmarkedsdeltagelsen.

3.4.5 Socialpolitikker

3.4.5.1 I en rapport⁽¹⁰⁾ om social sikring og social integration anerkender Kommissionen, at velfærdssystemerne har spillet en afgørende rolle i at mildne de sociale og økonomiske virkninger af krisen. De sociale udgifter under krisen skulle gennemsnitligt være steget fra 28 til 31 % af medlemsstaternes BNP. Når der ikke længere er så stort et behov for arbejdsløshedsstøtte, bør disse offentlige ressourcer anvendes i familiepolitikken og til kompetenceudvikling. Dette er et eksempel på, hvordan en exitstrategi kan udvikle sig til en entrystrategi.

3.4.5.2 Tilstrækkelig indkomststøtte og adgang til arbejdsmarkedet og sociale tjenester af høj kvalitet er ifølge Kommissionen vigtige. EU's muligheder for handling på det sociale område er kun et lille supplement til de nationale socialpolitikker. Der har været mange EU-instrumenter, der har skullet tilskynde medlemsstaterne til at lære af hinanden - benchmarking, peerevaluering, den åbne koordinationsmetode. De har ikke haft de forventede resultater. EU kan ikke tvinge medlemsstaterne til at følge eksempler på god praksis. En sort liste kunne være en metode til at øge borgernes kendskab til forskellene.

3.4.5.3 De økonomiske stramninger må være afbalancerede. Vi kan ikke tillade, at de sociale velfærdssystemer ofres for at opnå balance på budgettet. Krisen har afdækket, at der stadig er mangler i de sociale systemer. De sociale systemer må være tilrettelagt på en måde, der skaber velfærd og beskæftigelse. Men de sociale systemer er også pålagt begrænsninger; de skal holdes inden for det, der er økonomisk muligt.

3.4.6 Nye indtægtskilder⁽¹¹⁾

3.4.6.1 I en udtalelse om perioden efter Lissabonstrategien omtalte EØSU såvel en skat på finansielle transaktioner som en CO₂-afgift som nye offentlige indtægtskilder. De giver begge et såkaldt dobbelt afkast, dvs. de ikke blot øger indtægterne, men kan også mindske antallet af kortfristede transaktioner på det finansielle marked, henholdsvis forbedre vores miljø. Grunden til, at vi lige nu søger efter nye finansieringskilder, er et ønske om at nedbringe de store budgetunderskud. Skatter og afgifter på finansielle transaktioner og CO₂ er at foretrække frem for at hæve andre skatter på f.eks. arbejde eller moms. Disse sidstnævnte ville mindske den generelle efterspørgsel, hvilket ikke er ønskeligt i den nuværende situation.

3.4.6.2 En anden ny offentlig finansieringsmetode er euroobligationer. Den offentlige sektor kunne derigennem få tilført kapital uden at være fuldstændig afhængig af den private finansielle sektor. Euroobligationer ville blive finansieret direkte af kilden, f.eks. af pensionsfonde, som ønsker en langsigtet anbringelse af deres penge. Der er også den mulighed, at man kan tillade private langfristede opsparinger i Den Europæiske Investeringsbank for på den måde at finde nye finansieringskilder til banken. EIB bliver dermed en berøringsflade mellem disse nye kapitalressourcer og investeringerne. De langfristede opsparinger ville således kunne anvendes til langfristede offentlige investeringer i f.eks. infrastruktur. Euroobligationer er et «koncept», men bør omfatte alle EU's medlemsstater. Også her ville der være et dobbelt afkast - da mulighederne for at spekulere mod statsgæld på de finansielle markeder også ville blive reduceret.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - Forslag til fælles rapport om social sikring og social integration 2010, KOM(2010) 25 endelig.

⁽¹¹⁾ Se EØSU's udtalelser om afgift på finansielle transaktioner, og konsekvenserne af den nationale gælds-krise for EU's forvaltning.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Mod et verdenstopmøde om bæredygtig udvikling i 2012« (initiativudtalelse)

(2011/C 48/12)

Ordfører: **Frederic Adrian OSBORN**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. februar 2010 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse:

Mod et verdenstopmøde om bæredygtig udvikling i 2012.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, med 116 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Resumé og anbefalinger

1.1 EØSU anbefaler, som talerør for det organiserede civilsamfund i Europa, at EU bør spille en ledende rolle i forberedelserne af FN's næste topmøde om bæredygtig udvikling, som afholdes i Rio i 2012.

1.2 EU bør være en vigtig fortaler for en ambitiøs dagsorden for topmødet, som kan genoplive og skabe ny dynamik i dagsordenen for bæredygtig udvikling i hele verden blandt såvel regeringer som civilsamfund.

1.3 Topmødet bør genfinde Rio-tankegangen og genoplive Rio-principperne samt Agenda 21 som instrumenter til inddragelse af alle aktører og som drivkraft for en mere bæredygtig udvikling på verdensplan.

1.4 Topmødet bør blive en milepæl og deadline for beslutningen om og opfyldelsen af de næste skridt i den løbende klimadebat og biodiversitetsforhandlingerne, for afslutningen af de nuværende forhandlinger om kviksølv og for lanceringen af nye forhandlinger om indarbejdelsen af bæredygtighedsaspektet i virksomhedsledelse samt de regionale og lokale myndigheders mandat.

1.5 Topmødet bør anerkende og støtte verdensmiljøcharteret som et instrument, der kan inspirere til indgåelse af forpligtelser og handling hos individer og organisationer i hele verden.

1.6 EU bør benytte topmødet til at skabe ny fremdrift i unionens egne processer og strukturer, så der sker fremskridt på området bæredygtig udvikling, samtidig med at man opfordrer til en lignende fornyelse af bæredygtighedsindsatsen på verdensplan. EØSU opfordrer navnlig EU til:

— at definere og gennemføre de forskellige aspekter af grøn økonomi i Europa samt skabe og finansiere nye kanaler for finansiel støtte samt teknologi- og know-how-overførsel, så udviklingslandene kan støttes i overgangen til bæredygtighed;

— at styrke de forskellige styreformer på området bæredygtig udvikling i Europa;

— at inddrage civilsamfundet i Europa, så det kan bidrage til Rio-processen. Rio-visionen skal tilføres nyt liv, og den politiske og folkelige opbakning til projektet skal sikres.

1.7 Med henblik på at fremme grøn økonomi bør EU i løbet af de næste 12 måneder:

— evaluere og styrke EU's strategi for bæredygtig udvikling og indarbejde strategiens vigtigste mål i gennemførelsen af Europa 2020-strategien samt udvikle parallelle forslag til topmødeforhandlingerne med det mål at skabe stærkere internationale rammevilkår for fremme og koordinering af nationale bæredygtighedsstrategier;

— fuldføre det igangværende arbejde med at udforme bedre indikatorer for fremskridtene på bæredygtighedsområdet og eksplicit indarbejde disse i de overordnede overvågningsrammer for Europa 2020 og udvikle parallelle forslag til topmødeforhandlingerne med henblik på etablering og vedligeholdelse af et mere sammenhængende og konsekvent internationalt datamateriale til måling og overvågning af fremskridtene på området bæredygtig udvikling;

- færdiggøre sine langtidsstudier om bæredygtigt forbrug og produktion og indarbejde resultaterne herfra i det vigtigste flagskibsprogram for ressourceeffektivitet under Europa 2020 og udvikle parallelle forslag til topmødeforhandlingerne;
- samle de europæiske erfaringer med grønne afgifter og skattemæssige instrumenter (herunder CO₂-afgifter og -handel) og integrere disse i et nyt europæisk initiativ om grønne skatteinstrumenter samt fremsætte parallelforslag til FN-retningslinjer eller -rammer på dette område;
- samle de europæiske erfaringer med den sociale dimension af bæredygtig udvikling, herunder mulighederne for at skabe nye grønne arbejdspladser til erstatning for dem, som mistes under krisen, og metoderne til reduktion af uligheder og lade disse indgå i topmødeforhandlingerne om den grønne økonomis sociale aspekt;
- etablere effektive mekanismer til fremme af bæredygtig udvikling i udviklingslande samt sikring af tilstrækkelig finansiel og teknologisk støtte.

1.8 Med henblik på at styrke styringen af den bæredygtige udvikling bør EU:

- støtte en styrkelse af UNEP og CSD;
- være fortalere for, at bæredygtig udvikling integreres på mandatområderne hos Verdensbanken, IMF, WTO og andre relevante internationale agenturer;
- fremme en styrkelse af de nationale bæredygtighedsstrategier og nationale systemer for disses etablering, gennemførelse og overvågning samt mekanismer såsom EU's strategi for bæredygtig udvikling, så dette arbejde styrkes og harmoniseres på overnationalt niveau – både i Europa og i de internationale forhandlinger;
- fremme styrkelsen af regionale og lokale strategier for bæredygtig udvikling og gennemførelsesmekanismerne, såvel internt i Europa som i internationale forhandlinger;
- fremme integrationen af bæredygtig udvikling i regler og retningslinjer for virksomhedsledelse i erhvervslivet, såvel internt i Europa som i internationale forhandlinger.

1.9 Med henblik på at sikre civilsamfundets fulde engagement og deltagelse bør EU:

- arbejde for, at aktørerne i fuldt omfang inddrages i FN-processen;

- samarbejde med EØSU og andre repræsentanter for det organiserede civilsamfund med henblik på at sikre, at civilsamfundet i fuldt omfang inddrages i forberedelserne på EU-plan og i medlemsstaterne;
- støtte uafhængige forberedelsesprocesser blandt specifikke sektorer i civilsamfundet, herunder virksomheder, fagforbund, ngo'er, videnskabelige og uddannelsesmæssige sektorer, landbrug, kvinder og unge i såvel Europa som i de internationale forhandlinger.

2. Indledning og baggrund

2.1 Den 24. december 2009 vedtog FN's Generalforsamling en resolution om, at der skal afholdes en FN-konference om bæredygtig udvikling (UNCSD) i 2012. Den vil blive afholdt i Rio de Janeiro 40 år efter FN's Stockholm-konference om det menneskelige miljø, 20 år efter FN's konference om miljø og udvikling (UNCED) i Rio de Janeiro og 10 år efter verdenstopmødet om bæredygtig udvikling (WSSD) i Johannesburg.

2.2 Ifølge Generalforsamlingens resolution vil konferencen have tre formål:

- sikring af fornyet politisk opbakning til bæredygtig udvikling;
- evaluering af de hidtidige fremskridt og tilbageværende huller i gennemførelsen af konklusionerne fra de væsentligste topmøder om bæredygtig udvikling;
- kortlægning af nye og kommende udfordringer.

og to specifikke emner:

- en grøn økonomi set i lyset af bæredygtig udvikling og fattigdomsudryddelse;
- den institutionelle ramme for bæredygtig udvikling.

2.3 EØSU bifalder dette initiativ. Det står klart, at den globale fremdrift vedrørende bæredygtig udvikling har mistet tempo i de seneste år, og at der er behov for nye impulser, så dagsordenen for bæredygtig udvikling kan tilføres ny dynamik. Internt i Europa gør den bæredygtige udvikling stadig visse fremskridt som en overordnet ramme for den politiske udvikling, men den er i de seneste år blevet overskygget af den økonomiske krisens følgevirkninger og behovet for at fokusere på genopretning. Det nye topmøde i Rio de Janeiro kan skabe mulighed for, at bæredygtig udvikling kan genindtage sin rette plads som en central drivkraft i EU og medlemsstaterne.

2.4 Efter planen skal der afholdes tre møder i den forberedende komité. Det første fandt sted fra den 17.-19. maj 2010. De næste afholdes i 2011 og 2012.

På det første møde i den forberedende komité blev der udformet procedurer, processer og tidsplaner for konferencen, og der blev afholdt indledende debatter om ovennævnte hovedtemaer. Der var enighed om, at FN's sekretariat bør konsultere medlemsstaterne, relevante internationale organer og »Major Groups« vedrørende en begrænset vifte af specifikke spørgsmål.

2.5 Civilsamfundet var repræsenteret i den forberedende komité gennem 9 »Major Groups«, der er anerkendte af FN. De er ligeledes blevet anmodet om at gøre et forberedende arbejde og give et input til de næste faser af forberedelsesprocessen og selve konferencen. Flere »Major Groups« har gjort det klart, at de ønsker at anvende 2012-processen til at gennemføre deres egne evalueringer af fremskridtene på området bæredygtig udvikling i deres sektorer. De ønsker at fremhæve opnåede resultater, muligheder og udfordringer i Rio, og de ønsker yderligere anerkendelse og støtte fra regeringerne under denne proces. Desuden ønsker de at fremsætte anbefalinger til de nationale regeringer om tilrettelæggelsen af og målene med de formelle forhandlinger.

2.6 EU var aktiv på det første forberedende møde og bidrog til udformningen af en positiv og realistisk dagsorden for topmødeprocessen. Unionen fortsætter sin egen aktive forberedelsesproces i et samarbejde med medlemsstaterne. Som repræsentant for det organiserede civilsamfund var EØSU tilfreds med at være involveret som et medlem af EU's delegation på det første forberedende møde, og udvalget har til hensigt fortsat at spille en aktiv rolle. Først gennem udarbejdelsen af denne udtalelse og herefter gennem yderligere aktiviteter, når forberedelserne tager fart (se punkt 7.2).

3. Vision og ambitionsniveau

3.1 Rio-topmødet i 1992 havde et højt ambitionsniveau. Man opnåede gode resultater og fik på effektiv vis mobiliseret støtte og foranstaltninger til bæredygtig udvikling i hele verden. Dette blev realiseret ved at sammensætte en omfattende og konkret dagsorden under en overbevisende og inspirerende vision, der fik befolkningens støtte og politisk opbakning.

3.2 Udfordringen på bæredygtighedsområdet er så stor som nogensinde og endda mere presserende i mange henseender. Men regeringernes energi- og ambitionsniveau i den første forberedende komité var skuffende. Enkelte deltagere virkede mere opsatte på at dæmpe overdrevne forventninger end på at skabe vilje til positive forandringer.

3.3 Civilsamfundet er mere ambitiøst. Mange forskellige aktører var aktive i den første forberedende komité og opfordrede de officielle delegerede til at indarbejde konkrete forslag,

samtidig med at de udviklede deres egne parallelle processer vedrørende forberedelsen af konferencen. I Europa mener EØSU, at en lang række forskellige aktører har vilje og kapacitet til at synliggøre områdets profil og presse på for et godt resultat af 2012-processen. Udvalget opfordrer EU og dens medlemsstater til at udnytte dette potentiale fuldt ud og skabe en åben og ambitiøs multiinteressentproces på alle niveauer med det formål at gøre brug af de forskellige aktørers erfaringer i fuldt omfang.

3.4 Hvis klima- og biodiversitetsforhandlerne kunne få som mål at levere en omfattende aftale rettidigt til, at denne kan få opbakning af verdenslederne i Rio i 2012, ville dette kunne gavne begge processer. Denne kombination af målsætninger var en meget effektiv metode til sikring af fremskridt i de to år op til Rio 1992. Konferencen i 2012 kan udgøre en deadline med hensyn til at afslutte de løbende forhandlinger om klimaforandringer og biodiversitet, så disse når den næste væsentlige milepæl.

3.5 Topmødet i 2012 kan ligeledes ses som en mulighed for at fremskynde beslutningerne i de aktuelle internationale forhandlinger om kviksølv og REDD-processen (reduktion af emissioner fra skovrydning og skovforringelse i udviklingslande). Det kan ligeledes være en anledning til at iværksætte nye forhandlinger om indarbejdelse af bæredygtighed i virksomhedsledelse og lokale foranstaltninger vedrørende bæredygtighed.

3.6 Topmødet i 1992 resulterede i en ny og inspirerende vision for planetens harmoniske fremtid, hvilket kom til udtryk i en ny opfattelse af bæredygtig udvikling. Med henblik på at skabe fremdrift på Rio 2012 er der behov for en ny version af denne vision. EØSU foreslår, at EU i den henseende bør undersøge muligheden for at fokusere på verdensmiljøcharteret og anvende topmødet til formelt at anerkende dette inspirerende dokument (som UNESCO allerede har gjort). Verdensmiljøcharteret har gennem de seneste år opnået stadig større støtte på verdensplan. Hvis FN som helhed anerkendte dette charter, ville det styrke dokumentets position i hele verden og bidrage til at gentænde den ambitiøse »Can Do«-tankegang, der vækkede verden i 1992.

4. Status for gennemførelsen og tilbageværende huller

4.1 Den første forberedende FN-komité fastslog, at fremskridtene med hensyn til opfyldelse af målene fra Stockholm-konferencen i 1972 samt topmøderne om bæredygtig udvikling i 1992 og 2002 har været utilstrækkelige og ujævne. På trods af visse resultater, hovedsageligt hvad angår stigende indkomstniveau og fattigdomsreduktion og forbedret adgang til uddannelse samt bedre sundhedsforhold i først og fremmest de nye vækstøkonomier, eksisterer der fortsat væsentlige udfordringer.

4.2 Der er vedvarende huller i gennemførelsen med hensyn til fattigdomsudryddelse, fødevarerikkerhed, bekæmpelse af indkomstulighed, bevarelse af biodiversitet, bekæmpelse af klimaændringer, reduktion af presset på økosystemer og fiskebestande, adgang til rent vand og sanitet og kvinders fulde deltagelse i gennemførelsen af internationalt aftalte mål, hvilket afspejler en fragmenteret tilgang til opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling. Der er ikke sket større ændringer i forbrugs- og produktionsmønstre siden UNCED, selvom grundlæggende ændringer er en nødvendighed for den bæredygtige udvikling på globalt plan.

4.3 Der er lagt yderligere hindringer i vejen for indsatsen for at opfylde målene for bæredygtig udvikling, herunder millenniumudviklingsmålene, som følge af den seneste finansielle og økonomiske krise, der har haft en negativ indvirkning på den økonomiske vækst, undergraved hårdt tilkæmpede resultater og øget antallet af mennesker, som lever i ekstrem fattigdom.

4.4 I Europa (som i resten af den udviklede verden) er der sket fremskridt med hensyn til opfyldelsen af visse miljømæssige mål gennem de sidste 20 år, men når det gælder de væsentligste emner som ressourceforbrug og CO₂-emissioner er der stadig lang vej hjem, og Europas fodaftryk på resten af planeten med hensyn til ressourceforbrug og forureningseksport ligger fortsat på et uholdbart niveau. På det sociale område viser arbejdsløshedstallene og en voksende ulighed internt i og imellem befolkningsgrupper også, at der er tale om uholdbare udviklingstendenser.

4.5 Den forberedende komité udpegede ikke nogen helt nye bæredygtighedsemner. Men man bemærkede, at mange bæredygtighedsemner, der allerede blev kortlagt i Rio i 1992, bliver mere presserende, hvilket fremgår af de seneste og stadig aktuelle kriser på områderne finansverden, økonomi, energi, vand og fødevarer. Andre problemer såsom klimaændringer og tab af biodiversitet viser sig ligeledes at være mere presserende og alvorlige end hidtil antaget. Den fortsatte befolkningstilvækst på globalt plan øger det forhåndenværende pres.

4.6 I udviklingslandene opstår der en kløft mellem vækstøkonomier, hvis hurtige vækst udgør en yderligere belastning for planetens ressourcer og forureningsniveauet og de mindst udviklede lande, hvor fattigdom og miljøforringelse fortsat er alvorlige risikofaktorer for bæredygtigheden. Med enkelte undtagelser opfylder de udviklede lande langt fra målene for officiel udviklingsbistand, hvilket de ellers ofte har lovet med det formål at støtte en mere bæredygtig udvikling i udviklingslandene.

4.7 I denne situation består den særlige udfordring for EU i at klarlægge, hvordan vi kan forbedre vore egne økonomiers bæredygtighed og samtidig mobilisere en tilstrækkelig finansiell og teknisk støtte, der bidrager til, at udviklingslandene, særligt

de mindst udviklede lande, kan imødegå udfordringerne på området bæredygtig udvikling på mere effektiv vis. EU bør benytte topmødet til at skabe ny fremdrift i unionens egne processer og strukturer, så der sker fremskridt på disse områder. EØSU opfordrer navnlig EU til:

- at definere og gennemføre de forskellige aspekter af grøn økonomi i Europa samt skabe og finansiere nye kanaler for finansiell støtte samt teknologi- og know-how-overførsel, så udviklingslandene kan støttes i overgangen til bæredygtighed (afsnit 5);
- at styrke de forskellige styreformers på området bæredygtig udvikling i Europa (afsnit 6);
- at inddrage civilsamfundet i Europa, så det kan bidrage til Rio-processen. Rio-visionen skal tilføres nyt liv, og den politiske og folkelige opbakning til projektet skal sikres (afsnit 7);

5. En grøn økonomi set i lyset af bæredygtig udvikling og fattigdomsudryddelse

5.1 Grøn økonomi vil være et af de store temaer på konferencen. Der er stadig mange forskellige opfattelser af, hvad begrebet grøn økonomi står for. Der er imidlertid enighed om, at begrebet skal ses i sammenhæng med bæredygtig udvikling. En grøn økonomi eller processen med at gøre en økonomi grønnere kan opfattes som en af de afgørende metoder til at opfylde målet om et mere bæredygtigt udviklingsmønster i fremtiden.

5.2 En grøn økonomi kan skabe nye muligheder for økonomisk vækst og beskæftigelse ved at fremme en mere effektiv anvendelse af naturressourcer og energi og ved at fremme nye teknologier for ren energi og en mindre forurenende produktion. Der skal etableres passende nationale politiske rammer, som skal fremme overgangen til en grøn økonomi, bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre og sikre, at de økonomiske aktiviteter foregår inden for rammerne af økosystemernes kapacitet.

5.3 Bæredygtig udvikling og forandring skal respektere naturens grænser og beskytte naturressourcerne samt den kulturelle arv. Bæredygtig udvikling er imidlertid ikke ensbetydende med stagnation – tværtimod kræver en sådan udvikling kontinuerlige forandringer og en fortløbende udvikling. På f.eks. energiområdet vil der være behov for massive ændringer i produktionsmetoder og energiforbrug i løbet af de næste 40 år, som illustreret i Det Internationale Energiagenturs nylige rapport om teknologiscenarier for 2050. Som et andet eksempel kan nævnes, at den kemiske sektor allerede har gjort meget for at ændre produktionsmønstret i en mere effektiv og bæredygtig retning - og gøre denne omstilling til en kommerciel fordel.

5.4 De politiske instrumenter, der kan anvendes inden for rammerne af en grøn økonomi, kan opdeles i enkelte overordnede kategorier:

- korrekt prisfastsættelse;
- offentlige indkøbspolitikker;
- miljøafgiftsreformer;
- offentlige investeringer i bæredygtig infrastruktur;
- målrettet offentlig støtte til F&U i miljøvenlige teknologier;
- socialpolitikker, der skal forene sociale målsætninger med økonomiske politikker.

5.5 På globalt plan har FN allerede iværksat enkelte initiativer på dette område, som UNCSD 2012 kan bygge videre på. Grøn økonomi-initiativet har til formål at støtte regeringernes indsats for »at omforme og omlægge politikker, investeringer og udgifter til fordel for en række sektorer, såsom rene teknologier, vedvarende energi, vandforsyning, grøn transport, affaldshåndtering, grønne bygninger samt et bæredygtigt land- og skovbrug«. »The Economics of Ecosystems and Biodiversity« og »Global Green New Deal« er nøgleprojekter under dette initiativ.

5.6 For nærværende bidrager de udviklede lande relativt set mest til problemet med klimaforandringer, idet de udleder en større mængde CO₂ pr. indbygger. De står derfor over for den største udfordring med hensyn til at ændre deres økonomier i retning af en mere kulstoffattig model. Samtidig har de imidlertid den fordel, at de har adgang til avancerede teknologier og kapital, som giver dem mulighed for at gå forrest i denne omstillingsproces, hvis de uden tøven tager udfordringen op.

5.7 Blandt udviklingslandene er der en vis bekymring for, at »grøn økonomi« er et nordligt koncept, der i praksis kan sænke tempoet i udviklingsprocessen, og som kan indeholde et protektionistisk element. Det vil være vigtigt at demonstrere, hvordan udviklingslandene kan drage fordel af processen, og hvordan denne vil bidrage til disse landes udvikling. Et nøgleelement vil være spørgsmålet om, hvor alvorligt de udviklede lande tager deres forpligtelse til at støtte grøn økonomi i udviklingslandene.

5.8 Med henblik på at sikre et godt resultat med hensyn til en grønnere global økonomi i 2012 vil det have afgørende betydning, at de udviklede lande demonstrerer, at de både anvender denne strategi i deres egne økonomier, og at de er villige til at tilbyde udviklingslandene reel assistance i form af finansiel støtte, teknologioverførsel og kapacitetsopbygning.

5.9 EU har gjort fremskridt på området grøn økonomi, men ikke i tilstrækkeligt omfang. Det er EØSU's opfattelse, at det

ikke vil være nok, at EU i Rio blot tager udgangspunkt i de begrænsede fremskridt, som unionen har realiseret gennem de sidste 20 år, og de forskellige elementer i 2020-strategien, som peger i en bæredygtig retning. Med henblik på en mere velfunderet forhandlingsposition i 2012 anbefaler udvalget mere specifikt, at EU i løbet af de kommende 12 måneder bør:

- evaluere og styrke EU's strategi for bæredygtig udvikling og indarbejde strategiens vigtigste mål i gennemførelsen af Europa 2020-strategien;
- fuldføre det igangværende arbejde med at udforme bedre indikatorer for fremskridtene på bæredygtighedsområdet og eksplicit indarbejde disse i de overordnede overvågningsrammer for Europa 2020;
- færdiggøre sine langtidsstudier om bæredygtigt forbrug og produktion og indarbejde resultaterne herfra i målsætningerne for det vigtigste flagskibsprogram for ressourceeffektivitet under Europa 2020;
- samle de europæiske erfaringer med grønne afgifter og skattemæssige instrumenter (herunder CO₂-afgifter og -handel) og stille forslag om FN-retningslinjer eller rammer på dette område;

- samle de europæiske erfaringer med den sociale dimension af bæredygtig udvikling, herunder mulighederne for at skabe nye grønne arbejdspladser til erstatning for dem, som mistes under krisen, og metoderne til reduktion af uligheder.

Der er brug for lignende foranstaltninger på medlemsstatsniveau. Hvis der opnås fremskridt på disse områder i Europa, vil EU have et godt udgangspunkt for at kunne påtage sig rollen som fortaler for en global »dagsorden for en grøn økonomi«, som indeholder lignende elementer.

5.10 På **finansområdet** er der et klart behov for at gøre en stor indsats for at mobilisere offentlige og private ressourcer til fuldførelse af de udestående punkter på dagsordenen for millenniumudviklingsmålene og videreførelse af den nye dagsorden for en grøn økonomi. Rio-målene for officiel udviklingsbistand er ikke blevet opfyldt. De internationale finansielle institutioner, UNDP, WTO, UNCTAD samt finans- økonomi- og handelsministerierne over hele verden skal i fuldt omfang engagere sig i såvel denne mobiliseringsøvelse som i alle andre aspekter af overgangen til en grønnere global økonomi. EU skal udvikle et sammenhængende og konsekvent forslag til mål for denne internationale indsats for en grønnere økonomi og komme med forslag til, hvordan de for længst etablerede løfter om støtte kan opfyldes.

6. Den institutionelle ramme for bæredygtig udvikling.

6.1 Det erkendes generelt, at forvaltningen af bæredygtig udvikling på internationalt niveau er ineffektiv, og at det vil være nødvendigt at gennemføre omfattende ændringer for at skabe ny fremdrift på området. Forvaltningen af bæredygtig udvikling på nationalt, regionalt og lokalt niveau ville ligeledes have gavn af et nyt afsæt.

6.2 På internationalt niveau er der et presserende behov for at styrke UNEP's (FN's Miljøprogram) mandat på miljøområdet og styrke mulighederne for at FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) eller et efterfølgerorgan kan formidle budskabet om bæredygtig udvikling i den globale økonomis forskellige sektorer og gennem alle internationale agenturer. Muligheden for at opgradere UNEP til en verdensmiljøorganisation med et bredere mandat er længe blevet debatteret. Organisationen skal fastholde en stærk, troværdig og tilgængelig videnskabelig base. Den skal have større kapacitet til at samarbejde med andre dele af FN-systemet på kreativ vis, til at koordinere det store antal selvstændige multilaterale miljøaftaler og til at støtte kapacitetsopbygningen på miljøområdet i udviklingslandene og andre medlemsstater. Organisationen har også brug for flere og mere sikre ressourcer. 2012 kan være den ideelle lejlighed til at realisere disse ideer.

6.3 Der er også behov for, at bæredygtig udvikling får større gennemslagskraft og indflydelse i FN-systemet. En mulighed kunne være at give området et reelt FN-råd. En anden mulighed kunne være at lade CSD indgå i et udvidet ECOSOC (FN's Økonomiske og Sociale Råd) med et styrket mandat til at fremme bæredygtig udvikling i FN-systemet, Verdensbanken og IMF (Den Internationale Valutafund). Mere vidtrækkende muligheder kan imidlertid dukke op i forbindelse med arbejdet i det nye højtstående panel om klimaændringer og udvikling, der netop er blevet etableret af FN's generalsekretær.

6.4 I forbindelse med de uddybende debatter anbefaler EØSU, at EU bør have tre overordnede mål for øje:

— integration af bæredygtig udvikling på mandatområdet for de vigtigste agenturer, herunder FN selv og ECOSOC, Verdensbanken, IMF og WTO samt de organer, der mere specifikt arbejder med bæredygtig udvikling såsom CSD, UNEP, UNDP mm.;

— en styrkelse af CSD og kommissionens kapacitet til at koordinere arbejdet med bæredygtig udvikling i hele FN-systemet, særligt ved at give den en status og mission som inddrager finans- og økonomisektorerne med det speci-

fikke formål at integrere bæredygtig udvikling i forvaltningen af de globale økonomiske politikker;

— en styrkelse af UNEP og programmets evne til at overvåge kritiske ændringer i det globale miljø samt fremme en effektiv beskyttende indsats.

6.5 Der er ligeledes et behov for at styrke forvaltningen af bæredygtig udvikling på nationalt, regionalt, lokalt og virksomhedsniveau. Nationale, subnationale og lokale strategier for bæredygtig udvikling skal geniværksættes eller styrkes. Virksomhedsledere skal i højere grad tage højde for området bæredygtig udvikling. Nationale råd for bæredygtig udvikling eller lignende strukturer skal etableres eller styrkes, så der kan gives nye impulser til den bæredygtige udvikling. Civilsamfundet skal inddrages på mere aktiv vis. I EU skabte den europæiske strategi for bæredygtig udvikling en ramme til fremme af alle disse elementer. Men der er ikke i tilstrækkeligt omfang blevet fulgt op på strategien. Dens nøgleelementer skal tilføres ny dynamik og indarbejdes i den overordnede Europa 2020-strategi og herefter overvåges nøje.

6.6 Større civilsamfundsgrupper, hvis rolle i FN-systemet blev styrket i Rio 1992, vil evaluere deres egne erfaringer vedrørende disse spørgsmål og præsentere eksempler på bedste praksis i Rio med det formål at få anerkendt og styrket bedste praksis ved hjælp af redskaber som nationale og lokale bæredygtighedsstrategier, initiativer vedrørende virksomhedernes sociale ansvar mm.

6.7 EØSU anbefaler, at EU i høj grad bør argumentere for, at civilsamfundet og »major groups« skal bidrage væsentligt til 2012-processen. Organisationer bør opfordres til at præsentere de allerede realiserede resultater og fremsætte forslag til en styrkelse og konsolidering af deres rolle.

6.8 I industrisektoren bør bæredygtighedsansvaret kodificeres i de kommende rammer for virksomhedernes sociale ansvar. Forhandlingerne om en ny international konvention om dette emne kan lanceres i Rio i 2012.

6.9 Regionale myndigheder og andre subnationale myndigheder spiller en stadig større rolle for gennemførelsen af mange aspekter vedrørende bæredygtig udvikling. Det samme gælder for mange byer og andre lokale myndigheder. Disse udviklingstendenser kunne eventuelt kodificeres i en ny aftale, som giver et eksplicit mandat (og de nødvendige ressourcer) til gennemførelse af specifikke dele af dagsordenen for bæredygtig udvikling, således at de lysende eksempler fra det førende mindretal kan blive til standardpraksis for flertallet.

7. EU's og EØSU's mulige rolle

7.1 EU vil uden tvivl spille en nøglerolle i udviklingen af en strategi for 2012. Unionen bør vise det internationale samfund, hvordan omstillingen til en grøn økonomi gavner såvel nord som syd og fremme de institutionelle forandringer, der støtter styreformer baseret på bæredygtig udvikling. EU og medlemsstaterne bør ligeledes se konferencen som en anledning til at accelerere deres egen overgang til en grønnere økonomi og forbedre egne styreformer samt forvaltning af bæredygtig udvikling og deres inddragelse af civilsamfundet i disse processer.

7.2 EØSU er parat til at spille en fremtrædende rolle i arbejdet med at udforme civilsamfundets bidrag til såvel den europæiske som internationale proces og skabe et pres for, at der opnås ambitiøse resultater. Et stort engagement fra civilsamfundets side har afgørende betydning for, at der kan skabes den fremdrift og det pres, som der er behov for, hvis der skal opnås væsentlige resultater i Rio. I løbet af de næste 12 måneder har EØSU til hensigt at iværksætte følgende aktiviteter:

- organisation af yderligere høringer med deltagelse af interesserede parter i Bruxelles vedrørende målene for Rio 2012 og, om muligt, etablering af en fælles platform;
- en indsats for at sikre bidrag fra civilsamfundet i medlemsstaterne gennem de nationale råd for bæredygtig udvikling, deres europæiske netværk EEAC samt de nationale økonomiske og sociale råd;
- iværksættelse af en række sektorundersøgelser af forudsætningerne for en vellykket anvendelse af principperne om grøn økonomi i nøglesektorer som energi, transport, byggebranchen, landbrug og den overordnede økonomiske politik;
- kontaktfrembringelse gennem regionale og bilaterale stående delegationer med det formål at sammenligne og koordinere civilsamfundets input i Europa med civilsamfundstiltag i andre dele af verden.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbedring af modellerne for inddragende offentlig-private partnerskaber gennem udbredelse af e-tjenester for alle i EU-27 (initiativudtalelse)

(2011/C 48/13)

Ordfører: **Claudio CAPPELLINI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Forbedring af modellerne for inddragende offentlig-private partnerskaber gennem udbredelse af e-tjenester for alle i EU-27.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september 2010, følgende udtalelse med 102 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU tager godt imod Kommissionens digitale dagsorden og forslagene i rapporten om det indre marked til, hvordan man kan opnå bæredygtige økonomiske og sociale fordele ved et digitalt indre marked og ultrahurtige internetforbindelser, der vil give borgerne og SMV'erne i landdistrikterne og fjernliggende områder nye anvendelsesmuligheder. Udvalget er endvidere enig med Kommissionen, Europa-Parlamentet og Regionsudvalget i, at det er nødvendigt med strammere styring for at sikre, at alle får adgang til fastnet- og trådløst bredbånd inden 2013. Der er behov for flere investeringer på alle niveauer, og man bør desuden undersøge muligheden for at anvende offentlig-private partnerskaber (OPP'er) for landdistrikter og fjernliggende områder og til opdatering af netværk.

1.2 EØSU støtter EU's og medlemsstaternes fælles politiske ramme for opnåelse af Europa 2020-målene og anmoder følgelig Kommissionen om at oprette en rådgivende ad hoc-gruppe, der skal hjælpe medlemsstaterne, kandidatlandene og interesserede private operatører med at kortlægge bredbåndsdækningen i landdistrikterne og de fjernliggende områder.

1.3 Markederne har ikke formået at tilvejebringe højhastighedsbredbånd til en rimelig pris i de fjernliggende områder. Kommissionen skal derfor udnytte alle muligheder for at udarbejde strategier, der fremmer udvikling af åbne netværk i kraft af statslige og offentlige initiativer. EU er nødt til at udnytte udviklingen af e-tjenester i den offentlige og private sektor fuldt ud for derigennem at bidrage til en forbedring af de lokale og regionale sundhedstjenester, uddannelses tilbud, beredskabstjenester af almen interesse, sikkerhedstjenester og sociale tjenester. Samtlige myndigheders deltagelse i OPP'er kunne udgøre en

strategisk støtte for de SMV'er, der specialiserer sig i offentlige ikt-tjenester, og fremme unge iværksætterses ikt-færdigheder.

1.4 Man bør fremme private investeringer og OPP'er i de fjernliggende områder, landdistrikterne og lavindkomstområderne gennem strukturfondene samt EIB- og EIF-instrumenter for derved at give sårbare borgere og SMV'er internetadgang til en rimelig pris. Kommissionen bør hellige særlige programmer og foranstaltninger til fremme og forøgelse af antallet af lokale OPP'er inden for tværregionale og grænseoverskridende pilotprojekter samt indføre en »europæisk dag for e-tjenester for alle«.

1.5 EØSU finder det vigtigt at styrke samarbejdet mellem de offentlige og private udbydere af offentlige e-tjenester for at skabe bedre og mere effektive tjenester. Dette kræver mere åbenhed og en aktiv deltagelse fra borgerne side, samtidig med at man bevarer ansvaret for investeringer i offentlig infrastruktur og kontrol med resultaterne. De offentlige tjenester ydes ofte på regionalt og lokalt plan, hvor SMV'erne og deres sammenslutninger kunne indgå i partnerskaber med den offentlige sektor, enten som direkte udbydere eller – hvis der kræves betydelige finansielle ressourcer eller en mere global ekspertise – i et konsortium. Dette er allerede tilfældet i visse regioner i Frankrig (Auvergne), Italien (Trentino-Alto Adige, Lombardiet) og andre EU-medlemsstater.

1.6 Adgang til trådløst bredbånd af høj kvalitet til en rimelig pris kan øge tilgængeligheden og kvaliteten af de tjenester, der ydes af de offentlige myndigheder, og gøre det nemmere for SMV'erne at blive mere konkurrencedygtige på markedet. De fjernliggende regioner og samfund vil få mest gavn af adgang til hurtigere bredbåndstjenester.

1.7 EØSU gør opmærksom på, at der er behov for særlige investeringer til udvikling af almen og hurtig adgang til fastnet- og mobilt bredbånd for alle borgere og forbrugere. En mere fordelagtig ramme for statsstøtte på EU-plan, der er forenelig med EU's konkurrenceregler, kunne ligesom en bedre koordinering af EU's forskellige politikker og programmer bidrage hertil, således at forbrugernes valg bidrager til, at man opnår de fastsatte mål om, at alle borgere og områder skal have adgang til e-tjenester.

1.8 EØSU er enig i, at alle husholdninger bør have adgang til bredbåndsinternet til en konkurrencedygtig pris inden 2013. Digitaliseringsdividenden bør fremmes og anvendes til at udvide den mobile bredbåndsdækning og øge kvaliteten af tjenester. Medlemsstaterne skal ajourføre de nationale mål for bredbånd- og højhastighedsdækning for derved at tilskynde de regionale myndigheder og private aktører til at yde en koordineret indsats til fordel for en europæisk strategi for højhastighedsbredbånd. Især regionale myndigheder, europæiske og/eller nationale rådgivende institutioner, SMV'er, organisationer og andre private aktører bør helt fra begyndelsen deltage i Kommissionens initiativ om fremtidens internet.

1.9 EØSU går ind for OPP-løsninger, hvis finansieringsmodeller kan bidrage til rettidigt at give borgerne i landdistrikter og grænseregioner omkostningseffektivt bredbånd. Udvalget fremhæver, at de digitale færdigheder – navnlig når det gælder SMV'er og unge iværksættere i landdistrikter og fjerntliggende områder – i den henseende er af afgørende betydning for skabelsen af et digitalt samfund for alle, navnlig i de tilfælde hvor adgangen til e-tjenester skaber en it-kløft for de ældre, de dårligt stillede grupper og lavindkomstgrupperne. Man skal ligeledes råde bod på de allerede eksisterende adgangsproblemer.

1.10 EU-institutionerne bør udnytte udviklingen af e-tjenester i den offentlige og private sektor fuldt ud for derigennem at bidrage til en forbedring af de lokale og regionale sundheds-tjenester, uddannelsestilbud, beredskabs-, sikkerheds- og øvrige tjenester af almen interesse og sociale tjenester.

2. Generel baggrund

2.1 Internettet er blevet en af det 21. århundredes strategisk vigtigste infrastrukturer og står centralt i EU's kontrol med håndhævelsen af forsyningspligt-tjenesterne som fastsat i Lissabontraktaten. Ikke desto mindre er situationen i landdistrikterne og de fjerntliggende områder stort set ikke blevet forbedret, og man kan næppe tale om et europæisk marked for e-tjenester⁽¹⁾. Eftersom den private sektor ikke synes at være interesseret i at imødekomme efterspørgslen efter tjenester, og regeringerne ikke er i stand til alene at tage denne udfordring op, kunne en

passende løsning gå ud på at involvere begge parter (den offentlige og private) for at dele fordelene og risiciene ved OPP'er på dette område. Det organiserede civilsamfunds aktive deltagelse og rolle i OPP'er i forbindelse med udviklingen af e-tjenester kunne her blive udslagsgivende.

2.2 Formålet med nærværende initiativudtalelse er at undersøge dette spørgsmål og stimulere debatten om bæredygtige løsninger for udbredelse af e-tjenester til alle områder og alle borgere, navnlig de mindre tilgængelige områder og de mere sårbare grupper.

2.3 Hovedformålet med denne udtalelse er derfor som følger:

- at undersøge – i samarbejde med EØSU samt offentlige og private interesseorganisationer – hvordan OPP'er kan udnyttes som led i udviklingen af e-tjenester for alle, det være sig privatpersoner, virksomheder eller regionale og lokale myndigheder i særdeleshed

- at fremhæve potentialet for større social inddragelse af sårbare grupper og økonomisk integration af fjerntliggende områder gennem en bæredygtig og effektiv anvendelse af OPP'er til udbredelse af e-tjenester i Europa⁽²⁾

- at bistå EU-institutionerne, de politiske beslutningstagere samt interesserede offentlige og private aktører, som måtte ønske at indgå i OPP'er om e-tjenester, ved at identificere problemer og løsningsmuligheder, foretage konsekvensanalyser af udbuddet af og efterspørgslen efter e-tjenester i forhold til civilsamfundets behov, kortlægge de relevante beskæftigelses- og kvalifikationskrav samt udpege god politik- og programpraksis på EU-plan, der ville kunne overføres til det nationale/regionale plan.

2.4 Ikt har indflydelse på de fleste aspekter af vores samfund. Ligesom grænserne mellem fastnettelefoni, internet, tv-spredning, mobilt telefoni og andre kommunikationstjenester er blevet udvisket, fortønes grænsen mellem de industrielle og offentlige sektorer og mellem EU- og de nationale politikker. Faktisk har de nationale og regionale politikker ikke formået at gøre disse tjenester tilgængelige for alle.

⁽¹⁾ KOM(2009) 479 endelig, »Et offentlig-privat partnerskab om fremtidens internet«.

⁽²⁾ Det største problem med e-tjenester i EU er, at der ikke findes nogen fælles definition af termen. Normalt fortolkes e-tjenester snævert som betydende ikt, herunder tjenester som e-forvaltning, e-business, e-sundhed, offentlig information, e-læring, e-integration og e-udbud.

2.5 Neelie Kroes, den nye kommissær for den digitale dagsorden, har på den baggrund indledt en debat i forbindelse med en offentlig høring for at undersøge, om det er nødvendigt at ajourføre bestemmelserne for derved at sikre, at alle EU-borgere og -virksomheder har adgang til de grundlæggende kommunikationstjenester, herunder hurtigt internet. Det skal sikres, at ingen er udelukket fra det digitale samfund. Desuden bekræfter den seneste meddelelse om Europa 2020-målet om at opnå bæredygtige økonomiske og sociale fordele ved et digitalt indre marked på grundlag af hurtigt og ultrahurtigt internet og interoperable anvendelser med bredbåndsadgang til alle inden 2013.

2.6 Det blev allerede i Lissabonstrategien slået fast, at det er vigtigt, at folk har adgang til moderne digitalt udstyr – f.eks. internet og GPS – og såkaldte e-tjenester. Med henblik herpå skal moderniseringen af offentlige tjenester omfatte:

— Tilvejebringelse af bedre og sikrere tjenester til offentligheden

— Imødekommelse af virksomhedernes, navnlig SMV'ernes, krav om mindre bureaukrati og mere effektivitet

— Sikring af kontinuiteten i tjenester af almen interesse (herunder civilbeskyttelse) på tværs af grænserne, hvilket er en forudsætning for bæredygtig mobilitet i Europa og social samhørighed i medlemsstaterne.

2.7 EU's nuværende lovramme (under EU's forsyningspligt-direktiv⁽³⁾ fra 2002) forpligter medlemsstaterne til at sikre, at alle borgere kan tilslutte sig det offentlige telefonnet på et fast sted og få adgang til offentligt tilgængelige telefonitjenester for tale- og datakommunikation med en funktionel adgang til internettet. Forbrugerne skal have adgang til telefonoplysningstjenester og abonnentfortegnelser, offentlige betalingstelefoner og særlige faciliteter, hvis de er handicappede.

2.8 Endvidere har Kommissionen for nylig i en meddelelse angivet OPP'er som en mulighed blandt andre for at accelerere udbredelsen af internet i Europa og tilbyde EU-borgerne e-tjenester. OPP'er betragtes som en måde, hvorpå de europæiske borgere kan drage større fordel af kendte og fremspirende teknologier ud fra en mere holistisk tilgang. Desuden kunne man ved hjælp af OPP'er identificere ikke-tekniske hindringer og råde bod på disse på en strategisk måde⁽⁴⁾. Udtrykket OPP

dækker over meget forskellige forhold, og der findes følgende forskellige definitioner i litteraturen som f.eks. i FN's retningslinjer⁽⁵⁾ og i EIB's bestemmelser.

2.9 Kommissionen har afholdt en række offentlige høringer, som EØSU har været inddraget i, om bl.a. følgende emner:

— Næste generation af bredbåndsnet (NGA)

— Digitaliseringsdividenden som kilde til sociale goder og økonomisk vækst i Europa

— Forsyningspligtprincipperne inden for e-kommunikation.

2.10 Med Kommissionens meddelelse KOM(2009) 479 endelig om »Et offentlig-privat partnerskab om fremtidens internet« søges der skabt en ramme for opbygningen af et intelligent samfund og styrkelsen af den europæiske ikt-industris konkurrenceevne. Forberedelserne i forbindelse med iværksættelsen af et OPP-initiativ om fremtidens internet, som nogle medlemsstater og industrielle aktører har lagt op til, forudsætter en større inddragelse af civilsamfundet og de regionale myndigheder.

3. Generelle bemærkninger: OPP'er og udbredelse af e-tjenester

3.1 Ligesom forsyningen af og adgangen til fødevarer, vand, uddannelse, sundhedspleje, transport og offentlige myndigheder er sikret i vores samfund, er det vigtigt at identificere og anvende de mest bæredygtige løsninger og de mest effektive politikker for at sikre en lige behandling af EU's borgere og virksomheder i informationssamfundet, navnlig i EU's land-distrikter og fjerntliggende områder.

3.2 Dette er dog indtil videre ikke sket alle steder i EU, og der findes stadig geografiske områder og sociale grupper, der trues af den digitale kløft. Kløften kan hænge sammen med demografiske (alder, køn, husstandstype osv.), socioøkonomiske (uddannelse, beskæftigelse, status, indkomst osv.) og geografiske faktorer (bolig, bopæl, regionale eller lokale særtræk, geopolitiske faktorer osv.). Årsagerne til manglende tilvejebringelse af e-tjenester er forskellige og tæller geografiske forhold, lav befolkningstæthed, høje skatter eller alle disse faktorer tilsammen. Det forhold, at efterspørgslen og udnyttelsen på dette område ofte er utilstrækkelig, holder i mange tilfælde private erhvervsdrivende fra at investere.

⁽³⁾ EFT L 108 af 24.4.2002 s. 51-77.

⁽⁴⁾ White paper on the Future Internet PPP definition, januar 2010 (foreligger d.d. ikke på dansk).

⁽⁵⁾ Se »Guide book on promoting good governance in Public-Private Partnership«, FN, New York og Genève, 2008.

3.3 Man bør dog ikke kun fokusere på den geografiske udelukkelse, men også på den sociale udelukkelse, der er en følge af visse brugergruppers manglende købekraft og begrænsede kvalifikationer ⁽⁶⁾. E-tjenesterne bør derfor udvides, således at alle brugere sikres adgang uanset deres geografiske, finansielle eller sociale situation.

3.4 Der er behov for en særlig indsats og særlige foranstaltninger for at forbedre forholdene for de sårbare grupper og frem for alt de ikke-bymæssige områder.

3.5 EØSU har udarbejdet mange udtalelser og anbefalinger om forskellige spørgsmål vedrørende e-tjenester, deres interoperabilitet og ikt-infrastrukturer ⁽⁷⁾.

3.6 Udvalget er af den opfattelse, at OPP'er vil kunne bidrage til udbredelsen af e-tjenester i EU, der er et lovende nyt område med meget vigtige aktivitetsfelter.

3.7 Analyser har vist, at de vigtigste argumenter til støtte for en OPP-baseret tilgang er:

- Kvalitative forbedringer af e-tjenester for sårbare grupper,
- Forbedring af omkostningseffektiviteten takket være fordelene ved den private sektors innovation, erfaring og fleksibilitet,
- Øgede investeringer i offentlig infrastruktur for at udvide udbuddet af e-tjenester,
- Bæredygtigheden af private partners øgede fleksibilitet og adgang til ressourcer,
- Kvalitativ forbedring af de offentlige udgifter,
- Effektivitetsforbedringer og harmonisering af tjenester af almen interesse.

⁽⁶⁾ EFT C 139 af 11.5.2001, s. 15; EFT C 123 af 25.4.2001, s. 53; EUT C 108 af 30.4.2004, s. 86.

⁽⁷⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 60; EUT C 175 af 28.7.2009, s. 92; EUT C 175 af 28.7.2009, s. 8; EUT C 317 af 23.12.2009, s. 84; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 36; EUT C 224 af 30.8.2008, s. 50; EØSU's udtalelse om Digitaliseringsdividenden som kilde til sociale goder og økonomisk vækst, ordfører: Anna Maria Darmanin (TEN/417).

3.8 Desuden er investeringer i tiltrængte infrastrukturprojekter en vigtig måde at opretholde den økonomiske aktivitet på, navnlig i denne krisetid, og de kan bidrage til en hurtig tilbagevenden til bæredygtig økonomisk vækst. I den forbindelse kunne OPP'er bidrage effektivt til gennemførelsen af infrastrukturprojekter og leveringen af tjenester af almen interesse og virksomhedsstøttetjenester, hvilket ville sikre den lokale udvikling og den økonomiske genopretning i visse EU-regioner ⁽⁸⁾.

3.9 Der er også risici forbundet med OPP'er for e-tjenester. En af dem er risikoen for ikke at dække fjernliggende områder, da disse ofte indebærer tab for den private tjenesteudbyder. Derfor bør alle OPP'er omfatte en forpligtelse til at tilbyde disse tjenesteydelser, også i fjernliggende områder.

4. Kritiske aspekter af udviklingen af e-tjenester

4.1 I denne udtalelse behandles ligeledes udviklingen af e-tjenester, hvorved skal forstås udbredelse af disse tjenester og sikring af lige adgang til dem i hele EU. Dette indebærer enten oprettelse af en ny, intelligent infrastruktur, hvor dette er nødvendigt, eller forbedring af den eksisterende infrastruktur, hvilket rejser nogle kritiske spørgsmål vedrørende:

- **Effektivitet.** Det forhold, at der allerede findes en infrastruktur, er ikke altid ensbetydende med, at denne fungerer effektivt, eller at den er tilgængelig for alle de berørte sociale grupper. Det seneste eksempel, som en undersøgelse foretaget af EuroBarometer har kastet lys over, er nødkaldsnummeret 112. Selv om denne tjeneste allerede eksisterer og er i brug i tyve EU-lande, kendte kun en meget ringe procentdel af de adspurgte, nemlig 32 %, til dette nummer ⁽⁹⁾. Der kan således skabes fremskridt gennem bedre information og inddragelse af borgerne og større anvendelse af teknologier for e-læring.
- **Landdistrikter.** Der findes stadig forskelle på tværs af EU med hensyn til adgangen til e-tjenester ⁽¹⁰⁾. Landdistrikterne lider stadig under manglende adgang til ikt, og 23 % af befolkningen i disse områder har ikke adgang til faste bredbåndnet ⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ KOM(2009) 615 endelig, »Private og offentlige investeringer til fordel for genopretningen og langsigtede strukturændringer: udvikling af offentlig-private partnerskaber«.

⁽⁹⁾ Flash Eurobarometer 285 – The European Emergency Number 112, Analytic Report, Wave 3, Februar 2010.

⁽¹⁰⁾ Telekommunikation: høring om den fremtidige forsyningspligt i den digitale æra, IP/10/218, Bruxelles, den 2. marts 2010 (se http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/library/public_consult/universal_service2010/index_en.htm).

⁽¹¹⁾ KOM(2009) 103 endelig, Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet – Bedre adgang til moderne ikt i landdistrikterne.

4.2 I en ægte »åbent marked«-tilgang bør OPP'er tages i brug helt fra starten, således at de europæiske, nationale og regionale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, det organiserede civilsamfunds aktører, SMV'ernes organisationer, forbrugerorganisationerne og de øvrige interessenter (erhvervsdrivende, sælgere, udbydere af it-tjenester, vertikale og anvendelsesmarkeder osv.) bliver inddraget effektivt på samtlige niveauer.

4.3 Til at begynde med kunne man passende anvende de eksisterende EU-strukturfonde, EIB/EIF og en række særlige programmer som f.eks. rammeprogrammekanismerne i de kommende ikt-arbejdsprogrammer for 2011-2013, der har et budget på ca. 300 mio. euro.

4.4 I den sammenhæng kunne OPP'erne bygge videre på det arbejde, der udføres af de fem europæiske teknologifora, og bidrage til gensidig inspiration mellem de internetrelaterede aspekter af deres respektive strategiske forskningsdagsordener. Et vigtigt særtræk ved disse OPP'er ville være udvikling af åbne, ensartede, tværfaglige serviceplatforme.

4.5 Set ud fra et europæisk politisk perspektiv er sektorer som sundhedsvæsenet, transport, miljø og energiforsyning hovedkandidater til at nyde godt af nye intelligente – internetbaserede – infrastrukturer, der vil lette en hurtig udbredelse af tjenester blandt millioner af brugere og forbrugere.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om hvilke tjenesteydelser af almen interesse er der behov for som svar på den økonomiske krise? (initiativudtalelse)

(2011/C 48/14)

Ordfører: **Raymond HENCKS**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. marts 2010 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

Hvilke tjenesteydelser af almen interesse er der behov for som svar på den økonomiske krise?

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 119 stemmer for, 11 imod og 4 hverken for eller imod.

1. Indledning

1.1 Den nylige finansielle og derpå følgende økonomiske krise, som, om end i forskelligt omfang, har ramt medlemsstaterne, har langsigtede sociale konsekvenser i form af stigende arbejdsløshed, utryghed, udstødelse og fattigdom, som hver sjette EU-borger i dag er berørt af.

1.2 Næsten 80 mio. mennesker eller 16 % af EU's befolkning lever under fattigdomsgrænsen og har store problemer med at finde job og bolig, opnå tilskud eller at få adgang til grundlæggende serviceydelser, navnlig af sundhedsmæssig og social art. De ringere stillede befolkningsgrupper (handicappede, indvandrere) er og vil i fremtiden blive hårdt ramt, når de fremskridt, der gennem de seneste tyve år er opnået med hensyn til at integrere disse grupper i samfundet og på arbejdsmarkedet, vil blive forsøgt rullet tilbage.

1.3 Den stigende vold, problemerne i forstæderne, den stigende kriminalitet og manglende hensyntagen er, sammen med et vist tab af solidaritet, yderligere tegn på, at den finansielle og økonomiske krise har udviklet sig til en social krise.

1.4 Det svage økonomiske opsving kan ikke afværge denne krise. Tværtimod må det i lyset af tidligere erfaringer med kriserne i årene fra 1993 til 1996 og 2002 til 2004 forventes, at de sociale konsekvenser vil være mærkbare længe efter et opsving.

1.5 Den stigende fattigdom og sociale udstødelse vil medføre en stadigt stigende efterspørgsel efter sociale ydelser, navnlig inden for områderne sundhed, bolig, uddannelse, energi, transport og kommunikation.

2. Betydningen af tjenesteydelser af almen interesse i krisetider

2.1 Krisen har bekræftet, at moderne og effektive tjenesteydelser af almen interesse er en økonomisk stabiliseringsfaktor. Ydelserne udbydes af mere end 500 000 virksomheder (offent-

lige, private, blandede), der beskæftiger 64 mio. arbejdstagere (dvs. over 30 % af beskæftigelsen i EU som helhed) og tegner sig for mere end 26 % af EU's BNP (jf. en studie fra maj 2010 med titlen »Mapping of the public services« gennemført af European Centre of Employers and Enterprises providing Public services).

2.2 Tjenesteydelser af almen interesse afbøder også de værste sociale, territoriale og miljømæssige konsekvenser af krisen, da formålet med dem er at sikre borgerne adgang til basale fornødenheder og grundlæggende tjenesteydelser samt overholdelse af deres grundlæggende rettigheder. De er centrale for fremme af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed og en bæredygtig udvikling.

2.3 Historisk har medlemsstaterne som led i den europæiske samling og med store forskelle i udformning og tilrettelæggelse til fælles bedste eller ud fra hensynet til almenvellet som supplement til de almindelige konkurrenceretsregler og markedsvilkår fastsat en række særlige regler for tjenesteydelser af almen interesse. Disse regler må, navnlig i forbindelse med Lissabontraktaten, forventes at blive omlagt eller revideret med jævnlig mellemrum.

2.4 Tjenesteydelser af almen interesse er en grundpille i den europæiske samfundsmodel og den sociale markedsøkonomi, og har i kraft af en integration af det økonomiske og sociale fremskridt til formål at

— garantere alle borgeres ret til adgang til basale fornødenheder og grundlæggende tjenesteydelser,

— sikre den økonomiske, sociale, territoriale og kulturelle samhørighed,

- sikre social retfærdighed og integration, skabe solidaritet mellem regioner, generationer og/eller socialgrupper, fremme almenvellet,
- sikre ligebehandling af alle borgere,
- skabe forudsætninger for en bæredygtig udvikling.

2.5 Krisen har demonstreret, at markedskræfterne alene ikke er i stand til at sikre samtlige borgere universel adgang til de pågældende ydelser, hvorfor det i dag ikke blot er almindeligt accepteret, men også anbefalet internationalt, at det offentlige griber ind på området.

3. Risikoen for nedskæring af de offentlige udgifter i krisetider

3.1 Som følge af den finansielle og økonomiske krise har en række medlemsstater stadigt sværere ved at få budgetterne til at balancere, hvilket indebærer en fare for, at der bliver skabt tvivl om staternes evne til at løfte deres forsyningspligt opgaver.

3.2 Medlemsstaternes bevillinger til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse er ligeledes under stærkt pres, om end evnen til at efterkomme den stigende efterspørgsel efter ydelserne varierer stærkt fra medlemsstat til medlemsstat.

3.3 Der er en risiko for, at de budgetmæssige restriktioner vil give sig udslag i forringede ydelser og færre sociale rettigheder, en dårligere social beskyttelse og mindre støtte, hvilket vil få alvorlige konsekvenser for de mest udsatte befolkningsgrupper og være til skade for de fremskridt, der indtil nu er opnået mht. at fjerne fattigdom og uligheder og forbedre den sociale samhørighed.

3.4 Det forekommer helt nødvendigt, at Kommissionen tager stilling til finansieringsbehovene, ikke blot på kort sigt og i et rent konkurrenceperspektiv (statsstøtte), men også i en bestræbelse på sikre en holdbar økonomi for tjenesteydelser af almen interesse og garantere, at forsyningspligt opgaverne løses i overensstemmelse med Lissabontraktatens krav.

3.5 Derfor bør medlemsstaterne med støtte fra EU justere deres budgetter for at fastholde eller udvide udbuddet af disse tjenesteydelser med henblik på at kunne reagere hensigtsmæssigt på de udfordringer, der er skabt af den sociale krise.

3.6 EØSU billiger, at Kommissionen har støttet medlemsstaternes indsats på uddannelsesområdet i kraft af en lempelse af vilkårene for samfinansiering via Den Europæiske Socialfond. Midlerne til fremme af den sociale samhørighed bør i højere grad anvendes til at styrke den sociale dimension i medlemsstaternes økonomi med det formål at mindske de sociale uligheder og stabilisere økonomien.

4. EU's rolle

4.1 I medfør af nærhedsprincippet og i henhold til Lissabontraktatens klare ordlyd skal medlemsstaterne fortsat med udgangspunkt i eller under henvisning til sociale og samfundsmæssige hensyn have frihed til at levere, udlægge og finansiere tjenesteydelser, hvis formål er af almen interesse, eller som sikrer opfyldelsen af grundlæggende behov.

4.2 Alle tjenesteydelser af almen interesse, de være sig økonomiske eller ikke-økonomiske, bidrager til opnåelsen af EU's målsætninger, herunder navnlig en stadig forbedring af borgernes velfærd, overholdelsen af deres rettigheder og vilkårene herfor.

4.3 Heraf følger, at EU som ansvarlig for realiseringen af disse målsætninger også bærer et ansvar for de instrumenter, der skal gennemtvinge dem.

4.4 Derfor skal EU under overholdelse af nærheds- og proportionalitetsprincippet drage omsorg for og bidrage til at tilrettelægge tjenesteydelser af almen interesse, der er effektive, tilgængelige, prisoverkommelige og af god kvalitet for alle borgere, idet beføjelserne til at sikre dette deles med medlemsstaterne.

4.5 Det forhold, at medlemsstaterne principielt har beføjelse til at fastlægge tjenesteydelser af almen interesse, berører på ingen måde EU's ret til på sin side at fastlægge tjenesteydelser af almen økonomisk interesse i det omfang, dette er nødvendigt for at gennemføre Unionens målsætninger.

4.6 Derfor har udvalget i en række udtalelser gjort sig til talsmand for, at EU-institutionerne, uden at dette berører leverandørernes status, accepterer og anerkender behovet for EU-tjenesteydelser af almen interesse på områder, hvor det af hensyn til opnåelsen af EU's målsætninger er mere hensigtsmæssigt, at EU handler, end at medlemsstaterne handler hver for sig. I den forbindelse skal der mindes om, at EØSU har stillet forslag om, at der gennemføres en undersøgelse af, hvorvidt det er muligt at indføre en europæisk tjenesteydelse af almen interesse på energiområdet.

5. Offentlig serviceforpligtelse og forsyningspligt

5.1 Selvom adgangen til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse antages at være sikret i kraft af markedskræfterne og den frie konkurrence, pålægger artikel 14 i traktaten om EU's funktionsmåde EU og medlemsstaterne inden for rammerne af deres respektive kompetenceområder at sørge for, at tjenesteydelserne kan virke efter deres hensigt.

5.2 For at undgå, at markedskræfternes frie spil alene tilskynder operatørene til at udbyde rentable tjenesteydelser frem for dem, der kun i mindre omfang kan tjenes penge på, eller at udbyde dem i tæt befolkede områder frem for i udkant-områder eller vanskeligt stillede regioner og til forbrugere, der kan betale, frem for efter princippet om ligebehandling, har liberaliseringen af netværksindustriene (telekommunikation, energi, transport, postvæsen) givet anledning til indførelse af to nye begreber på EU-plan, nemlig offentlig serviceforpligtelse og forsyningspligt.

5.3 De to begreber er komplementære og har til formål at stille brugerne af ydelserne en række garantier: På de områder, hvor der er forsyningspligt, skal der efter en række nærmere fastsatte krav om kvalitet og prisoverkommelighed udbydes en mere eller mindre bred vifte af tjenesteydelser på hele Unionens område (telekommunikation, post, el). Er der tale om offentlig serviceforpligtelse, kan Unionen eller medlemsstaterne endvidere fastsætte særlige garantier, der ikke alene kan vedrøre selve ydelserne (herunder f.eks. om forbrugerbeskyttelse), men også sikkerhed, f.eks. forsyningsikkerhed, Unionens uafhængighed, sikkerhed for langtidsinvesteringer, miljøbeskyttelse mv. I begge tilfælde er der mulighed for at fratage konkurrencereglerne, hvis deres anvendelse forhindrer, at de nævnte ydelser kan leveres.

5.4 Principperne om universel adgang og overkommelige priser burde imidlertid være fælles for alle tjenesteydelser af almen interesse i EU og definere de mindstekrav, der under alle omstændigheder skulle overholdes af medlemsstaterne og de decentrale myndigheder, der ikke bør indskrænke anvendelsesområdet for forsyningspligt opgaverne, men udvide det og prioritere finansieringen af dem.

5.5 Begrebet om universel adgang udelukker med andre ord ikke, at de enkelte medlemsstater, ud over at overholde mindstekravene, kan stille garanti om levering af andre delelementer af tjenesteydelser af almen interesse, navnlig hvor der er tale om offentlig serviceforpligtelse.

6. Nødvendige foranstaltninger

6.1 Unionen har med vedtagelsen af Lissabontraktaten skabt bevægelse i de grundlæggende rettigheder og deres håndhævelse, hvilket i kraft af den konkrete anvendelse af samtlige de rettigheder (og ikke blot af retten til adgang til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse), som chartret om de grundlæggende rettigheder giver hver eneste borger i EU, bør resultere i fælles principper for en lovgivning, der tager større sociale hensyn.

6.2 Retten til adgang til tjenesteydelser af almen interesse for alle borgere vil således ikke blot vedrøre de ydelser, der leveres af netværksindustriene, men gælde i alle forhold, der er nødvendige for at føre et værdigt liv, opretholde sociale kontakter og sikre overholdelsen af de grundlæggende rettigheder.

6.3 Der skal med andre ord ses på dels, om de gældende bestemmelser (telekommunikation, postvæsen, elforsyning) på

baggrund af den aktuelle krise og i et bæredygtighedsperspektiv er tilstrækkelige til at forhindre, at kvaliteten af de udbudte ydelser forringes, eller om der opstår udstødelse, sociale kløfter og fattigdom, dels om der kunne være andre områder, som burde være omfattet af kravene om »et højt niveau med hensyn til kvalitet, sikkerhed og overkommelige priser, lige behandling og fremme af universel adgang og af brugernes rettigheder«, der i medfør af protokol nr. 26 til Lissabontraktaten er fastsat som EU-retlige principper.

6.4 Der er ingen tvivl om, at borgerne ønsker større sikkerhed i ansættelsen, bedre beskyttelse i tilfælde af arbejdsløshed og mod fattigdom, mere lige adgang til uddannelse og livslang læring og til sociale ydelser samt en bedre beskyttelse af miljøet for nulevende og fremtidige generationer.

6.5 Det kunne således tænkes, at der blev indført ret for alle borgere til adgang til

- bankkonti og betalingsfaciliteter,
- prisoverkommelige lån vha. mikrokreditter eller statsgarantier,
- anstændige boligforhold,
- hjemmepleje,
- mobilitet,
- sociale tjenester,
- særlige faciliteter for handicappede,
- energi,
- sikre digitale medier.

6.6 Den nuværende krise og bestræbelserne på at komme ud af den igen på den mest hensigtsmæssige måde bør, sammen med ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten (artikel 14 TEUF, Charteret om de grundlæggende rettigheder, protokol nr. 26), tilskynde EU-institutionerne til at genoverveje, vurdere og ajourføre spørgsmålet om tjenesteydelser af almen interesse og den plads, de indtager i sammenhæng hermed.

6.7 EØSU foreslår sammen med civilsamfundets interessenter at overveje den eventuelle nytte af at indføre nye »offentlige serviceforpligtelser« eller tjenesteydelser af almen interesse som svar på krisen og for at skabe sammenhæng og synergi mellem samhørighedens tre dimensioner, dvs. dens økonomiske, sociale og territoriale aspekter, der hidtil har været for adskilte, samt foreslå foranstaltninger, der kan sikre en afbalanceret udvikling.

6.8 På den baggrund opfordrer EØSU til, at der dels udarbejdes en rapport om »fremme af universel adgang til EU's rettigheder og tjenesteydelser af almen interesse«, dels fastsættes nye målsætninger for disse rettigheder og ydelser i forbindelse

med bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse og mere overordnet i sammenhæng med Europa 2020-strategien og bestræbelserne på at fremme en bæredygtig udvikling og en grøn økonomi.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »EU's nye energipolitik: gennemførelse, effektivitet og solidaritet for borgerne« (initiativudtalelse)

(2011/C 48/15)

Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. marts 2010 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»EU's nye energipolitik: gennemførelse, effektivitet og solidaritet for borgerne«.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15. og 16. september 2010, mødet den 16. september, følgende udtalelse med 44 stemmer for, 2 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Det gælder om at få det indre energimarked til at fungere gnidningsfrit i alt vedrørende dets infrastrukturer, ordningen for offentlige indkøb, markedets korrekte funktion samt forbrugerbeskyttelse. EØSU understreger i denne forbindelse, at den nødvendige udvikling af energiinfrastrukturen og de transeuropæiske net er altafgørende for opbygningen af det indre energimarked.

I særdeleshed bør der udformes mekanismer for fastlæggelse af kriterierne for prisdannelse for at undgå store og uberettigede forskelle, som ofte på et falsk grundlag tilskrives den type energi, der forbruges, forsyningskilderne eller distributionskanalerne.

På tilsvarende vis bør der fastlægges kriterier og foranstaltninger for at rationalisere energiproduktionen på medlemsstaternes område med henblik på bæredygtig anvendelse af ressourcerne og udnyttelse af de geografiske og klimatiske forhold f.eks. ved at fastslå, i hvilke perioder der kan produceres mest solenergi, vindenergi eller tidevandsenergi.

1.1.1 For at energimarkedene kan fungere korrekt er gennemsigtighed nødvendig for at konkurrenterne kan få adgang til energinettene og til kunderne. Derfor må myndighederne forhindre ekskluderende adfærd, misbrug af dominerende stilling og samordnet praksis mellem virksomheder. Konkurrencepolitikken bør også tage sigte på forbrugernes velfærd og forbedring af deres vilkår under hensyntagen til særlige faktorer såsom nødvendigheden af at sikre forsyningsikkerhed, energitransport og endelig levering til slutbrugerne. EØSU henviser til sine tidligere udtalelser om forsyningspligt og tjenesteydelser af almen interesse, hvori det indtager en klar holdning til forbru-

gerbeskyttelse og peger på nødvendigheden af præcist at definere begrebet forsyningspligt for at fastlægge fælles regler for levering af almene tjenesteydelser.

1.1.2 Navnlig hvad angår udbudsprocedurerne bør det undgås, at de ordregivende myndigheder misbruger deres beføjelser under dække af tendentiøse fortolkninger af suverænitetsforbeholdene i artikel 194, stk. 2, i TEUF⁽¹⁾ ved eventuelt at fastlægge mere byrdefulde eller diskriminatoriske betingelser for adgang til naturgas transmissionsnet⁽²⁾ eller for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling⁽³⁾. Endelig bør Unionen skride til handling med størst mulig nidkærhed for at styrke og forbedre de procedurer, som sikrer gennemsigtighed i prisen på gas og elektricitet til den endelige forbruger i industrien⁽⁴⁾.

1.1.3 På denne baggrund er det sandsynligt, at betingelserne for levering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse i det indre marked vil blive ændret, således at der i lyset af Lissabontraktaten vil blive lagt større vægt på effektiv løsning af de opgaver, som de nationale, regionale eller lokale myndigheder kan pålægge tjenesteleverandørerne⁽⁵⁾. Dette er særligt vigtigt på energiområdet i betragtning af den store betydning af de tjenesteydelser, som leveres af store netværksindustrier.

⁽¹⁾ De overnationale retlige rammer er i dag fastlagt af EP's og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31.3.2004 (EUT L 134) ændret ved direktiv 2005/51/EF (EUT L 257) og forordning 2083/2005/EF (EUT L 333).

⁽²⁾ For at fremme den frie konkurrence vil det fra 2011 være betingelserne i EP's og Rådets forordning 715/2009/EF af 13.7.2009 (EUT L 211), som gælder.

⁽³⁾ Fra 2011 vil betingelserne i EP's og Rådets forordning 714/2009/EF (EUT L 211) også gælde.

⁽⁴⁾ I henhold til målene i Rådets direktiver 90/377/EØF af 29.6.1990 (EFT L 185); EP's og Rådets direktiv 2003/54/EF og 2003/55/EF af 26.6.2003 (EUT L 176), samt forslag til EP's og Rådets direktiv af 29.11.2007 (KOM(2007) 735 endelig).

⁽⁵⁾ Protokol nr. 26 om Tjenesteydelser af almen interesse, der er vedlagt som bilag til TEU og TEUF, indeholder fortolkende bestemmelser til artikel 14 i TEUF og giver et nyt grundlag for Domstolens fortolkning af artikel 36 i chartret om dette spørgsmål.

1.1.4 Det vil således være vanskeligt at udforme retlige rammer, som skaber balance mellem på den ene side de vide skønsbeføjelser, der tillægges medlemsstaternes myndigheder (sammenhold artikel 1 i protokol nr. 26, der er vedlagt TEU og TEUF, med artikel 194, stk. 2, i TEUF), og på den anden side konkurrencens frie spil på det indre marked. Især skal det tages i betragtning, at Domstolens retspraksis før Lissabontraktatens ikrafttræden – med forbehold af medlemsstaternes ret til at sikre adgang til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse ⁽⁶⁾ – har understreget, at adgangen nødvendigvis skal være i overensstemmelse med traktaterne ⁽⁷⁾, og at eventuelle undtagelser fra traktaternes bestemmelser som følge af intern udøvelse af beføjelser på dette område under alle omstændigheder bør fortolkes restriktivt ⁽⁸⁾.

2. Indledning

2.1 Den europæiske energisektor vil i de kommende fyrrer år blive stillet over for en lang række udfordringer, som vil kræve gennemgribende ændringer af energiforsyningen, energitransmissionen og energiforbruget. For at tage disse udfordringer op på europæisk plan har Kommissionen nu lagt udarbejdelsen af en ny energistrategi for 2011-2020 og en handlingsplan for 2050 ud til høring. Udvalget er på sin side ved at udarbejde en udtalelse om hvert af disse to initiativer.

2.2 For at udforme en omfattende og integreret europæisk strategi, som kan imødegå de kommende udfordringer, er det indlysende, at EU fuldt ud bør gøre brug af de nye beføjelser, som Lissabontraktaten giver det på energiområdet, samt tilskynde medlemsstaterne til at indlede et bredt samarbejde omkring en række spørgsmål, som juridisk set falder ind under medlemsstaternes kompetence eller er omfattet af delt kompetence. Nogle af de fremkomne forslag kan kræve flere traktatændringer eller endog en ny traktat (f.eks. Jacques Delors' forslag om en ny traktat om oprettelse af et europæisk energifællesskab). Under alle omstændigheder vil vi i nærværende udtalelse holde os til Lissabontraktaten og de foranstaltninger, som bliver nødvendige for at sikre, at den delte kompetence, som fastlægges i denne traktat, udøves på en måde, som giver mulighed for en integreret tilgang og respekt for såvel forbrugernes rettigheder som de forskellige beføjelser, der tillægges EU og medlemsstaterne.

2.3 I artikel 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) ⁽⁹⁾ fastlægges et nyt grundlag for overnationale tiltag på energiområdet, som dog er underlagt visse

betingelser dels i selve lovrammen – udtrykkeligt fastsat i primærretten og den gældende institutionelle lovgivning – dels i medfør af den fremtidige sammenkædning med visse rettigheder i EU's charter om grundlæggende rettigheder (herefter »charteret«).

2.4 EU's energipolitik kan således kun forfølge sine mål – sikring af energimarkedets funktion, energiforsyningsikkerhed, energieffektivitet, energibesparelser og udvikling af nye energikilder, sammenkobling af energinet – for så vidt som de er i fuld samklang med det indre markeds funktion og forenelige med forbedringen af miljøet (TEUF, artikel 194, stk. 1). Derfor tilstræber Kommissionen især at nå målene om sikring af energiforsyningsikkerheden, bæredygtig anvendelse af energiresourcerne og adgang til energi til priser, der er overkommelige for brugerne og konkurrencedygtige, da integrationen af det europæiske energimarked ikke er et mål i sig selv, men en central foranstaltning for at nå de nævnte mål.

2.5 Ligeledes berører de fremtidige foranstaltninger, som Unionen måtte træffe efter den almindelige lovgivningsprocedure for at nå ovennævnte mål, ikke en medlemsstats ret til at fastsætte betingelserne for udnyttelsen af sine energiresourcer, dens valg mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af dens energiforsyning (TEUF, artikel 194, stk. 2).

2.6 Sidstnævnte bestemmelse respekterer udtrykkeligt medlemsstaternes suverænitet på energiområdet og garanterer dem også stor handlefrihed som fastsat i TEUF, artikel 2, stk. 6 ⁽¹⁰⁾, idet deres politik dog skal føres i »en ånd af solidaritet«, som foreskrevet i TEUF, artikel 194, stk. 1.

2.7 I betragtning af at energi nu er blandt de områder, hvor kompetencen er delt (TEUF, artikel 4, stk. 2, litra i)), og for om muligt at forebygge fremtidige konflikter mellem Unionens almene interesser, medlemsstaternes nationale interesser ⁽¹¹⁾, virksomhedernes specifikke interesser samt borgernes, forbrugernes og brugernes rettigheder, er det på sin plads, at Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg som institution udtaler sig om dette spørgsmål.

⁽⁶⁾ Følgelig har Domstolen bl.a. anerkendt medlemsstaternes ret til at definere de tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, som de pålægger visse virksomheder at levere, ud fra deres nationale politiske mål; dom af 23. oktober 1997, C-159/94, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. I-5815, punkt 49.

⁽⁷⁾ Domstolens dom af 23. maj 2000, C-209/98, Sydhavnens Sten & Grus, Sml. s. I-3743, punkt 74.

⁽⁸⁾ Domstolens dom af 17. maj 2001, C-340/99, TNT Traco, Sml. s. I-4109, punkt 56-58.

⁽⁹⁾ Offentliggjort i EUT C 83 af 30.3.2010, s. 47.

⁽¹⁰⁾ Hvorefter »Omfanget af og de nærmere bestemmelser for Unionens udøvelse af beføjelser fastlægges i de specifikke bestemmelser for de enkelte områder i traktaterne«.

⁽¹¹⁾ Forholdet mellem lovgivningsprocedurer og administrativ praksis kan vise sig at blive særdeles kompliceret i lyset af artikel 2, stk. 2, i TEUF, der giver såvel Unionen som medlemsstaterne beføjelse til at vedtage bindende retsakter på dette område og anerkender medlemsstaternes ret til at udøve deres kompetence, når Unionen ikke har udøvet eller har besluttet at ophøre med at udøve sin. Endvidere fastsætter den eneste artikel i protokol nr. 25 (om udøvelsen af delt kompetence), der er vedlagt TEU og TEUF som bilag, at »Når Unionen tager initiativer på et bestemt område, omfatter denne udøvelse af kompetence kun de elementer, der indgår i den pågældende EU-retsakt, og omfatter derfor ikke hele området«.

2.8 Kommissionen har fremlagt et sæt vidtrækkende forslag, som skal opfylde EU's forpligtelser til at bekæmpe klimaændringen og fremme fornyelige energikilder frem til 2020. I denne forbindelse har Rådet og Parlamentet forpligtet sig til at nedbringe emissionerne af drivhusgasser med 20 % og fastlægge en kvote på 20 % for de fornyelige energikilder samt forbedre energieffektiviteten med 20 %. Kommissionen har derfor vedtaget en ny generel gruppefritagelsesforordning, hvorefter statsstøtte til fornyelige energikilder og forbedring af energieffektiviteten er fritaget for underretningspligten, hvis bestemte kriterier er opfyldt.

2.9 Blandt nøgleemnerne i Kommissionens nye energistrategi for Europa 2011-2020 kan ud over beskyttelsen af borgerne som forbrugere og adgang til energitjenesteydelser og til beskæftigelse, som lavkulstoføkonomien skaber, nævnes følgende:

- gennemførelse af de foranstaltninger, som allerede er vedtaget i liberaliseringspakken for energimarkedet, klimaændringen og den strategiske teknologiplan («SET-planen»),
- køreplan for sænkning af kulstofindholdet i energisektoren indtil 2050,
- teknologisk innovation,
- styrkelse og koordinering af den eksterne politik,
- begrænsning af energibehovet (handlingsplan for energieffektivitet), især behovet for at udvikle energiinfrastrukturer for at opnå en forsyning og distribution, som svarer til efterspørgslen på det indre energimarked.

2.10 Disse kommissionstiltag, hvoraf nogle endnu ikke er blevet vedtaget af Rådet og Parlamentet, og den kommende gennemførelse af dem i medlemsstaterne (f.eks. distribution af naturgas, øget anvendelse af fornyelige energikilder og energieffektivitetforanstaltningerne på transportområdet, i byggesektoren osv.) indgår i en indsats, som sigter mod opfyldelse af målene i »EU 2020«-strategien.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Det er dog på sin plads for det første at indkredse de foranstaltninger, der i mangel af et tilstrækkeligt retsgrundlag i traktaterne skal til for inden for en overskuelig fremtid at skabe en egentlig energipolitik, som er på højde med EU's udfordringer i det 21. århundrede. Der er således allerede bestræbelser i gang som f.eks. Jacques Delors-initiativet om undertegnelse af en ny traktat om det europæiske energifællesskab, som vil give EU kompetence til at fremme etablering af f.eks. flere og bedre

tværnationale sammenkøblingsnet for energiinfrastrukturer, af fælles fonde og midler til forskning+udvikling+innovation på energiområdet eller af handelsinstrumenter for at kunne operere i fællesskab på de internationale markeder for energiprodukter⁽¹²⁾.

3.2 For det andet bør der i forbindelse med føromtalt artikel 194 i TEUF indledes overvejelser over rækkevidden af tre områder, som de offentlige foranstaltninger på nationalt og overnationalt plan vil indvirke på, nemlig: sikringen og udviklingen af EU-borgernes rettigheder, sammenhæng mellem anvendelsen af undtagelser af hensyn til medlemsstaternes nationale sikkerhed og den overnationale energiforsyningsikkerhed samt de nationale foranstaltningers forenelighed med etableringen og driften af det indre energimarked, først og fremmest hvad angår transport- og distributionsnet, sammenkøblingsnet, ordningen for offentlige kontrakter samt forbrugerrettigheder.

3.3 Rigtig nok er de grundlæggende rettigheder, som er mest direkte knyttet til EU's fremtidige energiforanstaltninger, anerkendt i charterets kapitel IV (Solidaritet), nærmere bestemt i artikel 36 (Adgang til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse), 37 (Miljøbeskyttelse) og 38 (Forbrugerbeskyttelse). Det bør undersøges, hvilke konsekvenser det kan få, at alle medlemsstater ratificerer Protokol nr. 14 til den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK), som med Lissabontraktatens iværksættelse åbner mulighed for EU's tiltrædelse af EMRK.

3.3.1 Der er imidlertid tale om bestemmelser, som anerkender principperne om EU's institutionelle aktiviteter, men som ikke udtrykkeligt anerkender subjektive rettigheder⁽¹³⁾, skønt der når det gælder beskyttelse af miljøet og forbrugerne findes en solid EU-retlig ramme for beskyttelse af privatpersoners interesser og de såkaldte »almene interesser«. Ikke desto mindre vil anvendelsen af protokollen om tjenesteydelser af almen interesse, der er vedlagt som bilag til TEU og TEUF, formentlig give borgerne lettere adgang til forskellige energikilder, idet der skal tages særligt hensyn til situationen for de svageste grupper i samfundet.

3.3.2 På denne baggrund er det sandsynligt, at der vil opstå lovgivningsmæssige spændinger mellem EU og dets medlemsstater på grund af den vanskelige opgave, det er på én gang at forfølge dels det overnationale mål om at liberalisere og/eller harmonisere nøgleelementerne i det europæiske energimarkeds funktion, dels staternes mål om at sikre den sociale velfærd⁽¹⁴⁾. Kommissionen mener dog, at samarbejdet mellem medlemsstaterne tværtimod vil øge den nationale sikkerhed.

⁽¹²⁾ Se sonderende udtalelse CESE 990/2010 »Energifattigdom i forbindelse med liberaliseringen og den økonomiske krise«.

⁽¹³⁾ Se Benoît Rohmer, F., VVAA: »Commentary of the Charter of Fundamental Rights of the European Union«, Bruxelles, 2006, s. 312 ff.; se også Lucarelli, A., i VVAA: »L'Europa dei diritti«. »Commento alla Carta dei diritti fondamentali dell'Unione Europea«, Bologna, 2002, s. 251 ff.

⁽¹⁴⁾ Se Moreiro González, C. J.: »El objetivo del bienestar social en el contexto de crisis económica mundial«, Gaceta Jurídica de la UE y de la Competencia, Nueva Época, 11, 5, 2009, s. 7 ff.

3.3.3 Dette skyldes især, at charteret som bekendt kun fastsætter minimumsniveauer for beskyttelsen af de rettigheder og friheder, som det anerkender⁽¹⁵⁾, og desuden finder begrænset anvendelse på nogle medlemsstaters område⁽¹⁶⁾. Det drejer sig om at bevare den sociale samhørighed i så stor udstrækning som muligt for at sikre de solidaritetsbaserede rettigheder mht. adgang til energi for de økonomisk dårligst stillede befolkningslag og for de sårbare grupper og personer med handicap.

3.3.4 Årsagen er ikke mindst, at den katastrofale indvirkning, som den nuværende økonomiske verdenskrise har på beskæftigelsen (i form af tab af arbejdspladser) og på lønniveauet (i form af løntilpasning) samt på de offentlige myndigheders evne til at understøtte de sociale ydelser, truer med at udelukke store dele af befolkningen fra adgang til energiforsyning, hvilket fører til »energifattigdom«.

3.4 Et andet spørgsmål, der skal løses, er sammenhængen mellem medlemsstaternes strategier for national sikkerhed og nødvendigheden af at sikre energisikkerhed på overnationalt plan.

3.4.1 Den Europæiske Unions energiforsyningsruter og -kilder bør understøtte forsyningssikkerheden for EU som helhed og for dens individuelle medlemsstater. Forsyningssikkerheden vil afhænge af den fremtidige udvikling af brændselssammensætningen, udviklingen af produktionen i Fællesskabet og i tredjelande, som leverer til Fællesskabet, investeringer i lagerfaciliteter og i ruter inden for og uden for EU.

3.4.2 Eftersom artikel 4, stk. 2, i TEU anerkender beskyttelsen af den nationale sikkerhed som en af medlemsstaternes centrale statslige funktioner og udtrykkeligt fastsætter, at den nationale sikkerhed forbliver den enkelte medlemsstats eneansvar, må der fastlægges områder for politisk og

⁽¹⁵⁾ Se artikel 51 og 52 i chartret og Medlemsstaternes erklæring nr. 1 vedrørende chartret, vedlagt som bilag til slutakten til RK, hvor Lissabontraktaten blev vedtaget den 13.12.2007, EUT C 83 af 30.3.2010, s. 337, samt Forklaringerne til chartret om grundlæggende rettigheder, der blev udarbejdet under præsidiets for den forsamling, der udarbejdede chartret, og ajourført under Det Europæiske Konvents præsidiiums ansvar, EUT C 303/2 af 14.12.2007, s. 17 ff.

⁽¹⁶⁾ Som fastlagt i protokol nr. 30, vedlagt som bilag til TEU og TEUF, om anvendelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder i Polen og Det Forenede Kongerige, samt erklæring nr. 61 og 62 fra Republikken Polen og nr. 53 fra Tjekkiet, vedlagt som bilag til slutakten til RK, hvor Lissabontraktaten blev vedtaget.

lovgivningsmæssig samordning mellem EU og dets medlemsstater for at opnå den synergi og komplementaritet, som er nødvendig i medfør af artikel 194, stk. 1, i TEUF.

3.4.3 I dette øjemed bør man undersøge mulighederne for at give Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder⁽¹⁷⁾ en større institutionel rolle at spille. Det har blandt andet til opgave at fremme udveksling af god praksis og samarbejdet mellem reguleringsmyndighederne og de økonomiske aktører, afgive udtalelser om, hvorvidt beslutninger truffet af de nationale reguleringsmyndigheder er i overensstemmelse med de overnationale forpligtelser og under visse omstændigheder træffe beslutning om vilkår og betingelser for adgang til og operativ sikkerhed i forbindelse med infrastruktur for elektricitet og gas, der forbinder mindst to medlemsstater. Der bliver brug for koordination og samarbejde mellem medlemsstaterne, under agenturets overvågning. Dog skal enhver udvidelse eller ændring af agenturets beføjelser være i overensstemmelse med de generelle begrænsninger, som er fastlagt i EF-Domstolens retspraksis og navnlig i Meroni-dommen⁽¹⁸⁾.

3.4.4 Det drejer sig om at sikre gennemførelsen af EU-lovgivningen om energisikkerhed – som blev udarbejdet og vedtaget før ikrafttrædelsen af den nævnte artikel 4, stk. 2, i TEU, og som omfatter såvel rent overnationale foranstaltninger⁽¹⁹⁾ som foranstaltninger under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, og før Det Europæiske Råds stillingtagen på forårstopmødet i 2010 om energiforsyningsikkerhed⁽²⁰⁾. Endvidere må det sikres, at denne lovgivning er i overensstemmelse med visse bestemmelser i det europæiske energicharter om anvendelsen af energitransportinfrastrukturer og transport og forsendelse af energimaterialer og -produkter⁽²¹⁾.

3.4.5 For at styrke forsyningssikkerheden og solidariteten mellem medlemsstater i tilfælde af en nødsituation på fællesskabsniveau og især for at støtte de medlemsstater, som geografisk og geologisk er mindre gunstigt stillet, bør medlemsstaterne udarbejde forebyggende handlingsplaner eller nødplaner på overnationalt eller ligefrem grænseoverskridende plan. Disse

⁽¹⁷⁾ Oprettet ved Rådets og EP's forordning (EF) nr. 713/2009 af 13.7.2009, EUT L 211 af 14.8.2009.

⁽¹⁸⁾ Der skal her mindes om, at EF-Domstolens retspraksis ikke tillader Kommissionen at uddelegere lovgivnings- eller gennemførelsesbeføjelser, medmindre beføjelserne er udtrykkeligt fastlagt i traktaten (Meroni-dommen af 17. juli 1959, Sml. s. 331).

⁽¹⁹⁾ Se Kommissionens meddelelse »Anden strategiske energiredegørelse - EU-handlingsplan for energiforsyningsikkerhed og solidaritet«, KOM(2008) 781 endelig, hvori det blandt andre vigtige foranstaltninger foreslås at ændre direktiv 2006/67/EF om strategiske olie-reserver, som førte til vedtagelsen af Rådets direktiv 2009/119/EF af 14.9.2009, EUT L 265, og direktiv 2004/67/EF om naturgasforsyningssikkerhed; Grønbog »Et europæisk energinet, der sikrer forsyningerne, bæredygtigheden og konkurrenceevnen«, KOM(2008) 782 endelig; osv.

⁽²⁰⁾ Bruxelles, 26.3.2010, dok. Co EUR 4, CONCL 1.

⁽²¹⁾ Afgørelse 98/181/EF, EKSF og Euratom: Rådets og Kommissionens afgørelse (EFT L 69 af 23.9.1997) og Rådets afgørelse 2001/595/EF (EFT L 209 af 13.7.2001).

planer bør ajourføres regelmæssigt og offentliggøres. Samhørighedsfonden og strukturfondene kan fremover blive en vigtig kilde til finansiel støtte til sådanne planer.

3.4.6 For bedre at sikre ovennævnte mål bør der hurtigst muligt på grundlag af artikel 122 eller 194 i TEUF vedtages foranstaltninger til regulering af forsyningen af visse energiprodukter, hvis der opstår alvorlige forsyningsvanskeligheder for medlemsstaterne, samt fastlægges en procedure for ydelse af finansiel støtte til medlemsstater, som udsættes for naturkatastrofer eller usædvanlige begivenheder. Endvidere bør det overvejes at benytte artikel 149 i TEUF som supplerende retsgrundlag for opfyldelse af de nævnte mål, forudsat at dette er

tilrådeligt på baggrund af de konkrete omstændigheder, som berettiger til vedtagelse af overnationalt foranstaltninger.

3.4.7 I lyset de udfordringer og mål, som Den Europæiske Union står over for på energiområdet, må der opfordres til oprettelse af en egentlig offentlig energimyndighed på europæisk plan, som under overholdelse af subsidiaritetsprincippet blandt andet skal have til opgave at etablere et offentligt register over energiforbrugsmønstret i medlemsstaterne, anvendte energiformer i medlemsstaterne, foranstaltninger til forebyggelse af katastrofer i tilknytning til anvendelse og transport af energi samt koordinering med civilforsvaret på dette område.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Udtalelse Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Følgende afsnit i sektionens udtalelse blev forkastet til fordel for vedtagne ændringsforslag, men fik tilslutning fra mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 1.1, fjerde punktum:

»Det gælder om at få det indre energimarked til at fungere gnidningsfrit i alt vedrørende dets infrastrukturer, ordningen for offentlige indkøb, markedets korrekte funktion samt forbrugerbeskyttelse. EØSU understreger i denne forbindelse, at den nødvendige udvikling af energiinfrastrukturen og de transeuropæiske net er altafgørende for opbygningen af det indre energimarked.

I særdeleshed bør der udformes mekanismer for fastlæggelse af kriterierne for prisdannelse for at undgå store og uberettigede forskelle, som ofte på et falsk grundlag tilskrives den type energi, der forbruges, forsyningskilderne eller distributionskanalerne.

På tilsvarende vis bør der fastlægges kriterier og foranstaltninger for at rationalisere energiproduktionen på medlemsstaternes område med henblik på bæredygtig anvendelse af ressourcerne og udnyttelse af de geografiske og klimatiske forhold f.eks. ved at fastslå, i hvilke perioder der kan produceres mest solenergi, vindenergi eller tidevandsenergi.»

Afstemmingsresultat

27 stemmer for at slette ordet »overnational«, 17 imod og 2 hverken for eller imod.

Punkt 1.1.5

»Derfor bør der satses på en regulering på grundlag af en forordning, som omfatter rettighederne i det europæiske charter for energiforbrugernes rettigheder (KOM(2007) 386 endelig, CESE 71/2008, ordfører: Edgardo Maria Iozia)⁽¹⁾, samt de særlige karakteristika ved tjenesteydelser af almen interesse, som medlemsstaterne kan henholde sig til på dette område, ved hjælp af fælles minimumsnormer for forpligtelser til offentlig tjeneste, der bør defineres klart og være gennemsigtige, objektive og ikke-diskriminatoriske. Dette betyder altså, at der bør skelnes mellem borgernes rettigheder og medlemsstaternes mulighed for at indføre eller opretholde de forpligtelser til offentlig tjeneste, som følger med levering af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse.

En forordning er et bedre egnet instrument end et direktiv af følgende grunde:

- en forordning gælder umiddelbart for de kompetente myndigheder i medlemsstaterne, energiselskaberne og brugere;
- det tager ikke lang tid at omsætte den til national ret;
- den sikrer klarhed og sammenhæng i bestemmelserne og forpligtelserne over hele EU og
- den definerer direkte EU-institutionernes deltagelse.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelelse om »Vejen til et europæisk charter for energiforbrugernes rettigheder« (KOM 386 endelig).»

Afstemmingsresultat

28 stemmer for at slette punktet, 16 imod og 2 hverken for eller imod.

Punkt 3.4.5

»For at styrke forsyningsikkerheden og solidariteten mellem medlemsstater i tilfælde af en nødsituation på fællesskabsniveau og især for at støtte de medlemsstater, som geografisk og geologisk er mindre gunstigt stillet, bør medlemsstaterne udarbejde forebyggende handlingsplaner eller nødplaner på overnationalt eller ligefrem grænseoverskridende plan (handelsaftaler mellem virksomheder, forøgelse af eksporten, kompensationsmekanismer osv.). Disse planer bør ajourføres regelmæssigt og offentliggøres. Samhørighedsfonden og strukturfondene kan fremover blive en vigtig kilde til finansiel støtte til sådanne planer.»

Afstemmingsresultat

30 stemmer for at slette teksten i parentes, 11 imod og 3 hverken for eller imod.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbindelserne mellem EU og Canada (initiativudtalelse)

(2011/C 48/16)

Ordfører: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Forbindelserne mellem EU og Canada.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 3. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 De europæiske og canadiske civilsamfund har fælles værdier, hvortil også hører de økonomiske værdier, som er kendetegnende for deres samfund i det 21. århundrede. Hvis de står sammen om deres principper, kan det skabe en merværdi for Den Europæiske Union og Canada og dermed det internationale samfund som helhed.

1.2 Derfor bør Canada være en nøglepartner for EU. De eksisterende forbindelser er rimelige, men kan beskrives som uambitiøse. EØSU glæder sig derfor over indledningen af forhandlinger om en omfattende økonomisk og handelsmæssig aftale. Denne aftale åbner store perspektiver, ikke blot for de fremtidige forbindelser mellem EU og Canada, men også for de transatlantiske forbindelser generelt. Man bør huske på, at USA og Canada sammen med Mexico har undertegnet NAFTA-aftalen, og Canada kan således blive en indgangsport til det meget vigtige amerikanske marked.

1.3 EØSU glæder sig over resultaterne af det nylige topmøde mellem EU og Canada, som fandt sted den 6. maj 2010. Hvad angår uenigheden om visumpolitik glæder EØSU sig over, at statslederne har lovet at løse dette spørgsmål, og mener, at Canadas tilsagn om at revidere sin asylpolitik skulle kunne fremme visumudstedelsen til alle borgere fra EU på et fuldt ud gensidigt grundlag.

1.4 EØSU mener, at indførelsen af specifikke bestemmelser om, at de canadiske provinser, distrikter og civilsamlingsorganisationer skal inddrages i forhandlingerne og give deres samtykke, er af afgørende betydning for, at den indgåede aftale kan gennemføres på effektiv vis. En åbning af markederne for offentlige indkøb er et af de væsentligste interesseområder for EU. Provinserne har meget vidtrækkende beføjelser på dette område, og de bør derfor også på dette punkt inddrages i

forhandlingerne. I betragtning af uenigheden mellem de forskellige socioøkonomiske aktører om dette emne anser EØSU det for absolut nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter deltager aktivt i forhandlingerne om dette spørgsmål.

1.5 EØSU går ind for, at Europa-Parlamentet går ind i denne proces med passende overvågning og information, mens forhandlingerne står på, og ikke kun med en simpel godkendelse og ratificering af den endelige version, som fastsat i Lissabontraktaten.

1.6 Det ville – når aftalen en gang bliver færdig – være ønskeligt, at den fælles samarbejdskomité EU-Canada får funktioner svarende til dem, der udøves af Det Transatlantiske Økonomiske Råd mellem EU og USA, for at fremme bl.a. den lovgivningsmæssige konvergens mellem EU og Canada.

1.7 EU skal forhandle en ambitiøs aftale på plads, som dækker alle aspekter af handelsrelationerne mellem EU og Canada, herunder offentlige indkøb. I den henseende er der et presserende behov for at tage fat på de reelle forhindringer, som virksomhederne støder mod, ved at harmonisere reguleringen og fjerne tekniske handelshindringer.

1.8 Miljøaspekter og spørgsmål vedrørende bæredygtig udvikling skal indgå i aftalen.

1.9 EØSU er af den opfattelse, at hverken EU eller Canada må lade denne chance for at knytte tættere forbindelser glide dem af hænde, idet begge samfund vil nyde godt heraf. Derfor bør begge parter føre en åben dialog med repræsentanterne for det organiserede civilsamfund, ikke blot under forhandlingerne, men også når det gælder overvågning af gennemførelsen og resultaterne af den fremtidige aftale med det mål løbende at forbedre den.

1.10 EØSU foreslår, at man i forbindelse med aftalen opretter et blandet rådgivende udvalg med deltagelse af det organiserede civilsamfund i henholdsvis EU og Canada. Et sådant organ skal have en rådgivende funktion over for det fælles organ, der vil få det overordnede ansvar for gennemførelsen af aftalen, og vil kunne udarbejde udtalelser på anmodning af det fælles organ på områder, der er omfattet af aftalen. Et sådant rådgivende udvalg kan udformes i stil med andre blandede rådgivende civilsamfundsorganer, hvoraf det seneste eksempel er det blandede rådgivende udvalg, der indgår i associeringsaftalen mellem EU og Mellemamerika fra 2010.

2. Indledning

2.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) analyserede forbindelserne mellem Den Europæiske Union (EU) og Canada i 1996⁽¹⁾. Siden da er der sket meget, hvilket betyder, at baggrunden for disse forbindelser nu er en anden, og at der derfor er behov for denne udtalelse.

2.2 De europæiske og canadiske civilsamfund har fælles værdier, hvortil også hører de økonomiske værdier, som er kendetegnende for deres samfund i det 21. århundrede. Hvis de står sammen om deres principper, kan det resultere i en merværdi for EU og Canada og dermed for det internationale samfund som helhed på områder som økonomi, miljøpolitik, sikkerhed, indvandring osv. Et intensiveret multilateralt samarbejde om emner såsom økonomisk styring, klimaforandringer og konfliktløsning ville ligeledes være hensigtsmæssigt.

2.3 I denne henseende er mange sektorer i deres økonomier komplementære, og begge regioner har fælles økonomiske værdier: dette vil gøre det nemmere at nå til enighed om en aftale. Der blev afholdt et topmøde mellem EU og Canada i Prag den 6. maj 2009, hvor det væsentligste resultat var indledningen af forhandlinger om en omfattende økonomisk og handelsmæssig aftale (Comprehensive Economic and Trade Agreement - CETA) mellem de to parter.

2.4 EØSU glæder sig over, at der er indledt forhandlinger om en aftale, og håber, at denne vil være startskuddet til en ny fase i forbindelserne mellem EU og Canada og fremme samarbejdet til fordel for begge parter. Samtidig vil en sådan aftale sende et klart signal til det internationale samfund om, at såvel EU som Canada afviser protektionisme i disse tider med økonomisk og finansiel krise. Derudover vil det være utænkeligt at gøre et forsøg på at skabe ny fremdrift i de transatlantiske forbindelser uden at inddrage Canada i fuldt omfang.

2.5 Det er værd at påpege, at aftalen, når den er indgået, vil være den første handelsaftale i nyere tid mellem en række lande, som for de flestes vedkommende er OECD-lande, og hvoraf alle står over for store udfordringer, hvad angår økonomisk vækst

og jobskabelse. Der er derfor håb om, at aftalen vil skabe et solidt grundlag for såvel en økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig udvikling, som høring af civilsamfundet og overvågning af handelsaftalens gennemførelse.

3. Civilsamfundet i Canada

3.1 Den canadiske model for høring af civilsamfundet adskiller sig fra den europæiske. Civilsamfundet høres ad hoc af begge parlamentariske kamre og af de føderale ministre. Sidstnævnte høring er et obligatorisk element i Canadas parlamentariske procedurer, der foreskriver, at det skal godtgøres, at en høring reelt har fundet sted. Det er ligeledes almindelig praksis at høre civilsamfundet på provinsniveau.

3.2 I Canada er ca. 4,6 millioner arbejdstagere⁽²⁾ tilknyttet en fagforening, hvilket er 26,1 % af alle arbejdstagere. Skønt fagforeningerne har fået over en halv million ekstra medlemmer i løbet af de sidste 10 år som følge af en proportionel stigning i antallet af arbejdspladser, har andelen af arbejdstagere, der er medlem af en fagforening, stort set ikke ændret sig i hele denne periode.

3.3 Den Canadiske Arbejdstagerforening (Canadian Labour Congress - CLC)⁽³⁾ er det vigtigste nationale talerør for fagbevægelsen. De fleste nationale fagforbund i Canada er medlemmer af CLC, som består af 12 provins- og regionale sammenslutninger samt 136 arbejdstagerråd, der repræsenterer ca. tre millioner organiserede arbejdstagere. CLC arbejder for bedre løn- og arbejdsvilkår, strammere sundheds- og sikkerhedsregler, et retfærdigt skattesystem og sociale programmer, herunder daginstitutioner, sygesikring og pensioner. Forbundet opfordrer ligeledes til etablering af bedre efteruddannelsesprogrammer og jobskabelse.

3.4 Den canadiske sammenslutning af virksomhedsledere⁽⁴⁾ (Canadian Council of Chief Executives) er landets største arbejdsgiverorganisation. Den består af 150 administrerende direktører fra de vigtigste canadiske virksomheder og fremtrædende erhvervsfolk fra alle økonomiske sektorer. Organisationens primære mål er at fremføre arbejdsgivernes synspunkter på tre niveauer: i Canada, Nordamerika og på globalt plan. I Canada fokuserer organisationen på nationale spørgsmål, såsom penge- og finanspolitik, miljø, konkurrenceevne, erhvervsret og lovgivning. I Nordamerika arbejder organisationen hovedsageligt med spørgsmål vedrørende den indbyrdes økonomiske afhængighed mellem USA og Canada samt den nordamerikanske frihandelsaftale (NAFTA). Globalt set koncentrerer man sig om internationale skattespørgsmål, handel, investeringer og udviklingspolitik samt bilaterale og multilaterale forbindelser.

⁽¹⁾ Udtalelse EXT/142 »Forbindelserne mellem EU og Canada«, Bruxelles den 27. november 1996.

⁽²⁾ Labour Force Survey 2008, Statistics Canada.

⁽³⁾ <http://www.canadianlabour.ca/home>

⁽⁴⁾ <http://www.ceocouncil.ca/en/>

3.5 Den Canadiske Sammenslutning af Selvstændige Virksomheder⁽⁵⁾ har 105 000 nationale medlemmer fra alle sektorer og repræsenterer SMV'ernes interesser på føderalt, provins- og regionalt niveau. Det Canadiske Handelskammer⁽⁶⁾ har også stor indflydelse på nationalt niveau.

3.6 Den Canadiske Forbrugersammenslutning⁽⁷⁾ er nok den mest repræsentative organisation i ovennævnte gruppe. Dens vigtigste opgave er at formidle informationer til forbrugerne⁽⁸⁾ og samtidigt fremlægge disses synspunkter for regeringen og virksomhederne med henblik på at løse tvister på forbrugerområdet.

3.7 Canada har ligeledes en række landbrugsorganisationer. Den største er Den Canadiske Landbrugsorganisation (Canadian Federation of Agriculture - CFA)⁽⁹⁾ med over 200 000 medlemmer. CFA blev grundlagt i 1935 med det formål at tale med én stemme på de canadiske landmænds vegne. Det er en paraplyorganisation, som repræsenterer provinsorganisationer og nationale producentsammenslutninger. Organisationen arbejder for at fremme det canadiske landbrugs og den canadiske fødevarersektors interesser.

3.8 Fiskerisektoren repræsenteres hovedsageligt af Det Canadiske Fiskeriråd (Fisheries Council of Canada - FCC)⁽¹⁰⁾. FCC repræsenterer fiskeriindustrien på nationalt niveau og består af omkring 100 virksomheder, som forarbejder hovedparten af Canadas fisk og skaldyr.

4. Ny fremdrift i forbindelserne mellem EU og Canada: samhandel og politiske forbindelser

4.1 Canada er verdens fjortende største økonomi med et BNP på 1,51⁽¹¹⁾ billioner USD. Den dominerende sektor i canadisk økonomi er servicesektoren, der i 2008 udgjorde over 69,6 %⁽¹²⁾ af BNP og beskæftigede trefjerdedele af den canadiske arbejdsstyrke⁽¹³⁾.

4.2 Det anslås, at Canadas handelsbalance i 2009 vil udvise et underskud på 34,309 mia. USD, mens der i 2008 var et

overskud på 7,606 mia. De største eksportartikler er: biler og reservedele, industrielt maskineri, fly, telekommunikationsudstyr, kemiske produkter, plastik og kunstgødning. Ifølge en fælles EU-Canada-rapport fra 2009 er hver femte arbejdsplads i Canada handelsrelateret.

4.3 De formelle relationer mellem EU og Canada daterer sig fra 1959, hvor der blev undertegnet en samarbejdsaftale om fredelig udnyttelse af atomkraft. Siden da har de to parter undertegnet en række aftaler og erklæringer. I tråd med den nye transatlantiske dagsorden, der blev indgået med USA i 1995, vedtog man på EU/Canada-topmødet i december 1996 en fælles politisk erklæring og en handlingsplan med det dobbelte formål at udvikle bilaterale politiske og økonomiske relationer og fremme samarbejdet om multilaterale emner. Denne plan indeholdt også bestemmelser om halvårlige topmøder med henblik på en evaluering af og videreudvikling af de bilaterale forbindelser.

4.4 Canada og EU har meget betydelige økonomiske forbindelser. I 2009 beløb varehandlen mellem de to parter sig til 40,2 mia. EUR⁽¹⁴⁾, og handelen med kommercielle tjenesteydelser (eksklusiv offentlige tjenesteydelser) var på 18,8 mia. Derudover har tendensen i de seneste år stort set været positiv, idet EU's vareeksport til Canada er steget fra 21,1 til 22,4 mia. EUR i perioden fra 2000 til 2009, mens EU's import fra Canada faldt fra 19 til 17,8 mia. EUR i samme periode. EU's overskud i varehandlen er dermed steget fra 2,1 mia. til 4,7 mia. EUR gennem det sidste årti. EU's vigtigste eksportartikler til Canada er lægemidler, motorkøretøjer og flymotorer. I den anden retning eksporterer Canada hovedsageligt fly, diamanter, jernmalm, lægemidler og uran. I 2009 havde EU ligeledes et overskud på 2,5 mia. EUR i handlen med tjenesteydelser.

4.5 En af EU's væsentligste interesser på det økonomiske område er liberalisering af markedet for offentlige indkøb. Mens canadiske virksomheder har fri adgang til det europæiske marked for offentlige indkøb, idet såvel Canada som EU har underskrevet WTO-aftalen om offentlige indkøb (GPA, 1994), nyder europæiske virksomheder ikke samme vilkår i Canada. Provinserne styrer områder som energi, miljø, transport og sundhed. Det er dermed indlysende, at det er vigtigt at inkludere dette aspekt i forhandlingerne med det formål at nå frem til en tilfredsstillende aftale til økonomisk gavn for EU. I starten af året undertegnede Canada en handelsaftale med USA, hvor man åbnede markedet for offentlige indkøb på subregionalt niveau. Canada fremsatte dette forslag som et svar på de protektionistiske tiltag »Buy America«, som USA har truffet for at stimulere sin egen økonomi. Aftalen viser, at provinserne er villige til at tillade international konkurrence på deres markeder for offentlige indkøb.

⁽⁵⁾ <http://www.cfib-fcei.ca/english/index.html>

⁽⁶⁾ <http://www.chamber.ca/>

⁽⁷⁾ <http://www.consumer.ca>

⁽⁸⁾ Andre forbrugerorganisationer i Canada er: »Consumers Council of Canada«, »Society of Consumer Affairs Professionals of Canada« (SOCAP), »Option consommateurs« og »Union des consommateurs«.

⁽⁹⁾ <http://www.cfa-fca.ca/>

⁽¹⁰⁾ <http://www.fisheriescouncil.ca/>

⁽¹¹⁾ Beregnet til 1,3 i 2009 og 1,4 i 2008. IMF. World Economic Outlook Database. Oktober 2009.

⁽¹²⁾ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ca.html>

⁽¹³⁾ Kilde: Instituto Español de Comercio Exterior – ICEX (Det spanske udenrigshandelsinstitut).

⁽¹⁴⁾ Eurostat.

4.6 De bilaterale forbindelser mellem EU og Canada baserer sig grundlæggende på følgende instrumenter:

- Aftalen om handelsmæssigt og økonomisk samarbejde fra 1976;
- Den transatlantiske erklæring fra 1990, som danner den institutionelle ramme for såvel topmøderne mellem EU og Canada som ministermøderne;
- Handlingsplanen og den politiske erklæring om forbindelserne mellem EU og Canada fra 1996, der består af tre grundlæggende kapitler: økonomiske og handelsmæssige forbindelser, udenrigs- og sikkerhedspolitik samt grænseoverskridende sager;
- Topmødet i Ottawa i marts 2004 førte til vedtagelse af en ny dagsorden for partnerskab, som udvidede forbindelserne til en lang række helt nye områder (international koordinering, fælles deltagelse i fredsmissioner, udviklingssamarbejde, videnskabeligt samarbejde, retlige og eksterne anliggender osv.), samt vedtagelse af rammer for forhandlingerne om en aftale om fremme af handel og investeringer (Trade and Investment Enhancement Agreement - TIEA).

4.7 Generelt må det siges, at forbindelserne mellem Canada og EU er fremragende. De vigtigste områder, hvor der er politiske gnidninger mellem Canada og EU, er Arktis, det europæiske forbud mod handel med sælprodukter og det canadiske visumkrav for borgere fra visse EU-medlemsstater.

For det første rejser den forestående åbning af sejlruiter i Det Nordlige Ishav en række suverænitets spørgsmål, eftersom man ikke tidligere har anset det for muligt at udnytte dette område kommercielt. Det skønnes, at denne region kan rumme 20 % af verdens olie- og gasreserver ud over at give mulighed for nye meget attraktive alternative handelsruiter. Manglen på multilateral lovgivning eller regulering er et spørgsmål, som bør tages op på mellemlangt sigt, før der opstår uenighed eller strid om den territoriale suverænitæt. I december 2009 opstillede Rådet for Den Europæiske Union tre hovedmål for EU's arktiske politik: 1) beskyttelse og bevarelse af Arktis i forståelse med dets befolkning, 2) fremme af bæredygtig udnyttelse af ressourcerne og 3) bidrag til den multilaterale forvaltning af Arktis baseret på De Forenede Nationers Havretskonvention (Convention on the Law of the Sea – UNCLOS).

For det andet kræver Canada visum for borgere fra Tjekkiet, Rumænien og Bulgarien med henvisning til misbrug i forbindelse med asylansøgninger fra borgere fra disse lande. Da EU's visumpolitik er baseret på gensidighed, er det nødvendigt hurtigt at finde en løsning, før EU ser sig nødsaget til at træffe forholdsregler af samme art. Bulgarien og Rumænien arbejder på at opfylde de kriterier, som Canada har opstillet for visumfritagelse. For Tjekiets vedkommende har Canada

endnu ikke taget konkrete skridt i retning af ophævelse af visumkravet. Canada begrundet dette med mangel på beskyttelse mod falske asylansøgninger. I dag er en reform af lovgivningen under udarbejdelse, men der vil gå nogen tid, før den når frem til Parlamentet.

4.8 EØSU glæder sig således over resultaterne af det nylige topmøde mellem EU og Canada den 6. maj 2010, hvor statslederne lovede at løse dette spørgsmål, og det mener, at Canadas vilje til at revidere sin asylpolitik skulle kunne lette løsningen af visumspørgsmålet for alle borgere fra EU.

5. Evaluering af den omfattende økonomiske og handelsmæssige aftale mellem EU og Canada

5.1 Den 6. maj 2009 blev det på topmødet mellem EU og Canada i Prag besluttet at indlede forhandlinger for at nå frem til en omfattende økonomisk og handelsmæssig aftale.

5.2 En undersøgelse af omkostninger og fordele ved et tættere økonomisk partnerskab mellem EU og Canada, som blev gennemført i fællesskab af EU og Canada, konkluderede, at begge parter vil få større gavn af at ophæve tolden, liberalisere handelen med tjenesteydelser og begrænse de ikke-toldmæssige hindringer for varer og investeringer.

5.3 Ifølge denne rapport vil de områder, der egner sig bedst for aftalen, være handel med varer, sundheds- og plantesundhedsspørgsmål, tekniske handelshindringer, handelsfremme, toldprocedurer, grænseoverskridende handel med tjenesteydelser, investeringer, offentlige indkøb, reguleringssamarbejde, intellektuel ejendomsret, fysiske personers bevægelighed, konkurrencepolitik, institutionelle forpligtelser og tvistbilæggelse samt bæredygtig udvikling. Ikke-handelsrelaterede hindringer og regulering er nogle af de vigtigste spørgsmål, som vil blive taget op under forhandlingerne.

5.4 Liberaliseringen af handelen med varer og tjenesteydelser mellem begge parter vil kunne give en vækst på 20 % i den bilaterale handel. Desuden skønnes det, at EU syv år efter ikrafttrædelsen af en aftale med disse karakteristika vil opnå en stigning i sin realindkomst på 11,6 mia. EUR, mens stigningen for Canadas vedkommende vil være på 8,2 mia. EUR's samlede eksport til Canada ventes at stige med 24,3 %, eller 17 mia. EUR, og den canadiske eksport med 20,6 %, eller 8,6 mia. EUR, i perioden indtil 2014.

5.5 Undersøgelsen anslår, at der er en margen for udvidelse af samarbejdet via forsknings- og teknologisamarbejde på grundlag af en fælles forskningsdagsorden, især på strategiske områder såsom energi og miljø, rene kulstofteknologier samt kulstofopsamling og -lagring, bioenergi, elproduktion og intelligente elforsyningsnet.

5.6 Andre aftaleområder, hvor samarbejdet kan udvides, er f.eks. sikkerhed, socialsikrings spørgsmål, et system for samarbejde om ækvivalens af erhvervs kvalifikationer og samarbejdet inden for Den Nordatlantiske Fiskeriorganisation.

5.7 Hvad handelen angår, synes toldaspekterne ikke at give anledning til problemer i forhandlingerne. Et vigtigt spørgsmål i forhandlingerne vil være lovgivningsharmonisering, eftersom lovrammerne fremover vil få større betydning end nogensinde før i kraft af, at økonomien bliver mere og mere baseret på tjenesteydelser og udenlandske investeringer. Ikke desto mindre kan ordningen med delt lovgivningskompetence mellem den føderale stat, provinserne og distrikterne blive en hindring i forhandlingerne om dette punkt i aftalen.

5.8 Derfor er provinserne blevet draget direkte ind i forhandlingerne, idet EU går ind for, at de skal være med. Den ansvarlige for forhandlingerne er den føderale regerings repræsentant, men der vil kunne opstå uoverensstemmelser på områder med delt kompetence eller enekompetence, såvel mellem provinserne som i forhold til den føderale regering.

5.9 Canada råder ikke over et egentligt indre marked. Såvel den føderale regering som provinserne forstår nødvendigheden af at skabe et indre marked, men for indeværende er der kun en stærk politisk vilje hertil. Den økonomiske verdenskrise tilskynder dog Canada til hurtigst muligt at indgå en aftale, som kan give landet andre afsætningsmarkeder ud over USA.

5.10 Hvad angår de mere følsomme områder er bilsektoren det vigtigste konfliktområde af handelsmæssig art mellem EU og Canada. Derimod er der gode relationer på fiskeriområdet, og det vil ikke være et dominerende emne i forhandlingerne. På energiområdet ønsker EU at diversificere sine energiforsyningsleverandører, og det overvejes at forhandle om en særlig aftale om energi, men endnu er der kun tale om et forslag. Andre områder, hvor de europæiske virksomheder har problemer, når de skal gøre forretninger med Canada, er luftfart, bankvirksomhed og offentlige indkøb. EU og Canada er også uenige om tilgangen til geografiske oprindelsesbetegnelser og landbrugsspørgsmål.

5.11 På det miljømæssige område må den føderale regering og provinserne endnu fastlægge en fælles holdning, især angående emissionen af drivhusgasser. Provinserne har forskellige holdninger: mens Quebec, Ontario, British Columbia og Manitoba er med i »Western Climate Initiative« og har truffet foranstaltninger til at afbøde og tilpasse sig klimaændringen, står Alberta og Newfoundland, hvis økonomier er stærkt afhængige af olieproduktion, uden for dette initiativ. Dette spørgsmål er stadig ikke løst, og det er usandsynligt, at denne del af forhandlingerne munder ud i en bindende aftale om dette spørgsmål, men det må under alle omstændigheder ikke må føre til indta-

gelse af holdninger, som skaber vilkår, der stiller de europæiske virksomheder ufordelagtigt i konkurrencen. Canada har dog givet tilsagn om at investere i rene energiteknologier og i etablering af et bilateralt samarbejde om en atomenergistrategi.

6. Civilsamfundets holdninger i forbindelse med aftalen mellem EU og Canada

6.1 Arbejdsgiverne

6.1.1 De europæiske arbejdsgivere (BUSINESSEUROPE) anmoder om ophævelse af told- og ikke-toldmæssige hindringer uden at undtage nogen toldposition; meget større adgang til offentlige indkøb på alle niveauer (nationalt og subnationalt); forpligtelse til lovgivningsmæssig konvergens inden for prioriterede sektorer; stærkere beskyttelse af den intellektuelle ejendomsret (inkl. beskyttelse af oprindelsesbetegnelser, især for alkoholiske drikke); en procedure for tvistbilæggelse; større erhvervmæssig mobilitet, herunder gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for virksomhedernes ansatte og visse faggrupper, såsom sygeplejersker og advokater.

6.1.2 Aftalen åbner nye muligheder for forretninger mellem to partnere, som har sammenlignelige udviklingsniveauer og nogenlunde samme handelspolitiske tilgang. Velstanden er nært forbundet med en økonomisk politik, som bygger på handelsliberalisering og tiltrækning af direkte udenlandske investeringer. Det er nu mere vigtigt end nogensinde at holde markederne åbne, eftersom dette er en vigtig tilskyndelse til konkurrence, innovation og vækst.

6.1.3 Erhvervslivet er overbevist om, at multilaterale regler er bedst egnede til at styre den internationale handel, men mener også, at man kan gå videre via mere ambitiøse bilaterale aftaler, som gør det muligt at gå hurtigere til værks med at få fjernet handelshindringerne, især de ikke-toldmæssige, for handel med tjenesteydelser samt investeringer.

6.1.4 En ambitiøs og vidtrækkende aftale mellem EU og Canada vil bidrage til at styrke de økonomiske forbindelser mellem de to parter, som gennem de seneste år er blevet intensiveret ikke alene via eksporten, men også i kraft af mere komplicerede operationer inden for servicesektoren og etablering af virksomheder.

6.1.5 Aftalen vil tilskynde til at øge de bilaterale økonomiske transaktioner og varebevægelser. Forhandlingerne bør føre til, at der skabes forretningsmuligheder i sektorer, hvor virksomhederne klart har vist deres konkurrenceevne på globalt plan, såsom energi, især fornyelige energikilder, forvaltning af infrastruktur, finansielle tjenesteydelser, byggeri, miljøtjenester og -teknologi samt telekommunikation.

6.1.6 Det generelle mål er at skabe flere muligheder med færre hindringer, det vil sige at give virksomhederne nye forretningsmuligheder ved at fjerne hindringerne for eksport af varer, tjenesteydelser og kapital.

6.1.7 Aftalen vil bidrage afgørende til større integration mellem Den Europæiske Unions og Canadas økonomier og dermed fremme det økonomiske opsving hos begge parter i disse krisetider gennem udvidelse af handels- og investeringsstrømmene.

6.1.8 Den internationale handel kan og bør spille en fremtrædende rolle som drivkraft for vækst og udvikling på verdensplan, og derfor bør handelspolitikken – gennem åbning af markederne – være et vigtigt element i EU's økonomiske politik.

6.2 Fagforeningerne

6.2.1 De europæiske og internationale fagforeninger (EPSU, EFS og IFS) har udarbejdet anbefalinger vedrørende arbejdstageres rettigheder og opfyldelsen af ILO's grundlæggende konventioner om arbejdstagerrettigheder nr. 98 (kollektive forhandlinger), nr. 138 (mindstealder), nr. 94 (arbejdsklausuler i offentlige kontrakter) og nr. 29 (tvangsarbejde) samt andre elementer i anstændigt arbejde. De kræver, at begge parter afgiver regelmæssige rapporter om fremskridtene i opfyldelsen af disse forpligtelser. De minder således om, at Den Canadiske Arbejdstagerforening (Canadian Labour Congress) ofte har klaget til ILO over overtrædelse af arbejdskonventionerne i Canada på provinsielt niveau. Skønt den føderale lovgivning sikrer arbejdstagerne organisationsfrihed, pålægger lovgivningen i provinserne begrænsninger af fagforeningsrettighederne i hele landet, hvilket ILO har kritiseret.

6.2.2 Begge parter bør også forpligte sig til at overholde OECD's standarder for multinationale virksomheder og ILO's trepartserklæring om multinationale virksomheder og socialpolitik og ikke sænke arbejdsnormerne for at tiltrække udenlandske investeringer.

6.2.3 Den Europæiske Faglige Sammenslutning (EFS) så gerne, at aftalen kommer til at indeholde et solidt kapitel om bæredygtig udvikling, herunder en bindende mekanisme, som sikrer overholdelse af de grundlæggende arbejdskonventioner.

6.2.4 Endvidere anmoder EPSU om, at aftalen beskytter de nuværende og fremtidige offentlige tjenesteydelser, og det bør derfor sikres, at de er omfattet af en national regulering.

6.2.5 På de canadiske fagforbunds vegne støtter Den Canadiske Arbejdstagerforening varmt, at man anvender offentlige indkøb til at opfylde sociale, miljømæssige og økonomiske udviklingsmål og er derfor modstander af, at der åbnes op for offentlige indkøb, så de såkaldte Crown Corporations og subføderale myndigheder bliver omfattet.

6.2.6 Den Canadiske Arbejdstagerforening er ligeledes dybt bekymret for, at eventuelle tvister mellem investorer og stater kan udgøre en trussel for offentlige tjenesteydelser og indenlandsk lovgivning, samt for følgerne af en for restriktiv beskyttelse af intellektuel ejendomsret, særligt hvad angår prisen på lægemidler.

6.2.7 Der bør være en bindende mekanisme, gennem hvilken arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne i såvel Canada som EU kan kræve indgriben fra regeringernes side.

6.2.8 Der anmodes om oprettelse af et forum for handel og bæredygtig udvikling, som skal høre arbejdstagere, arbejdsgivere og de øvrige civilsamfundsorganisationer på afbalanceret vis. De canadiske fagforeninger er af den opfattelse, at høringsprocessen i dag foregår på erhvervslivets præmisser.

6.2.9 De kræver også indførelse af vægtige klausuler om overholdelse af multilaterale aftaler om miljøet, herunder Kyoto-protokollen. Denne del af aftalen bør efter deres mening omfatte overholdelse af konventionerne om menneskerettigheder, herunder politiske og borgerlige rettigheder, hvilket er meget vigtigt for den sociale dimension af bæredygtig udvikling.

6.3 Andre interesser

6.3.1 Landbrugssektoren kræver, at EU's forhandlere tager hensyn til de følsomme produkter på dette område. Hvad angår oprindelsesregler anbefaler de, at aftalen med Sydkorea tages som forbillede. Mælkesektoren er af afgørende betydning, og det forventes, at der skabes nye afsætningsmuligheder for de europæiske producenter. I kødsektoren er EU's interesser defensive, og der kræves kvoter for svinekød, fjerkræ, æg og æggeprodukter. Landbruget har meget offensive interesser, når det gælder korn, især hvede, og modsætter sig en forhøjelse af Canadas kvote. Det ville ligeledes være hensigtsmæssigt, at den canadiske regering underretter Verdenshandelsorganisationen om bestemmelser, som kan indebære handelshindringer, således at Komitéen for Tekniske Handelshindringer kan undersøge deres forenelighed, som i tilfældet med den canadiske lov C-32 om ingredienser i tobaksprodukter.

6.3.2 Med hensyn til almen og faglig uddannelse minder EØSU om, at muligheden for samarbejde mellem EU og Canada på dette område blev nævnt allerede i fælleserklæringen fra november 1990. I 2006 udvidede EU og Canada aftalen til området videregående uddannelse, erhvervsuddannelse og unge for perioden 2006-2013. Der er således tale om den første bilaterale aftale undertegnet af EU, hvori der nævnes samarbejde til gavn for unge uden for området videregående uddannelse. Det ser dog ikke ud til, at denne aftale er blevet fulgt op med en passende finansiering. EØSU beder om, at disse foranstaltninger bliver finansieret på passende vis, og at der ligeledes ydes finansiel bistand til de mange socialarbejdere, der beskæftiger sig med børn og unge i EU, og som ville være rede til at deltage i udveksling af erfaringer og fælles aktiviteter sammen med tilsvarende organisationer i Canada.

7. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs holdning til den omfattende økonomiske og handelsmæssige aftale

7.1 EØSU støtter udvidelsen og liberaliseringen af samhandelen og bifalder således indledningen af forhandlinger om aftalen mellem EU og Canada. Det beklager dog, at Doha-runden slog fejl, og understreger sin præference for den multilaterale vej og afvisning af handelsprotektionisme.

7.2 EØSU bakker op om ethvert skridt til at løse de få stridspunkter, som endnu findes i de bilaterale spørgsmål (adgang til Arktis, visumpligt, handel med sælprodukter), og minder om vigtigheden af denne aftale for at fremme EU's handel med hele den nordamerikanske region inden for NAFTA. I denne forbindelse anbefaler det, at Europa-Parla-

mentet sikres mulighed for at overvåge alle etaper af forhandlingerne om aftalen for dermed at fremme denne institutions endelige godkendelse af aftalen.

7.3 EØSU glæder sig over de fremragende forbindelser mellem EU og Canada og opfordrer begge parter til at udnytte disse forbindelser til at styrke deres alliancer med multilaterale formål på det politiske område, såsom besluttede tiltag og konkrete foranstaltninger til gavn for genopretning af verdensøkonomien, ikke-spredning af atomvåben, klimaændring og fælles krisestyring (fredsmissioner, naturkatastrofer).

7.4 EØSU er en kraftig fortalere for den europæiske model med social dialog og civil dialog. Det insisterer derfor på nødvendigheden af at lytte til og aktivt inddrage arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund i forhandlingsprocessen om aftalen og i den efterfølgende gennemførelse af den.

7.5 EØSU mener, at den fremtidige aftale bør omfatte oprettelse af et blandet rådgivende udvalg EU-Canada med deltagelse af repræsentanter for det organiserede civilsamfund, som skal have til opgave at fremme dialog og samarbejde om økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter af forbindelserne mellem EU og Canada, som måtte blive aktuelle i forbindelse med gennemførelsen af aftalen. Eftersom der ikke findes nogen institutionel modpart, som repræsenterer det canadiske civilsamfund, foreslår EØSU, at man sammen med de canadiske civilsamlingsorganisationer undersøger, hvorledes deres deltagelse i dette fremtidige udvalg bedst kan tilrettelægges.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Handicappedes situation i Middelhavspartnerlandene« (initiativudtalelse)

(2011/C 48/17)

Ordfører: **Meelis JOOST**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Handicappedes situation i Middelhavspartnerlandene«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 3. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september, følgende udtalelse enstemmigt.

1. Konklusioner

1.1 EØSU bifalder, at talrige partnerlande i Middelhavsområdet har ratificeret FN's konvention om handicappedes rettigheder og dermed har skabt grundlaget for en forbedring af handicappedes livskvalitet.

1.2 EØSU gør opmærksom på, at civilsamfundsorganisationer, som repræsenterer mennesker med handicap i Middelhavspartnerlandene, på mere effektiv vis end hidtil bør inddrages i det samarbejde, som foregår inden for rammerne af Euro-Middelhavs-partnerskabet. En aktiv inddragelse af disse organisationer i civilsamfundets udvikling forudsætter, at deres finansiering er sikret.

1.3 Hvad angår nærmiljøets udformning opfordrer EØSU Middelhavspartnerlandene til at satse på strategien »design for alle«, idet tilgængelige og brugervenlige omgivelser også gør, at turismens potentiale kan udnyttes bedre.

1.4 EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre, at den finansielle støtte til Middelhavspartnerlandene også kommer civilsamfundets handicapforbund til gode, samt at støtten fra programmer under den europæiske naboskabspolitik ikke lægger yderligere hindringer i vejen for handicappedes deltagelse i samfundslivet på lige vilkår.

1.5 Set i lyset af Middelhavspartnerlandenes kulturelle baggrund og under hensyntagen til den forbedring af de handicappedes livskvalitet, som en model baseret på velgørenhed har skabt, opfordrer EØSU de involverede aktører til nu at bevæge sig i retning af en strategi, der baseres på rettigheder, således at samfundet kan leve op til sit ansvar og sikre handicappedes velfærd og levebrød ved at skabe levevilkår og tjenesteydelser,

der tager højde for alle brugeres behov. En sådan tilgang vil også være i overensstemmelse med FN's konvention om handicappedes rettigheder.

1.6 Landene omkring Middelhavet bør i højere grad satse på uddannelser, der egner sig for handicappede, for på den måde at skabe arbejdspladser af høj kvalitet og uddanne arbejdskraft, der lever op til arbejdsmarkedets krav. Derudover bør de bekæmpe de negative følger af flugten til byerne for beskæftigelsessituationen og migrationsbevægelserne.

1.7 Med udgangspunkt i det statistisk dokumenterede faktum, at handicappede udgør mindst 10 % af befolkningen, kan man gå ud fra, at der bor ca. 25 millioner mennesker med et handicap i Middelhavspartnerlandene. EØSU opfordrer de politiske beslutningstagere i Middelhavsområdet til at arbejde for at skabe lige muligheder for alle og bl.a. også fremme handicappedes integration på arbejdsmarkedet.

1.8 Middelhavspartnerlandene bør inddrages i så mange initiativer som muligt, der kan forbedre sammenholdet mellem landene på begge sider af Middelhavet, herunder de europæiske temaår⁽¹⁾, de årlige europæiske kulturhovedstæder og det seneste initiativ, der går ud på hvert år at udpege en europæisk hovedstad, der udmærker sig ved tilgængelighed for alle⁽²⁾.

2. Indledning

2.1 EØSU har i tidligere udtalelser set nærmere på den sociale udvikling i Middelhavspartnerlandene.

⁽¹⁾ 2010 er det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse.

⁽²⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 8.

2.2 Udvalget besluttede at udarbejde denne initiativudtalelse for at skabe større opmærksomhed om de handicappedes situation i Middelhavsområdet og yde et bidrag til forbedring af deres forhold. For nærværende oplever det sociale område en afgørende udviklingsfase med store udfordringer på verdensplan.

2.3 Barcelonaprocessen, som blev indledt i 1995, gav ny fremdrift i forbindelserne mellem EU og unionens naboer i Middelhavsområdet⁽³⁾ og banede vejen for etableringen af et område med fred og velstand. Femten år efter Barcelonaerklæringens vedtagelse er der imidlertid kun sket beskedne fremskridt.

2.4 Initiativet til en Middelhavsunion i 2008 har givet nye impulser til samarbejdet, som partnerne i Middelhavsområdet kan bruge til at skabe en vel afbalanceret udvikling i regionen. Udviklingen på det sociale område kan i den forbindelse tillægges en særlig værdi, og dette omfatter også en forbedring af de handicappedes situation.

2.5 Kommissionen kunne inden for rammerne af partnerskabsaftalerne lægge større vægt på udvikling af den sociale sektor og i endnu højere grad gøre opmærksom på, at en forbedring af den sociale samhørighed er yderst påkrævet.

2.6 Det arabiske årti for mennesker med handicap blev udråbt i Libanon i oktober 2002 og udløber i 2012. Nitten arabiske stater og repræsentanter for mere end hundrede arabiske civilsamfundsorganisationer for handicappede deltog i lanceringen af dette årti. Den erklæring, som blev vedtaget i forbindelse med lanceringen af årtiet, var resultatet af en langvarig høringsproces blandt de deltagende landes socialministre.

2.7 Blandt landene i Middelhavsområdet har adskillige ratificeret konventionen om handicappedes rettigheder⁽⁴⁾, hvis mål det er at garantere handicappedes rettigheder og forbedre deres livskvalitet. Ratificeringen af konventionen er i EU-sammenhæng forbundet med udarbejdelsen af et antidiskriminationsdirektiv, som EØSU har afgivet udtalelse om. Direktivet, som skal bekæmpe diskrimination på alle livets områder, er ganske vist ikke vedtaget endnu, men processen er i gang, og EU bevæger sig dermed hastigt i retning af en lovfæstet beskyttelse af de handicappede.

⁽³⁾ For nærværende består Middelhavsunionen af de 27 EU-medlemsstater og følgende lande i Middelhavsområdet: Algeriet, Marokko, Tunesien, Tyrkiet, Egypten, Israel, Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan, Kroatien, Albanien, Montenegro, Bosnien og Hercegovina, Monaco, Mauretanien. Libyen er observatør.

⁽⁴⁾ <http://www.un.org/disabilities>.

2.8 Samarbejdet om udvikling af de menneskelige ressourcer har givet positive resultater. Indekset for den menneskelige udvikling steg fra 0,694 i 1995 til 0,736 i 2007⁽⁵⁾. Da den aktuelle krise påvirker denne udvikling negativt, bør der i særlig grad fokuseres på lige muligheder, hvad angår den sociale og økonomiske udvikling i Middelhavspartnerlandene.

2.9 I Middelhavspartnerlandene er situationen med hensyn til handicappedes rettigheder og livskvalitet forskellig fra land til land. Formålet med denne udtalelse er at gøre landene opmærksomme på nødvendigheden af at forbedre de handicappedes situation og øge effektiviteten af det arbejde, som udføres af civilsamfundsorganisationer på området samt på mere aktiv vis end hidtil inddrage repræsentanterne for disse organisationer i det fortløbende civilsamfundsmæssige samarbejde mellem EU og Middelhavspartnerlandene. Eksemplerne fra forskellige stater samt undersøgelser og indsamlede data fra disse lande gør det klart, at de nævnte stater tager handicappedes integration alvorligt og har taget skridt til at forbedre den sociale samhørighed.

3. Social integration og lige muligheder

3.1 Idéen med Barcelonaprocessen (1995) er at skabe en bedre balance i den generelle socialøkonomiske udvikling på begge sider af Middelhavet. Det var imidlertid ikke de forskellige persongrupper specifikke behov, som stod i centrum, da processen blev iværksat. EU's samhørighedspolitik har demonstreret, at fremme af lige muligheder for sårbare grupper og en forbedring af sammenhængskraften i samfundet giver en samfundsmæssig merværdi.

3.2 Ved etableringen af et fælles frihandelsområde handler det i særlig grad om at sikre, at handicappedes levevilkår og indkomstmuligheder i stadig højere grad tilpasses de vilkår, der gælder i EU. For at nå dette mål skal de handicappede på mere effektiv vis inddrages i beslutningsprocesserne på nationalt, regionalt og lokalt niveau.

3.3 Et rummeligt uddannelsessystem, beskæftigelsespolitik, en regionalt vel afbalanceret udvikling og deltagelse i beslutningsprocesserne bidrager til fattigdomsbekæmpelsen. På den måde gøres Middelhavspartnerlandene mere attraktive som bopæls- og arbejdssteder og udvandringstendenser modvirkes. I sidste ende forbedrer den sociale integration menneskers mobilitet. I mange Middelhavspartnerlande forhindres børn med handicap i at få den nødvendige uddannelse med det resultat, at arbejdsmarkedets muligheder stort set er utilgængelige for disse børn, når de når den erhvervsaktive alder.

⁽⁵⁾ UNDP.

3.4 I de fleste skoler i Middelhavspartnerlandene mangler der undervisningstilbud til børn med handicap. Ca. halvdelen af alle handicappede børn lever adskilt fra deres familier i sociale institutioner. Handicappede kan ikke håndhæve deres ret til deltagelse på arbejdsmarkedet, selvom partnerlandene specifikt har vedtaget lovgivning, der gør det obligatorisk at yde støtte til handicappede og sikre denne persongruppe beskæftigelsesmuligheder på arbejdsmarkedet. En undersøgelse som det libanesiske handicapforbund (LPHU – Lebanese Physically Handicapped Union) gennemførte i 2003 tydeliggør, at de institutioner, der modtager størstedelen af de offentlige midler, som er afsat til handicappede, ikke giver de handicappede en uddannelse, der sætter dem i stand til at deltage på arbejdsmarkedet.

FN's konvention om handicappedes rettigheder i EuroMiddelhavsområdet

3.5 FN's konvention om handicappedes rettigheder er blevet ratificeret af følgende partnerlande i EuroMiddelhavsområdet: Algeriet, Bosnien-Hercegovina, Marokko, Tunesien, Tyrkiet, Egypten, Syrien, Jordan, Kroatien og Montenegro. Konventionen er ikke ratificeret af Israel, Palæstina, Libanon, Albanien, Bosnien-Hercegovina, Mauretanien, Monaco og observatørlandet Libyen. Der er også flere EU-medlemsstater, der endnu ikke har ratificeret konventionen.

3.6 Konventionens bestemmelser garanterer handicappede beskyttelse mod diskrimination på alle livets områder: på arbejdsmarkedet og ved adgangen til transport, offentlige bygninger og boliger. I konventionen fremhæves det udtrykkeligt, at relevante tjenesteydelser og en passende social sikring skal stilles til rådighed i såvel byer som på landet.

3.7 Konventionen lægger stor vægt på adgang til uddannelse, retten til frit at vælge bopæl, retten til familieliv og deltagelse i det politiske liv. Flere afsnit handler også om kvinder og børn med handicap, to grupper som har stor betydning for forbedringen af den sociale samhørighed i samarbejdet mellem EU og Middelhavsområdet.

3.8 Til basisteksten i selve konventionen hører et bilag med en ikke-bindende protokol. De stater, som har undertegnet og ratificeret konventionen, forpligter sig her til at oprette et observatorium, der skal overvåge, om konventionens bestemmelser overholdes. Samtidig forpligter deltagerstaterne sig med ratificeringen til at aflægge rapport til FN om, hvorvidt de handicappedes forhold er i overensstemmelse med konventionens bestemmelser.

3.9 Ratificeringen af konventionen er det første skridt på den lange vej mod en ændring af samfundets holdning til handicappede og deres levevilkår i såvel EU's medlemsstater som i Middelhavspartnerlandene. For nærværende er den sociale og økonomiske situation for visse befolkningsgrupper i landene i det sydlige Middelhav, herunder også personer med handicap, ikke i overensstemmelse med konventionens kriterier.

Lige muligheder i den regionale udvikling

3.10 Det regionale samarbejde mellem partnerlandene i Middelhavsområdet spiller en vigtig rolle med hensyn til en forbedring af de handicappedes hverdag. Tilgængelighed, formidling af informationer, tjenesteydelser til handicappede og gennemførelse af fælles projekter bør fremmes på mere effektiv vis end hidtil. Den regionale samhørighed, der kommer til udtryk gennem en bæredygtig udvikling af landdistrikter samt tjenesteydelser til handicappede, der også udbydes uden for byerne, øger konkurrenceevnen for Middelhavspartnerlandene.

3.11 Den gensidige forståelse, hvortil også hører tolerance mellem forskellige befolkningsgrupper og bekæmpelse af diskrimination, bør være betegnende for forholdet mellem Middelhavslandene internt og for forbindelserne inden for rammerne af Euro-Middelhavssamarbejdet.

3.12 Den sociale sårbarhed, som er kendetegnende for landdistrikterne i Middelhavsområdet, viser sig i form af fattigdom, arbejdsløshed, manglende infrastruktur, jordforringelse og en vedvarende afvandring fra landdistrikterne. Landene bør gøre alt, hvad der står i deres magt, for at standse denne negative spiral.

Civilsamfundsorganisationer, som repræsenterer handicappede og deres samfundsmæssige rolle

3.13 I de fleste EU-medlemsstater findes der paraplyorganisationer, der samler de forskellige handicaporganisationer. Paraplyorganisationerne fremmer den gensidige forståelse for behovene i de enkelte handicapforbund og gør det nemmere for handicaporganisationerne at tale med én stemme i den politiske proces. I Middelhavspartnerlandene bør etablering og styrkelse af centralorganisationer for handicappede støttes.

3.14 I følgende partnerlande i Middelhavsområdet er der etableret paraplyorganisationer for mennesker med forskellige handicap: Marokko, Jordan, Tunesien og Egypten.

3.15 Handicap International har udskrevet en konkurrence for nonprofitorganisationer med det formål at inddrage handicappede i organisationens aktiviteter.

Tunesien og Jordan blev inddraget i FN's udviklingsprogram (UNDP). I Jordan blev *Al Hussein Society for the Habilitation and Rehabilitation of the Physically Challenged*, en organisation for mennesker med fysiske handicap, etableret som partner for UNDP. Målet er at give fysisk handicappede chancen for at udnytte informationsteknologiens muligheder gennem etablering af IT-faciliteter, der er udstyret med særligt software, herunder grafisk baserede funktioner, og IT-undervisning.

3.16 Den internationale paraplyorganisation for handicappede, DPI (*Disabled Peoples International*), bekræfter på sin webside, at man er ved at etablere et sjette hovedområde, der omfatter de arabiske lande. Ifølge organisationens oplysninger har ti stater allerede ytret ønske om at tiltræde, og det indledende arbejde burde kunne afsluttes i løbet af to til tre måneder.

4. Højere livskvalitet for handicappede ved at kombinere velgørelse med en strategi baseret på rettigheder

4.1 På grund af den kulturelle baggrund er omgangen med handicappede i Middelhavsområdet og deres rolle i samfundet stærkt præget af religionen. De forskellige opfattelser af årsagerne til handicap bør afløses af videnskabeligt funderede informationer, hvilket også ville fremme en tilgang til handicapproblematikken, som baseres på rettigheder. I Middelhavspartnerlandene er samfundets holdning til mennesker med medfødte og erhvervede handicap tendentielt forskellig. De personer, der er ramt af et medfødt og synligt handicap, har det sværest. Derfor er det meget vigtigt at informere om de forskellige former for handicap og gøre opmærksom på de kompetencer og færdigheder, som handicappede er i besiddelse af.

4.2 I f.eks. Marokko vedrører handicapproblematikken i værste fald ca. 25 % af alle familier. Adgangen til tjenesteydelser vanskeliggøres i høj grad i de tilfælde, hvor der er tale om et synligt handicap. Den fremtrædende rolle, som religion og familie spiller i Marokko, er årsag til, at velgørelsestankegangen er vidt udbredt i samfundet. Det noble princip om, at mennesker i nød skal hjælpes, er imidlertid ikke i sig selv nok til at sikre, at mennesker med forskellige handicap eller kroniske sygdomme kan klare sig.

4.3 Udover forbedringen af handicappedes livskvalitet gennem velgørelse kunne man også sørge for en kontinuerlig

forbedring af udbuddet af tjenesteydelser og levevilkårene. Handicapforbundene og andre socialt engagerede civilsamfundsorganisationer kunne – med støtte fra samfundet – med godt resultat supplere velgørelsesprincippet med en model, som er baseret på lovgivning. Handicappede skal inddrages i de beslutningsprocesser, som vedrører det sociale systems udvikling. I Marokko ser man f.eks. en tendens til, at velgørelsesmodellen erstattes af en model, der i højere grad er baseret på rettigheder.

4.4 Som et godt eksempel på en strategi i Middelhavspartnerlandene, hvor staten eller en lokal myndighed har indført den nævnte rettighedsmodel, kan nævnes Handicap International's (HI) projekter i Marokko. Handicap International er en ngo, som har arbejdet i Marokko siden 1993. En undersøgelse af levevilkårene for handicappede, herunder også handicappede børn og deres familier, der blev gennemført med finansiel støtte fra socialministeriet i 2004, viste, at 70 % af de handicappede ikke har adgang til uddannelse og at kun 30 % af de handicappede børn går i skole. Det centrale problem viste sig at være manglen på sociale tjenesteydelser og specialister, samt den kendsgerning, at udelukkelsen fra skolegang for 50 %'s vedkommende resulterer i, at samfundet har en negativ indstilling til handicappede børn. Som konklusion på undersøgelsen blev der fremsat følgende anbefalinger:

- Det er nødvendigt, at samfundet som helhed ændrer sin indstilling til handicappede.
- For perioden 2006-2011 blev der udarbejdet en omfattende statslig strategi for Marokko og Tunesien, der har til formål at udvide udbuddet af tjenesteydelser gennem etablering af et netværk af lokale centre for handicappede. I Marokko findes der for nærværende ca. 100 forbund, der engagerer sig for handicappede.
- Et centralt punkt i strategien er uddannelse af tjenesteudbydere (f.eks. etablering af et netværk af fysioterapeuter i samarbejde med sundhedsministeriet).
- Alle lokale interessegrupper skal integreres i arbejdet i netværket for handicappede.
- Udover udbygningen af foranstaltningerne til medicinsk rehabilitering bør der i højere grad sættes på den lokale (*community-based*) formidling af viden.

4.5 Vilkårene for handicappede børn og deres familier i Middelhavslandene skal nyde særlig opmærksomhed. Handicappede, herunder børn, og de familier, som tager sig af dem, bør selv være involverede i beslutningsprocesserne vedrørende behovet for nye tjenesteydelser og etableringen af hensigtsmæssige rehabiliteringsmuligheder samt andre ydelser. I det nuværende socialforsøgs- og rehabiliteringssystem er familien partner for såvel den lokale forvaltning som for de nationale myndigheder, og den er også tjenesteudbyder. Familien stiller forslag om tjenesteydelser, deltager i udformningen af tjenesteudbuddet og er en værdifuld rådgiver vedrørende alle handicap-specifikke spørgsmål. I fraværet af et udviklet tjenesteydelsesnetværk er det muligt at anvende den ovennævnte strategi baseret på lokal rehabilitering (*community-based rehabilitation*, CBR) og inddrage uformelle grupper, der arbejder for handicappede samt non-profit-organisationer (juridiske personer), der arbejder for samme sag.

Den sociale og økonomiske udvikling og foranstaltningerne til forbedring af levevilkårene for handicappede

4.6 Kun ved hjælp af en systematisk og kontinuerlig støtte er handicappede i stand til at klare hverdagen og gøre deres rettigheder gældende. Da forskellene i den sociale og økonomiske udvikling i de enkelte Middelhavslande og den nuværende krise kun giver et begrænset spillerum for etableringen af tjenesteydelser, bør de handicappede selv inddrages aktivt i arbejdet med at finde mulige løsninger.

4.7 Den sociale integration lykkes bedst, når der sørges for beskæftigelsesmuligheder. I den forbindelse skal såvel mulighederne for beskæftigelse på det officielle arbejdsmarked som ansættelse i beskyttede jobfunktioner med tilskud overvejes. I EU er der ved hjælp af lovgivningstiltag og anvendelse af bedste praksis truffet foranstaltninger til en forbedring af beskæftigelsen blandt handicappede. I anledning af det europæiske handicapår 2003 bekræftede arbejdsmarkedsorganisationerne i EU på ny deres fælles erklæring om beskæftigelsesfremme for handicappede. Den centrale ide bag denne erklæring, hvor det ikke er handicapet, men evnerne som står i centrum, er nyttig, hvad angår ønsket om at tage de nødvendige skridt til fremme af handicappedes beskæftigelse i Middelhavspartnerlandene, særligt vha. virksomheder inden for socialøkonomien.

4.8 Integrationen af mennesker med handicap på arbejdsmarkedet kan i Middelhavspartnerlandene også støttes via de arabiske stater aftale om fremme af handicappedes beskæftigelse og rehabilitering fra 1993. I aftalen understreges nødvendigheden af at gøre arbejdspladser mere tilgængelige og gøre det muligt for handicappede at benytte offentlig transport. Derudover stilles der forslag om at indføre en beskæftigelseskvote for

handicappede, en foranstaltning, som også anvendes i en del af EU-medlemsstaterne med det sigte at forbedre beskæftigelsen blandt handicappede.

4.9 De handicappede ønsker at yde et bidrag til samfundet, men dette kræver, at der skabes de nødvendige forudsætninger herfor baseret på rettigheder og en fuldstændig integration i samfundet. Det er ligeledes vigtigt at støtte handicaporganisationernes arbejde. Staten bør på systematisk vis tage hånd om borgerne, også de handicappede, der udgør den mest sårbare gruppe i samfundet.

4.10 Kvinder deltager som regel aktivt i gennemførelsen af foranstaltninger til forbedring af livskvaliteten for handicappede, enten under private forhold i familien eller inden for rammerne af samfundsmæssige tiltag. Kvindernes rolle i forbindelse med udførelsen af disse opgaver fortjener anerkendelse. Samtidig må gennemførelsen af sociale foranstaltninger ikke alene pålægges familierne. I Middelhavspartnerlandene er det således, at det i familier med handicappede børn som oftest er kvinderne, dvs. mødrene, der bærer den største del af plejeyrden, en tendens som fremmes af religiøse overbevisninger og kulturelle særpreg.

Den generelle situation for kvinder og børn samt mindretal i Middelhavspartnerlandene beskrives i en rapport om den menneskelige udvikling i den arabiske verden (*Arab Human Development Report*) fra 2002, ifølge hvilken 53 % af kvinderne var analfabeter i 2000. Et tal der forventes at ligge på 37 % i 2015.

4.11 Som et godt eksempel på et program til fremme af social sikkerhed i Middelhavsområdet kan nævnes Handicap International's (HI) projekter for udvikling af social sikkerhed og solidaritet i Tunesien, der inddrog såvel ekspertnetværk som slutbrugere, dvs. handicappede og deres familier: I 1998-2002 gennemførtes projektet »Forebyggelse af handicap hos børn«, der gennem uddannelse af fagfolk på området rehabilitering og anskaffelse af det nødvendige udstyr til specialiserede centre havde til formål at forbedre kvaliteten af de ydelser, der tilbydes handicappede børn. I perioden 1998-2003 blev der inden for rammerne af et selvstændigt projekt etableret to rehabiliteringsklinikker samt et rehabiliteringscenter, et værksted for tekniske hjælpemidler og to mobile tekniske reparationsværksteder. Handicap International's projekt »Fremme af handicappedes selvbestemmelse i Maghreb« (2004-2006), der blev gennemført i Marokko, Algeriet og Tunesien, havde til formål at fremme lokale initiativer til forbedring af handicappedes sociale integration og give denne befolkningsgruppe større selvtillid og selvverd. Det tunesiske socialministerium og forskellige handicapforbund deltog også i dette projekt.

4.12 Et godt eksempel på et projekt, som EU har gennemført i et Middelhavspartnerland med det formål at fremme en adfærdændring over for handicappede, er ungdomsprojektet EuroMed (*EuroMed Youth Programme*), som udgør en hjørnesteen i Kommissionens ungdomsarbejde i tredjeverdenslande. Der er tale om et af de regionale programmer under Barcelonaprocessens tredje kapitel, der har til sigte at udvikle uformel uddannelse og dialog på tværs af kulturer i de 27 EuroMed-partnerlande. Antallet af deltagende stater vil inden længe nå op på 37. Ungdomsprogrammet Euro-Med er et konkret initiativ i Euro-Middelhavs-partnerskabet. De midler, som står til rådighed inden for rammerne af dette initiativ, kan anvendes til at forbedre den gensidige forståelse blandt unge i Middelhavspartnerlandene, styrke demokratiseringen af civilsamfundet og unges civil courage, særligt unge kvinders, styrke ungdomsorganisationernes gennemslagskraft samt fremme informations- og erfaringsudvekslingen blandt ungdomsorganisationer. Netop sådanne foranstaltninger kan være med til at skabe en adfærdændring over for handicappede og kronisk syge mennesker. Programmet blev iværksat i 1999 og kan ses som en aktiv støtte for Kommissionens ungdomsprogram i regionen.

5. »Design for alle« – Etablering af et tilgængeligt nærmiljø i Middelhavsområdet

5.1 Bygninger og transportinfrastruktur i Middelhavspartnerlandene tager endnu ikke højde for handicappedes behov. Det bør ikke glemmes, at andre samfundsgrupper end de handicappede nyder godt af et tilgængeligt og brugervenligt nærmiljø. Det gælder eksempelvis børnefamilier, ældre og borgere, der på grund af en skade er begrænset mobile i en periode.

5.2 »Design for alle« betyder, at produkter og nærmiljø udformes på en måde, så alle mennesker så vidt muligt har adgang, uden at der er behov for en tilpasning eller en særløsning. Det universelle design virker i et samspil med andre samfundsmæssige mål og udgør en del af en helhedsstrategi.

5.3 De væsentlige principper for udformningen af nærmiljøet under modellen »Design for alle« lyder som følger:

- ligeberettiget anvendelse ved forskellige befolkningsgrupper;
- i konceptet »Design for alle« har temaet menneskerettigheder en central betydning;
- brugervenlighed/fleksibel anvendelse—ændringer kan nemt gennemføres;

- enkelhed og intuition – tager højde for brugerens logik;
- letforståelige informationer til brugeren;
- robusthed – strukturen i nærmiljøet er modstandsdygtig over for ødelæggelser og slitage;
- infrastrukturen og hjælpemidlerne kræver ingen store fysiske anstrengelser;
- det etablerede nærmiljø er rummeligt og velegnet til mennesker, der anvender forskellige hjælpemidler.

5.4 Udover tilrettelæggelsen af de fysiske omgivelser spiller borgernes holdning også en særlig rolle. Trafiksikkerheden i byområder afhænger i høj grad af trafikanternes agtpågivenhed i forholdet til andre trafikanter. Ved etableringen af et tilgængeligt og brugervenligt nærmiljø spiller informationer til borgerne en væsentlig rolle.

5.5 I nogle Middelhavspartnerlande (bl.a. Jordan, Marokko og Tunesien) er der allerede vedtaget lovgivning om det offentlige rums tilgængelighed. I FN's konvention om handicappedes rettigheder fastslås det udtrykkeligt, at en manglende overholdelse af princippet om tilgængelighed for handicappede anses for at være en diskriminerende handling. Helt væsentligt er også arbejdspladsernes tilgængelighed og sikkerhed.

5.6 Med hensyn til offentlig transport er forholdene for handicappede bedre der, hvor jernbanetransporten er blevet støttet og moderniseret. I Marokko er jernbanetransporten f.eks. veludviklet. Mennesker med handicap kan tage toget, der hvor stationsbygninger og perroner giver dem adgang.

5.7 Gode eksempler på tilgængelighed i transportsektoren og andre projekter, der gennemføres under initiativet »Design for alle« i Middelhavspartnerlandene, bør fremhæves.

5.8 I Jordan har man f.eks. truffet foranstaltninger til at sikre, at den lovgivning, som skal sikre handicappede adgang til det offentlige rum, også gennemføres i praksis. Med dette mål for øje organiserede byrådet i Amman i et samarbejde med de handicappedes råd en todagshøring.

Et tilgængeligt nærmiljø som motor for turismen

5.9 Årligt besøger over 40 millioner turister EU's partnerlande i Middelhavsområdet. Et tilgængeligt nærmiljø og overholdelse af de grundlæggende principper i konceptet »Design for alle« spiller en meget vigtig rolle for turismen. Bekvemmelighed og tilgængelighed er vigtige faktorer, der påvirker turisternes valg af feriedestination. De foretrækker dermed de regioner, hvor man allerede gør en indsats for at skabe et tilgængeligt nærmiljø.

5.10 Ved gennemførelsen af fælles projekter, særligt ved alle projekter, der finansieres af EU, bør de grundlæggende principper i »Design for alle« overholdes. Det er også vigtigt at fremme tilgængeligheden på transportområdet. <http://www.euromedtransport.org>.

5.11 Europarådets rapport om fuldstændig integration gennem anvendelse af principperne bag det universelle design indeholder en række gode eksempler på, hvorledes fordelene ved et nærmiljø, som er tilgængeligt for alle, kan udnyttes i forbindelse med integrationen af handicappede. EU's partnerlande i Middelhavsområdet kunne med fordel tage udgangspunkt i disse positive eksempler.

5.12 Erkendelsen af at et tilgængeligt nærmiljø, som er baseret på principperne bag konceptet »Design for alle«, har en positiv indvirkning på den samfundsøkonomiske udvikling er et vigtigt argument for beslutningstagerne, når det drejer sig om at skabe et nærmiljø, som er fordelagtigt for alle, også for handicappede.

5.13 I forbindelse med anvendelsen af konceptet »Design for alle« skal de talrige barrierer, som syns- og hørehandicappede står over for, tages med i betragtning. Barrierer af denne art skal ryddes af vejen, så det sikres, at alle mennesker har samme rettigheder, hvad angår adgangen til varer og tjenesteydelser på alle livets områder.

6. Intensivering af samarbejdet mellem EU og Middelhavs-partnerlandene om temaet handicappede

6.1 I alle Middelhavspartnerlandene findes der EU-repræsentationer. Derved bliver det lettere at få kendskab til emneområder og EU-politikker, som er relevante for regionen. Repræsentationerne bør gå forrest med et godt eksempel og være åbne for handicapforbundene. Derudover bør man sørge

for, at EU-repræsentationernes offentligt tilgængelige bygninger er indrettet efter de grundlæggende principper i »Design for alle«.

6.2 Siden Amsterdamtraktaten i 1999 har bekæmpelse af diskrimination været et vigtigt tema for EU. For tiden behandles EU's antidiskriminationsdirektiv, som EØSU har udarbejdet en udtalelse om ⁽⁶⁾. 2010 er det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, der netop set i lyset af den sociale situation i Middelhavslandene bør anvendes til at videreudvikle samarbejdet med disse stater. Civilsamfundene og regeringerne i Middelhavspartnerlandene kunne i højere grad inddrages i aktiviteterne under disse temaår.

6.3 Civilsamfundsorganisationer i Middelhavspartnerlandene, som er aktive på det sociale område, og som beskæftiger sig med menneskerettigheder og bekæmpelse af diskrimination, kunne anvende de europæiske temaår og andre initiativer, der tjener til at synliggøre EU's prioriteter for en bred offentlighed, i PR-arbejdet. PR har stor betydning med hensyn til at fremme en adfærdsændring i samfundet som helhed og forbedre livskvaliteten for handicappede og andre dårligt stillede grupper.

6.4 Det seneste forslag om, med modellen for den europæiske kulturhovedstad som forbillede, også at udpege en europæisk hovedstad for tilgængelighed, bør dog under alle omstændigheder integreres i EuroMed-processen, således at også byer i partnerlandene kan være med i kapløbet om denne titel.

6.5 EØSU mener desuden, at investeringer i forskning og udvikling fremmer skabelsen af nye tekniske hjælpemidler samt IKT-baserede produkter og tjenesteydelser og dermed kunne bidrage til at forbedre handicappedes livskvalitet, sænke sundheds- og socialomkostningerne, lette adgangen til arbejdsmarkedet og fremme oprettelsen af nye arbejdspladser.

6.6 Støtte til samarbejdet mellem Det Europæiske Handicapforum og handicapforbundene i Middelhavspartnerlandene og udbygning af de direkte kontakter mellem EU-medlemsstaternes handicapforbund og partnerlandene i Middelhavsområdet ville udøve en positiv indflydelse på arbejdet med at etablere paraplyorganisationer i de lande, hvor der ikke hidtil har eksisteret et sådant overordnet forbund.

⁽⁶⁾ EUT C 182 af 4.8.2009, s. 19.

6.7 Det Europæiske Handicapforum samarbejder med Den Arabiske Organisation for Handicappede, der blev grundlagt som en uafhængig paraplyorganisation for flere landes civilsamfundsorganisationer i Cairo i 1989. Naser Al-Mahmood, formand for Den Arabiske Organisation

for Handicappede, deltog som delegationsleder i Det Europæiske Handicapforums generalforsamling i Madrid i 2010. Dette samarbejde har stor betydning for en forbedring af de handicappedes situation i Middelhavspartnerlandene.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's politik for flersprogethed (tillægsudtalelse)

(2011/C 48/18)

Ordfører: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2009 under henvisning til gennemførelsesbestemmelserne til EØSU's forretningsorden, artikel 29, punkt A, at afgive tillægsudtalelse om:

EU's politik for flersprogethed.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, der vedtog sin udtalelse den 9. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 145 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 I de senere år har Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udarbejdet to udtalelser til EU-institutionerne om EU-strategien for flersprogethed:

1) Den første, »En ny rammestrategi for flersprogethed«, vedrørte udarbejdelsen af en ny strategi fremlagt af Kommissionen i 2005 ⁽¹⁾;

2) Den anden var et svar på kommissær Leonard Orbans anmodning af 4. februar 2008 om en sonderende udtalelse med henblik på Kommissionens udarbejdelse af meddelelsen »Flersprogethed: et aktiv for Europa og en fælles forpligtelse« ⁽²⁾.

1.2 Politikken for flersprogethed er en af EØSU's politiske prioriteter og indgår i formandskabets program for 2008-2010, fordi den medvirker til at forbedre økonomiens konkurrenceevne, til at opfylde Lissabonstrategiens målsætninger og til at styrke den europæiske integration gennem interkulturel dialog (»forenet i mangfoldighed«).

1.3 Politikken for flersprogethed, som blev defineret i 2006, er ved at blive udviklet og gennemført. Sigtet med tillægsudtalelsen er at følge op på udviklingen på området og de foranstaltninger, som Kommissionen og mere specifikt Generaldirektoratet for Uddannelse og Kultur har iværksat, og at supplere og ajourføre EØSU's anbefalinger om især livslang læring, voksenuddannelse, beskæftigelse og de økonomiske, kulturelle og sociale virkninger på længere sigt.

2. Flersprogethed i Europa: status

2.1 Rådet (uddannelse, ungdom og kultur) vedtog den 21. november 2008 konklusioner om fremme af kulturel forskellighed og interkulturel dialog i Unionens og medlemsstaternes eksterne forbindelser og en europæisk strategi for flersprogethed ⁽³⁾.

2.2 Kommissionen og Rådet fulgte flere af EØSU's forslag:

— fremme af et varieret udbud af undervisning til brug i forskellige sammenhænge;

— fremme af tværkulturelle forbindelser og de sprog, der tales af indvandrere;

— udbredelse af europæiske sprog i de kulturelle forbindelser med tredjelande;

— fremme af livslang læring og forskellighed inden for økonomien og i erhvervslivet;

— støtte til oversættelse og tolkning.

2.3 Efterfølgende har Kommissionen etableret to høringsplatforme: En for de sammenslutninger og ngo'er, der arbejder inden for uddannelse og kultur, og en anden for økonomiske interesser, hvori arbejdsmarkedets parter og universiteter deltager ⁽⁴⁾, og hvor EØSU har status som observatør.

⁽¹⁾ KOM(2005) 596 af 22.11.2005. EUT C 324 af 30.12.2006, s. 68.

⁽²⁾ KOM(2008) 566 af 18.9.2008. EUT C 77 af 31.3.2009, s. 109.

⁽³⁾ EUT C 320 af 16.12.2008, s. 1.

⁽⁴⁾ Platform for virksomheder for flersprogethed.

2.4 Ligeledes har fagforeningerne siden 2006 iværksat eller deltaget i flere initiativer: konferencer om brugen af sprog på arbejdet, indhentelse af domstolskendelser om håndhævelse af retten til at arbejde på sit eget sprog og om anti-diskrimination, samarbejde med de fransktalende lande (etablering af en fransk-sproget it-portal med ansatte inden for luftfartssektoren i Quebec).

2.5 Kommissionen har gjort brug af adskillige svar fra lokale fagforeninger og brancheforeninger (8) indhentet ved offentlige høringer, men indtil 2009 havde den ikke foretaget en egentlig og formel høring af Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS).

2.6 EØSU deltog i den europæiske konference om flersprogethed i Berlin i juni 2009 arrangeret af Det Europæiske Observationsorgan for Flersprogethed, som er et netværk af virksomheder og universiteter. EFS og arbejdsmarkedsparterne i sektoren deltog også i konferencen.

2.7 På nationalt niveau kan nævnes den rapport om brugen af det franske sprog, som Frankrigs minister for kultur og kommunikation hvert år fremlægger for parlamentet i henhold til den franske lov nr. 94-665⁽⁵⁾. Heri gøres der status over situationen for fransk på nationalt plan og anvendelsen af fransk i internationale organisationer. I rapporten fra 2009 gøres der status over situationen for fransk i EU-institutionerne og de internationale organisationer i Afrika. Den kommer endvidere ind på brugen af fransk og flersprogethed i de offentlige tjenester, på arbejdsmarkedet og i virksomhedernes sprogstrategier, i det sociale liv og forskningsmiljøet og på analfabetisme, integration af indvandrere og uddannelse af ansatte i forskellige offentlige og private sektorer.

2.8 EFS vil sætte gang i et projekt om finansiering af en evalueringsundersøgelse og vil i den anledning nedsætte en arbejdsgruppe om temaet »sprog og arbejdsforhold«, der skal se nærmere på en række forhold vedrørende brugen af sprog på arbejdet, herunder:

- inddrage vidensarbejdere, lærere og voksenundervisere, tillige med tolke og oversættere og forskere i fremsættelsen af specifikke krav og krav af almen interesse;
- værne om brugen af det nationale sprog på arbejdet og et rimeligt og ikke-diskriminerende hensyn til krav om kendskab til fremmedsprog på arbejdspladsen;

⁽⁵⁾ Lov af 4.8.1994 om brugen af det franske sprog.

— undersøge den økonomiske fordel for de lande, hvis sprog anvendes mest på internationalt niveau;

— styrke organer som de europæiske samarbejdsudvalgs rettigheder, idet de, som det er nu, kun har ret til omkring 20 timers sprogundervisning om året;

— prioritere forhold vedrørende sikkerhed for arbejdstagerne og brugerne med hensyn til de redskaber, der er til rådighed for dem, og de krav, som arbejdsgiverne stiller med hensyn til anerkendelse af kvalifikationer, sprogfærdigheder og de dertil knyttede lønninger.

2.9 Kommissionen (Generaldirektoratet for Uddannelse og Kultur) har offentliggjort et begrænset udbud for deltagerne i de høringsplatforme, den har nedsat, med henblik på at

— støtte projekter om serviceydelser til virksomheder;

— identificere, hvilke uddannelser der er nødvendige for at styrke sprogfærdighederne og udvikle bedste praksis og konkrete forslag;

— udvikle projekter for en bedre integration af »dårligt stillede« grupper som migranter, skoledroppers og ældre;

— udbrede indlæringsmetoder, modeller baseret på ny teknologi og;

— generelt at iværksætte de foranstaltninger, der er vedtaget i strategien og i Rådets henstillinger, i praksis.

2.10 Det er beklageligt, at alle *arbejdsdokumenter fra de rådgivende platforme og udbudsmaterialet vedrørende fremme af flersprogethed* kun er offentliggjort på ét sprog. **Henstilling nr. 1 til Kommissionen: Kommissionen bør foregå med et godt eksempel og vise, at den er effektiv og konsekvent i forhold til sin egen strategi om beskyttelse og fremme af flersprogethed over for så mange borgere som muligt ved at respektere de grundlæggende rettigheder for deltagerne i de høringsplatforme, den har nedsat, og som består af repræsentanter for civilsamfundsorganisationer og/eller arbejdsmarkedets parter. De skal med andre ord have ret til at udtrykke sig mundtligt og i dokumenter på skrift på deres eget sprog eller på et af Unionens sprog⁽⁶⁾, og derfor må Kommissionen gøre brug af mindst tre eller fire relæ-sprog, heriblandt mindst et sprog fra en af de medlemsstater, der tiltrådte med udvidelserne i 2004 og 2007.**

⁽⁶⁾ I artikel 22 i chartret om grundlæggende rettigheder hedder det, at »Unionen respekterer den kulturelle, religiøse og sproglige mangfoldighed«.

2.11 Kommissionen har også offentliggjort 2010-vejledningen »The Lifelong Learning Programme: education and training opportunities for all«⁽⁷⁾, hvis 7. målsætning specifikt er at fremme sprogundervisning og sproglig mangfoldighed. Programmet omfatter fire sektorprogrammer: Comenius for skoleundervisning, Erasmus for videregående uddannelse, Leonardo da Vinci for erhvervsuddannelse og Grundtvig for voksenuddannelse, og har flere tværgående temaer, hvoraf nøgleaktivitet nr. 2 vedrører sprog. Ud over EU-lande er programmet som et led i de aktioner, der indgår i fasen med forberedende foranstaltninger, åbent for EØS-lande, Tyrkiet, de oversøiske lande og territorier, Kroatien og FYROM og for partnere i tredjelande, der er omfattet af naboskabspolitikken eller er en særlig prioritet, når det gælder udvikling af en strategisk dialogpolitik på området for uddannelse eller flersprogethed. Udvalget lægger stor vægt på en integreret europæisk referenceramme og kvalitetssikring af livslang læring og opfordrer civilsamfundsorganisationerne til at gøre sig bekendt med første del af vejledningen, som er blevet offentliggjort. Det afventer med interesse anden del af vejledningen for at se, hvor mange ressourcer, i procent og beløb, der er afsat til flersprogethed.

Henstilling nr. 2: Udvalget gør endnu en gang Kommissionen opmærksom på, **at en overordnet vision - til trods for de klare forbedringer i forhold til de tidligere programmer - ville gøre det nemmere at forstå vejledningen om adgang til programmer og procedurer.** Disse er fortsat indviklede og gør det ikke nemt at deltage for organisationer, der har svært ved at håndtere disse procedurer, men som trods deres størrelse eller administrative kapacitet kan have erfaringer eller nyskabende ideer, som kan være interessante for målgruppen. Nogle offentlige uddannelsesinstitutioner har også kritiseret de procedure- og organisationsmæssige krav, som er svære at forene med de begrænsede administrative ressourcer, de har til rådighed, og de utilstrækkelige beløb, der er afsat til programmer for uddannelse af unge tolke (mobilitet og fordybelse) og deres undervisere.

2.12 Revisionsrettens årsberetning om budgetgennemførelsen i regnskabsåret 2008⁽⁸⁾ redegør for de 1.060 mio. euro bevilget til EU-fondene til uddannelse og kultur, herunder flersprogethed, som forvaltes centralt (europæisk agentur) eller decentralt (nationale agenturer), og for de forskellige direkte og indirekte kontroller af de mange direkte støttemodtagere uden dog at specificere, hvor meget der er gået til flersprogethed. Det er derfor ikke nemt, for ikke at sige umuligt, at få klarhed over, hvor stor henholdsvis EU's og de nationale andele er, og mere overordnet over, hvilke beløb der er afsat til de forskellige aspekter af EU-strategien for flersprogethed. **Af den grund kan der hverken foretages en forudgående eller efterfølgende evaluering af strategien, hvilket er en mangel, som Kommissionen allerede nu bør overveje at udbedre.**

Henstilling nr. 3: Udarbejdelse af en klar oversigt over,

hvilke tiltag - budgetterede og gennemførte - der specifikt er rettet mod flersprogethed på såvel europæisk som nationalt niveau.

3. EØSU's politik for flersprogethed

3.1 Som én af flere fælles tjenestegrene har EØSU og Regionsudvalget deres egen oversættelsestjeneste (4-6 % af oversættelserne oversættes freelance) og kan til tolkning benytte sig af Kommissionens interinstitutionelle tjeneste (SCIC), som for 49-52 %'s vedkommende benytter sig af freelancetolke, der ikke er tjenestemænd, for på den måde at kunne tilpasse sig sæsonsvingninger og behovet i de enkelte institutioner.

3.2 EØSU og Regionsudvalget har hver især underskrevet en tjenesteydelsesaftale (Service Level Agreement – SLA) om betingelserne for brug af tolke gennem SCIC, faktureringsbetingelserne for dens tjenester samt de to parter ansvar. Tolkenes arbejds- og aflønningsvilkår reguleres af en international overenskomst, som er indgået mellem EU-institutionerne på den ene side og Den Internationale Sammenslutning af Konferencetolke (AIIC) på den anden side.

3.3 De to udvalgs fælles tjenestegrene har for at kunne dække det ekstra sprogbehov, der er en konsekvens af de 11 nye officielle sprog (462 mulige sprogekombinationer) efter udvidelserne i 2004 og 2007, indført en *ordning med relæsprø*⁽⁹⁾. Den 25. maj 2010 vedtog generalsekretærene for de to udvalg desuden en *adfærdskodeks for oversættelsen*, som først og fremmest gør det muligt at prioritere og fastsætte tidsfrister under hensyntagen til den specifikke karakter af de dokumenter, der udarbejdes af de respektive plenarforsamlinger og administrationer.

3.4 Sprogtjenesterne har udarbejdet et udkast til en informationsbrochure for medlemmer og ordførere, idet de gerne ser, at det sproglige samarbejde med medlemmerne styrkes. I brochuren gøres der især opmærksom på den personlige sprogbistand, som er til rådighed for ordførerne ved udarbejdelsen af den originale version af dokumenter, navnlig når der er tale om dokumenter, som ikke affattes på ordførerens modersmål. Denne ordning og muligheden for at få gennemlæst dokumenter, inden de sendes til oversættelse, kan forbedre kvaliteten af dokumenterne og dermed oversætternes arbejdsvilkår, hvilket også kan også afkorte tidsfristerne.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm - Program for livslang læring - uddannelsesmuligheder for alle.

⁽⁸⁾ EUT C 269 af 10.11.2009.

⁽⁹⁾ 2009-106 af 23.11.2009.

3.5 Dette forbedrede samarbejde, som sigter mod at yde en bedre service og forbedre betingelserne for ordførerne, medlemmerne og oversætterne, bør på kort sigt indebære, at medlemmerne **inddrages i en kontaktgruppe af medlemmer eller deres repræsentanter ud over den kontakt, som allerede findes mellem oversættelsestjenesten, administrationerne og generalsekretariatene, og udmønte sig i nogle nødvendige overordnede, åbne og langsigtede overvejelser om udvalgenes sprogpolitik, herunder overvejelser om kvalitet og kvantitet (henstilling nr. 4).**

4. Særlige bemærkninger

4.1 Høringen af AIIC (Den Internationale Sammenslutning af Konferencetolke) og EU-tjenestemændenes fagforening, Union Syndicale, viser, at organisationerne ikke bare forsvare lønmodtagernes og freelancernes interesser, når det gælder problemer med utilstrækkeligt personale, arbejdstider og de fysiske betingelser (arbejdspladser og kabiner), men også har en regulerende funktion for erhvervet. Tolke og oversættere har i kraft af de aftaler, der er blevet forhandlet på plads med EU-institutionerne, de samme rettigheder og behandles på samme måde som de tjenestemænd, der udfører samme arbejde, dog med den forskel, at denne ligebehandling af freelancere kun gælder de dage, hvor de arbejder, og for den enkelte opgave, hvilket i praksis vil sige, at der er forskel. Ikke desto mindre fastlægger aftalerne også nogle kvalitetsstandarder for det arbejde, der udføres, og de tolke, der er medlemmer af AIIC, plejer at forhandle for et helt hold, når de tolke, som institutionerne benytter til en opgave, er medlemmer af sammenslutningen. Indtil nu har EU-institutionerne som de vigtigste normdannere spillet en positiv rolle, som supplerer AIIC, når det gælder faglige og sociale standarder for erhvervet.

4.2 Da efterspørgslen er varieret, sker det f.eks., at nogle kunder er tilbøjelige til ikke at stille krav om akkreditering og kvalitet og endda acceptere ydelser med »fuldt udstyrede kabiner«, hvor en leverandør fakturerer leje af materiellet (kabiner og høretelefoner) og leveringen af tolkeydelsen på samme regning. Dette har to konsekvenser:

- dels fører det til ulovlig hyring af personale og ulovlige lønfradrag (virksomheden er ikke registreret som et personalerekrutteringsfirma, og den har ikke ret til at opkræve provision af lønnen hverken efter europæisk ret eller internationale overenskomster);
- dels fører det til en manglende kvalitetskontrol af de leverede tjenester, som hævdes at være på »europæisk niveau«, hvilket fejlagtigt giver det indtryk, at tolkene skulle være godkendt af institutionerne.

4.3 Inden for rammerne af institutionerne har AIIC gjort Generaldirektoratet for Tolkning opmærksom på, at Kommissionens generaldirektorater nogle gange offentliggør udbud om konferencetjenester, som af og til omfatter tolketjenester, og

som ikke følger konventionens bestemmelser. Efter at have rådført sig med Kommissionens juridiske tjeneste har Generaldirektoratet for Tolkning oplyst Kommissionens andre generaldirektorater herom.

4.4 Tolkeerhvervet er ikke reguleret. AIIC gør i den henseende opmærksom på, at det under hensyntagen til den meget varierede efterspørgsel (virksomheder, den sociale sektor osv.) måske vil være nødvendigt **at overveje at fremme erhvervet ved at fastlægge klare betingelser for, hvem der kan kalde sig tolk (eksamensbevis fra universitet, faglige krav og krav om erfaring osv.) for at komme de negative konsekvenser for tolkeerhvervet som helhed i forkøbet og sikre brugeren eller klienten mod urimelig praksis (dyr betaling for ydelser af en dårligere kvalitet end annonceret). Kommissionen kunne iværksætte en europæisk høring af arbejdsmarkedets parter herom (henstilling 5).** Derudover er alle de personer - tolke og oversættere, der er blevet hørt, hvad enten de arbejder i institutionerne eller freelance, enige om, at det er nødvendigt at fremme et positivt og tiltrækkende billede af de to erhverv for at kunne opfylde behovet for nyansættelser på mellemlang og lang sigt.

4.5 Europa-Parlamentet har sin egen tolke- og oversættelsestjeneste og en adfærdskodeks⁽¹⁰⁾, samtidig med at det kan gøre brug af freelanceoversættere i et omfang svarende til 40 % og i 2010 har 22 millioner euro til oversættelse.

4.6 Inden for rammerne af institutionernes sprogordning har Den Europæiske Revisionsret udarbejdet to særberetninger⁽¹¹⁾ om Europa-Parlamentets, Kommissionens og Rådets udgifter til tolkning (RS 5/2005) og oversættelse (RS 9/2006).

5. Sprogordning og den kulturelle mangfoldighed efter Lissabontraktaten:

5.1 Med undtagelse af antallet af sprog og de sproglige rammer for fremsendelse af lovforslag til de nationale parlamenter (protokol nr. 1, artikel 4) er sprogordningen i EU ikke i noget væsentligt omfang blevet ændret med Lissabontraktaten. Traktaten bekræfter tværtimod målet om at respektere den sproglige og kulturelle mangfoldighed i EU.⁽¹²⁾

5.2 Med forbehold af de i statuten for Den Europæiske Unions Domstol fastsatte bestemmelser fastlægger Rådet ved forordning med enstemmighed den ordning, der skal gælde for Unionens institutioner på det sproglige område (342 i TEUF, tidl. artikel 290 i TEF). Sprogordningen for Domstolen fastlægges ligeledes af Rådet ved forordning med enstemmighed (protokol nr. 3, artikel 64). Artikel 3 i TEU (tidl. artikel 2) foreskriver bl.a., at EU »respekterer medlemsstaternes rige kulturelle og sproglige mangfoldighed og sikrer, at den europæiske kulturarv beskyttes og udvikles«.

⁽¹⁰⁾ PE 413.599/BUR af 18.11.2008.

⁽¹¹⁾ EUT C 291 af 23.11.2005 og EUT C 284 af 21.11.2006.

⁽¹²⁾ Se også: PE 431.591.0 »Etude sur les politiques structurelles et de cohésion après le Traité de Lisbonne« (Undersøgelse om struktur- og samhørighedspolitikkerne efter Lissabontraktaten) af 15.2.2010.

5.3 Artikel 55 i TEU (tidl. artikel 53) fastlægger, hvilke sprog traktaten skal udarbejdes på og oversættes til. Erklæring 16 ad artikel 55, stk. 2, i TEU, foreskriver at »Konferencen finder, at muligheden for at udarbejde officielle oversættelser af traktaterne til de sprog, der er nævnt i artikel 55, stk. 2⁽¹³⁾, bidrager til at opfylde målet om respekt for Unionens rige kulturelle og sproglige mangfoldighed, jf. artikel 3, stk. 3, fjerde afsnit. Konferencen bekræfter i den forbindelse, at Unionen lægger stor vægt på den kulturelle mangfoldighed i Europa, og at den fortsat vil vie disse og andre sprog særlig opmærksomhed.«

5.4 I afsnittet om ikke-forskelsbehandling og borgerskab i EU (anden del af TEUF) står det anført, at EU's borgere har ret til at henvende sig til EU's institutioner og rådgivende organer på et af traktatens sprog og få svar på samme sprog (artikel 20 i TEUF, tidl. artikel 17 i TEF).

5.5 I afsnit XII (Uddannelse, Erhvervsuddannelse, Ungdom og Sport), står der, at »Unionen bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed« (artikel 165 i TEUF, tidl. artikel 149 i TEF).

5.6 Hvad angår den fælles handelspolitik, fastlægger artikel 207 i TEUF (tidl. artikel 133 i TEF) i pkt. 4, følgende: »Rådet træffer ligeledes afgørelse med enstemmighed om forhandling og indgåelse af aftaler a) på området handel med kulturelle og audiovisuelle tjenesteydelser, når disse aftaler indebærer en risiko for, at den kulturelle og sproglige mangfoldighed i Unionen bringes i fare.«

5.7 EU's charter om grundlæggende rettigheder omhandler sproget som årsag til ulovlig forskelsbehandling: »Enhver forskelsbehandling på grund af køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder, seksuel orientering eller ethvert andet forhold er forbudt« (artikel 21), og det står i artikel 22, at »Unionen respekterer den kulturelle, religiøse og sproglige mangfoldighed«

5.8 I den henseende bør EØSU også prioritere indhold frem for form og bør før enhver ændring af sit websted sikre, at alle sider og dokumenter er tilgængelige og oversat til de europæiske sprog. De ressourcer, der bruges til præsentationsændringer kunne deles med sprog tjenesterne, som også og frem for alt har en kommunikationsfunktion (henstilling nr. 6).

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹³⁾ Dette betyder følgende: »Ethvert andet sprog som fastlagt af medlemsstaterne blandt de sprog, der i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige orden har officiel status på hele eller en del af deres område.«

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

465. PLENARMØDE DEN 15. OG 16. SEPTEMBER 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs

udtalelse

om

Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning i Den Europæiske Union

KOM(2009) 15 endelig

Kommissionens arbejdsdokument — Reduktion af administrative byrder i Den Europæiske Union — Bilag til tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning

KOM(2009) 16 endelig

Kommissionens arbejdsdokument — Tredje statusrapport om strategien til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer

KOM(2009) 17 endelig

(2011/C 48/19)

Ordfører: **Claudio CAPPELLINI**

Medordfører: **Milena ANGELOVA**

Kommissionen besluttede den 15. juli 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - Tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning i Den Europæiske Union

KOM(2009) 15 endelig

Kommissionens arbejdsdokument – Reduktion af administrative byrder i Den Europæiske Union – Bilag til tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning

KOM(2009) 16 endelig og

Kommissionens arbejdsdokument – Tredje statusrapport om strategien til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer

KOM(2009) 17 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, med 103 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Resumé af konklusioner og anbefalinger

1.1 Virksomheder og civilsamfund har brug for retlige rammer, der er let forståelige og nemme at anvende. Bedre lovgivning bidrager til en forbedret konkurrenceevne ved at fjerne unødige omkostninger og byrder ved de retlige rammer.

EØSU støtter i høj grad denne politik og ser bedre lovgivning som en måde, hvorpå man kan støtte erhvervslivet i disse økonomiske krisetider, uden at der opstår yderligere omkostninger og investeringsudgifter.

1.2 Bedre lovgivning bør sikre sammenhængen samt fremme kvaliteten og gennemførelsen af et passende og målrettet lovgivningsmæssigt svar på markedssvigt og EU's 2020-dagsorden. Bedre lovgivning kan realiseres ved at fjerne unødige regler, men der er ikke tale om en komplet deregulering⁽¹⁾. Målet er at opstille regler, som er enkle, praktiske og mindre omkostningskrævende for brugere og skatteydere. Bedre lovgivning bør fremme en hurtig og effektiv beslutningstagning og en effektiv gennemførelse. Procedurerne bør overvåges til sikring af en klar ansvarsfordeling.

1.3 Bedre lovgivning bør ses som en særskilt og sammenhængende politik, der indebærer overholdelse af en række principper, såsom »tænk småt først«-princippet i Small Business Act. »Small Business Test« bør anvendes mere regelmæssigt og systematisk end hidtil. EØSU foreslår, at politikken bør være helhedsorienteret og konsekvent, og at man med dette mål for øje bør sikre en mere systematisk inddragelse af aktørerne. Høringsprocedurer bør følge gennemskuelige prioriteter og være autentiske, rummelige og resultatorienterede.

1.4 Der ville i høj grad ske fremskridt på området bedre lovgivning, hvis denne var mindre teknokratisk og tog udgangspunkt i en omfattende inddragelse af civilsamfundet på alle niveauer i lovgivningsprocessen. Konsekvensanalyser bør rettidigt fremsendes til økonomiske og sociale råd på såvel nationalt som EU-niveau, og alt datamateriale bør være tilgængeligt. EU's lovgivning ville have gavn af de innovative løsninger, den større bevidsthed og legitimitet, som ville være konsekvensen af disse overvejelser.

1.5 En større satsning på forordninger frem for direktiver ville i høj grad forbedre reglernes gennemsigtighed, gennemførelse og håndhævelse. Mange lovgivningsmæssige problemer opstår i forbindelse med gennemførelsen i national ret. Medlemsstaterne bør ikke skabe overlappinger eller gøre EU-lovgivningen mere kompliceret, og de bør i den henseende nøje overvåges af Kommissionen og arbejdsmarkedets parter⁽²⁾.

1.6 Udvalget opfordrer Kommissionen til at anvende princippet om bedre lovgivning i forbindelse med medlemsstaternes anvendelse og forvaltning af EU-midler, særligt ved at forebygge

unødvendige eller upassende nationale regler og administrative procedurer, der hindrer en regelret og effektiv tildeling af sådanne ressourcer⁽³⁾.

1.7 EØSU kan støtte princippet om bedre lovgivning, ved at udvalget udbreder kendskabet til denne politiks resultater samt de dermed forbundne udfordringer i civilsamfundet og over for andre organer. Dette ville være et synligt bevis på EØSU's rolle i deltagelsesdemokratiet, som beskrevet i Lissabontraktatens artikel 11⁽⁴⁾.

2. Introduktion af bedre lovgivning

2.1 Lovgivning er et vigtigt instrument i EU-politikken. EU's lovgivning har skabt det indre marked, styrket konkurrenceevnen, givet forbrugerne flere valgmuligheder og en bedre beskyttelse, sænket transaktionsomkostningerne, forbedret miljøbeskyttelsen og sikret en bred vifte af andre fordele for virksomheder og borgere i EU. EU's lovgivning har ligeledes skabt retssikkerhed på markederne ved at erstatte en lang række nationale bestemmelser med et klart sæt af fælles regler, som virksomhederne kan holde sig til og planlægge efter, og som borgere, arbejdstagere og forbrugere kan drage fordel af i hele Europa.

2.2 De gode resultater med reformen af lovgivningsarbejdet har øget efterspørgslen efter regler til styring af ikke-økonomiske risici. Selvom det ikke er nyt for medlemsstaterne, at man anvender lovgivning til at realisere sociale mål, skaber fremkomsten af regler på EU-niveau alligevel problemer, hvad angår gennemførelse, overlappning, overregulering og misforståelser. Lovgivning kan også lægge hindringer i vejen for brugen af ikke-lovgivningsmæssige instrumenter. EU's troværdighed afhænger af en koordineret gennemførelse af Unionens politikker, så en strategi for bedre lovgivning har nu afgørende betydning.

2.3 Bedre lovgivning bør fremme kvalitet, sammenhæng og gennemførelse af passende lovgivningsmæssige svar på markedssvigt, idet markederne ikke altid leverer de optimale resultater og ofte ikke afspejler alle eksterne omkostninger. Den heraf resulterende uheldige fordeling af ressourcer skal imødegås vha. en effektiv beskyttelse af de vigtigste brugeres interesser (forbrugere, arbejdstagere samt SMV'er) og en styring af de største risici (på områderne miljø, sundhed, sikkerhed og sociale behov), samtidig med at konkurrenceevne og iværksætterkultur bevares i fuldt omfang. Bedre lovgivning bør aldrig betragtes som værende ensbetydende med deregulering, selvom målet er at opstille regler, som er enkle, praktiske og mindre omkostningskrævende for brugere og skatteydere. Retsstatsprincippet er hjørnesteinen i ethvert organiseret samfund, men en uhensigtsmæssigt udformet lovgivning kan lægge hindringer i vejen for retsstatens funktionsevne og resultere i en ulige behandling af borgere, arbejdstagere og virksomheder.

⁽¹⁾ EUT C 175, 28.7.2009, s. 26, pkt. 4.4; EUT C 24, 31.1.2006, s. 39; EUT C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽²⁾ EUT C 277, 17.11.2009, s. 6; EUT C 24, 31.1.2006, s. 52; EUT C 204, 9.8.2008, s. 9; EUT C 93, 27.4.2007, s. 25.

⁽³⁾ F.eks. hvad angår regler om statsstøtte eller offentlige indkøb gennem selskaber.

⁽⁴⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 59.

2.4 Passende høringsprocedurer spiller en afgørende rolle. Gennemarbejdet og målrettet lovgivning skaber sikkerhed ved at garantere klare og konsekvente regler samt skabe bedre vilkår for efterlevelse og håndhævelse. Målsætningerne skal være klare, og det skal fremgå, hvilke metoder der kan opfylde disse på mest effektiv, mindst omstændelig og billigste vis. Det er en fordel at have et forbedret datamateriale, der bygger på en bred vifte af indikatorer, men de fleste politikker kan ikke bedømmes på dette grundlag alene. En bred høring af aktører og eksperter spiller en afgørende rolle i skabelsen af en balance mellem opfyldelsen af politiske mål og en begrænsning af de administrative byrder for virksomheder og enkeltpersoner. En manglende balance mellem de to målsætninger kan resultere i komplekse regler, der er vanskelige at anvende, efterleve og håndhæve, og som medfører uforholdsmæssigt høje omkostninger. En bedre høring vil øge bevidstheden og på den måde forbedre anvendelsen.

3. Kommissionens foranstaltninger

3.1 Kommissionens tredje situationsrapport om gennemførelsen af meddelelsen ⁽⁵⁾ fra 2005 evaluerer indsatsen for at forbedre eksisterende lovgivning, reducere administrative byrder for virksomheder og individer og styrke nye initiativer, der fremmer en bedre lovgivningskultur.

3.2 Rapporten sammenfatter de hidtidige resultater og opstiller nye mål for opdatering, modernisering og forenkling ⁽⁶⁾. I meddelelsen vurderes det, at forenklinger på de 13 prioriterede områder fra 2007 vil reducere de administrative omkostninger med 115-130 milliarder EUR. SMV'ers fritagelse fra rapportering af statistiske oplysninger vil give en besparelse på over 200 milliarder EUR fra 2010. En fjernelse af barriererne for elektroniske fakturaer under momsdirektivet og etablering af et papirløst miljø i EU's told vil ligeledes resultere i væsentlige besparelser.

3.3 Den strategiske gennemgang fremhæver, hvorledes overordnede konsekvensanalyser forbedrer kvaliteten og sammenhængen i EU's retlige rammer. Denne mekanisme til konsekvensanalyse vil blive yderligere forbedret og styrket. Rapporten understreger behovet for, at bedre lovgivning gøres til en prioritet på alle niveauer i EU og på tværs af alle institutioner og organer. Det er også afgørende at fortsætte samarbejdet med medlemsstaterne om en bedre anvendelse af EU-retten på trods af de hidtil beskedne fremskridt på dette område. Rapporten fremhæver ligeledes behovet for et tættere samarbejde med EU's handelspartnere og for konvergens i etableringen af global lovgivning gennem en påvirkning af dagsordenen i G-20.

3.4 EØSU bifalder Kommissionens resultater og de nye prioriteter til fremme af effektivitet. Prioriteringen af denne politik bidrager til konkurrenceevne og jobskabelse og vil derfor støtte

den økonomiske genopretning, men der er også et behov for, at man hurtigst muligt styrker inddragelsen af de aktører, som nyder godt af disse politikker.

4. Bedre lovgivning og EU's beslutningsproces

4.1 Bedre lovgivning er en fulgyldig politik. Ved at handle på en helhedsorienteret og koordineret måde er det målet at reducere byrden for erhvervslivet og gøre lovgivningsarbejdet til et effektivt instrument, der kan imødekomme samfundets behov på passende og hensigtsmæssig vis. Denne lovgivning bør overholde en række principper, såsom »tænk småt først«-princippet i Small Business Act, opstilling af prioriteter på gennemsigtig vis på grundlag af et tæt samarbejde med og en grundig høring af aktørerne, hurtige og effektive afgørelser samt overvågning af gennemførelsen og procedurerne med henblik på sikring af en klar ansvarsfordeling.

4.2 Der skal arbejdes for bedre lovgivning på en mere sammenhængende og overordnet måde, idet isolerede initiativer ikke giver nogen merværdi. Meddelelsen beskriver de iværksatte tiltag og specifikke planer, men giver ikke et samlet overblik over, hvordan disse planer fungerer samlet set og imødegår de mangler, der blev kortlagt i den oprindelige dagsorden ⁽⁷⁾. Hvis den bedre lovgivning skal være sammenhængende, skal det fremgå mere klart, hvordan den udformes. EØSU har den holdning, at alle EU-institutioner og særligt Kommissionen, hvor resultaterne kan være svingende, bør løse dette spørgsmål i fællesskab.

4.3 Forbedring af den eksisterende lovgivning involverer mere end en reduktion af antallet af sider i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* og antallet af retsakter. EØSU bifalder derfor, at Kommissionen har forpligtet sig til en mere helhedsorienteret tilgang, der betyder, at man vil bekæmpe overlappninger, overflødig lovgivning, huller, manglende sammenhæng og frem for alt arbejde for at reducere de administrative byrder ⁽⁸⁾. Nøglespekterne i den forbindelse er en effektiv reduktion af oplysningspligten særligt for SMV'er på områder som statistiske indberetninger, moms eller erhvervsret. EØSU støtter de generelle intentioner bag de nye tiltag til en forenkling, opdatering og forbedring af den eksisterende lovgivning.

4.4 EØSU bifalder den nøje gennemgang, der foretages under konsekvensanalysen, idet denne resulterer i en mere helhedsorienteret evaluering af behovet for nye regler. EØSU roser ligeledes Udvalget for Konsekvensanalyse for kvaliteten af det udførte arbejde. Dette organs uafhængige undersøgelse i kombination med gennemsigtighed og en bred høring af relevante aktører har afgørende betydning for realiseringen af bedre lovgivning. EØSU bifalder de forbedringer, som er påtænkt under denne foranstaltning.

4.5 Færdiggørelsen af Kommissionens analytiske gennemgang kræver imidlertid en klar politisk konklusion på dette

⁽⁵⁾ KOM(2005) 535 endelig af 25.10.2005.

⁽⁶⁾ Herunder det rullende program af forenklingsforanstaltninger, en analytisk gennemgang af fællesskabsretten, kodifikation og omarbejdning, ophævelse af overflødig retsakter mm.

⁽⁷⁾ KOM(2005) 535 endelig, 25.10.2005; KOM(2007) 23 endelig, 24.1.2007.

⁽⁸⁾ KOM(2009) 16 endelig.

spørgsmål⁽⁹⁾. Dette nævnes ikke i meddelelsen, hvilket efterlader tvivl om, hvorvidt Kommissionen mener, at den allerede har løst denne opgave.

5. Bedre lovgivning i medlemsstaterne

5.1 EØSU konstaterer med en vis bekymring, at planerne om at koordinere indsatsen med medlemsstaterne er forsinkede. Dette gør initiativet mindre effektivt. Medlemsstaterne skal gennemføre konsekvensanalyser, inden der vedtages lovgivning, om muligt ved gennemførelsen af væsentlige ændringer. Deres nationale konsekvensanalyseinstanser skal i højere grad inddrages i debatten på EU-niveau. Det har afgørende betydning at koordinere nationale programmer med henblik på at reducere bureaukratiet, og enhver forsinkelse på dette område truer den europæiske økonomis konkurrenceevne. Fremme af denne dagsorden bør ses som en fælles interesse.

5.2 Bedre lovgivning bør ikke kun handle om en bedre udformning af lovgivningen eller forebyggelse af inflation på lovgivningsområdet. Alternative metoder til realisering af de samme resultater gennem fremme af samregulering og en mere udbredt anvendelse af adfærdskodeks vha. forhandlingsmodeller skal også indgå i overvejelserne⁽¹⁰⁾. Standardiseringen af tekniske krav giver eksempler på bedste praksis til håndtering af dette komplekse spørgsmål, uden at man må søge tilflugt i omstændelige harmoniseringsdirektiver, der ikke kan følge med udviklingen i behovene hos forbrugere og virksomheder. Resultaterne i industrisektoren bør også slå igennem i andre sektorer, særligt servicesektoren⁽¹¹⁾.

5.3 Samtidig med at det ikke lykkes for Kommissionen at fremme sådanne komplementære aktiviteter, udfyldes det juridiske tomrum af et stigende antal nationale regler, og disse undergraver sammenhængskraften i det indre marked. Tvetydig national lovgivning bør undgås. I den henseende bør udvekslingen af bedste praksis og benchmarking medlemsstaterne imellem fremmes. Bedre lovgivning kan kun føre til håndgribelige resultater for borgerne, hvis de nationale myndigheder fuldt ud inddrages i processen. Ved gennemførelsen i national ret bør intentionerne om forenkling og bedre lovgivning bevares, ved at man forhindrer at barrierer og byrder genindføres af bagvejen.

5.4 Resultaterne på det indre marked modvirkes alt for ofte af barrierer på nationalt niveau. En kortlægning viser, at »En meget stor andel af de administrative byrder synes at være et resultat af ineffektiv administrativ praksis i den offentlige og den private sektor (mellem 30 og 40 %)«⁽¹²⁾. Imidlertid kommer Kommissionen ikke ind på denne form for praksis i sin meddelelse, og denne indeholder heller ikke forslag til, hvordan man kan rette op på sådanne uberettigede tiltag. EØSU er bekymret for, at indførelsen af yderligere krav i forbindelse med direkti-

vernes gennemførelse i national lovgivning kan undergrave håndhævelsen af de fælles regler i det indre marked. EØSU mener, at der på EU-niveau bør gøres mere for at reducere risikoen for, at de nationale myndigheder introducerer yderligere byrder. Det er afgørende at realisere en mere helhedsorienteret tilgang til bedre lovgivning, der i høj grad inddrager nationale myndigheder, private instanser og relevante aktører. Direktiver bør ikke kun opstille minimumskrav, men også fastlægge grænserne for medlemsstaternes selvstændige lovgivning. Reglerne på telekommunikationsområdet er et eksempel på, at sådanne begrænsninger er blevet pålagt for at forebygge ensidige foranstaltninger.

5.5 EØSU mener ligeledes, at medlemsstaterne bør afholde sig fra at indarbejde EU-regler i national lovgivning, hvor dette ikke er nødvendigt, idet denne proces skaber usikkerhed og øger risikoen for, at der vil være en manglende sammenhæng i reglerne. Den oprindelige dagsorden fra 2005 stillede forslag om at gøre direktiver til forordninger, hvor dette var praktisk og muligt ifølge traktaten. Denne ide er ikke blevet videreudviklet, og meddelelsen indeholder ingen henvisninger til dette forslag. Forordninger skaber større sikkerhed, etablerer lige konkurrencevilkår og sikrer, at foranstaltningerne gennemføres på samme tid, hvilket direktiver ofte ikke gør. Når regler og retningslinjer for statsstøtte gøres til national lovgivning, men med forskellig tekst og betydning, bør Kommissionen rådgive medlemsstaterne. I visse tilfælde kunne den 28. ordning være en mulighed⁽¹³⁾.

6. Bedre lovgivning: En større rolle for civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter

6.1 EØSU har brugt meget tid på en udførlig analyse af dagsordenen for bedre lovgivning. Udvalget har udarbejdet generelle og specifikke udtalelser om bedre EU-lovgivning og har nøje gennemgået Kommissionens forslag. EØSU har fremsat præcise forslag til, hvordan EU's retlige rammer kan styrkes, og hvordan man kan forbedre EU's lovgivningsmæssige procedurer, selve lovgivningen og gennemførelsen⁽¹⁴⁾. Det har støttet en helhedsorienteret strategi for lovgivningsarbejdet ved at fremhæve betydningen af en proaktiv tilgang, større gennemsigtighed, en mere omfattende høring og en klar ansvarsfordeling mellem institutionerne⁽¹⁵⁾. Det har ligeledes påpeget, at bedre lovgivning skal omfatte den nationale lovgivning som et nødvendigt supplement til indsatsen på EU-niveau⁽¹⁶⁾.

6.2 EØSU's Observatorium for Det Indre Marked har kanaliseret aktørernes synspunkter og initiativer med henblik på at demonstrere bedste praksis for bedre lovgivning. Som et institutionelt forum for det organiserede civilsamfunds meningsudveksling har observatoriet arbejdet tæt sammen med EU's

⁽⁹⁾ Se pkt. 6.2 i KOM(2009) 17 endelig.

⁽¹⁰⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 26.

⁽¹¹⁾ KOM(2005) 535 endelig af 25.10.2005, pkt. 3d.

⁽¹²⁾ Se punkt 2.3 i KOM(2009) 16 endelig.

⁽¹³⁾ CESE 758/2010 (INT/499, endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹⁴⁾ EUT C 24, 31.1.2006, s. 39, EUT C 24, 31.1.2006, s.52.

⁽¹⁵⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 26.

⁽¹⁶⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, s. 6.

institutioner, særligt Kommissionen, og tilbudt støtte og rådgivning på området bedre lovgivning. Denne udtalelse bygger på tidligere bidrag, dagligt samarbejde og bedste praksis.

6.3 Artikel 11 i EU-traktaten giver EØSU en særlig rolle i realiseringen af den vertikale og horisontale dialog⁽¹⁷⁾. Høringen af de berørte parter med henblik på en reduktion af de administrative byrder er endnu ikke tilfredsstillende. Den højtstående gruppe af uafhængige interessenter yder et værdifuldt bidrag, men de europæiske sammenslutninger og organisationer, som repræsenterer de vigtigste aktører – arbejdsgivere, arbejdstagere, forbrugere, miljøorganisationer mm. – bør ligeledes inddrages mere i høringsprocessen. Kun 148 bidrag er indgivet via Internettet og kun 237 ideer til reduktion af bureaukratiet er indgivet i rapporter og breve⁽¹⁸⁾. Civilsamfundets grupper skal i højere grad involveres i arbejdet med dagsordenen for bedre lovgivning. De engagerer sig over et bredere spektrum, formidler initiativets værdi til borgere, virksomheder og arbejdstagere og understreger EU's vilje til at udforme politikker, der er let tilgængelige og nemme at anvende.

6.4 I den henseende er meddelelsen for teknokratisk i sin præsentation. Den formidler ikke i tilstrækkelig grad, hvilke fordele initiativet for bedre lovgivning har for Europas borgere og virksomheder. Det organiserede civilsamfund kan i den forbindelse bidrage gennem formidlingen af resultater og konkretisering af efterspørgslen efter en politik, der både vil overvåge og fremme gennemførelsen af principperne for bedre lovgivning på nationalt og EU-niveau⁽¹⁹⁾.

6.5 EØSU mener, at en større inddragelse af civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter bør tilstræbes med det formål at nå frem til et bredere funderet overblik. Alt for ofte er det tilfældet, at de involverede parter repræsenterer særlige interesser, som må suppleres med mere generelle synspunkter fra civilsamfundet samlet set. Observatoriet for Det Indre Marked og Regionsudvalget spiller allerede en aktiv rolle i den henseende, og EØSU gentager, at man ønsker at blive tættere involveret i fremskaffelsen af et solidt datamateriale, der kan tjene som beslutningsgrundlag.

6.6 EØSU støtter synspunktet om, at alle EU-institutioner bør koordinere deres strategi for bedre lovgivning. Den

hurtige vedtagelse af forenklingsforanstaltninger i de lovgivende organer har afgørende betydning, hvilket også gælder for ændringer af oprindelige forslag, der præcist redegør for efterlevelsensomkostninger og -fordele.

6.7 Der bør derfor gennemføres konsekvensanalyser på et omfattende og sammenligneligt grundlag, uanset hvilke institutioner der udfører disse. Institutionerne bør udvikle et vidtfaende datamateriale, der skal tjene det formål at vurdere retsaktens konsekvenser for hele spektret af økonomiske, sociale og miljørelaterede interesser.

6.8 EØSU foreslår, at initiativet til bedre lovgivning i højere grad bør inddrage sektoren for videregående uddannelser, så datamaterialet i konsekvensanalyserne udvides. Akademikere forsker og underviser studerende med henblik på at producere et objektive datamateriale, der ofte valideres gennem peer review. Ofte anvendes dette datamateriale imidlertid ikke i de politiske debatter. En ændring på dette område ville forbedre kapaciteten til at levere bedre lovgivning samt inddrage et bredere udsnit af det europæiske samfund.

7. Specifikke forhold

7.1 En effektiv anvendelse af EU's midler vanskeliggøres ofte af nationale regler for statsstøtte eller offentlige indkøb, der går langt videre end EU's krav. EØSU opfordrer Kommissionen til at prioritere forbedringen af de retlige rammer for forvaltningen af EU's midler for at tage hånd om løsningen af dette problem. Den lave absorptionsandel og dårlige fordeling af ressourcer demonstrerer, at den nationale lovgivning lægger hindringer i vejen for anvendelsen af EU's midler.

7.2 EØSU bifalder ønsket om at påvirke tilrettelæggelsen af global lovgivning, som der henvises til i meddelelsen, og de praktiske skridt, der iværksættes for at sikre et bedre samarbejde med vore handelspartnere. Europa bør spille en førende rolle på dette område ved at tilbyde sin ekspertise i udviklingen af mere integrerede og overordnede globale regler. EU udøver væsentlig indflydelse på udformningen af finansielle reformer og bør fastholde indsatsen på alle områder, særligt ved at fremme handel gennem fælles standarder og øget retssikkerhed for virksomheder og deres direkte investeringer på verdensplan.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁷⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 59 (Artikel 11).

⁽¹⁸⁾ Ifølge punkt 5.1 i KOM(2009) 16 endelig.

⁽¹⁹⁾ EUT C 204 af 9.8.2008, s. 9.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — »Forberedelse på fremtiden: Udvikling af en fælles strategi for centrale støtteteknologier i EU«

KOM(2009) 512 endelig

(2011/C 48/20)

Ordfører: **Peter MORGAN**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 30. oktober 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - »Forberedelse på fremtiden: Udvikling af en fælles strategi for centrale støtteteknologier i EU«

KOM(2009) 512 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, følgende udtalelse med 112 stemmer for, 2 stemmer imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støtter det foreslåede initiativ til støtte for centrale støtteteknologier (cst'er). Udvalget fremhæver endvidere behovet for en stærk satsning på forskning og udvikling af cst'er på universiteter og forskningscentre med det formål at stimulere udviklingen og støtte markedsføringen og den industrielle anvendelse af disse teknologier.

1.2 I sin nuværende form forekommer forslaget imidlertid udvalget blot at være endnu ét i en lang række af initiativer med det formål at intensivere innovations- og FoU-indsatsen i det indre marked. Tidligere ordninger med dette formål har ikke haft succes, som Kommissionens analyse af den nuværende situation (omtalt nedenfor under punkt 3.8) dokumenterer. Der er behov for en anden fremgangsmåde.

1.3 Det hedder i Kommissionens meddelelse, at »mens den nødvendige FoU og de specifikke anvendelser primært er virksomhedernes ansvar, skal politikerne etablere de rette rammebetingelser og støtteordninger for at styrke EU's industrielle kapacitet til udvikling af cst'er.« Ansvaret herfor påhviler medlemsstaterne. Udvalget mener imidlertid, at denne fremgangsmåde er problematisk, for, som der er redegjort for i afsnit 5, er der ikke tilstrækkelig mange førende højteknologiske virksomheder i medlemsstaterne til effektivt at udnytte cst'er

1.4 Fordi de store højteknologiske virksomheder ikke dækker hele spektret, har navnlig SMV'erne i EU problemer. Nogle SMV'er starter i det små og bliver store spillere på den globale scene. De fleste nystartede virksomheder på det højteknologiske område har brug for at alliere sig med en større

virksomhed, der kan støtte deres vækst og sikre deres overlevelse. Mange SMV'er overtages senere af større virksomheder med det formål at støtte de pågældende virksomheders egen FoU-indsats. Der, hvor der ikke findes europæiske højteknologiske virksomheder, er det amerikanske og asiatiske foretagender, der overtager europæiske SMV'er eller indgår partnerskaber med dem.

1.5 Meddelelsen antager implicit, at EU's interesser er veldefinerede og velbelyste, men det er faktisk ikke tilfældet. De fleste teknologivirksomheder er multinationale og globale. Hovedsædet kan ligge overalt i verden, og de kan være børsnoteret hvor som helst. Aktionærerne er i mange tilfælde globale institutioner. De forskellige led i værdiskabelseskæden fra grundforskning over produktudvikling til fremstilling og montage kan være lokaliseret på forskellige kontinenter. Virksomheds-overtagelser sker dér, hvor den nødvendige teknologi findes. Branding og salg foregår globalt. Hvert eneste produkt er tilgængeligt hvor som helst.

1.6 Det er ikke umiddelbart indlysende, hvor det specifikt europæiske i denne sammenfiltring af interesser findes. Men det har at gøre med medlemsstaternes evne til at stimulere iværksætterlysten. Der er behov for flere virksomheder for at udnytte cst'er. Derfor bør lysten til at etablere nye virksomheder stimuleres, de eksisterende virksomheders vækst bør støttes, og der bør tiltrækkes investeringer udefra. Den eksisterende erhvervs kultur i Europa skal udfordres. Siden indgåelsen af Romtraktaten og Den Europæiske Fælles Akt er det ikke lykkedes EU at holde trit med resten af verden og det teknologiske fremskridt. Cst'er er formentlig Europas sidste chance for at erobre en førerposition inden for højteknologiske produkter og tjenesteydelser.

1.7 Hvis politikken skal lykkes, er det nødvendigt at opbygge en fremstillingsindustri i EU. Der er behov for et paradigmeskifte. Tanken om, at fremstilling kan lægges ud til underleverandører i udviklingslandene, er ikke længere holdbar. Produktionsteknik og -teknologi er centrale elementer i den innovation, der er lagt i højteknologiske produkter. De er en kilde til at opnå konkurrencefordele og skal hentes tilbage til Europa, hvorfor nystartede teknologivirksomheder også bør vokse sig store i Europa. Dertil kommer, at Europa har brug for arbejdspladserne.

1.8 EØSU understøtter, at der er behov for en passende balance mellem den anvendte forskning og grundforskningen. Grundforskningen er det substrat, der langsigtet og vedvarende sikrer innovationer og nye cst'er. En passende balance mellem anvendt forskning og grundforskning er ligeledes nødvendig for at tiltrække gode forskere.

1.9 Det er vanskeligt at gennemføre en strategi, der fokuserer på EU, i et marked, der er globalt. EØSU bemærker, at meddelelsen overhovedet ikke nævner tal, målsætninger eller tidsplaner for initiativets succes. Den første opgave for ekspertgruppen på højt niveau bør være at få sat én eller anden form for faste rammer om programmet.

1.10 Udvalget udtaler sig om forslagene til støtte for cst'er enkeltvis under punkt 4 i nærværende udtalelse. Hovedpunkterne er følgende:

- Erkende det indre markeds manglende evne til at stimulere iværksætterlysten og udarbejde en industripolitik som svar på EU's betydelige efterslæb, hvad angår højteknologiske virksomheder;
- Hente fremstillingsindustrien tilbage til Europa og lade nystartede virksomheder vokse sig store i Europa;
- Gøre det nemmere for virksomhederne at opnå støtte til innovative teknologier;
- Skabe økonomiske incitamenter, der kan gøre EU til et profitabelt sted at placere cst-innovation og -virksomheder;
- Igangsætte radikale reformer på skoler og universiteter for at sikre de nødvendige kompetencer;
- Tilskynde til dannelse af klynger af innovative højteknologiske virksomheder omkring universiteter og forskningssentre;
- Erkende, at verden har forandret sig, og vedtage en aggressiv international handelspolitik;
- Sikre, at initiativet favner så bredt som muligt og inddrager samtlige relaterede initiativer i Kommissionens generaldirektorater.

1.11 Kommissionen er med rette bekymret for, at en ikke-oplyst offentlighed uden korrekt information i urimelig grad vil modsætte sig indførelse af cst-baserede produkter og ydelser. EØSU er tilhænger af, at civilsamfundet engagerer sig i en oplysningsindsats om cst'er, således at de nødvendige fremskridt kan sikres. Det bør prioriteres højt at skabe interesse i offentligheden i almindelighed og blandt unge i særdeleshed for de forbløfende videnskabelige og teknologiske landvindinger, der omgiver os i dagligdagen, hvad enten det drejer sig om den usædvanlige sammensmeltning af telekommunikations-, medie- og informationsteknologi⁽¹⁾, der eksemplificeres af iPhone og lignende produkter, eller den kæde af biologisk, kemisk, fysisk og logistisk forarbejdning, der ligger bag den mad, der kommer ud af mikroovnen. EU har brug for flere forskere, der ser det som deres mission at forandre verden.

1.12 Samtidig står udvalget imidlertid fast på, at tilgangen til udviklingen inden for cst'er bør tage udgangspunkt i forsigtighedsprincippet for at sikre, at den uundgåelige risiko, teknologien indebærer, afbødes, og at der tages højde for evt. klima-, sundheds- og sociale problemer på en bæredygtig måde. Udviklingen og opdagelsen af nye produkter vil blive hindret, hvis ikke forskningen tager risici, men når først cst'erne anvendes i masseproducerede produkter, er det udvalgets forventning, at hverken den offentlige velfærd eller miljøbæredygtigheden bliver sat på spil.

2. Indledning

2.1 I meddelelsens første afsnit hedder det, at »EU [...] rent faktisk [har] behov for gode resultater på innovationsområdet for at blive udstyret med de redskaber, som er nødvendige for fremover at kunne løse større samfundsmæssige opgaver [...]«. Kommissionen opfordrer derfor medlemsstaterne til at nå til enighed om, at det er af stor betydning at anvende cst'er i EU. Enighed herom er en forudsætning for at gøre EU til et arnested for innovation. Det er også en forudsætning for, at EU kan udvikle sig til en central aktør på internationalt plan, og for, at EU kan udmønte sin indsats i øget velfærd internt og uden for Unionens grænser.

2.2 Kommissionen foreslår, at der oprettes en ekspertgruppe på højt niveau for at behandle de indsatsområder, som er opregnet under afsnit 4 nedenfor. Dette er nu sket. Gruppen er sammensat af sagkyndige erhvervsfolk og forskere fra medlemsstaterne. Med henblik på at skabe synergier vil gruppen skulle samarbejde med andre ekspertgrupper på højt niveau under Kommissionen samt med en række teknologiske institutter.

2.3 Gruppen vil få til opgave at

- vurdere konkurrencesituationen for de relevante teknologier i EU med særlig fokus på den industrielle anvendelse og teknologiernes relevans for løsningen af større samfundsmæssige problemer;
- foretage en omfattende analyse af den offentlige og private FoU-kapacitet inden for cst'er i EU og

⁽¹⁾ TMT: Telekommunikation, medier og (informations-) teknologi.

— fremsætte forslag til specifikke politiske anbefalinger med henblik på at opnå en mere effektiv anvendelse af cst'er i EU.

EØSU forventer, at gruppens arbejde vil være fremsynet, visionært og bredtfaavnende.

3. Centrale støtteteknologier

3.1 Følgende teknologier er blevet udpeget som de strategisk mest relevante cst'er:

3.2 *Nanoteknologi* er en samlebetegnelse, der dækker udformning, karakterisering, produktion og anvendelse af strukturer, komponenter og systemer, hvis rumlige udformning og størrelse kontrolleres på nanoniveau.

3.3 *Mikro- og nanoelektronik* omfatter halvledere og mikroskopiske elektroniske subsystemer og indbygning heraf i større produkter og systemer.

3.4 *Fotonik* er et tværfagligt område inden for belysning og omfatter frembringelse, detektion og forvaltning.

3.5 *Avanceret materialeteknologi* udmøntes i billigere erstatninger for eksisterende materialer og i varer og tjenesteydelser med en højere merværdi. Samtidig mindsker de nye materialer ressourceafhængigheden, skaderne på miljøet og affaldsmængderne.

3.6 *Industriel bioteknologi* omfatter udnyttelse af mikroorganismer og deres komponenter såsom enzymer til produktion af industrielt nyttige produkter, stoffer og kemiske byggestene med egenskaber, som ikke kan opnås i traditionelle petrokemiske processer.

3.7 Fokus i Kommissionens meddelelse er at opnå europæisk enighed om, hvilke støtteteknologier der skal udvælges som de centrale. Software og anvendelsesområder vil så følge efter. EØSU kan tilslutte sig, at det overlades til ekspertgruppen på højt niveau at foretage eventuelle justeringer af ovennævnte liste. EØSU foreslår, at gruppen overvejer at prioritere forskning i højtydende databehandling og simulering.

3.8 I henhold til Kommissionen står EU rent faktisk over for betydelige hindringer for at opnå en større udbredelse af de nævnte cst'er. Unionen har været mindre effektiv end USA og visse lande i Asien, hvad angår markedsføring og udnyttelse af nanoteknologi, visse aspekter af fotonik, bioteknologi og halvledere. Der er her tale om områder, hvor det offentlige foretager betydelige investeringer i FoU, men hvor der ikke opnås et tilstrækkeligt afkast i form af økonomiske og samfundsmæssige fordele. Der er adskillige grunde til dette:

— EU udnytter ikke sine egne FoU-resultater effektivt;

— Offentligheden mangler ofte kendskab til og viden om centrale støtteteknologier;

— Der er mangel på arbejdskraft med kvalifikationer, der er skræddersyet til at dække den tværfaglighed, som centrale støtteteknologier indebærer;

— I EU er den venturekapital og de private investeringer, som er til rådighed for cst'er, forholdsvis begrænsede;

— Fragmenteringen af den politiske indsats i EU skyldes ofte mangel på en langsigtet vision og koordinering;

— I visse tredjelande modtager cst'er statsstøtte, som ofte er uigennemsigtig og derfor bør undersøges nærmere.

4. Politiske henstillinger

4.1 Hvis erhvervslivet skal kunne anvende cst'erne effektivt, skal følgende ti politikområder behandles (kursiveret tekst er en sammenfatning af Kommissionens forslag):

4.2 Øget fokus på centrale støtteteknologier:

— Det bør være en central målsætning med den offentlige støtte til FoU og innovation at sikre, at innovationsstrømmen opretholdes, navnlig under den nuværende økonomiske nedtur, og at indførelsen af teknologi fremmes.

4.2.1 EØSU støtter fuldt ud forslaget om at styrke de offentligt støttede programmer for at afbøde krisens konsekvenser for den teknologiske udvikling. De faldende overskud afholder i høj grad virksomhederne fra at investere i FoU. EU-støtteordningernes fremhævelse af samarbejde er ofte et uovervindeligt handicap for de nystartede små, højteknologiske virksomheder, hvis projekter hyppigt har et stærkt idealistisk islæt. Der bør kunne gives offentlige tilskud uden betingelser om risikovillig startkapital, så længe innovatorerne og iværksætterne stadig arbejder på at skabe et holdbart koncept.

4.3 Øget fokus på teknologioverførsel og forsyningskæder, der dækker hele EU:

— Processen for teknologioverførsel mellem forskningsinstitutioner og industrien skal styrkes⁽²⁾. Det er af afgørende betydning, at SMV'erne får bedre adgang til avancerede støtteteknologier, der er udviklet i Europa, og at regionale innovationsklynger og -netværk fremmes, hvis innovation i verdensklasse skal skabes og bevares.

(²) Jf. EUT C 218 af 11.9.2009, s. 8.

4.3.1 Punktet vedrører forbindelsen mellem forskningsinstitutterne og industrien, navnlig SMV'erne. Dannelsen af industriklynger, der er centreret omkring universiteterne og forskningscentrene, diskuteres ikke. Der er stor forskel på forsyningskædens eksisterende SMV'er, der har brug for adgang til den del af den nyeste teknologi, der er relevant for deres position i forsyningskæden, og de nye, små SMV'er, som etableres for at fremme ny viden eller teknologi, der måske kommer fra et forskningsinstitut, et universitet eller en privat virksomheds forskningsafdeling. Selvom EØSU støtter forslaget som skitseret, er udvalget også tilhænger af en mere målrettet indsats til forbedring af forskningen på universiteterne og adgangen til risikovillig kapital for de klynger omkring universiteterne, der er afhængige heraf.

4.3.2 Hvis politikken skal lykkes, er det nødvendigt at opbygge en fremstillingsindustri i EU. Der er behov for et paradigmeskifte. Tanken om, at fremstilling kan lægges ud til underleverandører i udviklingslandene, er ikke længere holdbar. Produktionsteknik og -teknologi er centrale elementer i den innovation, der er lagt i højteknologiske produkter. De er en kilde til at opnå konkurrencefordele og skal hentes tilbage til Europa. Dette vil også indebære en mulighed for at skabe ny beskæftigelse. Når små virksomheder vokser sig større, bør de have incitamenters til at fremstille i Europa.

4.4 Øget fokus på fælles strategiske programmer og demonstrationsprojekter:

— Fællesskabet, men også medlemsstaterne og regionerne, bør anvende en mere strategisk og koordineret tilgang for at undgå uøkonomisk overlappning og opnå en mere effektiv kommerciel udnyttelse af FoU-resultater, der er relateret til cst'er.

— Innovationsprogrammer, der finansieres i medlemsstaterne, bør give stærkere incitamenters til samarbejde om fælles programmeringsaktioner mellem medlemsstaterne. Dette ville gøre det muligt at udnytte stordriftsfordelene og fremme strategiske alliancer mellem europæiske virksomheder.

— Da omkostningerne ved demonstrationsprojekter i visse tilfælde er større end til FoU tidligt i projektførelsen, kan mere samarbejde i hele EU med øget inddragelse af industrien og brugerne muliggøre en effektiv og billig gennemførelse af projekterne.

4.4.1 Initiativerne på dette område kan være en måde at løse problemet med hullerne i spektret af højteknologiske virksomheder i EU på. Udvikling og demonstration af markedsorienterede produkter og ydelser, der opfylder et reelt marked behov, kan være nøglen til at udvikle mindre højteknologiske virksomheder til større virksomheder. Efter EØSU's opfattelse er de foreslåede tiltag mere velegnede inden for anvendt forskning og teknologi end inden for grundforskningen. Udvalget ser gerne, at EU og medlemsstaterne målretter deres bevillinger til realisering af markedspotentialet i de teknologier, som optræder i så mange af Unionens politiske initiativer og visioner. Der er

behov for en samordnet indsats både for at stimulere etableringen af nye virksomheder og for efterfølgende at sikre, at disse kan vokse sig store og gøre sig gældende globalt og i konkurrencemæssig henseende.

4.4.2 Der kan skabes yderligere synergier på grundlag af Kommissionens initiativer om en fælles programmering af forskningsindsatsen og det makroregionale samarbejde. Specifikke incitamenters til samarbejde om cst-projekter er en mulighed.

4.5 Statsstøttepolitikker:

— Statsstøtte, som er omhyggeligt målrettet mod markedsfejl, er et effektivt instrument til fremme af FoU og innovation i EU. Kommissionen agter at foretage en revision af 2006-rammerne for statsstøtte til FoU og innovation for at vurdere deres relevans.

4.5.1 Virksomheder, der er etableret i EU, har selvsagt ikke noget ønske om at skulle konkurrere med andre EU-virksomheder, som modtager statsstøtte. Efter EØSU's opfattelse er den største udfordring imidlertid, som der er redegjort for i afsnit 5 af nærværende udtalelse, det lave antal af store højteknologiske virksomheder i EU. Udvalget mener, at der er plads til offentlig støtte her for at stimulere markedet.

4.5.2 Tilrettelæggelse af specifikke politikker med det formål at bistå bestemte medlemsstater i Øst- og Sydeuropa med at sætte fart i udviklingen af en højteknologisk infrastruktur og en forskningsinfrastruktur på universiteterne til støtte herfor kunne godt være relevant. I visse tilfælde forbliver forskningspotentialer uudnyttede på grund af mangel på ressourcer.

4.5.3 Det bør være en prioritet for Kommissionen at kaste lys over, hvorfor der er huller i spektret af højteknologiske virksomheder i EU, og hvad der kan gøres for at fylde dem ud. I de fleste regioner af betydning i verden opstår de højteknologiske virksomheder som følge af et miks af markeds kræfter og offentlig støtte. Apple, Google, Microsoft og Dell er rent markedsskabte virksomheder. EU's betydelige vægt inden for luft- og rumfart er et resultat af offentlig støtte (jf. ESA, EADS). EU's markeds kræfter har frembragt Nokia, men stort set heller ikke andre virksomheder af tilsvarende art. Ekspertgruppen bør pege på, hvordan EU igen kan gøre sig gældende inden for IKT. Hvis EU desuden skal have succes inden for vedvarende energi, er der et klart behov for at udpege virksomheder med kapacitet til at udvikle og udnytte nye brændstoffer og energikilder. Disse virksomheder skal herefter støttes, så de kan vokse sig store.

4.6 Sammenhæng mellem udbredelsen af cst'er og politikken vedrørende klimaændringer:

— Kombinationen af fremme af cst'er og afhjælpning af klimaændringernes virkninger vil give store muligheder på det økonomiske og sociale område og i betragtelig grad lette finansieringen af Europas andel af de omkostninger, som de internationale aftaler, der er under forberedelse, vil medføre.

4.6.1 EØSU mener, at udviklingen af alternative brændstoffer og teknologier til transport, el, varme og lys bør prioriteres. Den bedste klimaforandringsstrategi er at udvikle valgmuligheder mellem forskellige energiformer ⁽³⁾.

4.7 »Lead markets« og offentlige indkøb:

— EU har behov for et gunstigt miljø for at opnå en effektiv udnyttelse af forskningsresultaterne i forbindelse med produkter. EU skal også fremme efterspørgslen i kraft af politikken for offentlige indkøb og ordninger som »Lead market«-initiativet. Medlemsstaterne kunne anvende prækommercielle offentlige indkøb og indkøb af storstilede innovationer, som er tæt på at kunne markedsføres, for at stimulere nye markeder for støtteteknologier.

4.7.1 EØSU støtter konceptet bag dette forslag og forventer, at ekspertgruppen på højt niveau prioriterer en række projekter, der kan sikre et maksimalt udbytte af initiativet.

4.8 International sammenligning af politikker for højteknologi og forbedret internationalt samarbejde:

— Kommissionen vil foretage en international sammenligning af politikker for højteknologi i andre førende lande og nye vækstøkonomier, herunder USA, Japan, Rusland, Kina og Indien, og undersøge mulighederne for et tættere samarbejde.

4.8.1 Udvalget støtter et bredt, internationalt benchmarking-program som grundlag for udvikling af politikker til støtte for cst'er ⁽⁴⁾. Internationalt samarbejde kan være nyttigt i forbindelse med projekter i stor skala, navnlig på klimaforandringsområdet, men konkurrenceevnen bør have første prioritet. Kommissionen bør lære af de industripolitiske strategier, der forfølges i andre dele af verden.

4.9 Handelspolitik:

— Der bør navnlig fokuseres på sikring af gunstige handelsvilkår, for så vidt angår cst'er, gennem bilaterale og multilaterale aftaler, dvs. at internationale markedsforvridninger skal undgås, markedsadgang og investeringsmuligheder skal fremmes, beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder skal forbedres, og brugen af subsidier og toldmæssige og ikke-toldmæssige hindringer skal mindskes på verdensplan.

4.9.1 Efter udvalgets opfattelse bør EU skrinlægge den tidligere doktrin, der skelnede mellem i- og ulande, og som fik de politiske beslutningstagere til at acceptere støtte og andre former for konkurrenceforvridende foranstaltninger i tredje lande, alt imens de førte flerårige forhandlinger om at afhjælpe problemerne. EU halter efter Asien inden for en lang række

teknologier. EØSU mener, at EU nu må gøre sig klar til at besvare konkurrenceforvridende foranstaltninger med egne tiltag af samme skuffe. Hvis modparten er rede til at mødes ved forhandlingsbordet, bør Unionen naturligvis også være parat til at indgå en aftale. I mellemtiden bør EU gennemføre en industripolitisk strategi, der kan generobre de europæiske virksomheders teknologiske førerstilling.

4.10 EIB's finansieringsinstrument og venturekapitalfinansiering:

— Kommissionen vil fremme investeringer i højteknologi og tilskynde EIB til at prioritere den højteknologiske industri i kraft af eksisterende ordninger og ved at udforme nye instrumenter til fremme af investeringer under hensyntagen til den nuværende finansielle og økonomiske krise.

— Venturekapitalfonde med speciale i investeringer i den tidlige udviklingsfase bør styrkes. Tilstrækkelig adgang til venturekapital kan sikres ved hjælp af offentlig-private partnerskaber, som er af afgørende betydning for oprettelsen og udvidelsen af FoU-intensive virksomheder.

4.10.1 Penge er den mest livsnødvendige af markedets kræfter. Flere og mere udbredte finansieringskilder er en forudsætning for, at cst-programmet kan lykkes.

4.10.2 EØSU mener ikke, det er hensigtsmæssigt, at bureaukratiske formaliteter i de eksisterende EU-investerings- og -finansieringsmekanismer får lov til at forhindre midlerne til udvikling af cst'er i at nå deres mål.

4.10.3 Det er meget nemt at tabe penge på investeringer i højteknologi. Kommissionen må søge efter andet og mere end blot risikovillig kapital eller bankkapital under én eller anden form. Privatpersoner med større likvid formue bør have ethvert tænkeligt incitament til at foretage risikable investeringer i nystartede højteknologiske virksomheder, inden venturekapitalfondene kommer ind i billedet. Højteknologisk FoU bør i videst muligt omfang nyde godt af skattelemper. Det samme gælder fortjenester ved salg af nystartede højteknologiske virksomheder. Tab på investeringer af én type bør kompenseres af belønning for succes med andre. EU er mindre investor- og iværksættervenlig end andre regioner i verden.

4.11 Kvalifikationer, videregående uddannelse og erhvervsuddannelse:

— Naturvidenskabelige fag og ingeniørfaget skal have den rette placering i uddannelsessystemerne. Andelen af færdiguddannede inden for dette område bør øges gennem tiltrækning af internationale talenter.

⁽³⁾ Jf. CESE 766/2010 af 27.5.2010.

⁽⁴⁾ Jf. EUT C 306 af 16.12.2009, s. 13.

4.11.1 Det er velkendt, i hvor høj grad Asien investerer i uddannelse og kompetencer. Antallet af ph.d'er fra asiatiske universiteter overgår langt det, EU kan præstere. De bedste universiteter i EU har store grupper af studerende fra Asien. I lyset af, at velstanden i det 21. århundrede bliver grundlagt i verdens klasseværelser, ligger de fleste EU-medlemsstaters præstationer på uddannelsesområdet langt under den krævede standard. Dette dokumenteres i internationale undersøgelser af skoleresultater og ranglister over universiteter.

4.11.2 Det bør have prioritet at forbedre kvaliteten af undervisningen på skolerne, navnlig i matematik og naturvidenskab, at skabe incitament for skoleelever og universitetsstuderende til at vælge matematik og naturvidenskab på hhv. højt niveau og som hovedfag og for færdiguddannede kandidater i naturvidenskab til at påtage sig hvervet som lærer. Endvidere bør der udpeges en gruppe eliteuniversiteter, der kan sætte globalt konkurrencedygtige standarder for undervisning og forskning, samtidig med at der bør udvikles universitetsrelaterede infrastrukturer (forskerparker) med det formål at udklække spin-out-SMV'er og sikre den nødvendige startkapital.

4.11.3 Udfordringerne på uddannelsesområdet i en lang række medlemsstater er så store og politikernes samlede svigt gennem årene med hensyn til at gøre noget ved problemerne så åbenbart, at den samfundsmæssige indsats og de ressourcer, der skal til for at sikre de nødvendige resultater, ligner krigstidsanstrengelser.

4.11.4 Endvidere bør rammebetingelserne for undervisning og FoU på universiteterne og forskningscentre gøres langt mere attraktive. EU skal kunne tiltrække de bedste hoveder fra andre dele af verden. I øjeblikket gør forholdene, at det er det modsatte, der er tilfældet, nemlig at mange af EU's bedste hoveder flytter til andre dele af verden for at få bedre forhold⁽⁵⁾. På trods heraf er det vigtigt at fremme den internationale mobilitet⁽⁶⁾, fordi den er en betingelse for en succesrig karriere.

4.11.5 På samme måde er det nødvendigt med en harmonisk balance i støtten til anvendt forskning og til grundforskning. Grundforskning danner grobund for langsigtede og bæredygtige innovationer og for nye centrale støtteteknologier. En sådan balance er også vigtig for at tiltrække højt kvalificerede forskere.

5. Højteknologiske virksomheder

5.1 EØSU er stærkt bekymret over EU's efterslæb med hensyn til antallet af højteknologiske virksomheder. De to tabeller nedenfor er sammensat ud fra Financial Times' liste fra 2010 over verdens 500 største regionale og globale virksomheder målt på markedsværdi. De viser, hvilke industrisektorer der er bedst til at udnytte cst'er.

5.2 Den første tabel er et uddrag af FT Global 500-listen. Den viser, at EU på intet højteknologisk område, med kemikalier som undtagelse, er førende.

FT Global 500 - Teknologisektorer					
Sektor	Antal virksomheder				
	Verden i alt	USA	ASIEN	EUROPA	
Lægemidler og bioteknologi	20	10	3	6	Novartis*, Roche*, GSK, Sanofi-Aventis, AstraZeneca, Novo Nordisk
Teknologihardware	21	13	5	2	Nokia, Ericsson
S/W & Comp Services	12	6	5	1	SAP
Bilindustri, bildele	11	2	6	3	Daimler, VW, BMW

⁽⁵⁾ Jf. EUT C 110 af 30.4.2004, s. 3.

⁽⁶⁾ Jf. EUT C 224 af 30.8.2008.

FT Global 500 - Teknologisektorer					
Sektor	Antal virksomheder				
	Verden i alt	USA	ASIEN	EUROPA	
Kemikalier	13	4	1	5	Bayer, BASF, Air Liquide, Syngenta*, Linde
Udstyr til sundhedssektoren	12	11	0	1	Fresenius
Blandet industri	13	4	6	2	Siemens, ThyssenKrupp
Produktionsteknik	11	3	4	4	ABB*, Volvo, Atlas Copco, Alstom
Luft-/rumfart og forsvarsteknologi	10	7	0	3	BAE Systems, Rolls Royce, EADS
Olieudstyr og -service	7	4	0	1	Saipem
Fritidsforbrugsgoder	4	0	3	1	Phillips Electrical
Elektronik og elektrisk udstyr	6	2	3	1	Schneider Electric
Alternativ energi	1	1	0	0	

Listen omfatter ikke industrisektorer som produktion af olie og gas, metaller og minedrift, byggeri og byggematerialer samt konsumvarer. Heller ikke sektorer som fastnet- og mobiltelefoni, industriel transport, el, gas, vand og multiforsyning indgår i listen.

Asien betyder først og fremmest Japan, men listen omfatter dog også virksomheder fra Taiwan, Sydkorea, Hong Kong, Kina, Indien og Australien.

Europa omfatter EU og EFTA. Virksomheder, der er markeret med en stjerne (*), er schweiziske.

5.3 Den anden tabel er et uddrag af top 500-listen for USA, Japan og Europa. Den angiver bl.a. de enkelte sektors regionale markedsværdi. Europa er førende inden for tre af de tretten højteknologiske sektorer, listen omfatter, nemlig kemikalier, produktionsteknik og alternativ energi, idet dog sidstnævnte er en meget ung sektor. Europa klarer sig også rimeligt inden for lægemidler og bioteknologi. Japan er førende inden for bilindustri, elektronik og elektrisk udstyr og fritidsforbrugsgoder. Andre asiatiske lande har ligeledes en stærk position på disse områder. USA er dominerende i de sektorer, som landet er førende inden for, dvs. lægemidler og bioteknologi, teknologihardware, software og IT-ydelser, udstyr og ydelser til sundhedssektoren, blandet industri, luft-/rumfart og forsvarsteknologi samt olieudstyr og -service. Samtlige disse sektorer er vigtige i forhold til udnyttelsen af cst'er.

FT Regional 500 - Teknologisektorer						
Sektor	Antal virksomheder (#) og markedsværdi (mia. dollars*)					
	USA		Japan		Europa	
	#	\$	#	\$	#	\$
Lægemidler og bioteknologi	21	843	24	147	18	652
Teknologihardware	34	1 049	18	164	8	140
S/W & Comp Services	25	884	12	58	8	98
Bilindustri, bildele	5	81	37	398	9	186
Kemikalier	12	182	36	134	18	293
Udstyr til sundhedssektoren	31	511	4	24	11	94
Blandet industri	9	344	8	38	6	127
Produktionsteknik	11	165	36	185	18	210

FT Regional 500 - Teknologisektorer						
Sektor	Antal virksomheder (#) og markedsværdi (mia. dollars*)					
	USA		Japan		Europa	
	#	\$	#	\$	#	\$
Luft-/rumfart og forsvarsteknologi	12	283	—	—	7	84
Olieudstyr og -service	17	271	—	—	9	62
Fritidsforbrugsgoder	5	42	14	181	1	31
Elektronik og elektrisk udstyr	10	124	29	159	6	54
Alternativ energi	1	10	—	—	2	16

* Én mia. er tusind mio. Tabellen er sammensat ud fra Financial Times' liste over de 500 største virksomheder i hver region. Mikset af virksomheder og balancen i hver enkelt region er ret forskellige, men den relative markedsværdi af den enkelte sektor i hver region er et brugbart mål for den relative teknologiintensitet.

5.4 Konklusionen er, at EU har behov for en industripolitisk strategi for at sikre sin position inden for cst'er frem mod 2020 og i tiden derefter.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
 Formand
 for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog om sammenkobling af selskabsregistre

KOM(2009) 614 endelig

(2011/C 48/21)

Ordfører: **Ana BONTEA**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 4. november 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Grønbog om sammenkobling af selskabsregistre

KOM(2009) 614 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 8. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15. og 16. september 2010, mødet den 16. september 2010, følgende udtalelse med 65 stemmer for, 13 imod og 18 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg går ind for at udbygge og styrke samarbejdet mellem selskabsregistre i alle EU's medlemslande. Dette bør baseres på principperne om gennemsigtighed, hurtighed, omkostningsbesparelser, administrativ forenkling, tilstrækkelig beskyttelse af personoplysninger og interoperabilitet. Det grænseoverskridende samarbejde mellem selskabsregistre bør sikre bedre og mere pålidelige officielle oplysninger til kreditorer, forretningspartnere, aktionærer og forbrugere. Dette vil skabe større juridisk sikkerhed og forbedre det indre markeds funktion.

1.2 Sammenkoblingen af selskabsregistre bør afspejle målene i to strategiske dokumenter, nemlig Europa 2020-strategien⁽¹⁾ og En *Small Business Act* for Europa⁽²⁾. Sammenkobling af selskabsregistre må forventes at øge gennemsigtigheden og lette samarbejdet mellem virksomhederne samt mindske barriererne for grænseoverskridende erhvervsaktiviteter og reducere de administrative byrder, navnlig for de små og mellemstore virksomheder. Alt dette er nødvendigt, hvis man skal styrke det indre marked og fremme en afbalanceret og bæredygtig økonomisk og social fremgang, som fremhævet i Kommissionens meddelelse »Tænk småt først« - En »Small Business Act« for Europa (KOM(2008) 394 endelig).

1.3 EØSU anbefaler, at der til de mål, der findes i grønbogen, tilføjes nye mål med henblik på

— at oprette et obligatorisk samarbejdsinstrument, der skal lette og styrke den elektroniske sammenkobling af medlemsstaternes selskabsregistre, herunder navnlig med e-Justice-portalen, som vil gøre det til den vigtigste adgang til juridisk

information i EU, med det sigte at opnå effektiv gennemførelse af de selskabsretlige direktiver

— at udnytte informationssystemet for det indre marked (IMI) til at sætte skub i det grænseoverskridende samarbejde, navnlig for så vidt angår grænseoverskridende fusioner og filialer i andre medlemsstater.

1.4 Udvalget støtter i store træk grønbogen, under forudsætning af at den underkastes en omfattende konsekvensanalyse, og at virksomhederne ikke påtvinges nogen yderligere administrative byrder.

1.5 Udvalget mener, at sammenkobling af selskabsregistre kun kan skabe reel nytteværdi, hvis nettet ikke kun omfatter de centrale registre, men alle lokale og regionale registre fra de 27 medlemslande, og hvis de oplysninger, som overføres inden for nettet, uanset oprindelsesland er ajourførte, sikre, standardiserede, umiddelbart tilgængelige via en enkel procedure og på alle officielle EU-sprog. Desuden skal de helst være gratis (i hvert fald basisoplysningerne).

1.6 Hvis der træffes lovgivningsmæssige foranstaltninger på EU-niveau, vil udvalget gerne påpege, at man bør benytte lejligheden til at ændre reglerne om offentliggørelse med henblik på at reducere de administrative byrder for virksomhederne, navnlig SMV'erne, uden at det går ud over gennemsigtigheden. Udlevering af oplysninger til nationale statstidender medfører således omfattende ekstraudgifter for virksomhederne, uden at det giver nogen reel nytteværdi, eftersom det er muligt at få adgang til disse oplysninger i onlineregistre.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelelse: Europa 2020 - En strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, KOM(2010) 2020 endelig.

⁽²⁾ Kommissionens meddelelse: »Tænk småt først« - En »Small Business Act« for Europa, KOM(2008) 394 endelig.

1.7 En forvaltningsaftale kunne blive løsningen på fastlæggelsen af de tekniske detaljer i forbindelse med samarbejdet om selskabsregistre.

1.8 For at nå målene i grønbogen foreslår udvalget, at man vælger en løsning, som integrerer og bygger på alle de eksisterende samarbejdsmekanismer og -initiativer, navnlig EBR⁽³⁾, BRITE⁽⁴⁾, IMI og e-Justice. EBR bør således udvides og videreudvikles til et avanceret og innovativt interoperabelt system i form af en ikt-serviceplatform og et effektivt prognosebaseret forvaltningsinstrument, der sammenkobler selskabsregistre i hele EU og styrker samarbejdet mellem selskaber og vurderingen af deres udvikling, og som er integreret i den europæiske e-Justice-portal.

1.9 Hvad angår sammenkobling af nettet af selskabsregistre med det elektroniske net, der blev oprettet i henhold til direktiv 2004/109/EF, mener udvalget, at der, efter at alle selskabsregistre er blevet sammenkoblet, bør gennemføres en konsekvensanalyse.

1.10 Hvad virksomheders filialer i andre lande angår, går udvalget ind for, at man anvender IMI, fordi det er et informationssystem, der giver en ramme for administrativt samarbejde, som kan bruges til at støtte gennemførelsen af enhver form for lovgivning om det indre marked.

1.11 Ved at udpege et kompetent organ, som kan overtage, udvide og videreudvikle EBR – hvilket bør være obligatorisk og ikke frivilligt – samt sørge for, at projektet modtager tilstrækkelige EU-midler, vil man hurtigere få opbygget et grænseoverskridende samarbejdsnet, som omfatter selskabsregistre fra alle medlemslande, og derigennem vil opfyldelsen af disse mål på kort og mellemlangt sigt blive fremskyndet.

1.12 Oprettelsen af et net af selskabsregistre bør opfylde en række funktioner og tilvejebringe flere redskaber, som kan lette kommunikationen.

1.13 Det er særlig vigtigt, at de nationale institutioner og EU-institutionerne samarbejder med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet på dette område.

2. Baggrund

2.1 Der findes 27 selskabsregistre i EU, som fungerer på national eller regional basis. De registrerer, undersøger og opbevarer oplysninger om selskaber, som har hjemsted i det pågældende land eller den pågældende region, i overensstemmelse

med EU-lovgivningens minimumsstandarder for de centrale tjenesteydelser, de leverer.

2.2 Selv om det er let at få adgang til offentlige oplysninger om selskaber i det land, hvor selskaberne er registreret (selskabsregistre i næsten alle medlemslandene blev elektroniske og gik online den 1. januar 2007), kan tekniske (forskellige søgekriterier og strukturer) eller sproglige barrierer dog hindre adgangen til de samme oplysninger fra en anden medlemsstat.

2.3 Der er stigende efterspørgsel efter adgang til oplysninger om selskaber i tværnational kontekst, enten til handelsformål eller for at lette adgangen til klage og domstolsprøvelse, eftersom de muligheder, det indre marked byder på, har gjort det lettere at ekspandere på tværs af nationale grænser. Endvidere omfatter et stort antal fusioner og opsplittings selskaber fra forskellige EU-medlemsstater – navnlig siden ikrafttrædelsen af direktiv 2005/56/EF, som kræver samarbejde mellem selskabsregistre – og det er muligt at blive registreret i én medlemsstat og helt eller delvis drive erhvervs-mæssig virksomhed i en anden.

2.4 Grænseoverskridende erhvervsaktiviteter har gjort dagligt samarbejde mellem nationale, regionale eller lokale myndigheder og/eller selskabsregistre til en nødvendighed. Der findes mange værktøjer og initiativer, der kan gøre det nemmere at indgå i et frivilligt samarbejde.

3. Resumé af grønbogen

3.1 *Grønbog om sammenkobling af selskabsregistre* indeholder en beskrivelse af de eksisterende rammer og en række overvejelser omkring mulighederne for at forbedre adgangen til oplysninger om selskaber i hele EU samt sikre mere effektiv anvendelse af selskabsdirektiverne.

3.2 Ifølge grønbogen tjener sammenkoblingen af selskabsregistre to forskellige, men indbyrdes relaterede formål:

— lettere adgang til officielle, pålidelige oplysninger om selskaber på tværs af grænserne for at øge gennemsigtigheden på det indre marked og forbedre beskyttelsen af aktionærer og tredjeparter

— styrkelse af samarbejdet mellem selskabsregistre i forbindelse med tværnationale procedurer som f.eks. tværnationale fusioner, flytninger af hjemsted eller insolvensbehandling, hvilket er et eksplicit krav i direktivet om grænseoverskridende fusioner samt i statuten for det europæiske selskab og for det europæiske andelsselskab.

⁽³⁾ European Business Register.

⁽⁴⁾ Business Register Interoperability Throughout Europe.

3.3 Grønbogen opridser de eksisterende samarbejdsmechanismer og -initiativer:

- **EBR** er et frivilligt projekt, som blev iværksat af selskabsregistre fra 18 medlemslande og seks tredjelande med støtte fra Europa-Kommissionen. Dette er et net af selskabsregistre, som har til formål at give adgang til pålidelige oplysninger om selskaber. Det har imidlertid visse begrænsninger med hensyn til nettets omfang og spørgsmålet om samarbejde mellem registre i tværnationale procedurer.
- **BRITE** er et forskningsinitiativ, der blev fuldført i marts 2009 under ledelse af nogle af EBR-partnerne, og som i vidt omfang finansieres af Europa-Kommissionen. Det havde til formål at udvikle og gennemføre en avanceret og innovativ interoperabilitetsmodel, en ikt-serviceplatform og et forvaltningsinstrument til brug for samarbejde mellem selskabsregistre i hele EU med særlig fokus på tværnationale flytninger af hjemsted og fusioner samt forbedret kontrol med filialer af selskaber registreret i andre medlemsstater.
- **Informationssystemet for det indre marked (IMI)** er en sikker webbaseret applikation i Kommissionens regi, som blev oprettet i marts 2006. Systemet er et lukket net, som giver de kompetente myndigheder i medlemsstaterne et enkelt redskab til at finde relevante samarbejdspartnere blandt myndighederne i andre medlemsstater og til hurtigt og effektivt at kommunikere med dem. IMI anvendes til at støtte gennemførelsen af direktivet om erhvervs-mæssige kvalifikationer og direktivet om tjenesteydelser.
- **e-Justice** er et initiativ, som blev iværksat i juni 2007 med det formål at bistå retslige myndigheder og praktiserende jurister i deres arbejde og forbedre borgernes adgang til retslige og juridiske oplysninger. Et håndgribeligt resultat af initiativet er den europæiske e-Justice-portal, som vil blive den vigtigste adgang til juridiske oplysninger, juridiske og administrative institutioner, registre, databaser og andre tjenester. Handlingsplanen for 2009-2013 vedrørende europæisk e-Justice behandler spørgsmål om integration af EBR i portalen gennem en trinvis tilgang (i første fase et link og senere mulighed for delvis integration).

3.4 Grønbogen foreslår i hovedtræk tre mulige metoder til at udvikle de eksisterende mekanismer for samarbejde mellem selskabsregistre:

- Den første mulighed går ud på at anvende resultaterne af Brite-projektet og udpege eller oprette et organ, der er

ansvarligt for at vedligeholde de nødvendige tjenesteydelser, som udvides til at omfatte alle medlemsstaterne.

- Den anden mulighed går ud på at anvende IMI-systemet, som allerede er operationelt, og som i de kommende år kan udvides til at omfatte nye områder inden for EU-lovgivningen.
- Den tredje mulighed er at kombinere de to første muligheder.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget går ind for at udbygge og styrke samarbejdet mellem selskabsregistre i alle EU-landene med henblik på at lette adgangen til officielle, pålidelige oplysninger om virksomheder og selskaber og sikre gennemsigtigheden på det indre marked, samtidig med at beskyttelsen af aktionærer og tredje-partner (kreditorer, forretningspartnere, forbrugere osv.) forbedres, navnlig i forbindelse med tværnationale procedurer (såsom tværnationale fusioner, flytninger af hjemsted eller insolvensbehandling).

4.2 Det er et godt initiativ fra Kommissionens side at gøre sig overvejelser omkring mulighederne for at forbedre adgangen til oplysninger om selskaber i hele EU og for at anvende selskabsdirektiverne mere effektivt. Udvalget støtter således også grønningen i store træk, idet det dog anses for nødvendigt, at den underkastes en omfattende konsekvensanalyse, og at virksomhederne ikke påtvinges nogen yderligere administrative byrder.

4.3 Sammenkoblingen af selskabsregistre bør afspejle målene i to strategiske dokumenter, nemlig Europa 2020-strategien (som opfordrer til en styrkelse af det grænseoverskridende samarbejde) og En *Small Business Act* for Europa (som sigter mod at »[minimere] omkostninger og byrder for virksomhederne« med henblik på »i høj grad [at] bidrage til SMV'ernes succes og vækst ved at spare dem for tid og penge og derved frigøre ressourcer til innovation og jobskabelse« samtidig med, at man nøje vurderer kommende lovgivningsmæssige og administrative initiativers konsekvenser for SMV'erne).

4.4 Sammenkobling af selskabsregistre må forventes at øge gennemsigtigheden, forbedre adgangen til officielle oplysninger om virksomheder og samarbejdet mellem virksomhederne, hvilket synes at være nødvendigt for at styrke det indre marked og fremme en afbalanceret og bæredygtig økonomisk og social fremgang.

5. Svar på grønbogens spørgsmål

5.1 Behovet for et bedre net af medlemslandenes selskabsregistre

5.1.1 I lyset af den nuværende situation går Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ind for at udbygge og styrke samarbejdet mellem selskabsregistre i alle EU's medlemslande. Dette bør baseres på principperne om gennemsigtighed, hurtighed, omkostningsbesparelser, administrativ forenkling, tilstrækkelig beskyttelse af personoplysninger og interoperabilitet (automatisk kommunikation med lokale og regionale registre).

5.1.2 Udvalget mener, at oprettelse af et net af selskabsregistre kun kan skabe reel nytteværdi, hvis det omfatter alle lokale og regionale registre fra alle de 27 medlemslande, og hvis de oplysninger, som overføres inden for nettet, uanset oprindelsesland, er ajourførte, sikre, standardiserede, umiddelbart tilgængelige via en enkel procedure og på alle officielle EU-sprog. Desuden skal de helst være gratis (i hvert fald basisoplysningerne).

5.2 Muligheden for at fastlægge de nærmere detaljer ved et sådant samarbejde i en »forvaltningsaftale« mellem repræsentanter for medlemsstaterne og selskabsregistrene

5.2.1 Under forudsætning af at der som led i en omfattende konsekvensanalyse bliver udarbejdet en cost-benefit-analyse, understreger udvalget behovet for at udbygge og styrke det nuværende samarbejde mellem selskabsregistrene og påpeger, at alle medlemslandene med dette formål for øje må opfylde forpligtelsen om at udvide deres samarbejde på området ved aktivt at deltage i dets udvidelse og træffe afgørelser om vilkårene og betingelserne herfor.

5.2.2 Hvis det efter konsekvensanalysen skønnes nødvendigt at træffe lovgivningsmæssige foranstaltninger på EU-niveau med henblik på at indføre et lovgivningsmæssigt krav om samarbejde mellem selskabsregistrene, vil udvalget gerne påpege, at man bør benytte lejligheden til at ændre reglerne om offentliggørelse via registeret med henblik på at reducere de administrative byrder for virksomhederne, navnlig SMV'erne, uden at det går ud over gennemsigtigheden. Udlevering af oplysninger til nationale registertidender medfører således omfattende ekstraudgifter for virksomhederne, uden at det giver nogen reel nytteværdi, eftersom det er muligt at få adgang til disse oplysninger i onlineregistre.

5.2.3 Det kunne muligvis være nyttigt at skabe et mere solidt retsgrundlag for visse aspekter ved nettet, men de nærmere detaljer ved samarbejdet bør fastlægges i en aftale om forvaltningen af det elektroniske net af selskabsregistre. Aftalen bør som et minimum omhandle spørgsmål som f.eks. betingelserne for tilslutning til nettet, udpegelse af et forvaltningsorgan for nettet, ansvarsforhold, finansiering, tvistbilæggelse, vedligeholdelse af den centrale server og adgang for offentligheden på

alle de officielle EU-sprog samt fastsættelse af minimumsstandarderne for sikkerhed og databeskyttelse.

5.3 Den eventuelle nytteværdi ved på langt sigt at koble nettet af selskabsregistre sammen med det elektroniske net, der blev oprettet i henhold til direktivet om gennemsigtighed (2004/109/EF)

5.3.1 Med hensyn til sammenkobling af nettet af selskabsregistre med det elektroniske net, der opbevarer regulerede oplysninger om noterede selskaber, og som blev oprettet i henhold til direktivet om gennemsigtighed (2004/109/EF), mener udvalget, at opfyldelsen af denne målsætning bør følge efter en sammenkobling af alle selskabsregistre, og at der bør gennemføres en konsekvensanalyse af de tekniske vanskeligheder i forbindelse hermed, effektiviteten af et sådant tiltag og dets reelle nytteværdi samt de involverede udgifter. Måske ville det være mere hensigtsmæssigt at anvende direktiv 2003/58/EF, der indførte de elektroniske selskabsregistre.

5.3.2 Et øget samarbejde mellem selskabsregistre vil også være en fordel, for så vidt angår eventuelle synergier i forbindelse med andre organers offentliggørelse af selskabsrelaterede oplysninger (de finansielle markeders gennemsigtighed vil øges, finansielle oplysninger om noterede selskaber i Europa vil blive lettere tilgængelige, og insolvensbehandlingen på tværs af grænser vil blive mere effektiv).

5.4 Den bedste løsning med henblik på at fremme kommunikationen mellem selskabsregistre i forbindelse med tværnationale fusioner og flytninger af hjemsted

5.4.1 For at nå de mål, der er fastsat i grønbogen, foreslår udvalget, at man vælger en løsning, som integrerer og bygger på alle de eksisterende samarbejdsmekanismer og -initiativer, navnlig EBR, BRITE, IMI og e-Justice. EBR bør således udvides til alle medlemslandene og videreudvikles til et avanceret og innovativt interoperabelt system i form af en ikt-serviceplatform og et effektivt prognosebaseret forvaltningsinstrument, der sammenkobler selskabsregistre over hele EU og styrker samarbejdet mellem selskaber og vurderingen af deres udvikling, og som er integreret i den europæiske e-Justice-portal.

5.4.2 Den løsning, udvalget foreslår (udvide EBR til alle medlemslandene og forbedre dets funktion ved at bygge på resultaterne fra BRITE-projektet samt eventuelt anvende IMI-systemet, samtidig med at nettet integreres i e-Justice-portalen), vil have følgende virkninger: Den vil sikre kontinuiteten af de allerede indhøstede erfaringer med at styre og forvalte disse IT-platforme og fastholde kendskabet til dem. Den vil ligeledes forhindre, at der opstår forvirring, hvis der bliver lanceret et nyt instrument, som leverer lignende eller endda de samme oplysninger, som findes i EBR. Endelig vil den mangedoble resultaterne af de allerede foretagne investeringer, bl.a. med EU-midler, og også medføre lavere gennemførelsesomkostninger, især hvis IMI-systemet anvendes, eller nettet integreres i e-Justice-portalen.

5.5 Foreslået løsning med hensyn til virksomheders filialer

5.5.1 Kravene om offentlighed vedrørende udenlandske filialer (jf. direktiv 89/666/EØF) gør det i praksis til en nødvendighed, at selskabsregistre samarbejder for at sikre, at oplysninger og dokumenter offentliggøres, når der åbnes en filial i et andet land. Udvalget går ind for, at man bygger videre på og videreudvikler BRITE-projektets resultater samt beslutter, at der skal ske automatisk underretning mellem registrene med henblik på at verificere, at de pågældende data er nøjagtige og opdaterede. Derigennem beskyttes kreditorernes og forbrugernes interesser, når de kommer i kontakt med filialen.

6. Særlige bemærkninger

6.1 Med henblik på at opnå fuld interoperabilitet mellem selskabsregistre er vi nødt til at finde frem til de bedste løsninger på problemet med at få fjernet de nuværende tekniske (forskellige søgekriterier og strukturer) og sproglige barrierer (med hensyn til EBR er løsningen, at søgningerne kan udføres på alle sprog, og at de ønskede oplysninger leveres på det sprog, der er valgt ved søgningen).

6.2 Ved at udpege et kompetent organ, som kan overtage, udvide og videreudvikle EBR samt sørge for, at projektet modtager tilstrækkelige EU-midler, vil man hurtigere få opbygget et net, som omfatter alle medlemslande, og derigennem vil opfyldelsen af disse mål på kort- og mellemlangt sigt blive fremskyndet. I fremtiden bør begrænsninger i form af høje afgifter for at tilslutte sig og anvende EBR-software eller for at tegne abonnement overvindes, og hindringer for deltagelse på nationalt plan bør afskaffes.

6.3 Sammenkoblingen af selskabsregistre bør ikke begrænses til vedligeholdelse, udvikling, forvaltning og opdatering af net og software. Den bør også på bedst mulig måde forvalte forbindelserne mellem deltagerne, omhyggeligt gøre borgere og virksomheder opmærksomme på systemet, deltage i EU-finansierede programmer, udvide ydelserne til nye lande og endda tilbyde kommercielle tjenesteydelser for at skabe indtægter, som skal reinvesteres i udviklingen af nettet.

6.4 Sammenkoblingen af selskabsregistre bør omfatte flere redskaber med henblik på at lette kommunikationen: søgekriterier, en række gennemsigtige procedurer, som alle medlemslandene er blevet enige om, til modtagelse af forespørgsler og fremsendelse af svar, mulighed for at modtage elektroniske dokumenter og certifikater, instrumenter til styring af søgninger/svar og overvågning af, hvordan processen skrider frem, procedurer for indgivelse og behandling af klager, flerprogede søgefaciliteter, faste men åbne spørgsmål og svar, et register med kontaktoplysninger osv.

6.5 I forbindelse med initiativet til sammenkobling af selskabsregistre bør man medtage alle oplysninger, som det er obligatorisk af offentliggøre, give adgang til disse oplysninger fra den elektroniske fil i de nationale registre og reducere den administrative byrde på virksomhederne, navnlig SMV'erne, uden at pålægge dem yderligere afgifter. IMI synes at kunne anvendes til at fremme kommunikationen mellem selskabsregistre i forskellige medlemsstater.

6.6 Konsekvensanalysen skal se på muligheden for realiseringen af følgende aspekter:

- en enkelt adgangsport til nettet af registre
- en enkelt identifikator for et selskab på EU-niveau
- et ensartet faktureringsystem
- et europæisk certifikat i form af et udtræk fra selskabsregisteret, som er standardiseret i hele EU
- et mindstemål af data, som bør harmoniseres og anvendes på EU-niveau, herunder informationstjenester af samme kvalitet i hvert enkelt medlemsland.

6.7 Det er særlig vigtigt, at de nationale institutioner og EU-institutionerne samarbejder med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet på dette område.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet på plenarforsamlingen, men opnåede dog mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer (Forretningsordenens artikel 54, stk. 3):

Punkt 2.1

Ændres som følger

»Der findes 27 selskabsregistre i EU, som fungerer på national eller regional basis. De registrerer virksomhedsledere og andre juridiske personer, godkender virksomhedernes regnskaber, udsteder bestalling til selvstændige eksperter og revisorer og opbevarer og sikrer offentlig adgang til de regnskaber, der indgives, undersøger og opbevarer oplysninger om selskaber, som har hjemsted i det pågældende land eller den pågældende region, i overensstemmelse med minimumsstandarderne for de centrale tjenesteydelser, de leverer i henhold til EU lovgivningen.«

Begrundelse

Gives mundtligt.

Afstemmingsresultat:

For:	22
Imod:	24
Hverken for eller imod:	2

Følgende del af sektionens udtalelse blev forkastet til fordel for det ændringsforslag, som blev vedtaget af forsamlingen, men opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne.

Punkt 2.2

»Selv om det er let at få adgang til offentlige oplysninger om selskaber i det land, hvor selskaberne er registreret (selskabsregistre i alle medlemslandene blev elektroniske og gik online den 1. januar 2007), kan tekniske (forskellige søgekriterier og strukturer) eller sproglige barrierer dog hindre adgangen til de samme oplysninger fra en anden medlemsstat.«

Afstemmingsresultat:

For:	44
Imod:	29
Hverken for eller imod:	2

Punkt 4.1

»Udvalget går ind for at udbygge og styrke samarbejdet mellem selskabsregistre i alle EU-landene med henblik på at lette adgangen til officielle, pålidelige oplysninger om selskaber og sikre gennemsigtigheden på det indre marked, samtidig med at beskyttelsen af aktionærer og tredjeparter (kreditorer, forretningspartnere, forbrugere osv.) forbedres, navnlig i forbindelse med tværnationale procedurer (såsom tværnationale fusioner, flytninger af hjemsted eller insolvensbehandling).«

Afstemmingsresultat:

For:	49
Imod:	29
Hverken for eller imod:	5

Punkt 4.4

»Sammenkobling af selskabsregistre må forventes at øge gennemsigtigheden og samarbejdet mellem virksomhederne, fjerne barriererne for grænseoverskridende erhvervsaktiviteter og reducere de administrative byrder. Alt dette er nødvendigt med henblik på at styrke det indre marked og fremme en afbalanceret og bæredygtig økonomisk og social fremgang.«

Afstemmingsresultat:

For: 50
Imod: 40
Hverken for eller imod: 6

Punkt 4.5

»Efter EØSU's opfattelse er de to mål, der er fastsat i grønbogen, begrænsede, og udvalget anbefaler, at der tilføjes yderligere to mål. Hovedformålet med sammenkoblingen af selskabsregistre bør være at oprette et prognoseinstrument, der skal fungere som et forvaltningsredskab, der giver mulighed for at vurdere EU-selskabernes udvikling og resultater. Dette vil styrke strategier og politikker på alle niveauer på dette område (på EU plan, regionalt og lokalt). Sammenkoblingen af selskabsregistre bør også sigte mod at sætte skub i samarbejdet mellem virksomheder i EU.«

Afstemmingsresultat:

For: 54
Imod: 44
Hverken for eller imod: 7

Punkt 5.3.1

»Med hensyn til sammenkobling af nettet af selskabsregistre med det elektroniske net, der opbevarer regulerede oplysninger om noterede selskaber, og som blev oprettet i henhold til direktivet om gennemsigtighed (2004/109/EF), mener udvalget, at opfyldelsen af denne målsætning bør følge efter en sammenkobling af alle selskabsregistre, og at der bør gennemføres en konsekvensanalyse af de tekniske vanskeligheder i forbindelse hermed, effektiviteten af et sådant tiltag og dets reelle nytteværdi samt de involverede udgifter.«

Afstemmingsresultat:

For: 61
Imod: 31
Hverken for eller imod: 8

Punkt 5.4.1

»For at nå de mål, der er fastsat i grønbogen, foreslår udvalget, at man vælger en løsning, som integrerer og bygger på alle de eksisterende samarbejdsmekanismer og -initiativer, navnlig EBR, BRITE og e-Justice. EBR bør således udvides til alle medlemslandene og videreudvikles til et avanceret og innovativt interoperabelt system – i form af en ikt-serviceplatform og et effektivt prognosebaseret forvaltningsinstrument, der sammenkobler selskabsregistre over hele EU og styrker samarbejdet mellem selskaber og vurderingen af deres udvikling – og som er integreret i den europæiske e-Justice-portal.«

Afstemmingsresultat:

For: 51
Imod: 37
Hverken for eller imod: 7

Punkt 5.4.2

»Den løsning, udvalget foreslår (udvide EBR til alle medlemslandene og forbedre dets funktion ved at bygge på resultaterne fra BRITE-projektet, samtidig med at nettet integreres i e-Justice-portalen), vil have følgende virkninger: Den vil sikre kontinuiteten af de allerede indhøstede erfaringer med at styre og forvalte disse IT-platformer og fastholde kendskabet til dem. Den vil ligeledes forhindre, at der opstår forvirring, hvis der bliver lanceret et nyt instrument, som leverer lignende eller endda de samme oplysninger, som findes i EBR. Endelig vil den mangedoble resultaterne af de allerede foretagne investeringer, bl.a. med EU-midler, og også medføre lavere gennemførelsesomkostninger.«

Afstemningsresultat:

For: 55
Imod: 33
Hverken for eller imod: 7

Punkt 6.5

»Når der vælges en endelig løsning, skal der tages behørigt hensyn til de retlige aspekter med hensyn til copyright, overførsel af data og beskyttelse af personoplysninger i tråd med de nationale lovgivninger og EU-lovgivningen.«

Afstemningsresultat:

For: 53
Imod: 42
Hverken for eller imod: 3

Punkt 6.6

»I forbindelse med initiativet til sammenkobling af selskabsregistre bør man planlægge at medtage alle oplysninger, som skal offentliggøres, give adgang til disse oplysninger fra selskabets elektroniske fil i de nationale registre og reducere den administrative byrde på virksomhederne, navnlig SMV'erne, uden at pålægge dem yderligere afgifter.«

Afstemningsresultat:

For: 56
Imod: 33
Hverken for eller imod: 3

Punkt 6.7

»Samarbejdet og partnerskabet med selskaber, som leverer tjenesteydelser, der svarer til dem, der ydes af det nye net af selskabsregistre, skal fremmes.«

Afstemningsresultat:

For: 53
Imod: 40
Hverken for eller imod: 1

Punkt 1.3

»EØSU anbefaler, at der til de mål, der findes i grønbogen, tilføjes to nye mål med henblik på

— at oprette et prognoseinstrument, der skal fungere som et forvaltningsredskab, der giver mulighed for at vurdere de europæiske selskabers udvikling og resultater, hvilket vil styrke strategier og politikker på alle niveauer på dette område og

— sætte skub i det grænseoverskridende samarbejde.«

Afstemningsresultat:

For: 54
Imod: 38
Hverken for eller imod: 1

Punkt 1.8

»For at nå målene i grønbogen foreslår udvalget, at man vælger en løsning, som integrerer og bygger på alle de eksisterende samarbejdsmekanismer og -initiativer, navnlig EBR ⁽¹⁾, BRITE ⁽²⁾ og e-Justice. EBR bør således udvides og videreudvikles til et avanceret og innovativt interoperabelt system – i form af en ikt-serviceplatform og et effektivt prognosebaseret forvaltningsinstrument, der sammenkobler selskabsregistre i hele EU og styrker samarbejdet mellem selskaber og vurderingen af deres udvikling – og som er integreret i den europæiske e-Justice-portal.

⁽¹⁾ European Business Register.

⁽²⁾ Business Register Interoperability Throughout Europe.«

Afstemningsresultat:

For: 51
Imod: 37
Hverken for eller imod: 7

Punkt 1.10

»Hvad virksomheders filialer i andre lande angår, går udvalget ind for, at man bygger på BRITE-projektets resultater og videreudvikler det, og at man vælger løsningen med automatisk underretning mellem registrene.«

Afstemningsresultat:

For: 56
Imod: 33
Hverken for eller imod: 3

Punkt 1.11

»Ved at udpege et kompetent organ, som kan overtage, udvide og videreudvikle EBR samt sørge for, at projektet modtager tilstrækkelige EU-midler, vil man hurtigere få opbygget et net, som omfatter selskabsregistre fra alle medlemslande, og derigennem vil opfyldelsen af disse mål på kort og mellemlangt sigt blive fremskyndet.«

Afstemningsresultat:

For: 54
Imod: 38
Hverken for eller imod: 1

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om forenkling af gennemførelsen af rammeprogrammerne for forskning

KOM(2010) 187 endelig

(2011/C 48/22)

Ordfører: **Gerd WOLF**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 29. april 2010 under henvisning til EUF-traktatens artikel 304 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om forenkling af gennemførelsen af rammeprogrammerne for forskning

KOM(2010) 187 endelig.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, der vedtog sin udtalelse den 1. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 114 stemmer for og 1 hverken for eller imod:

1. Resumé og anbefalinger

1.1 EU-forskningsrammeprogrammernes effektivitet og attraktivitet skal forbedres. Dertil kræves det, at deres gennemførelse forenkles.

1.2 Udvalget bifalder derfor Kommissionens meddelelse og er principielt enig i de fremsatte forslag.

1.3 Derudover bifalder udvalget konklusionerne fra mødet i Rådet (konkurrenceevne) den 26. maj 2010 om samme tema.

1.4 Den tiltagende diversificering af de forskellige delprogrammer og dertil hørende instrumenter med deres til dels meget forskellige regler og procedurer har udviklet sig til et centralt problem i EU's forskningsstøtte. Dette har for støtteansøgere og -modtagere resulteret i en næsten uoverskuelig kompleksitet, der forstærkes af de forskellige regelsæt i de enkelte medlemsstater og hos deres støttegivere.

1.5 Udvalget anbefaler derfor en trinvis harmonisering af de relevante regler og procedurer, først i EU's forskningsstøtte, men på længere sigt også medlemsstaterne imellem og i forholdet til Kommissionen. Først da vil det europæiske forskningsrum være fuldendt.

1.6 Der er brug for en bedre balance mellem handlefrihed og kontrol i EU's forskningsstøtte. Dette gælder for såvel reglernes udformning som deres praktiske anvendelse. Udvalget anbefaler, at man følger en tillidsbaseret strategi og stiller en sådan i centrum for den europæiske forskningsstøtte. I den henseende

støtter EØSU Kommissionens forslag om at øge »muligheden for at operere med en forskningsspecifik acceptabel fejlrisiko«⁽¹⁾.

1.7 Som yderligere konkrete tiltag anbefaler udvalget, hovedsageligt i tråd med Kommissionens meddelelse, følgende:

— Anerkendelse af de standardprocedurer for støttemodtagere, der er godkendt i henhold til bindende national lovgivning.

— Hensigtsmæssig og effektiv anvendelse af reglerne i praksis.

— Faste beløb som valgmulighed, men ikke som alibi for en nedsættelse af støtten. De reelle omkostninger bør lægges til grund for beregningerne.

— Størst mulig samhörighed og gennemsigtighed.

— Størst mulig kontinuitet og stabilitet i lovgivningen og i procedureerne.

— Erfarne, internationalt anerkendte fagekspertes koordinerende embedsmænd med tilstrækkelig handlefrihed.

— Sammenhængende og klart fastlagt revisionsstrategi ved hjælp af gennemsigtige procedurer

— Videreudvikling af software-værktøjerne.

— Mulighed for momsrefusion.

⁽¹⁾ Se også KOM(2010) 261 endelig.

— Forenklinger for især SMV'er.

— Pålidelige, klare og rettidigt tilgængelige retningslinjer (brugsanvisninger) for støtteprogrammer og -instrumenter.

1.8 Udvalget er principielt skeptisk over for Kommissionens vidtgående forslag om at overveje en »resultatbaseret finansiering« som en alternativ støttemetode under det kommende rammeprogram, så længe Kommissionen ikke har givet en udførlig forklaring på forslaget, der sætter udvalget i stand til objektivt at vurdere, hvad der menes hermed set i relation til procedurer m.m. Ikke desto mindre bør det naturligvis være en primær opgave og et grundlæggende mål for enhver forskningsstøtte at skaffe vigtig og ny viden gennem et valg af de bedste og mest effektive metoder. Regelsættenes anvendelse bør underordnes dette mål.

1.9 Ud over en forenkling af de forvaltningsretlige og finansielle regler samt procedurer er det imidlertid lige så vigtigt at forenkle de videnskabelige og tematiske ansøgnings-, evaluering- og overvågningsprocedurer med det formål at reducere og harmonisere den urimelige overregulering og mangfoldighed af europæiske, nationale, regionale og institutionelle rapporteringspligter, ansøgningsprocesser, evaluering-, syns- og skønsprocedurer.

2. Kommissionens meddelelse

2.1 Kommissionens meddelelse tjener det formål at forenkle gennemførelsen af EU's forskningsrammeprogram yderligere. Meddelelsen beskæftiger sig primært med finansierings-spørgsmål.

2.2 Meddelelsen præsenterer muligheder for yderligere forenklinger på tre områder:

— Indsatsområde 1: Strømlining af forvaltningen af forslag og tilskud efter de nugældende regler.

— Indsatsområde 2: Tilpasning af reglerne i det nuværende omkostningsbaserede system.

— Indsatsområde 3: Fra omkostningsbaseret til resultatbaseret finansiering.

2.3 Under indsatsområde 1 præsenteres de praktiske forbedringer af processer og redskaber, som Kommissionen allerede har påbegyndt.

2.3.1 Indsatsområde 2 omhandler ændringer af eksisterende regler med henblik på at opnå en bredere accept af almindeligt anvendte regnskabsmetoder (herunder anvendelse af gennemsnitlige personaleomkostninger), færre bestemmelser vedrørende forskellige aktiviteter og deltagere, en bestemmelse møntet på ejerne/lederne af SMV'er og en ændring af proceduren for udvælgelse af de støttemodtagende projekter. De fleste forslag

under indsatsområde 2 vedrører udformningen af kommende rammeprogrammer.

2.3.2 Under indsatsområde 3 fremlægges forskellige muligheder for tiltag, der skal resultere i en overgang fra omkostningsorienteret til resultatbaseret finansiering. Herved ønsker man at gennemføre gennemgribende ændringer af rapporterings- og kontrolindsatsen, hvis fokus flytter sig fra det økonomiske til det teknisk-videnskabelige.

3. Generelle bemærkninger

3.1 **F&U-rammeprogrammets betydning, effektivitet og attraktivitet.** F&U-rammeprogrammet er et af de vigtigste EU-instrumenter til sikring og styrkelse af Europas konkurrenceevne og velstand, gennemførelse af den nye Europa 2020-strategi og udførelse af det europæiske forskningsrum. Derfor er det nødvendigt, at forskningsrammeprogrammet gennemføres så effektivt som muligt. Det skal være attraktivt for de bedste forskere og institutter, men også for industrien og SMV'er, at deltage i rammeprogrammet. Deltagelsen skal kunne betale sig og opfattes som en udmærkelse. Derfor er det et krav, at de forvaltningsmæssige og finansielle rammebetingelser for støttemodtagerne er attraktive og effektive.

3.2 **Påkrævet forenkling.** Alt i alt var og er der et tydeligt behov for en væsentlig forbedring og forenkling af procedurer og regler. Derfor havde udvalget allerede flere gange opfordret til en forenkling af procedurerne for forskningsrammeprogrammets anvendelse, og udvalget har også med tilfredshed konstateret, at der allerede under det 7. F&U-rammeprogram gennemføres tiltag i den retning.

3.3 **Rådets konklusioner.** Derfor bifalder udvalget også Rådets konklusioner af 28. maj 2010⁽²⁾. EØSU's uddybende forklaringer og anbefalinger skal også tjene til at uddybe og støtte Rådets synspunkter.

3.4 **Principiel accept.** Udvalget bifalder og støtter principielt Kommissionens initiativ samt de hensigtserklæringer og alternativer, som meddelelsen skitserer. En lang række af de foreslåede tiltag egner sig til at skabe tydelige forbedringer og støttes derfor i fuldt omfang af udvalget. Dette gælder f.eks. for strømliningen af forvaltningen af forslag og tilskud efter de nugældende regler eller den bredere accept af støttemodtagernes nationalt godkendte og almindeligt anvendte bogførings- og regnskabsmetoder. Dette udrydder imidlertid endnu ikke de centrale årsager til den eksisterende kompleksitet, der er blot tale om en opblødning. Set i lyset af det indre marked og det europæiske forskningsrum bør den langsigtede indsats derfor have til formål at fjerne de centrale årsager til denne problematik.

⁽²⁾ Rådet den 28. maj 2010 – Rådets konklusioner om forenklede og mere effektive programmer til støtte for europæisk forskning og innovation, 10268/10.

3.5 Væsentlige årsager til den eksisterende kompleksitet.

Et centralt problem i EU's forskningsstøtte er den tiltagende diversificering i EU's programmer og -instrumenter. De eksisterende støtteinstrumenter og -programmer har til dels egne meget forskellige regelsæt og procedurer (som f.eks. FTI efter art. 187, initiativer under art. 185, EIT, ERA-netværket, offentlig-private partnerskaber m.m.). Dette medfører en øget kompleksitet for støttemodtagerne. Dette lægger ikke blot hindringer i vejen for en effektiv anvendelse af støttemidlerne, men begrænser også rammeprogrammets attraktivitet for de bedste forskere. Dette har en negativ indvirkning på rammeprogrammets succes.

3.5.1 Forskellige regelsæt i medlemsstaterne. Denne kompleksitet forstærkes endvidere af de til dels højst forskellige regelsæt i de enkelte medlemsstater og hos deres nationale støttegivere, som spiller en væsentlig, ofte afgørende, rolle for projekternes realisering. Med henblik på at skabe forståelse for problemets fulde omfang skal der her mindes om, at det ved næsten alle projekter, som modtager støtte fra Kommissionen, (med undtagelse af projekter under Det Europæiske Forskningsråd) er en forudsætning, at der deltager forskere og støttegivere **fra mindst tre medlemsstater** (!).

3.6 Harmonisering af regelsættene. Udvalget anbefaler derfor alle aktører med ansvar for etableringen af det europæiske forskningsrum at reducere omfanget af de forskellige og mangfoldige forvaltningsretlige og finansielle regler under F&U-rammeprogrammet: Vi har brug for en **harmonisering/standardisering og reducere af de regelsæt, der vedrører F&U-rammeprogrammer**. Støtteinstrumenter under rammeprogrammet, som har bevist deres værd, skal kortlægges og videreføres på sammenhængende vis. Der skal gælde fælles retlige rammer for alle europæiske F&U-støtteforanstaltninger under rammeprogrammer.

3.7 Et langsigtet mål. Et langsigtet mål ville imidlertid være at arbejde hen imod en standardisering af støtteinstrumenter og afregningsprocedurer (se også pkt. 4.1), ikke kun i F&U-rammeprogrammet selv, men også medlemsstaterne imellem og i forhold til Kommissionen. Dermed kunne man også fjerne nogle af de velkendte barrierer for forskernes mobilitet på tværs af nationale grænser. Alt i alt ville dette være et væsentligt skridt til fuldbyrdelse af det europæiske forskningsrum. Selvom netop dette vigtige mål i dag kan forekomme utopisk, bør man alligevel arbejde tålmodigt og stædigt, måske med et skridt af gangen, på at opfylde denne målsætning. **Opfyldelsen af netop dette mål ville være et væsentligt skridt i retning af en færdiggørelse af det europæiske forskningsrum.**

3.7.1 Pluralisme i forskningen. Sådanne standardiseringer må dog under ingen omstændigheder resultere i, at den pluralisme i forskningsmetoder, -initiativer og valg af emner⁽³⁾, som udvalget anser for nødvendig, indskrænkes. Pluralisme (på forsk-

ningsområdet) er ikke spild, men et nødvendigt middel til optimering og evolution i søgningen efter ny viden og nye kundskaber og er en ufravigelig betingelse for videnskabelig udvikling.

3.8 En balance mellem handlefrihed og kontrol. Helt principielt er der brug for et passende forhold mellem handlefrihed og kontrol. Dette gælder for såvel reglernes udformning som deres praktiske anvendelse. Så længe en forenkling af reglerne ikke er gennemført, bliver behovet for en fleksibel og pragmatisk **anvendelse af reglerne** i praksis endnu større. Ved reglernes anvendelse og fortolkning skal en effektiv projektgennemførelse og anvendelse af midlerne have forrang for ønsket om at undgå enhver fejlrisiko. De fleksibelt formulerede fortolkninger af reglerne for deltagelse og finansforordningen giver i den forbindelse en vis handlefrihed. Denne bør konsekvent udnyttes til fordel for en optimal forskningsstøtte og effektiv forvaltning af midlerne. Udvalget minder derfor om sine tidligere anbefalinger, som gik på, at det principielt ville være hensigtsmæssigt at give de enkelte beslutningstagere i Kommissionen større handlefrihed og dermed også acceptere en større fejlrisiko. *Frygten for fejl eller enkeltpersoners misbrug må ikke føre til overregulering og lammelse for alle. Dette gælder tilsvarende for støtteorganisationernes og forskernes arbejdsmetode.*

3.9 En tillidsbaseret strategi. Fejl eller misforståelser i forbindelse med omkostningsrefusioner skyldes for det meste støttekriteriernes kompleksitet, og der er i reglen ikke tale om et forsøg på misbrug. Der bør derfor i højere grad skelnes mellem fejl, misforståelser og bedrageri. Udvalget opfordrer Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen til at følge en tillidsbaseret strategi og stille en sådan i centrum for den europæiske forskningsstøtte. I den henseende støtter EØSU Kommissionens forslag om at øge »muligheden for at operere med en forskningsspecifik acceptabel fejlrisiko«⁽⁴⁾.

3.10 Fagligt kompetente og engagerede embedsmænd. For at kunne opfylde sine opgaver i forbindelse med gennemførelsen af F&U-rammeprogrammet har Kommissionen brug for sagkyndige embedsmænd, hvis videnskabelige fagkundskaber anerkendes af det internationale forskersamfund⁽⁵⁾. Deres engagerede indsats for at skabe optimale resultater og sikre en effektiv programgennemførelse skal derfor ikke i u hensigtsmæssig grad bremses af frygten for procedurefejl og de dermed forbundne konsekvenser. En frygt, der kan siges at være begrundet set i lyset af den store kompleksitet på området. Dette betyder imidlertid også, at der ikke bør være tale om en overdreven hæftelse for opståede fejl. Også af denne grund er der brug for forenkling, fleksibilitet og større gennemsigtighed.

⁽⁴⁾ Se også KOM(2010) 261 endelig.

⁽⁵⁾ Udvalget henviser til EUT C 44 af 16.2.2008, s. 1, hvor der i pkt. 12 fremsættes flg. anbefaling: »Udvalget finder det nødvendigt, at der i støtteorganisationerne, og navnlig i Kommissionen, medvirker videnskabeligt kvalificerede embedsmænd med faglig ekspertise, som gennem længere tid har været og fremover vil være fortrolige med det pågældende fagområde og dets enkeltheder og specielle »samfund« (regelmæssige jobrotationer er i den forbindelse kontraproduktive!«.

⁽³⁾ EUT C 44 af 16.2.2008, s. 1, pkt. 1.10 og 3.14.1.

3.11 Gennemsigtighed som en ekstra kontrolmekanisme. Den større, og dermed effektivitetsfremmende, handlefrihed for Kommissionens beslutningstagere, som udvalget anbefaler, øger nødvendigvis også risikoen for fejl eller forfordeling. Da udvalget imidlertid altid har gjort opmærksom på, at der også inden for forskningsstøtten er brug for fuldstændig åbenhed og gennemsigtighed, vil de velinformerede brugere på området og deres reaktioner kunne korrigere potentielt uheldige udviklingstendenser.

3.12 Betydningen af kontinuitet og stabilitet. Håndteringen af sådanne komplekse systemer forudsætter, at man har gennemløbet en vanskelig læreproces og opbygget en vis rutine. Dette gælder for såvel Kommissionens embedsmænd som for de potentielle støttemodtagere, særligt også SMV'er, der ikke har råd til at etablere en juridisk afdeling, der alene skal tage sig af disse spørgsmål. En velfunderet kontinuitet i processen øger derfor ikke kun retssikkerheden, men forenkler i sig selv den videre håndtering af systemet. Derfor skal der i forbindelse med alle påtænkte ændringer, også selvom der er tale om forenklinger, foretages en afvejning af, om de dermed forbundne fordele kan opveje tabet af kontinuitet og stabilitet: **den tilsigtede forenkling skal give en klar merværdi set i forhold til tabet af kontinuitet og stabilitet.**

3.13 Forenkling af de videnskabelige ansøgnings- og evalueringsprocedurer. Ud over en forenkling af de forvaltningsretlige og finansielle regler samt procedurer (pkt. 3.6 og 3.7) er det imidlertid lige så vigtigt at forenkle de videnskabelige og tematiske ansøgnings-, evaluerings- og overvågningsprocedurer med det formål *at forenkle den urimelige overregulering og mangfoldighed af europæiske, nationale, regionale og institutionelle rapporteringspligter, ansøgningsprocesser, evaluerings-, syns- og skønsprocedurer osv. og reducere dem til det højst nødvendige.* Udvalget beklager, at dette aspekt slet ikke nævnes i Kommissionens meddelelse. Derfor anbefaler udvalget på ny, at Kommissionen i et samarbejde med medlemsstaterne og deres repræsentanter arbejder for, *at de mange ansøgnings-, overvågnings- og evalueringsprocedurer, der oven i købet ofte overlapper hinanden, harmoniseres og sammenfattes på institutionelt, nationalt og europæisk plan.* Dermed ville man modvirke en unødigt nedslidning af højt kvalificerede forskere – af »menneskelig kapital« generelt. Selvom der allerede er opnået fremskridt på dette område under det 7. rammeprogram, forbliver denne opgave for størstedelens vedkommende uløst. I forbindelse med mulige løsningsforslag skal man sikre, at medlemsstaterne inddrages i passende omfang, hvilket kan ske inden for rammerne af instanser og udvalg under støttetildelingsprocessen.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Medlemsstaternes afregningsprocedurer. Kommissionens forslag til *»Bredere accept af almindeligt anvendte regnskabsmetoder«* vil efter udvalgets opfattelse reelt medføre en betydelig forenkling. Dette gælder imidlertid kun, hvis der dermed menes, og det anerkendes af Revisionsretten, at der også under F&U-rammeprogrammerne kan foretages udbetalinger og afregnes efter de nationale regler for forskningsstøtte i den enkelte medlemsstat. Udvalget er klar over, at denne fremgangsmåde til dels kan resultere i ulige vilkår, men dette

bør tages med i købet set i lyset af den dermed realiserede forenkling. EØSU anbefaler dermed udtrykkeligt, at dette forslag fra Kommissionen reelt gennemføres på effektiv og uindskrænket vis for alle omkostningskategorier på baggrund af ovennævnte præcisering.

4.1.1 Mulighed for momsrefusion. Ved nogle forskningsprojekter betales der moms. EU's budgetregler tillader, at moms, under bestemte forudsætninger, kan betragtes som støtteberettiget. I de fleste EU-støtteprogrammer anvendes denne bestemmelse da også allerede. Udvalget anbefaler derfor, at moms også i de fremtidige F&U-rammeprogrammer anerkendes som en udgift, der kan refunderes.

4.2 Færre slags regler. En begrænsning af de mange regler i de forskellige programmer og instrumenter virker som en oplagt nødvendighed (se også pkt. 3.6). Alligevel bør man ikke stræbe efter at finde én enkelt løsning for alle støttemodtagere, idet en sådan tilgang ikke, heller ikke under forenklingsspektet, kan tage højde for de interesser, som de meget forskellige deltagere i F&U-rammeprogrammerne har. Derfor bør den eksisterende skelnen mellem organisationer i det mindste bibeholdes. EØSU anbefaler derfor, at man ikke accepterer Kommissionens forslag om én enkelt sats for alle aktivitetstyper og organisationstyper.

4.3 Tilladelse til forsøg. Færre regler og kravet om kontinuitet og stabilitet i regelsættene (se også pkt. 3.12) må imidlertid ikke resultere i, at systemet går i stå. Nye instrumenter bør i første omgang godkendes og afprøves som forsøg, inden der træffes afgørelse om, hvorvidt de skal indarbejdes i det eksisterende regelsæt.

4.4 Entydige definitioner og retningslinjer – en brugsanvisning. Netop i komplekse systemer har en klar og entydig definition af begreber, regelsæt, procedurer og processer afgørende betydning, så aktørerne kan følge en så effektiv fremgangsmåde som muligt. Dette omfatter også, at Kommissionen rettidigt skal udarbejde retningslinjer og »brugsanvisninger«. På den ene side skal retningslinjerne give tilstrækkelig handlefrihed til, at der i passende omfang kan tages højde for støttemodtagernes forskellige rammevilkår. På den anden side skal støttemodtagerne kunne stole på disse oplysninger. Dette krav er ikke i modstrid med den nødvendige fleksibilitet, men gør det først muligt at udnytte denne i fuldt omfang. Netop her ser udvalget imidlertid særlige problemer med den sidste og næsten revolutionære del af Kommissionens forslag (se nedenstående pkt. 4.8).

4.5 Sammenhæng i revisionsstrategien. Kommissionens kommende revisionsstrategi er et væsentligt element i forenklingssprocessen (se også pkt. 3.9 og 4.1). Udvalget anbefaler derfor at definere revisionsstrategien på ny med det mål at øge F&U-rammeprogrammets effektivitet og forenkle de forvaltningsmæssige procedurer. I den forbindelse skal man også præcisere betingelserne for kontrollen med den eksisterende regnskabspraksis, der anvendes i medlemsstaterne, herunder de mulige afregningsprocedurer for gennemsnitlige personaleomkostninger.

4.6 Flere faste beløb, men fastholdelse af den nuværende omkostningsbaserede tilgang. Udvalget bifalder principielt dette forslag fra Kommissionen, der sagtens kan vedrøre forskellige omkostningskategorier. Kommissionen ser her også en mulighed for at forbedre **vilkårene for SMV'ers deltagelse**. Udvalgets opbakning gives dog på betingelse af, at de faste beløb skal dække de reelle omkostninger, ikke må fungere som et alibi for en nedsættelse af støtten, og at de tilbydes som en valgmulighed.

4.6.1 De faktiske omkostninger som grundlag for beregningen af de faste beløb. I princippet skal størrelsen af den finansielle støtte – altså også de tilbudte faste beløb – være baseret på støttemodtagernes faktiske omkostninger. Kun hvis støtten gennem F&U-rammeprogrammet når en passende størrelse, er det også attraktivt for de mest effektive organisationer at deltage i de europæiske forskningsprogrammer på trods af den dermed forbundne ekstra byrde på det forvaltningsmæssige og andre områder. Og kun i så fald kan målene for konkurrenceevne og innovation opfyldes i fuldt omfang.

4.7 Robuste softwareværktøjer til projektstyring. Brugen af webbaserede systemer til styring af et helt projektforsløb fra ansøgningsindgivelse til afslutning har et stort potentiale til at reducere den forvaltningsmæssige byrde for såvel Kommissionen som ansøgeren. I den henseende bifalder Kommissionens anstrengelser i den retning udtrykkeligt. Imidlertid skal de værktøjer, som Kommissionen har udfærdiget, og som ansøgerne anvender, kunne samarbejde fejlfrit. Selvom de nyudviklede software-værktøjer under det 7. rammeprogram letter arbejdsgangen i Kommissionen, må dette ikke ske på bekostning af ansøgerne. En ikke færdigudviklet software (som f.eks. NEF) og en usammenhængende dokumentstruktur (f.eks. mellem projektets trin) pålægger alle ansøgere en ekstra og overflødig byrde. Udvalget anbefaler, at der tages højde for dette aspekt på alle projektrtrin og -niveauer, og at man fremover investerer endnu flere ressourcer i videreudviklingen af softwareværktøjer.

4.8 Fra omkostningsbaseret til resultatbaseret finansiering. Kommissionen foreslår, at man som en særlig forenkling og en alternativ støttemodel allerede i det kommende 8. forskningsrammeprogram overvejer at skifte fra en omkostningsbaseret til en resultatbaseret finansiering. Da det må være en

hovedopgave og mission for enhver form for forskningsstøtte at skaffe ny viden og opnå resultater vha. den bedste og mest effektive metode, virker dette forslag ved første øjekast udpræget attraktivt. Selvfølgelig skal regelsættene og disses anvendelse tjene dette formål og underordnes dette aspekt.

4.8.1 Umiddelbar skepsis. Imidlertid virker en a priori fastlæggelse af konkrete resultater for et forskningsprojekt problematisk. Der er tale om tendenser i retning af kontraktforskning. Dette medfører ikke kun tildelings- og skatteretlige problemer. Der kan også stilles spørgsmål til forskningsbegrebet i sig selv. Hvad er resultatet af grundforskning? Derfor ser udvalget med skepsis på dette forslag, indtil man modtager en udførlig og præciserende forklaring fra Kommissionens side, som sætter udvalget i stand til objektivt at bedømme, hvad der konkret forstås ved resultatorienteret finansiering, og hvilke instrumenter der skal anvendes. Udvalget ser sin skeptiske holdning bekræftet af Kommissionens egen forsigtige holdning, idet Kommissionen fastslår følgende: *Resultatbaserede tilgange forudsætter en præcis definition af output/resultat for hvert enkelt projekt og en grundig analyse med henblik på at bestemme de faste beløb ud fra et pålideligt skøn over de støtteberettigede omkostninger...* EØSU anbefaler derfor, at alle potentielle aktører tager en grundig og velovervejet debat, som i første omgang bør resultere i en klar meddelelse om resultatbaseret forskningsstøtte, inden der træffes yderligere konkrete foranstaltninger.

4.8.2 Forundersøgelse og definitioner. Af ovennævnte grunde ser udvalget gerne, at der gennemføres en forundersøgelse (se også pkt. 4.3) af resultatbaseret finansiering med det formål at kunne foretage en objektiv bedømmelse af de dermed forbundne chancer, risici, problemer og et muligt forenklingspotentiale. I stedet for en resultatbaseret forskningsstøtte ville begreber som »forskningbaseret projektfansiering⁽⁶⁾ (TRANS E science-based funding)« eller »programbaseret forskningsfinansiering« være mere velegnede.

4.8.3 Hensyntagen til SMV'ers særlige behov. Støttens kobling til senere usikre projektrresultater kan vise sig at være særligt problematisk for SMV'er. Hvis Kommissionens tilsagn om støtte er forbundet med en betydelig usikkerhed, kan det eksempelvis blive vanskeligt at finde frem til supplerende finansieringskilder.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ Forslag fra den uformelle arbejdsgruppe »Implementation FP7« under ledelse af Herbert Reul (medlem af Europa-Parlamentet).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 97/68/EF for så vidt angår bestemmelserne for motorer, der markedsføres under fleksibilitetsordningen

KOM(2010) 362 endelig — 2010/0195 (COD)

(2011/C 48/23)

Ordfører uden studiegruppe: **Antonello PEZZINI**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 7. september 2010 og Europa-Parlamentet den 7. september 2010 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 97/68/EF for så vidt angår bestemmelserne for motorer, der markedsføres under fleksibilitetsordningen

KOM(2010) 362 endelig - 2010/0195 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 1. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 16. september 2010, følgende udtalelse enstemmigt:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Udvalget er overbevist om, at målet om indførelse på det europæiske marked af **mobile forbrændingsmotorer i ikke-vejgående maskiner**, som udsender stadigt mindre *kulmonoxid, kvælstofoxider, kulbrinter og partikler* ⁽¹⁾ og er stadigt mere miljøvenlige, er uomgængeligt og i overensstemmelse med målene om nedbringelse af de sundhedsskadelige og klimaændrende emissioner, som EU har sat sig for at opfylde inden 2020.

1.2 Udvalget er også overbevist om, at det især i en tid med global krise på det finansielle, økonomiske og beskæftigelsesmæssige område er nødvendigt at sikre de europæiske virksomheder, som producerer mobile forbrændingsmotorer:

— passende niveauer for konkurrenceevne,

— mulighed for og tid til forskning og teknologisk udvikling,

— tilpas fleksible rammer for innovative produktionsorienterede applikationer og de nødvendige konstruktionsændringer ⁽²⁾, som – uden at bringe arbejdspladser i fare – gør det muligt at opfylde og overholde de fastsatte emissionsgrænseværdier.

1.3 Udvalget støtter Kommissionens forslag om - for de sektorer, som allerede er omfattet af fleksibilitetsordningen - at forhøje den andel af maskiner, som kan markedsføres i

henhold til direktivet om mobile ikke-vejgående maskiner ⁽³⁾, til 50 %, samt forslaget om at tilpasse det samlede antal motorer, som kan markedsføres, til fleksibilitetsordningen, og at lade motorvogne og lokomotiver være omfattet heraf, således at 20 % kan markedsføres i henhold til denne ordning.

1.4 Som Udvalget tidligere har understreget ⁽⁴⁾, kan det »ved at anvende referencebrændstof ved typegodkendelsen sikres, at motorerne opfylder grænseværdierne i trin III B, men man vil først kunne se en virkning på emissionerne, når de pågældende brændstoffer rent faktisk er tilgængelige på markedet«.

1.4.1 I betragtning af den teknik, der er nødvendig for at overholde de grænseværdier for partikelemissioner og emissionerne af NO_x ⁽⁵⁾, der gælder for trin III B ⁽⁶⁾, må svovlindholdet i brændstoffet være lavere end det i mange medlemsstater er tilfældet i dag, og det forekommer nødvendigt at definere de tekniske data for referencebrændstoffet.

1.5 For at kunne opfylde målene er det efter Udvalgets mening nødvendigt at fastlægge ikke alene strengere grænseværdier, men også testmetoder, som lægger sig tæt op ad de konkrete forhold, idet man bør begrænse brugen af laboratorietests, som giver teoretiske resultater, og af modstridende fremgangsmåder for emissionskontrol. Det er desuden nødvendigt nøje at undersøge udstødningsskævet fra ikke-vejgående køretøjer, når de reelt er i brug, og ikke blot udstødningen og emissionerne fra motorerne, når de testes i en prøvebænk.

⁽¹⁾ CO; NO_x; HC; PM.

⁽²⁾ Konstruktørerne bliver nødt til gennemgribende at ændre de maskiner, hvori de nye motorer skal indbygges.

⁽³⁾ Direktiv 97/68/EF.

⁽⁴⁾ EUT C 220 af 16.9.2003, s. 16.

⁽⁵⁾ Jf. fodnote 1.

⁽⁶⁾ Fra 1. januar 2011.

1.6 Udvalget nærer bekymring for overholdelsen af fristerne for ikrafttrædelsen af trin III B og trin IV og de dertil hørende typegodkendelsesprocedurer, og det funderer over, om det ikke vil være passende at udsætte gennemførelsen af trin III B med to år og trin IV med tre år for at sikre sig, at bestemmelserne bliver overholdt reelt og fuldt ud.

1.7 Udvalget mener, at fleksibilitetsordningen for tilpasning og tidsplanen for overgangen mellem de forskellige trin er særligt byrdefuld og omstændelig for smv'er, eftersom udgifterne til tilpasning af maskiner og motorer og navnlig de nødvendige udgifter til FTU og til overensstemmelsesvurdering helt klart er langt mere tyngende for små virksomheder end for store industriforetagender.

1.8 Eftersom »den mekaniske nedslidning af de ikke-vejgående maskiner formentlig sker hurtigere end nedslidningen af deres motorer«⁽⁷⁾, er det efter Udvalgets mening vigtigt at se på emissionerne i hele motorernes driftslevetid - også efter udskiftningen af maskinens mekaniske dele, og indføre langsigtede og alment anerkendte tekniske krav for at undgå, at emissionsværdierne øges med tiden.

1.9 Udvalget mener, at typegodkendelsesattesten, der omhandles i Bilag 1, bør indeholde ikke alene en prøve af mærkaterne vedrørende markedsføring i henhold til fleksibilitetsordningen og af den supplerende mærkat, men også en detaljeret beskrivelse af de anordninger, der kræves for fuldt ud at opfylde grænseværdierne i de bestemmelser, der ligger til grund for typegodkendelsen.

1.10 Det er efter Udvalgets mening afgørende, at der gøres en fælles indsats på europæisk og internationalt plan for at udarbejde enslydende og alment anerkendte tekniske standarder med det mål at fremme den globale handel og harmonisere EU's emissionsgrænseværdier mere og mere med dem, der anvendes eller foreskrives i tredjelande.

1.11 Udvalget anbefaler, at der udarbejdes ajourførte retningslinjer for gennemførelsen med det sigte at lette gennemførelsen af bestemmelserne i de forskellige fremstillingsfaser, ikke alene for motorproducenterne, men også og især for maskinproducenterne, og at der udvikles et deltagelsesbaseret fremsyn om miljøbeskyttelse i forbindelse med ikke-vejgående maskiner og mulighederne for at fremme anvendelsen af EF's miljømærke i sektoren.

1.11.1 Der er brug for en oplysningskampagne, som gør det klart ikke kun for producenterne af mobile ikke-vejgående maskiner og maskiner, hvori motoren skal monteres, men også for slutforbrugerne, at de bestemmelser, der gælder for de forskellige faser af udviklingen af lavemissionsaktiviteter, skal anvendes korrekt, således at der bl.a. via et europæisk system til certificering af nye kompetencer og passende støtte-

mekanismer kan udvikles nye grønne erhvervs- og forbrugerprofiler med hjælp fra arbejdsmarkedets parter og de offentlige myndigheder.

2. Indledning

2.1 Direktiv 97/68/EF (mobile ikke-vejgående maskiner) gælder for motorer med kompressionstænding med en effekt på mellem 18 kW og 560 kW. Det fastsætter emissionsgrænserne for kulmonoxid, kvælstofoxider, kulbrinter og partikler. Det indeholder bestemmelser om stadig strengere emissionsgrænseværdier med dertil hørende datoer for overholdelse af kravene til den maksimale udstødningsemission fra dieselmotorer i:

- bygge- og anlægsmateriel,
- landbrugs- og skovbrugsmaskiner,
- motorvogne og lokomotiver,
- fartøjer til sejlads på indre vandveje,
- motorer, der kører med én konstant hastighed, og
- små benzinmotorer, der bruges i forskellige typer maskiner.

2.2 Bestemmelserne om mobile ikke-vejgående maskiner, som Udvalget har udtalt sig om ved flere lejligheder, er gennem tiden blevet ændret flere gange⁽⁸⁾: med direktiv 2001/63/EF, direktiv 2002/88/EF og direktiv 2004/26/EF. Med sidstnævnte direktiv blev der indført en fleksibilitetsordning for at lette overgangen mellem de forskellige tilladte emissionsgrænser.

2.3 På det seneste har Kommissionens direktiv 2010/26/EU af 31. marts 2010 forlænget undtagelsesperioden for benzinmotorer med gnisttænding, der anvendes i visse små håndholdte maskiner, til den 31. juli 2013 og afklaret nogle tekniske typegodkendelseskrav, som er nødvendige for at være i overensstemmelse med trin III B. Kommissionen har også forenklet de administrative procedurer for fleksibilitetsansøgninger.

2.4 Lignende bestemmelser findes i USA og i mindre grad i Japan, mens andre store økonomiske enheder såsom Kina, Indien, Rusland og Brasilien ikke har nogen bestemmelser på dette område.

2.5 De indførte fleksibilitetsordninger udspringer af behovet for at give virksomhederne mulighed for at tilpasse sig de nye krav, idet de tekniske løsninger, som skal gøre det muligt at producere motorer, som overholder grænseværdierne i trin III B, endnu ikke er tilvejebragt fuldt ud. Desuden er maskinfabrikantene nødt til at forstærke deres forsknings- og udviklingsindsats for at sikre, at der kan markedsføres motorer, som opfylder kravene i trin III B, inden for de fastsatte frister⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ EFT C 407 af 28.12.1998, EFT C 260 af 17.9.2001, s. 1, EUT C 220 af 16.9.2003, s. 16.

⁽⁹⁾ SEK(2010) 829 af 7.7.2010 (foreligger kun på engelsk), som ledsager forslag KOM(2010) 362 endelig.

⁽⁷⁾ Jf. fodnote 4.

2.6 Endvidere har de europæiske virksomheder, der fremstiller mobile ikke-vejgående maskiner, siden efteråret 2008 været meget hårdt ramt af virkningerne af den globale økonomiske og finansielle krise, især hvad angår bygge- og anlægsmateriel⁽¹⁰⁾ og landbrugsmaskiner.

2.6.1 For at sikre industriens udvikling inden for miljøbeskyttende rammer er det nødvendigt at:

- Bevare konkurrenceevnen i de europæiske virksomheder, der producerer mobile ikke-vejgående maskiner, ved at afbøde det umiddelbare pres fra den økonomiske krise;
- Give industrien mulighed for fortsat at finansiere FTU-aktiviteter til gavn for alle typer produkter i løbet af trin III B;
- Begrænse emissionerne ved at udskifte gamle motorer i mobile ikke-vejgående maskiner med renere motorer.

2.7 Den indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om foranstaltninger mod emission af forurenende luftarter og partikler fra forbrændingsmotorer til montering i mobile ikke-vejgående maskiner reguleres af EU-bestemmelser, som med en vis fleksibilitet fastsætter stadig strengere emissionsgrænseværdier for de allerede fastsatte datoer for overholdelse af kravene.

2.8 Kommissionen har sat sig som mål at opløse de strenge vilkår så meget som muligt for at tage hensyn til indvirkningen af den økonomiske krise og nødvendigheden af at intensivere den nødvendige indsats inden for forskning og teknologisk udvikling, innovative applikationer og teknisk standardisering.

3. Forslaget til ændring af direktivet

3.1 Målet med forslaget er at foretage følgende ændringer af direktiv 97/68/EF.

3.1.1 Andelen af motorer til anvendelse i ikke-vejgående maskiner, der kan markedsføres under fleksibilitetsordningen i hver enkelt motorkategori, øges fra 20 til 50 % af det årlige salg af udstyr, som fabrikkerne af oprindeligt materiel (Original Equipment Manufacturers, OEM) har, og det maksimale antal motorer, der kan markedsføres under den fleksible ordning, kan som et valgfrit alternativ justeres i overgangsperioden mellem trin III A- og trin III B-emissionsgrænseværdier.

3.1.2 Den fleksible ordning udvides til at omfatte motorer bestemt til fremdrift af motorvogne og lokomotiver. Dermed får fabrikkerne af oprindeligt materiel mulighed for at markedsføre et begrænset antal motorer under fleksibilitetsordningen.

3.1.3 Disse foranstaltninger udløber den 31. december 2013.

3.2 Det foreslås således at styrke den eksisterende fleksibilitetsordning og udvide den til at omfatte sektorer, som hidtil ikke har været omfattet. Denne løsning anses for at være den bedste løsning og skaber balance mellem de miljø-

mæssige virkninger og de økonomiske fordele i form af lavere omkostninger ved markedets tilpasning til de nye emissionsgrænseværdier.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støtter Kommissionens tilgang, som går ud på at sikre større fleksibilitet i gennemførelsen af de forskellige trin i indførelsen af grænseværdier for emissionerne af kulmonoxid, kvælstofoxider, kulbrinter og partikler fra mobile ikke-vejgående maskiner.

4.2 EØSU deler Kommissionens ønske om at beskytte konkurrenceevnen og beskæftigelsen i de europæiske virksomheder, som producerer mobile ikke-vejgående maskiner, mod virkningerne af den internationale finansielle og økonomiske krise, men det er også nødvendigt at tilstræbe høje niveauer for miljøbeskyttelse og de europæiske borgeres velfærd.

4.3 Som i tidligere udtalelser om Kommissionens lovforslag om nedbringelse af emissionerne bekræfter EØSU, at det støtter alle EU-tiltag, der sigter mod at nå konkrete mål for nedbringelse af drivhusgasemissionerne, som er et helt væsentligt element i kampen mod klimaændringerne og beskyttelsen af miljøet og sundheden.

4.4 Udvalget støtter således Kommissionens forslag om - for de sektorer, som allerede er omfattet af fleksibilitetsordningen - at forhøje den andel af maskiner, som kan markedsføres i henhold til direktivet om mobile ikke-vejgående maskiner fra 1997 og ændringerne heraf, til 50 % og at udvide fleksibilitetsordningen til at omfatte motorvogne og lokomotiver, således at 20 % af det årlige salg af udstyr med motorer i den pågældende kategori kan markedsføres i henhold til denne ordning.

4.5 EØSU understreger endnu en gang⁽¹¹⁾, at man først vil kunne se en virkning på emissionerne, når de pågældende brændstoffer rent faktisk er tilgængelige på markedet, og det påpeger, at i betragtning af den teknik, der er nødvendig for at overholde de grænseværdier for partikelemissioner og emissionerne af NO_x, der gælder for trin III B, må svovlindholdet i brændstoffet være lavere end det i mange medlemsstater er tilfældet i dag, og det forekommer nødvendigt at definere ét enkelt referencebrændstof, som modsvarer virkeligheden brændstofmarkedet⁽¹²⁾.

4.6 Udvalget understreger endvidere, at denne revision er kompliceret og ømtålelig, idet den på den ene side af gode grunde bør sigte mod en yderligere nedbringelse af emissionerne af kulmonoxid, kvælstofoxider, kulbrinter og partikler og på den anden side bør undgå at svække konkurrenceevnen i de berørte sektorer, som opererer på et globalt marked med en meget hård konkurrence og netop nu gennemgår en krise af enorme dimensioner.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/mechanical/non-road-mobile-machinery/publications-studies/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Jf. fodnote 4.

⁽¹²⁾ Jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/17/EF af 3. marts 2003 om kvaliteten af benzin og dieselolie.

4.7 Det er efter Udvalgets mening afgørende, at der gøres en fælles indsats på europæisk og internationalt plan for at udarbejde enslydende og alment anerkendte tekniske standarder med det mål at fremme den globale handel og harmonisere EU's emissionsgrænseværdier mere og mere med dem, der anvendes eller foreskrives i tredjelande.

4.8 EØSU er enig med de parter, som frygter en alt for stor indvirkning på produktionsomkostningerne og udgifterne til FTU og overensstemmelseevaluering af mobile ikke-vejgående maskiner. Hvis disse omkostninger ikke budgetteres og fordeles over et længere tidsrum, vil de true beskæftigelsen i de berørte sektorer.

4.9 EØSU understreger, at det, for at målene kan opfyldes, er nødvendigt at fastlægge ikke alene strengere grænseværdier, men også testmetoder, som lægger sig tæt op ad de konkrete forhold, og man bør undgå at anvende resultater, som udelukkende er indsamlet i laboratorier, samt modstridende fremgangsmåder for emissionskontrol. Udstødningen fra mobile ikke-vejgående maskiner bør undersøges, når de reelt er i brug, og ikke kun i en prøvebænk ⁽¹³⁾.

4.10 Særlig opmærksomhed fortjener sektorens smv'er, for hvilke fleksibilitetsordningen, fristerne for gennemførelsen og tidsplanen for overgangen mellem de forskellige trin efter Udvalgets mening er særligt byrdefuld, eftersom udgifterne til tilpasning af maskiner og motorer altid er langt mere tyngende for små virksomheder end for store industriforetagender.

4.10.1 Udvalget anbefaler, at der udarbejdes ajourførte retningslinjer for gennemførelsen med det sigte at lette gennemførelsen af bestemmelserne i de forskellige fremstillingsfaser, ikke alene for producenterne af OEM-motorer, men især for producenterne af de maskiner, hvori disse motorer skal

monteres. Med retningslinjerne skal der følge manualer om bedste praksis, og der skal udvikles et deltagesbaseret fremsyn om miljøbeskyttelse i forbindelse med mobile ikke-vejgående maskiner og mulighederne for at fremme anvendelsen af EF's miljømærke i sektoren.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Udvalget nærer bekymring for overholdelsen af de fastsatte datoer for ikrafttrædelsen af trin III B og trin IV og de respektive procedurer for typegodkendelse.

5.1.1 EØSU rejser spørgsmålet, om det ikke vil være formålstjenligt at forlænge fristen for iværksættelsen af trin III B med to år og af trin IV med tre år for at sikre reel og fuld overholdelse af bestemmelserne.

5.2 Med hensyn til Bilag 1 mener Udvalget, at typegodkendelsesattesten bør indeholde ikke alene en prøve af mærkaterne vedrørende markedsføring i henhold til fleksibilitetsordningen og af den supplerende mærkat, men også en detaljeret beskrivelse af de anordninger, der kræves for fuldt ud at opfylde grænseværdierne i de bestemmelser, der ligger til grund for typegodkendelsen.

5.3 Endelig bør Kommissionen efter Udvalgets mening på grundlag af oplysninger fra produktionsvirksomhederne, brugerne og medlemsstaterne fremlægge en rapport for Europa-Parlamentet, Rådet og Udvalget selv, som viser, hvor langt man er nået med gennemførelsen af det foreslåede direktiv, og hvilken indvirkning det kan få både i forhold til arbejdsmarkedet og mht. konkret nedbringelse af emissionerne. Af denne rapport bør det også fremgå, hvilket bidrag de mobile ikke-vejgående maskiner kan yde til beskyttelsen af miljøet og opfyldelsen af EU's »20-20-20«-mål.

Bruxelles, den 16. september 2010

Mario SEPI

Formand for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹³⁾ Jf. navnlig arbejdet i FN's økonomiske og sociale råd om testprotokol for udstødning fra mobile ikke-vejgående maskiner (NRMM) - Forslag til en global teknisk forskrift om testproceduren for kompressionstændingsmotorer (C1) til montering i landbrugs- og skovbrugstraktorer og mobile ikke-vejgående maskiner med hensyn til emission af forurenende stoffer fra motoren.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om ophævelse af rammeafgørelse 2004/68/RIA

KOM(2010) 94 endelig — 2010/0064 (COD)

(2011/C 48/24)

Ordfører: **Madi SHARMA**

Den 22. juli 2010 besluttede henholdsvis Europa-Parlamentet og Rådet under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om ophævelse af rammeafgørelse 2004/68/RIA

KOM(2010) 94 endelig – 2010/0064 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, der vedtog sin udtalelse den 2. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 110 stemmer for og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU **fordømmer på det skarpeste ethvert seksuelt misbrug og enhver seksuel udnyttelse af børn** og roser Kommissionen for at styrke Europas engagement i bekæmpelsen af misbrug af børn ved at erstatte rammeafgørelse 2004/68 RIA med et nyt mere objektive direktiv. Man må aldrig undervurdere kriminalitetens alvor, den alvorlige skade, den store risiko og den sårbarhed, børn overalt i verden udsættes for. Beskyttelse af børn på alle niveauer bør være en prioritet, og ofre og krænkere bør tilbydes maksimal støtte, så de kan komme ud af problemet, med henblik på at forbedre social beskyttelse i fremtiden.

1.2 EØSU gentager sin opfordring til såvel **EU med den nye Lissabontraktat som de medlemsstater, der endnu ikke har underskrevet og ratificeret »Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug« og FN's valgfrie protokol til konventionen om barnets rettigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, om hurtigst muligt at gøre det**, så EU kan foretage en effektiv revurdering af sin behandling af europæiske borgere, der misbruger børn⁽¹⁾. EU kunne inden for bilaterale aftaler aktivt overtale andre europæiske lande (f.eks. Rusland og Bosnien-Hercegovina) til at underskrive konventionen. **Indarbejdelse af konventionens bestemmelser i EU-lovgivning vil mere effektivt lette en hurtig vedtagelse**

⁽¹⁾ Se henvisning i EØSU's udtalelse EUT C 317 af 23. december 2009, s. 43. »Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug« vedtaget den 25. oktober 2007, er tilgængelig på: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/Html/201.htm>. Følgende medlemsstater har endnu ikke underskrevet konventionen: Tjekkiet, Ungarn, Letland og Malta (<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=201&CM=&DF=&CL=ENG>).

»Valgfri protokol til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi«. Vedtaget i maj 2000. Trådte i kraft i januar 2002. Tilgængelig på: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc-sale.htm>. Følgende medlemsstater har endnu ikke ratificeret den valgfrie protokol til FN's konvention om barnets rettigheder: Tjekkiet, Finland, Irland, Luxembourg og Malta (http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtsdg_no=IV-11-c&chapter=4&lang=en).

af nationale foranstaltninger end nationale procedurer for ratificering og sikre en bedre overvågning af gennemførelsen.

1.3 Det er vigtigt med en juridisk ramme for retsforfølgelse og domfældelse af personer, der misbruger og udnytter børn seksuelt. Forebyggelse må dog være det vigtigste i Europa og bør betragtes på linje med lovgivning. Dette fremhæves som et af direktivets målsætninger, men omtales ikke tilstrækkeligt heri. EØSU kunne afgive en udtalelse om at revidere de forebyggende tiltag og fremhæve internationale eksempler på civilsamfundets og regeringers bedste praksis på området.

1.4 EØSU anbefaler, at der oprettes en platform til udveksling af god praksis vedrørende behandlingen af disse forbrydelser, såvel lovgivningsmæssigt som ikke-lovgivningsmæssigt, og til udvikling af metodologiske redskaber og uddannelse. Dette bør indebære et tættere samarbejde med civile samfundsorganisationer, arbejdsmarkedets parter og ngo'er til støtte for uddannelse og bevidstgørelse på lokalt plan.

1.5 EØSU opfordrer EU-institutionerne (Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet), der alle befinder sig i en magtfuld og privilegeret position, til at lægge fælles pres på lande uden for EU, navnlig i den industrielt veludviklede del af verden (f.eks. USA, Canada, Japan, Australien og Rusland), og forlange **fjernelse** af websider, som indeholder materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn. EU må i kraftigere vendinger forlange ansvarlig handling fra ICANN⁽²⁾.

⁽²⁾ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.

1.6 EØSU finder, at førsteprioritet skal være at fjerne websider, som indeholder materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn, og at de pågældende sider blokeres, hvis de ikke kan fjernes. I den forbindelse kunne EØSU afgive en udtalelse om konsekvenserne af henholdsvis fjernelse og blokering efter høring af aktører og civilsamfundet.

1.7 EØSU opfordrer medlemsstaterne til at benytte det nye direktiv som anledning til at lancere en debat om fastsættelsen af en minimumsalder for samtykke i kønslig omgængelse i hele Europa. I forbindelse med mobilitet, indvandring og ændrede samfundsværdier i Europa, bør der afholdes debatter og høringer om, hvilken indflydelse »traditioner« har i denne henseende.

1.8 EØSU anbefaler, at Kommissionen fastsætter klare definitioner af visse begreber, som ellers vil kunne føre til tvetydigheder i forbindelse med omsætningen i national lovgivning.

1.9 EØSU ser gerne, at direktivet fastsætter »ensartede forældelsesfrister« for alle medlemsstater. EØSU vil eventuelt gå et skridt videre og foreslå, at »forældelsesbestemmelserne« først skal begynde at gælde fra det tidspunkt, hvor offeret fylder 18 år.

1.10 EØSU er under sit arbejde blevet bistået af mange ngo'er og eksperter, der er beskæftiget med beskyttelse af børn. Disses anbefalinger vedrørende det nye direktiv kan ses på deres hjemmesider⁽³⁾. EØSU anerkender det prisværdige arbejde, som udføres af ngo'er i hele verden for at beskytte børn, og roser EU-institutionerne, Europarådet og FN for at have udarbejdet retsinstrumenter, der beskytter børn mod seksuel udnyttelse.

2. Baggrunden for og formålet med det ny direktiv

2.1 EU anerkender børns rettigheder i artikel 3 i Lissabontraktaten (TEU) og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, navnlig i artikel 24, og dette charters retsgrundlag, der indeholder en positiv forpligtelse til at handle ud fra en målsætning om at sikre den nødvendige beskyttelse af børn. Det slås fast, at **barnets tarv skal komme i første række** i alle handlinger vedrørende børn, hvilket også er i overensstemmelse med FN's konvention om barnets rettigheder. Dette er blevet omsat til en målrettet politik om fremme, beskyttelse og gennemførelse af børns rettigheder samt EU's ungdomsstrategi i Unionens politik indadtil og udadtil.

2.2 Det ny direktiv, der ligger på linje med forslag om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofrene herfor samt programmet om et »sikrere internet«, arbejder videre på mere materielle regler om retspleje og strafferet i medlemsstaterne til beskyttelse af børn. De forebyggende foranstaltninger vil ligeledes blive mere effektive i hele EU og forhindre en situation, hvor forbryderne vælger at begå overgreb i medlemsstater med mindre strikse regler. Fælles definitioner vil gøre det muligt at fremme udveksling af nyttige fælles data,

⁽³⁾ IWF (www.iwf.org.uk), ECPAT International (<http://www.ecpat.com>), Save the Children (www.savethechildren.org), Missing Children Europe (www.missingchildreneurope.eu), Amnesty International (www.amnesty.org).

fremme deres sammenlignelighed og lette det internationale samarbejde.

2.3 Det ny direktiv vil dække:

— Nye forbrydelser på IT-området, herunder **den nye lovovertrædelse kaldet »grooming«**.

— **Hjælp til at efterforske strafbare handlinger og rejse tiltale.**

— Retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser begået i udlandet, af såvel EU-statsborgere som personer, der har deres sædvanlige opholdssted i landet, **og som står til at blive retsforfulgt, også selvom de har begået forbrydelserne uden for EU.**

— Der vil blive indført nye bestemmelser om beskyttelse af ofre for at sikre, at de har **let adgang til retsmidler og ikke lider under at deltage i en straffesag.**

— Forebyggelse af lovovertrædelser gennem tiltag, der fokuserer på tidligere forbrydere, så man forhindrer, at de begår forbrydelser igen, og tiltag, der **begrænser adgangen til børnepornografi på internettet.**

3. Generelle bemærkninger om begrundelsen

3.1 I betragtning af, at » **Barnets tarv skal veje tungest, når der træffes foranstaltninger til at bekæmpe disse forbrydelser i overensstemmelse med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og FN's konvention om barnets rettigheder**«, støtter EØSU beslutningen om at overholde nærhedsprincippet i forbindelse med ajourføring, udvidelse og styrkelse af national lovgivning. Medlemsstater bør være i stand til at afskaffe kravet om dobbelt strafbarhed ved fastlæggelse af en ekstraterritorial strafmyndighed for lovovertrædelser. **Medlemsstaterne bør have myndighed til at retsforfølge alle former for seksuelt misbrug af børn.**

3.2 Eksisterende og ny lovgivning skal håndhæves bedre og overvåges af Kommissionen med støtte fra Europol og retshåndhævende instanser for at sikre høj prioritering af beskyttelse af børn. Der bør opstilles fælles principper og kriterier for, hvor alvorlig en forbrydelse hhv. seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse er. EØSU anbefaler, at der oprettes en platform til udveksling af god praksis vedrørende behandlingen af disse forbrydelser, såvel lovgivningsmæssigt som ikke-lovgivningsmæssigt, til udvikling af metodologiske redskaber og uddannelse. Dette kunne indebære et tættere samarbejde med civile samfundsorganisationer, arbejdsmarkedets parter og ngo'er til støtte for uddannelse og bevidstgørelse på lokalt plan.

3.3 Overvågning af højt profilerede sager navnlig med påståede politiske, religiøse og flersidede følger skal foregå på en gennemskuelig måde på EU-plan for at undgå dobbeltarbejde ⁽⁴⁾.

3.4 For at styrke forebyggelsesmekanismer og mindske ofrenes sårbarhed bør direktivet også hænge sammen med andre EU-politikker, der vedrører emner som social sikkerhed, uddannelse, familie, beskæftigelse og den digitale dagsorden. Særligt udsatte grupper af børn er: immigranter, asylansøgere, uledsagede mindreårige, socialt udsatte, ekskluderede eller handicappede børn, børn i pleje eller børn, der kommer fra familier, hvor vold eller udnyttelse er en del af hverdagen.

3.5 Retshåndhævelsesundersøgelser fra USA og Europa viser en stærk sammenhæng mellem download af materiale, der skildrer seksuelt misbrug af spædbørn, og seksuelle overgreb på børn offline. En graduering af straffene på baggrund af kontakten risikerer at udsætte flere børn for alvorlig udnyttelse (navnlig spædbørn).

3.6 92 % af alt materiale på nettet om seksuelt misbrug kommer fra Nordamerika, Europa og Rusland ⁽⁵⁾. EØSU mener, at Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet alle befinder sig i en magtfuld og privilegeret position til at kunne lægge pres på lande uden for EU, navnlig i den industrielt veludviklede del af verden, og forlange fjernelse af websider, som indeholder materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn.

3.7 Man er nødt til at arbejde for mere fremme af en »cyber-sikker kultur« og EU's digitale dagsorden ⁽⁶⁾ blandt borgerne. Med en stadig større udveksling af billeder, der skildrer seksuelt misbrug af børn ⁽⁷⁾, mellem private og stadig mere udbredt »grooming« på sociale netværkssteder er der behov for umiddelbare tiltag, så man kan identificere og retsforfølge de sexforbrydere, der benytter sig af sådanne websider og billeder, og de serviceudbydere, der tilbyder siderne, samt spore og stoppe strømmen af finansielle transaktioner med henblik på adgang til billeder, der skildrer seksuelt misbrug af børn. Teknologien findes til, at man kan identificere alle led i kæden af udnyttelse, og EU må i kraftigere vendinger kræve ansvarlig handling fra ICANN's side ⁽⁸⁾.

⁽⁴⁾ Den seneste tids rapporter om misbrugssager, der bl.a. er blevet afsløret gennem statslig indgriben, vidner om meget udbredt, systematisk misbrug i religiøse institutioner, pædofile net og på skoler og børnehjem. Mange af disse har man dækket over i årtier for at beskytte enkeltpersoners eller institutioners rygte og image.

⁽⁵⁾ http://www.iwf.org.uk/documents/20100511_iwf_2009_annual_and_charity_report.pdf

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/digital_agenda/index_en.htm

⁽⁷⁾ ISIS-projektet har vist, at flere tusind filer med billeder af seksuelt misbrug af børn overføres hvert minut i peer-to-peer-netværk. »Supporting Law Enforcement in Digital Communities through Natural Language Analysis«, International Workshop on Computational Forensics, Springer Lecture Notes in Computer Science 5158 (2008), ss. 122–134.

⁽⁸⁾ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.

3.8 Direktivet er tydeligvis centreret omkring »barnets tarv« og »beskyttelse af børn«. Generelt skøjter direktivet dog let hen over de »forebyggende« foranstaltninger. **Forebyggelse må være det vigtigste i Europa og bør betragtes på linje med lovgivning.** Kommissionen har ingen særlig kompetence inden for forebyggelse, men direktivet bør fremme og oprette mekanismer, der sætter andre i stand til at gennemføre forebyggende foranstaltninger.

3.9 Hvad forebyggelse angår, kunne der anmodes om ekstrabevillinger til at udvide Kommissionens programmer (f.eks. Daphne og rammeprogrammet) og udvikle nye programmer, som civilsamfundspartnere kunne stå for. Efter EØSU's mening kan det have en effektiv forebyggende virkning at oplyse borgerne om eksistensen af særlige love, der straffer en bestemt adfærd, som skader børn.

3.10 Det er afgørende vigtigt med en forebyggende indsats mod seksuelt misbrug af børn. En sådan indsats skal ske i kombination med retlige sanktioner. EØSU foreslår derfor, at man i punktet »Begrundelse og formål«, hvor der står »de mere specifikke mål er at retsforfølge forbryderne effektivt, beskytte ofrets rettigheder og at forhindre seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn« bør tilføje **»bl.a. gennem hurtig identifikation af børn, som er ofre, via personale med en passende uddannelse og interventioner for børneofre og gerningsmænd«.**

3.11 Der bør lægges vægt på den forebyggende indsats og retsforfølgelse i forbindelse med **»peer to peer«** udnyttelse og handel med billeder. Med en stadig større udveksling af filer og stadig mere udbredt »grooming« på sociale netværkssteder er der behov for umiddelbare tiltag, så man kan identificere og retsforfølge de sexforbrydere, der benytter sig af sådanne websider, og de serviceudbydere, der tilbyder dem.

3.12 Forslaget (»Begrundelse og formål«) fremhæver, at »et betydeligt mindretal af børn i Europa udsættes for seksuelle overgreb i deres barndom«. **Der må også tages hensyn til truslen mod børn uden for Europa,** fordi et barn er et barn, uanset hvor i verden, det befinder sig, og det har behov for beskyttelse mod rejsende sexforbrydere fra Europa, der udsætter andre europæiske eller ikke-europæiske børn for overgreb.

3.13 Begrebet »børnepornografi« (titel, definition og gennem hele teksten) bør erstattes med begrebet **»billeder eller materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn«.** Pornografi associeres med erotikka.

3.14 »Turisme«: Direktivet anvender begrebet »sexturisme« (9. betragtning). Det begreb, der nu anvendes af eksperter og ngo'er på området er »rejsende sexforbrydere«⁽⁹⁾. »Turisme« associerer til ferier og glæde, hvilket også blev fremhævet i en af EØSU's tidligere udtalelser om »beskyttelse af børn mod rejsende sexforbrydere«⁽¹⁰⁾.

3.15 »Traditioner« (7. betragtning) »Dette direktiv regulerer ikke medlemsstaternes politik med hensyn til kønslig omgængelse (...) under hensyntagen til de forskellige kulturelle og juridiske traditioner.« EØSU foreslår, at man i forbindelse med mobilitet, indvandring og ændrede samfundsværdier i Europa, afholder debatter og høringer om, hvilken indflydelse »traditioner« har i denne henseende. Høringen – og de juridiske konsekvenser – bør også omfatte kulturel praksis som f.eks. kønslemlæstelse af piger, som kan betragtes som seksuelt misbrug af børn.

3.16 »Offentligt tilgængelig« (13. betragtning): »Børnepornografi, (...) kan ikke fortolkes som en ytring af en holdning. For at bekæmpe den må udbredelsen af materiale om børnemisbrug mindskes ved at gøre det vanskeligere for forbrydere at uploade sådant indhold til det offentligt tilgængelige internet«. **Direktivet skal forhindre materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn, af enhver form i ethvert medium**⁽¹¹⁾. Begrebet »afbildning« dækker ikke alt tilgængeligt materiale. Direktivet bør også omfatte andet materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn, end afbildning. Direktivet bør desuden tage højde for begreber som »kunstnerisk frihed« og »ytring af en holdning«, så det sikres, at disse ikke fejlfortolkes i forbindelse med materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn. Artikel 2 b), der indeholder definitionen af »børnepornografi« bør derfor formuleres, som følger: i) »**ethvert materiale, der fremstiller et barn (...)**«, ii) »**enhver fremstilling af et barns kønsorganer (...)**« og iii) »**ethvert materiale, der fremstiller en person, der ser ud som et barn (...)**«.

3.17 Med hensyn til sætningen i 13. betragtning om at »anspore internetudbydere til frivilligt at udarbejde adfærdskodekser og retningslinjer for at blokere adgangen til de pågældende internet-sider« vil EØSU gerne understrege, at det bør prioriteres højest at fjerne indholdet ved kilden, og kun hvor dette ikke kan lade sig gøre (dvs. uden for EU), bør adgangen til disse sider blokeres. Dette bør være et juridisk krav i Europa, såfremt industrien, internetudbydere, de økonomiske og finansielle aktører som f.eks. kreditkortselskaberne, mener det alvorligt, når de hævder at være engageret i kampen mod dette misbrug.

⁽⁹⁾ CEOP.

⁽¹⁰⁾ Jf. fodnote 1.

⁽¹¹⁾ EUT C 224 af 30.8.2008, s. 61.

4. Særlige bemærkninger til direktivets artikler

4.1 Artikel 1 (»Genstand«): bør omfatte »sanktioner på området **seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og præsentation af materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn.**«

4.2 Artikel 2 b) iv): til »realistiske billeder af et barn, der er involveret« bør tilføjes »**eller fremstilles som værende involveret.**«

4.3 Artikel 2 b): ordet »primært« bør slettes alle steder i teksten, da det fjerner fokus fra »med seksuelt formål.«

4.4 Artikel 2 e): undtagelsen »ikke stater og andre offentlige organer under udøvelsen af offentligretlige beføjelser samt offentligretlige internationale organisationer« slettes. En juridisk person skal ikke straffet kunne begå seksuel udnyttelse af børn.

4.5 Artikel 3, stk. 3, og artikel 8 om »samtykke i kønslig omgængelse«: hvad angår sætningen »at have kønslig omgængelse med et barn under den alder, hvor det i henhold til national ret gyldigt kan samtykke heri« skal det bemærkes, at protokollen til FN's konvention om barnets rettigheder og EU definerer et barn som »en person under 18 år«. Terminologien er således indbydes modstridende. Dette behandles delvist i artikel 8 »Kønslig omgængelse mellem samtykkende ligestillede«. Hertil kommer, at artikel 3, 4, 5 og 8 ikke behandler kønslig omgængelse mellem samtykkende børn, der har nået alderen for samtykke i kønslig omgængelse eller er ældre. EØSU mener, at dette vil kræve yderligere debat og afklaring. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at benytte det nye direktiv som anledning til at fastsætte en minimumsalder for samtykke i kønslig omgængelse i hele Europa. Det er også nødvendigt med en afklaring af begrebet »tæt på hinanden med hensyn til alder«.

Artikel 3, stk. 4, i): i lyset af de overgreb, der finder sted i familien, bør »forældremyndighed« specificeres som et tillidsforhold. Dette ville være i overensstemmelse med artikel 5 i protokollen til FN's konvention om barnets rettigheder. Desuden bør begrebet »anerkendt« slettes i forbindelse med »en (...) position med hensyn til tillid, myndighed eller indflydelse i forhold til barnet«: Det er af meget stor betydning som følge af de begivenheder, der har fundet sted i Europa ikke kun i pædofile kredse, men også i familier, kirken og uddannelses- og plejainstitutioner. Det er altafgørende, at der ikke gives fritagelse for retsforfølgelse, afhøring eller adgang til sager til nogen med politisk eller religiøs myndighed.

4.6 Artikel 3, stk. 5: listen over overgreb i form af seksuelt misbrug bør også omfatte »ekshibitionisme«. Dette forudsætter, at Kommissionen fastsætter en acceptabel definition af ekshibitionisme⁽¹²⁾.

4.7 Artikel 4, stk. 2, 3, 4 og 5 omhandler »pornografisk optræden« og vedrører direkte inddragelse af barnet. Dette kan forveksles med artikel 5, der omhandler »Lovovertrædelser i forbindelse med børnepornografi«. En forklarende note kunne være på sin plads for at undgå en sammenblanding.

4.8 Artikel 4 til 8: Direktivet bør give en klar definition af ordene »bevidst« og »forsættelig«.

4.9 Artikel 4, stk. 1: Ordet »forsættelig« bør slettes, eftersom gerningsmanden ellers kan hævde, at de ikke kendte offerets alder for at undgå retsforfølgelse⁽¹³⁾.

4.10 Artikel 4, stk. 8: Til »At have kønslig omgængelse (...)« bør tilføjes »**eller acceptere at have kønslig omgængelse**«, og det skal være muligt at retsforfølge »**uanset om kønsakten har fundet sted eller ej**«.

4.11 Artikel 6 (»Hvervning af børn til seksuelle formål«) bør udvides til også at omfatte forskellige former for »grooming«, herunder »grooming« begået af voksne med ansvar for beskyttelse af børn og »grooming« uden for internettet.

4.12 Artikel 7 og 9: Ligesom i resten af direktivet bør disse artikler fastsætte længden af straffen for den kriminelle handling

4.13 Artikel 7, stk. 3 b): En del rejsende sexforbrydere er lejlighedsvis forbrydere, der griber muligheden for seksuelt misbrug, når den viser sig. Derfor foreslår EØSU, at »**tilrettelæggelse af rejse- og andre arrangementer med det formål at begå lovovertrædelserne i artikel 3-7**« skal være strafbar.

4.14 Artikel 8: Formuleringen »for så vidt som den ikke involverer nogen form for misbrug« bør erstattes med »**for så vidt som den ikke involverer nogen form for tvang**«.

4.15 I artikel 9 (»Skærpende omstændigheder«) kan tilføjes: »i lovovertrædelsen er begået med brug af grov vold, eller barnet blev forvoldt **eller ville efter al sandsynlighed blive forvoldt** alvorlig skade ved lovovertrædelsen«.

4.16 I lyset af den skade, som sådanne forbrydelser påfører børneofre, selv efter at de er blevet voksne, foreslår EØSU, at de skal være uden forældelsesfrist, eller at der skal fastsættes en minimumsperiode, hvor de ikke kan blive forældede.

4.17 Artikel 10 og artikel 12 tager ikke højde for gerningsmænd, der flytter til et andet land, og går ikke langt nok for at forhindre gerningsmænd i at rejse. I en tidligere udtalelse⁽¹⁴⁾ anbefalede EØSU sammen med ECPAT⁽¹⁵⁾:

— kontrolprocedurer og forbud

— bilaterale samarbejdsaftaler

— aftaler om at deportere dømte lovovertrædere

— brug af »Foreign Travel Orders« (FTO).

4.18 Artikel 11 (»Juridiske personers ansvar«): juridiske personer bør også holdes ansvarlige, hvis de har lettet gerningsmandens overgreb, uanset om det har skaffet dem vinding eller ej. Derfor bør sætningen: (som) »for at skaffe dem vinding« (begås af en person) udgå.

4.19 Artikel 12 b) (»Sanktioner over for juridiske personer«): Denne artikel bør ændres, så gerningsmanden ikke blot forbydes at udøve erhvervsvirksomhed, men hindres i at udøve »en hvilken som helst aktivitet«, der har med børn at gøre.

4.20 Artikel 13 (»Sikring af, at ofret ikke retsforfølges«) skal »**sikre**« og ikke kun gøre det »muligt«, at børn ikke retsforfølges eller pålægges sanktioner for deres indblanding i ulovlige handlinger, som er en direkte følge af, at de har været udsat for disse lovovertrædelser.

4.21 Artikel 14 omhandler »**efterforskning og retsforfølgning**«. Med henblik på en praktisk og effektiv efterforskning og retsforfølgning bør der træffes de nødvendige foranstaltninger for at sikre adgang til midler til uddannelse, vejledning og forskning om ny og fremspirende teknologi. Efterforskningen skal være fuldstændig gennemskuelig. Denne artikel bør også gøre det muligt, at bestemte typer forbrydelser ikke omfattes af en forældelsesfrist.

4.22 Artikel 14, stk. 2: For så vidt angår »i en tilstrækkelig lang periode efter«, bør medlemsstaterne levnes en vis fleksibilitet med hensyn til forældelsesfrister, så de også kan tage hensyn til, hvor alvorlige følgerne har været for ofrets liv, sundhed og/eller velbefindende.

4.23 EØSU anbefaler, at direktivet skal fastsætte, at de i den nationale lovgivning gældende forældelsesfrister først regnes fra den dag, ofret når myndighedsalderen. Det foreslår endvidere, at Kommissionen skal arbejde på at fremme en harmonisering af de nationale forældelsesfrister for at undgå forvirring og fejl, når retshåndhævende instanser foretager undersøgelser på tværs af grænserne.

⁽¹²⁾ Dette spørgsmål blev for nylig accentueret i en sag i Portugal.

⁽¹³⁾ ECPAT anbefaler en særlig bestemmelse, der vender bevisbyrden i forbindelse med en persons alder i materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn, således at den kommer til at ligge på de mennesker, der producerer, distribuerer og/eller besidder materialet. Dette er allerede sket i Holland.

⁽¹⁴⁾ Jf. fodnote 1.

⁽¹⁵⁾ ECPAT – End Child Prostitution, Child Pornography and the Trafficking of Children for Sexual Purposes – har en særlig rådgivende status under FN's Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC).

4.24 Artikel 14, stk. 3: For så vidt angår »(...) har effektive efterforskningsværktøjer til deres rådighed (...)«, er det vigtigt at sikre, at ikke kun værktøjerne, men også fuldt uddannede medarbejdere til at anvende værktøjerne, er for hånden.

4.25 Artikel 15 vedrører »anmeldelse«, men omtaler ingen mekanismer eller bevilling af midler for effektivt at støtte en hurtig indgriben af fagfolk, der arbejder med børn. I lyset af at for få seksualforbrydelser mod børn anmeldes, er det vigtigt at der indføres effektive og lettilgængelige anmeldelsesmekanismer i alle medlemsstater.

4.26 For at tilskynde til, at mistanke om eller faktiske tilfælde af seksuelt misbrug eller seksuel udnyttelse af børn anmeldes i tide, er det vigtigt at sikre, at fagfolk, der anmelder i god tro, beskyttes mod klager i henhold til strafferetlige eller civile bestemmelser, klager indgivet til etiske udvalg og retsforfølgelse for krænkelse af regler om tavshedspligt.

4.27 Artikel 16, stk. 1 d) (»Jurisdiktionskompetence og koordinering af retsforfølgningen«) kommer slet ikke ind på aspekter vedrørende udlevering af mistænkte. Dette emne er omhandlet i artikel 5 i den valgfrie protokol til FN's konvention om barnets rettigheder og bør derfor også overvejes i Kommissionens direktiv. I samme punkt bør sætningen »(...) en juridisk person, som har hjemsted i den pågældende medlemsstat (...)« udvides til »(...) en juridisk person, som har hjemsted i **eller opererer fra** den pågældende medlemsstat (...)«.

4.28 Artikel 16, stk. 2: I sætningen »(...) deres jurisdiktionskompetence omfatter situationer (...) omhandlet i (...) artikel 3 og 7 (...)« vil EØSU foreslå, at artikel 3, 4, 5, 6 og 7 medtages.

4.29 Artikel 16, stk. 3: Der kan ingen undtagelser være, hvis medlemsstaterne er oprigtige omkring den globale beskyttelse af børn. Følgende undtagelse bør derfor udgå: »En medlemsstat kan beslutte, at den ikke vil anvende, eller at den kun i specifikke tilfælde eller under specifikke omstændigheder vil anvende (...) for så vidt som lovovertrædelsen er begået uden for dens område«.

4.30 Artikel 17, stk. 1: For så vidt angår sætningen »ydes hjælp (...)«, anbefaler EØSU, at de enkelte medlemsstater skal sikre, at børn, der er ofre for de i artikel 3 til 7 omtalte forbrydelser, tilbydes en passende specialiseret hjælp, herunder et sikkert opholdssted, medicinsk og psykosocial hjælp og undervisning. Medlemsstaterne skal sikre, at disse tjenester leveres af uddannet personale under hensyntagen til barnets kulturelle identitet/herkomst, køn og alder⁽¹⁶⁾. Sådanne foranstaltninger vil mindske udsathed og således styrke forebyggelsen.

4.31 Artikel 19 om »efterforskning og straffesager«: Dette emne er omhandlet i artikel 8 i den valgfrie protokol til FN's konvention om barnets rettigheder og bør derfor også overvejes i Kommissionens direktiv.

⁽¹⁶⁾ Rio de Janeiro-erklæringen og opfordringen til at forebygge og sætte en stopper for seksuel udnyttelse af børn og unge.

4.32 EØSU vil desuden anbefale, at der henvises til retningslinjerne i beslutning nr. 2005/20 fra FN's Økonomiske og Sociale Råd om foranstaltninger vedrørende beskyttelse af børn, der er ofre for eller vidner til forbrydelser⁽¹⁷⁾.

4.33 Mange børn, der er blevet misbrugt eller solgt af deres forældre, af menneskehandlere eller voksne med tilknytning til prostitution, har mistet tilliden til voksne. Derfor må der opbygges et tillidsfundament mellem voksen og barn, før en efterforskning kan finde sted. Medlemsstaterne må derfor identificere børneofre og give dem et nyt liv, f.eks. gennem bolig, pleje, beskyttelse og psykologiske tjenesteydelser fra eksperter, i tilknytning til retshåndhævelsen og retsforfølgelsen af sådanne forbrydelser.

4.34 Artikel 19 e): efter »begrænses antallet af forhør mest muligt, og forhør foretages kun, hvis det er strengt nødvendigt for straffesagen« bør tilføjes »**eller for at sikre barnets sikkerhed og velbefindende**«.

4.35 Artikel 21: (»Blokering af adgangen til websteder«) bør omformuleres⁽¹⁸⁾. Fjernelse af websteder bør prioriteres frem for blokering, som er en sekundær foranstaltning, når fjernelse ikke kan finde sted. Blokering kan foregå parallelt med fjernelse som en kortsigtet taktik for at forstyrre adgangen og beskytte uskyldige brugere mod at blive udsat for indhold med seksuelt misbrug af børn⁽¹⁹⁾. Denne artikel bør opfordre medlemsstaterne til at handle øjeblikkeligt og fjerne websiden.

4.36 Såfremt det ikke er muligt umiddelbart at fjerne en webside, bør kræfterne rettes mod at opspore websteder med tilknytning til distribution af børnemisbrugsindhold og følge deres bevægelser og aktiviteter med henblik på at forsyne autoriserede organer og internationale retshåndhævende myndigheder med information, der efterfølgende kan føre til fjernelse af dette indhold og efterforskning af dets distributører. EØSU anbefaler:

- internationale bestræbelser fra domænenavnregistres og relevante myndigheders side på at slette domæner med tilknytning til seksuelt misbrug af børn fra registrene;
- en større indsats for at efterforske fildeling også via »peer to peer«-systemer.

4.37 Artikel 21, stk. 2: Der er brug for en indsats for at påbyde eller på anden vis sikre, at finansielle institutioner opsporer og stopper finansielle transaktioner via deres tjenester, der letter adgang til materiale, der skildrer seksuelt misbrug af børn.

⁽¹⁷⁾ Se: <http://www.un.org/docs/ecosoc/documents/2005/resolutions/Resolution%202005-20.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Se rapport fra Internet Watch Foundation om blokering og fjernelse.

⁽¹⁹⁾ <http://www.iwf.org.uk/public/page.148.htm>.

5. Andre elementer, som det bør overvejes at medtage i direktivet

5.1 Der nævnes i direktivet intet om databeskyttelse: I henhold til den europæiske menneskerettighedskonvention bør beskyttelse af børn i veldefinerede tilfælde veje tungere end databeskyttelse og ytringsfrihed.

5.2 På EU-plan bør der foregå et større samarbejde omkring håndhævelse af lovgivningen samt indføres nationale og internationale oversigtssystemer over krænkerer tillige med et varslingsystem for forsvundne børn (Missing Child Alert System).

5.3 Børnemisbrug, der begås af børn, omtales ikke. Sådanne tilfælde bør betragtes som særlige tilfælde og bør behandles i artikel 9. Fænomenet dækkes blot af en kort bemærkning om interventionsprogrammer i artikel 20 ⁽²⁰⁾.

5.4 I fuld respekt for subsidiaritetsprincippet opfordrer EØSU medlemsstaterne til at overveje at træffe særlige foranstaltninger med henblik på at sikre, at de nødvendige overvågningsmekanismer og den nødvendige psykologiske støtte tildeles de personer, som er beskæftiget med at beskytte ofre med henblik på at undgå negative mentale følger. Dette kunne gøres obligatorisk i stedet for være en frivillig mulighed for de ansatte.

5.5 EØSU roser Kommissionen for at anerkende »det øgede behov for udveksling af oplysninger og erfaringer vedrørende retsforfølgning, beskyttelse eller forebyggelse, bevidstgørelse, samarbejde med den private sektor og ansporing til selvregulering«. I den forbindelse vil EØSU gerne understrege behovet for at tage arbejdspladsen med i betragtning. På den måde vil arbejdsgivere og ansatte blive sig deres ansvar bevidst ved at rapportere om ulovlige aktiviteter, der måske først kommer for dagen forbindelse med en ansættelse eller efter kontakt med kunder/leverandører ⁽²¹⁾.

5.6 EØSU bemærker, at der ikke vil være ekstraomkostninger forbundet med at gennemføre det nye direktiv. Der er imidlertid behov for flere ressourcer, herunder til efterforskning, oplysningsarbejde, uddannelse, rådgivning og retshjælp for at sikre, at man hurtigst muligt kommer denne form for misbrug til livs.

5.7 Endelig ønsker EØSU at fremme oprettelsen af en **international retshåndhævende instans**, der skal efterforske seksuelt misbrug af børn i hele verden, så man kan finde frem til og retsforfølge distributørerne af elektronisk indhold og redde børn fra at blive misbrugt. Der findes en række taktikker ⁽²²⁾, der kan være med til at mindske tilgængeligheden af sådant materiale, og såfremt disse taktikker finder anvendelse på verdensplan, kan de sikre, at den internationale respons over for disse kriminelle handlinger får en mere effektiv, hurtig og afskrækkende virkning.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁰⁾ Det skønnes, at omkring en tredjedel af alle sædelighedskriminelle er under 18 år (May-Chahal og Herzog, 2003).

⁽²¹⁾ EØSU har fremsat forslag om et europæisk projekt »Europa mod seksuel udnyttelse af børn – SIG NEJ!« Se henvisning til udtalelsen i fodnote 1.

⁽²²⁾ Se rapport fra Internet Watch Foundation.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa

KOM(2009) 591 endelig

(2011/C 48/25)

Ordfører: **Pedro NARRO**

Medordfører: **József KAPUVÁRI**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 28. oktober 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa.

KOM(2009) 591 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 121 stemmer for, ingen imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 De rapporter og meddelelser, som Europa-Kommissionen har udarbejdet i de seneste år, indeholder en afslørende analyse af svagheder og dysfunktioner i værdikæden. Prissvingninger, spekulation, salg med tab, manglende gennemsigtighed, udbredt urimelig og konkurrencebegrænsende praksis og forskelle i parternes forhandlingsposition er problemer, som berører hele fødevaresektorens fremtid og truer den såkaldte »europæiske landbrugsmodels« overlevelse.

1.2 I sin meddelelse »En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa« peger Kommissionen med rette på prioriterede indsatsområder. EØSU beklager dog trægheden i vedtagelsen af forslag og opfordrer Kommissionen til at øge beslutningstempoet på et område, der har brug for hurtige, konkrete og håndgribelige tiltag. Den reformerede Gruppe på Højt Plan om Fødevareindustriens Konkurrenceevne bør hurtigst muligt genoptage sit arbejde og blive en grundpille i den nye, fremspirende fødevarepolitik.

1.3 Succesen afhænger i høj grad af, om Kommissionen, medlemsstaterne og fødevarekædens aktører involverer sig tilstrækkeligt. Det er nødvendigt at arbejde koordineret og samlet på et område, hvor forskellene mellem de forskellige nationale markeder og de forskellige produkter er betydelige. Den Europæiske Union bør beslutsomt lede bestræbelserne på dette område og tilskynde til såvel tilpasning af de disponible

instrumenter som iværksættelse af nye tiltag, der kan fremme en mere afbalanceret udvikling af fødevareforsyningskæden og en bedre konkurrenceevne.

1.4 Gennemgangen af de hidtil iværksatte initiativer inden for fødevareforsyningskæden viser den begrænsede effektivitet af selvregulering og frivillige aftaler. Udvalget støtter udviklingen af frivillige ordninger, men bemærker, at det uden effektive kontrol- og sanktionsmuligheder ikke vil være muligt at sætte en stopper for, at de stærkeste led i kæden systematisk tilside-sætter disse ordninger.

1.5 Ændringer i de økonomiske aktørers adfærd bør gå hånd i hånd med en regulering af markederne, som lægger grunden til en ny kurs for fødevaresektoren. For at fremme gennemsigtigheden i hele systemet er det nødvendigt at styrke kontraktpraksis og undersøge på sektorbasis, om det er muligt at fastsætte bindende klausuler eller at gøre det obligatorisk at udarbejde skriftlige kontrakter. Mange af de mål, som Kommissionen opstiller i meddelelsen, kan kun nås ved hjælp af et proportionelt og passende lovindgreb.

1.6 Hvad angår kodekser for bedste praksis, bør EU lade sig inspirere af nationale initiativer og udforme en effektiv kontrol- og sanktionsmekanisme gennem etablering af en ombudsmand. Udover indholdet i kodekserne for bedste praksis er det afgørende at sikre, at de er effektive, og at de bliver overholdt.

1.7 Konkurrencelovgivningen, den nationale såvel som EU's, bør tilpasses i betydelig grad for at fremme en solid organisering af sektoren, sikre fleksibilitet i forsyningskæderne og give aktørerne retssikkerhed til gavn for forbrugerne. Konklusionerne fra Gruppen på Højt Plan om Mælkeprodukter ⁽¹⁾ og konklusionerne fra det spanske formandskab i forbindelse med meddelelsen om fødevarekæden ⁽²⁾ svarer til EØSU's forslag om større fleksibilitet i anvendelsen af konkurrencelovgivningen under hensyntagen til de særlige vilkår for landbrugssektoren.

1.8 EØSU konstaterer, at efterspørgslen navnlig i detalilledet er meget koncentreret, hvilket står i kontrast til det fragmenterede udbud og er til hinder for, at værdikæden kan fungere korrekt. Udvikling og styrkelse af brancheorganisationernes rolle kan være med til at råde bod på produktionssektorens ringe organiseringsgrad. Der skal indledes en grundig overvejelse, ikke over producentorganisationernes størrelse, men over måden, hvorpå de kan omdannes til effektive markedsføringsredskaber for landmændene. Producentorganisationerne kan ikke være det eneste redskab til at forbedre den økonomiske organisation af landbrugsvarselysningen.

1.9 EØSU opfordrer Kommissionen til ikke kun at se på, hvordan man koncentrerer udbuddet, men til også at handle beslutsomt på efterspørgselsiden og kontrollere misbrug af dominerende stilling og visse former for konkurrencebegrænsende og illoyal praksis, der ofte ikke er underlagt effektiv kontrol fra de nationale myndigheder og EU's side.

1.10 De europæiske forbrugere har behov for rimelige, forudsigelige og stabile priser og prisstrukturer. De foranstaltninger, der foreslås i meddelelsen, vil kunne fungere mere effektivt, hvis de formidles bredt, og det undgås at forvride forbrugernes valg. Prisovervågningscentre er kun til nytte, hvis de i stedet for blot at registrere priserne kunne reagere hurtigt, før en eventuel forvridding i prisudviklingen

2. Resumé af Kommissionens meddelelse

2.1 Kommissionen erkender, at fødevareforsyningskæden – landbrug, industri og distribution – spiller en vigtig rolle i den europæiske økonomi ⁽³⁾. Overvågning af fødevareforsyningskædens funktionsmåde er blevet en politisk prioritet på EU's dagsorden. Offentliggørelsen af Kommissionens meddelelse »En bedre fungerende fødevareforsyningskæde« er udtryk for

⁽¹⁾ Konklusioner fra Gruppen på Højt Plan om Mælkeprodukter, godkendt den 15. juni 2010.

⁽²⁾ Konklusioner fra formandskabet godkendt med flertal i Ministerrådet (Landbrug) den 29. marts 2010.

⁽³⁾ Landbrugsfødevaresektoren tegner sig for 7 % af beskæftigelsen i EU og for 5 % af den europæiske værditilvækst.

den lovgivende EU-myndigheds legitime bekymring og dens ønske om at fremlægge konkrete foranstaltninger på nationalt og europæisk niveau, der kan bidrage til at forbedre situationen for fødevareforsyningskæden.

2.2 Kommissionen formulerer en række konkrete forslag om hver af de tre udfordringer for fødevareforsyningskæden, der behandles i meddelelsen. For at fremme bæredygtige relationer vil Kommissionen bekæmpe urimelig handelspraksis og overvåge konkurrencerelaterede spørgsmål. Et spørgsmål som større gennemsigtighed i fødevareforsyningskæden, der altid har høj prioritet, vil Kommissionen takle gennem bekæmpelse af spekulation og iværksættelse af det europæiske instrument til overvågning af fødevarepriserne. Endelig vil Kommissionen for at fremme konkurrenceevnen revidere miljømærkningen og miljølovgivningen, begrænse regional forsyningspraksis og styrke landmændenes handelsposition gennem instrumenter som producentorganisationer.

2.3 I november 2010 vil Kommissionen udsende en opfølgende rapport om gennemførelsen af de vigtigste foranstaltninger, og den vil blive suppleret med en ny meddelelse om overvågning af detailmarkedet. Kommissionen har også besluttet at udvide mandatet for og sammensætningen af Gruppen på Højt Plan om Fødevareindustriens Konkurrenceevne og omdanne den til et ægte forum for debat om fødevareforsyningskæden.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EU har med denne meddelelse og andre initiativer i de seneste år vist, at fødevareforsyningskædens situation er blevet et prioriteret punkt på EU's politiske dagsorden. De svingende priser og den styrkemæssige ubalance inden for forsyningskæden har fået negative konsekvenser for forbrugerne og fremstillingssektoren. På trods af talrige analyser og løsningsforslag i de seneste år er situationen stadig præget af mange ubalancer, som sætter et alvorligt spørgsmålstejn ved den europæiske fødevaremodels bæredygtighed.

3.2 Kvalitet er ligesom forsyningsikkerhed et emne af strategisk betydning. Det er derfor afgørende at beskytte produkter med kvalitetsmærker. Hvis fødevareforsyningskæden får effektivtetsproblemer, kan det reducere udvalget af produkter på det indre marked og dermed true den europæiske landbrugsmodel. Kommissionen har i mange dokumenter drøftet uoverensstemmelserne i den måde, fødevareforsyningskæden i EU fungerer på, men det afspejles ikke i meddelelsen.

3.3 Ubalancerne i den europæiske fødevarerforsyningskæde udgør også en alvorlig trussel mod EU-borgernes interesser. Forskellene mellem priserne på råvarer og forbrugsgoder har skabt urealistiske prisstrukturer, som truer de langsigtede perspektiver for de enkelte bestanddele af værdikæden og hele det økonomiske og sociale system i EU. Detailsektoren er meget koncentreret og organiseret, og den holder forbrugerfødevarerpriserne under konstant pres. De store fødevarer kæder kan gøre det, fordi deres fortjenstmargen takket være en bestemt handelspraksis ikke kun er skabt af forbrugerne, men også af leverandørerne, som man så det, da landbrugspriserne eksploderede i 2007 og 2008. Handelspolitik baseret på teknikken med »dobbelt avance« forårsager alvorlige problemer for forbrugere og leverandører.

3.4 Det stadig mere spændte forhold mellem fødevarer kædens aktører fører til forskellige økonomiske dynamikker, som er særligt skadelige for en landbrugssektor, der oplever en krise uden fortilfælde midt i en generel og dyb økonomisk krise.

3.5 EØSU og Kommissionen er også enige om de indsatsområder, der skal prioriteres, og om behovet for snarest at fremlægge nye konkrete foranstaltninger og instrumenter, der kan få fødevarer kæden i Europa til at fungere bedre. Der kræves radikale ændringer for at komme ind på et nyt spor. For effektivt at imødegå de vigtigste udfordringer på landbrugsfødevarerområdet slår EØSU til lyd for en diversificering af produktionen, nedskæring af omkostningerne gennem forøgelse af bedrifternes størrelse og forbedring af markedsføringsstrategierne.

3.6 EØSU er enig i de vigtigste konklusioner fra Gruppen på Højt Plan om Fødevarerindustriens Konkurrenceevne, som harmonerer med udvalgets seneste arbejde på landbrugsområdet (*):

»Det afgørende spørgsmål om, hvem der får hvilken andel af værditilvæksten, afgøres for nuværende – helt som den fri markedsøkonomi foreskriver det – udelukkende af markedet. Dette er alt andet end tilfredsstillende for de landmænd, der ved ofte højere enhedsomkostninger stadig hyppigere må konstatere, at producentpriserne falder, og de dermed ofte må reagere med tiltag, der er i modstrid med den europæiske landbrugsmodels målsætninger. Idet 15 detailhandelskæder allerede kontrollerer 77 % af fødevarermarkedet i EU27 går EØSU ind for, at man, som i USA, vurderer, om konkurrenceretten i tilstrækkelig grad kan forhindre markedsdominerende strukturer og betænkelige former for kontraktpraksis. Det er vigtigt, at samtlige berørte grupper inddrages i evalueringen«.

3.7 Et godt udfald af alle disse initiativer afhænger i høj grad af, om Kommissionen, medlemsstaterne og fødevarer kædens aktører involverer sig tilstrækkeligt. Koordinering mellem de

forskellige instanser og en revision af anvendelsen af konkurrencereglerne er altafgørende. De fleste af de foranstaltninger, Kommissionen foreslår, har allerede været gennemført på medlemsstatsniveau⁽⁵⁾. Derfor bør det undersøges, hvordan forskellige medlemsstater har håndteret det samme problem, og hvordan de initiativer, medlemsstaterne har gennemført, er faldet ud (ofte et slutresultat uden større betydning). Det er f.eks. tilfældet med etableringen af prisovervågningscentre eller indførelsen af kodekser for bedste praksis, som ikke har været i stand til at begrænse misbrug, fordi der ikke har været effektive instrumenter til kontrol og gennemførelse.

3.8 I meddelelsen behandles på en generel måde visse aspekter af fødevarer kæden, som er blevet grundigt analyseret på nationalt niveau eller på sektorniveau. Frankrigs bestræbelser på at genoprette balancen i fødevarer kæden har været et eksempel for andre EU-medlemsstater. Den franske lov om modernisering af landbruget går længere end denne meddelelse. Den fastlægger en obligatorisk kontraktmæssig ramme for mængder og priser, kræver indsættelse af obligatoriske klausuler, udvider brancheorganisationernes opgaver og etablerer et system for mægling og sanktioner til løsninger af konflikter.

3.9 På sektorniveau har Kommissionen anerkendt, at mælkesektoren er en »hastesag«. På den baggrund er Gruppen på Højt Plan om Mælkeprodukter, oprettet i oktober 2009, gået længere end indholdet i meddelelsen og har koncentreret sig om fastlæggelse af en standardkontraktramme, branche- og producentorganisationernes udviklingsmuligheder samt gennemførelse af et terminsmarked i mejerisektoren. Over for dette væld af europæiske, nationale og sektorielle initiativer understreger EØSU, med fuldt kendskab til disse spørgsmåls kompleksitet og rækkevidde, at det er nødvendigt at skabe en solid, grundlæggende EU-ramme. Udvalget opfordrer til erfaringsudveksling og efterlyser bedre koordinering fra de kompetente myndigheders side.

3.10 EØSU har ved forskellige lejligheder påpeget, at det er vigtigt at tilpasse lovgivningen til den aktuelle situation i fødevarerforsyningskæden. De radikale ændringer, der skal foretages af medlemsstaternes og EU's lovgivning, skal ledsages af en ny ramme for relationerne i forsyningskæden, som fremmer samarbejde, gennemsigtighed og en retfærdig fordeling af fordelene mellem alle led af værdikæden. Selvreguleringen i sektoren bør fremmes samtidig med, at der indføres instrumenter af bindende karakter. Effektiv gennemførelse af ordningen forudsætter, at der for alvor sættes på at skabe gennemsigtighed, hvilket kræver kontrolmekanismer, der kan sikre overholdelse af de frivillige aftaler, der kan indgås mellem de forskellige led i kæden.

(*) Reformen af den fælles landbrugspolitik i 2013, EUT C 354 af 28.12.2010, s. 35.

(5) Her har Spanien været foregangsland med etablering af et center for overvågning af fødevarerpriserne. Frankrig har set nærmere på obligatoriske kontrakter, og Storbritannien har slået til lyd for en ombudsmand, der skal kontrollere overholdelsen af kodekserne for bedste praksis.

3.11 Kommissionen fremlægger i sin meddelelse og i de ledsagende arbejdsdokumenter en korrekt analyse af prisernes volatilitet. Det er imidlertid nødvendigt kritisk at gennemgå, hvordan de seneste ændringer af den fælles landbrugspolitik, samlet i »sundhedseftersynet«, har påvirket balancen i fødevarerforsyningskæden. Ophævelsen af reguleringsmekanismerne på landbrugsmarkederne (kvoter, intervention, lagring) har haft en negativ indvirkning på prisernes volatilitet og markedsstyringen. Det burde tages med i betragtning i Kommissionens analyse.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Fremme af bæredygtige markedsrelationer

4.1.1 Kommissionen konstaterer i sin analyse, at der er »asymmetri« mellem de forskellige led i kæden. Ubalancerne giver sig udtryk i urimelig handelspraksis og konkurrencebegrænsende metoder. Er der tale om letfordærlige produkter, hvor spillerummet for forhandling er mindre, øges ubalancerne. EØSU bifalder Kommissionens ønske om at styrke kontraktpraksis gennem fælles regler fastlagt på EU-niveau. Selv om udarbejdelse af kontrakter kan ske på frivillig basis, er det nødvendigt at undersøge en række tilfælde, hvor der ved lov kunne fastsættes en forpligtelse til at udarbejde en kontrakt og visse specifikke kontraktbetingelser.

4.1.2 Under alle omstændigheder bør Kommissionen forhindre, at der gennemføres handelstransaktioner med landbrugsprodukter uden dokumenter, som beviser, at de har fundet sted, med det formål at sætte en stopper for så udbredte og skadelige metoder som »åbne priser«, hvor prisen, der betales til landmanden, først fastlægges senere på baggrund af den salgspris, mellemmanden har opnået. Ud over kontraktssystemet finder EØSU det nødvendigt, at der etableres en kodeks for bedste praksis⁽⁶⁾ og et overvågningsudvalg, som skal kontrollere, at den overholdes. Kodeksen for bedste handelspraksis skal sikre kvaliteten af forhandlingerne mellem alle leddene i værdikæden til gavn for forbrugerne. EU's lovgivende myndighed skal gøre en ende på salg med tab som en normal strategi for at tiltrække forbrugerne og analysere den stigende effekt, som forhandlerens mærke har på konkurrencen, forbrugernes valg og fremme af kvalitetsprodukter fremstillet i EU.

4.1.3 Der er store forskelle i anvendelsen af konkurrencereglerne på nationalt niveau. En og samme handling fra en brancheorganisations side vil blive behandlet forskelligt af de nationale konkurrencemyndigheder i de forskellige medlemsstater. I mange lande er der en tendens til at straffe ethvert initiativ fra fremstillingssektoren til at forbedre styringen af udbuddet. Det er ikke en ny situation. Trods forsøg på at intensivere samarbejdet med Det Europæiske Konkurrencenetværk er det ikke lykkedes at koordinere konkurrencemyndighedernes indsats effektivt.

4.1.4 EØSU slår til lyd for en ny model for forholdet mellem forbruger og producent, hvor man prioriterer de lokale markeder (evt. indførelse af obligatoriske mindstekvoter) og fjerner mellemhandlere gennem korte kredsløb eller »nul kilometer«-produkter. Kommissionen bør fremme producenternes initiativer til at nærme sig forbrugerne for at få mere ud af deres produkter og bevare fødevarernes kulturelle aspekt og regionale identitet.

4.1.5 Revisionen af direktivet om forsinket betaling har åbnet en interessant debat på EU-niveau om, hvorvidt man bør forkorte betalingsperioden for landbrugsfødevarer. Det ville være positivt at fastsætte en frist på 30 dage for letfordærlige fødevarer, som skulle starte ved varens levering til kunde og ikke ved fakturadatoen. Ud over en større kontrol med forsinket betaling bør der medtages en klar definition af urimelig praksis og urimelige kontraktvilkår samt effektive redskaber til at udrydde dem fra handelsrelationer.

4.2 Gennemsigtighed i fødevarerforsyningskæden

4.2.1 Efter EØSU's mening er prisgennemsigtighed en reel nødvendighed⁽⁷⁾. Oprettelsen af et nyt EU-instrument til overvågning af fødevarerpriserne bør ledsages af nye kontrol- og sanktionsbeføjelser. EØSU mener, at man bør gå fra overvågning til handling, så de relevante instanser kan reagere hurtigt og effektivt i tilfælde af fordrejninger i prisudviklingen.

4.2.2 EØSU er ikke enig i, at forbrugernes bedre muligheder for at sammenligne priser i sig selv betyder, at fødevarerforsyningskæden bliver mere gennemsigtig. Større gennemsigtighed og prisforudsigelighed er kun en af de mange faktorer, som indvirker på prisdannelsesstendenserne og -processerne.

4.2.3 Kommissionens prisværdige bestræbelser på at harmonisere og koordinere de forskellige nationale prisovervågningsinstrumenter er dømt til fiasko, hvis der ikke sker en harmonisering af referencegrundlaget for pristransmission. Anvendes det samme referencegrundlag, når dataene indsamles? Findes der fælles retningslinjer for oprettelse af prisovervågningscentre og for deres funktionsmåde? Råder EU over organer, som kan gribe ind, når der konstateres manglende sammenhæng, anomalier eller ubegrundede svingninger i prisudviklingen? Ofte bygger de data, som medlemsstaterne indsender til Kommissionen, ikke på de samme kriterier. I tilfældet med citrusfrugter har man f.eks. konstateret, at de data, som Kommissionen offentliggør som producentpriser, i realiteten er lagerpriser, hvori markedsføringsomkostninger ikke er inkluderet. Disse dataforskelle kan give et fortegnat billede af virkeligheden, som gør det vanskeligt at nå målet om gennemsigtighed.

⁽⁶⁾ EUT C 175 af 28.7.2009.

⁽⁷⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 111.

4.2.4 Foranstaltningerne, der foreslås i meddelelsen, vil kun komme til at virke, hvis de formidles effektivt. Dette er afgørende, da forbrugerne skal modtage præcise oplysninger. På grund af den stigende koncentration i fødevarerindustrien og i distributionssektoren er et mærkes omdømme blevet meget sårbart – med alle de risici, dette indebærer for virksomhederne.

4.3 Fremme af fødevarerforsyningskædens konkurrenceevne og integration

4.3.1 Kommissionen gør et stort arbejde for at skabe et indre marked for fødevarer. De store prisforskelle mellem medlemsstaterne er imidlertid direkte relateret til købekraften, som ligger på forskellige niveauer. De nye medlemsstater (EU-12) halter ikke blot bagefter de andre medlemsstater – forskellene bliver hele tiden større. Det er derfor nødvendigt, at Kommissionen støtter de nye medlemsstater for at mindske kløften og få det indre marked til at fungere så godt som muligt. Hvis tendensen ikke vendes, vil produkterne fra EU-15 gradvist miste markedsandele i de nye medlemsstater.

4.3.2 Fødevarerkæden er kendetegnet ved en meget fragmenteret produktionssektor og en stærk koncentration af store distributionsvirksomheder. Det fører til alvorlige ubalancer i deres relationer. EØSU mener, at mange af de problemer, som truer fødevarerkædens gode funktionsmåde, skyldes, at de virksomheder, som befinder sig sidst i kæden, har gennemgået en

hurtigere, mere konstant og mere koncentreret udvikling. Kommissionen, som er opmærksom på problematikken, ønsker at udvikle producentorganisationerne (inspireret af den fælles markedsordning for frugt og grøntsager) med henblik på at reducere fragmenteringen af udbuddet. Men EØSU understreger, at det ikke drejer sig om at skabe flere og større producentorganisationer, men om at forbedre deres forvaltning og deres markedsføringskapacitet, så de kan blive et vigtigt værktøj for landmændene. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at indføre nye kriseforebyggende og stabiliserende foranstaltninger som f.eks. et indkomstforsikringsinstrument. De positive erfaringer fra Canada og USA på dette område er et argument for, at et sådant instrument, hvis legitimitet er blevet bekræftet af WTO, anvendes i Europa.

4.3.3 Brancheorganisationerne skal styrkes og blive mere dynamiske gennem en fælles aktionsramme. Der er behov for en EU-lovgivning, som gennem fælles regler for brancheorganisationerne i de enkelte medlemsstater kan harmonisere og udvikle dem til at blive andet og mere end kontorer, der blot tager sig af sektorfremme i almindelighed. Det er absolut nødvendigt, at man fjerner de lovtekniske hindringer, som undergraver brancheorganisationernes retssikkerhed i deres markedsstabiliserende arbejde, og giver dem flere rettigheder i forbindelse med vedtagelse af sektortværgående aftaler, så de undgår at blive underlagt vilkårlige afgørelser fra de nationale konkurrencemyndigheder.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mulighederne for en EU-strategi og mål for biodiversitet for tiden efter 2010

KOM(2010) 4 endelig

(2011/C 48/26)

Ordfører: **Lutz RIBBE**

Kommissionen besluttede den 19. januar 2010 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mulighederne for en EU-strategi og mål for biodiversitet for tiden efter 2010

KOM(2010) 4 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 7. juli 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, følgende udtalelse med 112 stemmer for, 11 imod og 11 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget havde håbet, at det ikke havde været nødvendigt at udarbejde denne meddelelse, men at politikerne i stedet have realiseret det i 2001 afgivne løfte om at standse tabet af biodiversitet inden 2010 og sørge for genoprettelsen af tabte levesteder. Dette mål er imidlertid ikke blevet opfyldt.

1.2 EØSU peger på to store problemer. På den ene side er bevarelse af biodiversitet endnu ikke rykket i centrum for den politiske indsats, og på den anden side må det konstateres, at samfundet ganske vist generelt har en positiv holdning til naturbevarelse, men at der samtidig også er tale om en stor mangel på viden om miljømæssige sammenhænge. De to problemer er indbyrdes forbundne og skal løses gennem den nye vision for biodiversitet.

1.3 Man må stille spørgsmålstejn ved, om den terminologi, som anvendes af såvel politikere som organisationer, forstås af borgerne. »Biodiversitet«, »arter« eller »økosystemtjenester« er begreber, som kun appellerer til og fascinerer et fåtal.

1.4 EØSU støtter de ambitiøse mål, der blev opstillet i meddelelsens mulighed 4, og som også blev godkendt af miljøministerrådet og Det Europæiske Råd. Hvis der fremover skal opnås resultater, er der behov for en styrket indsats, og det må på forhånd fastlægges, hvilke finansielle midler og ændringer af den udstukne politik der er brug for⁽¹⁾.

1.5 Udvalget opfordrer derfor Kommissionen og Det Europæiske Råd til ikke blot at fastsætte nye deadlines for opfyldelsen af gamle målsætninger, men til endelig at udarbejde en forpligtende og tidsmæssigt afgrænset handlingsplan for alle Kommissionens tjenestegrene, der indeholder delmål, og som tildeles de nødvendige midler. Desuden bør der henvises til nødvendige ændringer på medlemsstatsniveau.

1.6 Bevarelse af biodiversitet er ikke en opgave, der kun tilfalder miljøpolitikken. Set i et langsigtet perspektiv er der tale om en økonomisk nødvendighed, og derfor bør også økonomi- og finansministrene langt om længe fokusere på dette emne.

1.7 På baggrund af samfundets skræmmende mangel på viden om miljømæssige sammenhænge står det klart, at der er behov for yderligere politiske foranstaltninger inden for natur- og miljøuddannelse.

1.8 Budgetreformen samt omlægningen af den fælles landbrugs- og fiskeripolitik, strukturfondene og andre relevante politikområder vil være en test af EU-politikens seriøsitet, hvad angår beskyttelse af biodiversitet.

1.9 De hidtidige prioriteter i den nye EU 2020-strategi tager ikke højde for udfordringerne på området bevarelse af biodiversitet. Den nye strategi for biodiversitet skal rette op på disse mangler og senere blive en integreret del af EU 2020-strategien.

⁽¹⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, s. 62 pkt. 1.4 og 1.5.

1.10 EØSU anser følgende indsatsområder for at være særligt vigtige på EU-niveau:

- ændringer i landbrugs- og fiskeripolitikken,
- sikring og udvikling af Natura 2000-nettet,
- ud- og opbygning af en »grøn infrastruktur« vha. et TEN-biodiversitetsnet,
- integration af biodiversitet i alle EU-politikker,
- en uddannelsesoffensiv på EU-niveau.

1.11 Det er nødvendigt at finde måder, hvorpå landbrug og bevarelse af arter igen kan forbindes med hinanden på bedre vis. I enkelte medlemsstater er der iværksat positive foranstaltninger, der skal vurderes og udbygges. Landmændene skal have incitamenter til at opfylde ovenstående funktioner.

1.12 EØSU forventer, at Den Europæiske Union forbereder sig godt til den 10. konference for parterne i konventionen om den biologiske mangfoldighed og yder et væsentligt bidrag til den nye globale strategiske plan for bevaring af den biologiske mangfoldighed efter 2010.

2. Kommissionens meddelelse

2.1 Det var nødvendigt at udarbejde Kommissionens meddelelse i denne form, fordi EU ikke har opfyldt et af sine centrale miljøpolitiske mål for det sidste årti: i 2001 opstillede Det Europæiske Råd i Göteborg – inden for rammerne af bæredygtighedsstrategien – målet om at bringe tabet af biodiversitet i EU til ophør senest i 2010 og derudover sørge for en genetablering af tabte levesteder. På trods af »EU's handlingsplan for biodiversitet« fra 2006 og reelle resultater med hensyn til etablering af Natura 2000-nettet er dette mål imidlertid ikke blevet opfyldt.

2.2 Kommissionens meddelelse skal ses som et første skridt i retning af en realisering af ovenstående mål. Meddelelsen gør rede for mulighederne for at fastlægge en EU-strategi og mål for tiden efter 2010.

2.3 Argumenterne for at beskytte biodiversiteten beskrives, fremhæves og bifaldes udførligt. Der fokuseres i særlig grad på de samfundsøkonomiske omkostninger/tab, som globalt set vil være forbundet med tabet af biodiversitet, og dermed økosystemtjenester: De skønnes i TEEB-rapporten (The Economics of Ecosystems and Biodiversity) at beløbe sig til 50 mia. EUR(!) årligt, mens det samlede velstandstab i 2050 formodentlig vil udgøre 7 % af BNP.

2.4 Kommissionen gør det klart, at der med hensyn til beskyttelse af biodiversitet på samme måde som ved klimabeskyttelse er tale om en langsigtet opgave. Derfor bør der ved udviklingen af strategien for biodiversitet opstilles langsigtede mål (tidshorisont: 2050). EU bør dog – analogt med udviklingen på internationalt niveau – opstille et selvstændigt (del)mål for 2020.

2.5 Hvad angår »2020-målet« tilbydes de politiske beslutningstagere 4 muligheder med forskelligt ambitionsniveau, nemlig:

- Mulighed 1. Bremse tabet af biodiversitet og økosystemtjenester i EU mærkbart senest i 2020;
- Mulighed 2. Standse tabet af biodiversitet og økosystemtjenester i EU senest i 2020;
- Mulighed 3. Standse tabet af biodiversitet og økosystemtjenester i EU senest i 2020 og så vidt muligt genetablere dem;
- Mulighed 4. Standse tabet af biodiversitet og økosystemtjenester i EU senest i 2020 og så vidt muligt genetablere dem og intensivere EU's bestræbelser på at standse tabet af biodiversitet på verdensplan.

3. Generelle bemærkninger til EU's hidtidige biodiversitetspolitik

3.1 En evaluering af EU's hidtidige biodiversitetspolitik giver et skuffende resultat.

3.2 For ca. 10 år siden blev der afgivet et løfte om at standse tabet af biodiversitet inden for et årti og sørge for genskabelsen af levesteder og økosystemer.

3.3 Stort set hvert år har enten Kommissionens tjenestegrene, kommissærer eller Det Europæiske Miljøagentur påpeget, at det, ud over de allerede trufne foranstaltninger, var nødvendigt at gøre en større indsats for at opfylde det opstillede mål. Denne indsats er imidlertid ikke blevet gjort.

3.4 Sidste år indrømmede man, at det fastsatte mål ikke vil blive opfyldt – hvilket ikke kom som nogen overraskelse for EØSU. Udvalget havde allerede i forskellige udtalelser gjort opmærksom på, at man anså de iværksatte politiske foranstaltninger for at være helt utilstrækkelige⁽²⁾.

⁽²⁾ EUT C 195 af 18.8.2006, s. 88 og 96, EUT C 161 af 13.9. 2007, s. 53, EUT C 97 af 28.4. 2007, s.6-11 pkt. 1.3, s. 6-11.

3.5 Den kendsgerning, at EU ikke har opfyldt sit mål for biodiversiteten skyldes ikke, at man ikke havde den fornødne viden om, hvad der måtte gøres, eller at civilsamfundet ikke var parat til at acceptere de nødvendige tiltag. Den væsentligste årsag er, at man på politisk niveau prioriterer kortsigtede økonomiske interesser højere end de langsigtede virkninger af økosystemtjenester. Også på biodiversitetsområdet viser det sig, at vores økonomiske system ikke er bæredygtigt, men baseret på en overudnyttelse af naturressourcerne.

3.6 EØSU bifalder derfor, at Kommissionen udførligt inddrager TEEB-rapporten og på den måde leverer vigtige argumenter for biodiversitetens økonomiske betydning. Udvalget vil imidlertid gerne advare imod, at man hovedsageligt prioriterer biodiversitetens økonomiske potentiale. Det er en kendsgerning at

— der findes mange gode grunde til at bevare biodiversiteten, som man ikke kan eller bør gøre op i penge, herunder f.eks. »naturens iboende værdi«, skabelshistorien, mangfoldighedens kulturelle betydning eller ganske enkelt det faktum, at mennesket identificerer sig med naturen,

— det under ingen omstændigheder må komme så vidt, at man gør nødvendigheden af at bevare en enkelt art afhængig af en beregnet økonomisk nytteværdi.

3.7 EØSU frygter derudover, at TEEB-rapporten kommer til at lide samme skæbne som Stern-rapporten om klimabeskyttelse, hvis advarsler om de langsigtede økonomiske følger af klimaændringerne også er fordampet på politisk niveau. Det er betegnende, at finans- og økonomiministrene hidtil overhovedet ikke har beskæftiget sig med TEEB-rapporten.

3.8 EØSU mener, at det i denne situation ikke kan være hensigten at genbruge gamle målsætninger fra 2001, dvs. udskyde målet for 2010 til 2020 og beskrive nye visioner for 2050, hvor vigtig en langsigtet strategi end er. Det handler tværtimod om at evaluere de hidtidige politikker og instrumenter og langt om længe udforme og gennemføre bedre foranstaltninger, der virker i praksis. EU's nye biodiversitetsstrategi 2020 skal derfor ikke blot indeholde konkrete, kvantificerbare mål og delmål, men også fokusere på en konkret og forpligtende plan for gennemførelsen og en klar ansvarsfordeling. Der skal stilles en passende finansiering til rådighed.

4. Generelle bemærkninger til meddelelsen

4.1 EØSU forstår Kommissionens meddelelse således, at det er hensigten, at den skal starte en ny debat blandt de politisk ansvarlige i EU, der skal munde ud i et tydeligt signal til samfundet og et klart mandat til de ansvarlige tjenestegrene. Udvalget bakker op om denne strategi.

4.2 EØSU bifalder Rådets (miljø) resolution af 15.3.2010, der i alt væsentligt tilslutter sig mulighed 4. Udvalget advarer

imidlertid imod, at man nu - som i 2001 - blot fortsætter som hidtil uden at drage reelle konsekvenser. I så tilfælde risikerer dette nye mål at lide samme skæbne som målsætningen fra 2001.

4.3 Udvalget mener ikke, at det er tilstrækkeligt, at det »kun« er miljøministerrådet, som beskæftiger sig med dette tema og kræver, at man ser på problemet i de øvrige berørte rådskonstellationer. I Kommissionens meddelelse påpeges det udtrykkeligt, at tabet af biodiversitet ud over den miljømæssige og etiske også har en økonomisk dimension. Derfor forventer EØSU, at også først og fremmest økonomi- og finansministrene vil beskæftige sig med denne problematik, og at det vil blive beregnet, hvilke finansielle midler, der skal afsættes til dette område i de kommende budgetforslag samt hvilke yderligere ændringer i økonomi og politik, der vil være forbundet hermed.

4.4 Udvalget er særlig skuffet over, at der i modsætning til 2001, ikke rigtig udsendes nogen signaler fra Det Europæiske Råd. I den nye EU 2020-strategi, der angiveligt har til formål at fremme et »grønt Europa« forekommer begreber som »biodiversitet«, »levesteder«, »naturbeskyttelse« eller »beskyttelse af arter« samt diversiteten i genetiske ressourcer ikke en eneste gang. »Artsrigdom« nævnes beskedne to gange og kun i form af vage formuleringer i forbindelse med temaet »ressourceeffektivitet«. Heller ikke i konklusionerne fra Det Europæiske Råd i marts 2010 findes der et selvstændigt kapitel, som behandler dette centrale emne. Der er blot tale om en bekræftelse af Rådets (miljø) resolution af 15.3.2010 inden for rammerne af den klimapolitiske problemstilling.

4.5 Det viser sig tydeligt, at betydningen af at bevare biodiversiteten ikke er rykket i centrum for den politiske indsats og tankegang. Dette er et fatalt og uacceptabelt signal at sende til den europæiske offentlighed, hvor der ligeledes mangler indsigt og vilje til handling i væsentligt omfang.

4.6 Den nye strategi for biodiversitet skal tydeliggøre ansvarsfordelingen, f.eks. forholdet mellem EU, medlemsstater, regioner og kommuner, mellem erhvervsliv, organisationer og samfund, men også internt mellem Kommissionens tjenestegrene.

4.7 EØSU er enig med Kommissionen i, at biodiversitet er en opgave, som går på tværs af sektorer. Netop derfor skal den nye strategi for biodiversitet 1) under alle omstændigheder integreres i EU 2020-strategien og 2) diskuteres, tages seriøst og følges op af alle Kommissionens tjenestegrene, således også af generaldirektoraterne for landbrug, energi og transport mm. Med vedtagelsen af EU 2020-strategien, herunder en integreret biodiversitetsmodel, skal alle Kommissionens tjenestegrene forpligte sig til at fremme gennemførelsen. Dertil hører også, at man undersøger, om støtteprogrammer og forordninger lever op til naturbeskyttelseskravene, og at man om nødvendigt tilpasser disse.

4.8 EØSU forventer derfor af Kommissionen, at den i efteråret 2010 offentliggør en detaljeret liste over de konkrete politikområder, hvor der, ifølge de svagt formulerede indsigelser i meddelelsen, er problemer med integrationen af biodiversitetsmålene. I den forbindelse bør det også undersøges, hvorfor biodiversitetsstrategien fra 2006, der trods alt indeholdt ca. 160 forskellige foranstaltninger, ikke var tilstrækkelig til at skabe resultater.

4.9 Den nye strategi for biodiversitet skal gøre det klart, hvilke instrumenter og politiske ændringer der skal til for at løse de kortlagte problemer.

4.10 Den kommende budgetreform og de nye retningslinjer for landbrugs- og fiskeripolitikken samt strukturfondene, der er centrale EU-politikker, bliver i den forstand også en slags realitetstest af EU's biodiversitetspolitik, både hvad angår det i årevis fremsatte krav om biodiversitetens integration i andre politikker og med hensyn til den nødvendige finansiering (EU's udgifter til bevarelse af biodiversitet udgør 0.1 % af budgettet. På den anden side findes der mange udgifter, som har en negativ indvirkning på biodiversiteten).

4.11 I den forbindelse henviser EØSU til den afgørende rolle, som landbruget spiller for biodiversitetens bevarelse. En stor del af artsrigdommen er opstået inden for rammerne af traditionelle landbrugsmæssige driftsformer, der imidlertid i dag – som regel af økonomiske grunde – ikke længere har noget livsgrundlag.

4.12 Det er derfor nødvendigt at finde måder, hvorpå landbrug og bevarelse af arter igen kan forbindes med hinanden på bedre vis. I enkelte medlemsstater er der iværksat positive foranstaltninger, der skal vurderes og udbygges. Landmændene skal have incitamenter til at opfylde ovenstående funktioner ⁽³⁾.

4.13 Beskyttelse af havets biodiversitet har særlig stor betydning. I de fleste EU-lande er man ikke specielt opmærksomme på havmiljøspørgsmål, og der er et relativt lille pres på de regeringer og institutioner, der har ansvaret for beskyttelsen af havmiljøet. Det er nødvendigt at se på effektiviteten af de nuværende systemer for beskyttelse af havets ressourcer og gøre en indsats for at give beskyttelsen af havmiljøet højere prioritet i uddannelsesprogrammer og den økonomiske forvaltning.

4.14 EØSU forventer, at Den Europæiske Union forbereder sig godt til den 10. konference for parterne i konventionen om den biologiske mangfoldighed og yder et væsentligt bidrag til den nye globale strategiske plan for bevaring af den biologiske mangfoldighed efter 2010.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Det fremgår med al tydelighed, at den eksisterende lovgivning, samt de eksisterende regler og foranstaltninger, ikke er tilstrækkelige til at sikre biodiversiteten eller sagt med andre ord: tabet af biodiversitet sker ikke på grund af vedvarende

overtrædelser af de eksisterende bestemmelser, men – i stort omfang – inden for rammerne af disse. En indsats for naturbeskyttelsen viser sig ofte at have negativ indvirkning på konkurrenceevnen. På den anden side bliver biodiversitetens økonomiske betydning ganske vist diskuteret oftere og oftere i fagkredse, men denne dimension er stadig ikke reelt accepteret eller anerkendt. EØSU forventer, at Kommissionen og Rådet i særlig grad vil beskæftige sig med denne problemstilling og udarbejde en løsningsmodel. Kravet om en internalisering af de eksterne omkostninger, der ofte er blevet fremført, men kun sporadisk gennemført, kan her yde et bidrag.

5.2 Særligt i den fælles landbrugspolitik skal bevarelse af biodiversitet spille en større rolle. Med landbrugsreformen efter 2013 skal kriterier for bevarelse af biodiversitet indgå som en vigtig bestanddel af den fælles landbrugspolitik med det formål at løse den nuværende konflikt mellem økonomiske aktiviteter og naturbeskyttelse.

5.3 Man bør intensivt arbejde videre med meddelelsens ide om en »grøn infrastruktur«. Hvis målene for biodiversitet skal opfyldes, er der ikke blot behov for et sammenhængende system af beskyttede områder som det, der for tiden er under opbygning med Natura 2000-nettet, der er også brug for et lineært europæisk biotopsystem, eller hvad der i europæisk sprogbrug kaldes et »transeuropæisk net for natur«. Det kan dreje sig om følgende:

- korridorer for vandrende vildtlevende dyrearter som ulv, los, bjørn, vildkat mm., som f.eks. består af lineært forbundne skovområder,
- en forbindelse af kyst- og flodområder samt vådbiotoper inden for rammerne af gennemførelsen af vandrammedirektivet (VRD), der vil være gavnligt for arter, der er tilknyttet vådområder (åbne landskaber) eller
- markskel, læhegn, markhegn, græsarealer, der er artsrige (engarealer), passager for arter, der lever i åbent landskab (i tilknytning til landbrugsstøtten).

5.4 Et sådant TEN-»natur«-net vil være til fordel for såvel nettet af Natura 2000-områder som gennemførelsen af vandrammedirektivet og ville ligeledes udgøre et delvist svar på de udfordringer, som er forbundet med klimaændringerne. Det ville give landdyrearter mulighed for at reagere på klimaændringerne ved at vandre fra et område til et andet. Mindst lige så vigtigt er det imidlertid, at et sådant netværk vil gøre det muligt for hidtil isolerede bestande af en art at blande sig, hvilket er væsentligt for overlevelseschancerne.

5.5 Det er på høje tid, at EU etablerer en tilstrækkelig støttemekanisme til sikring og videreudvikling af Natura 2000-områder, den hidtidige kerne i EU's biodiversitetspolitik.

⁽³⁾ EUT C 354 af 28.12.2010, s. 35.

5.6 Det er korrekt, at Kommissionen henviser til den forskellige forekomst af »biodiversitet«. Der findes regioner, hvor biodiversiteten fortsat er høj, og andre, hvor særligt menneskers aktivitet har reduceret mangfoldigheden drastisk. Dette må imidlertid ikke resultere i, at man drager de forkerte konklusioner: politiske foranstaltninger, herunder finansiel støtte, må ikke kun fokusere på de såkaldte hot spots på biodiversitetsområdet. Også og netop i regioner med beskeden biodiversitet er der behov for en bred vifte af politiske instrumenter for henholdsvis at bevare og genoprette økosystemfunktionerne. På den anden side må de medlemsstater, der stadig har et højt beskyttelsesniveau eller -potentiale ikke »straffes«, men snarere belønnes.

5.7 Foranstaltninger til bevarelse af biodiversitet skal ikke kun gennemføres over en bred front. EU's nye biodiversitetskoncept bør også fremhæve den positive sammenhæng mellem klimaindsats og beskyttelse af arter, og derfor i særlig grad fremme bevarelse og udvikling af hede-, våd- og græsningsarealer samt bæredygtige skovøkosystemer. Politikken for anvendelse af biomasse til energiformål må ikke modarbejde

denne strategi. For at forhindre dette skal der indføres bæredygtighedskriterier, der også skal anvendes på andre områder (f.eks. med hensyn til fodermidler).

5.8 EØSU fremhæver endnu en gang, at det vil have afgørende betydning, at der i samfundet og erhvervslivet skabes en reel bevidsthed om vigtigheden af at bevare biodiversiteten. På trods af alle eksisterende programmer og miljøorganisationernes indsats er dette langt fra tilfældet.

5.9 Alene ordvalget i den sektorspecifikke politik giver anledning til spørgsmål: hvad forstår den almindelige borger ved begrebet »biodiversitet«. Giver begreberne »arter« eller »økosystemtjenester« nogen mening for borgerne? Mange undersøgelser dokumenterer en skræmmende mangel på viden om miljømæssige sammenhænge. Også derfor bliver konklusionen som følger: naturbevarelse er ikke kun en opgave for miljøministrene, også uddannelsespolitikken må yde et bidrag til sikring af den nødvendige basisviden.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog — Skovbeskyttelse og skovinformation i EU: Skovene skal rustes til klimaændringerne

KOM(2010) 66 endelig

(2011/C 48/27)

Ordfører: **Seppo KALLIO**

Medordfører: **Brendan BURNS**

Kommissionen besluttede den 17. maj 2010 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

Grønbog - Skovbeskyttelse og skovinformation i EU: Skovene skal rustes til klimaændringerne

KOM(2010) 66 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 121 stemmer for, 2 imod og 4 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale udvalg gør opmærksom på, at

— betydningen af skove som en naturlig fornyelig ressource, leverandør af forskellige økosystemfunktioner og som en forudsætning for menneskets trivsel forventes at vokse i de næste årtier;

— klimaændringerne forventes at påvirke økosystemets grundlæggende funktioner og følgelig de økologiske funktioner, som skovene varetager;

— klimaændringerne forventes at skabe øget usikkerhed og forskellige fænomener og risici med grænseoverskridende konsekvenser for miljøet såsom skadelige insekter, sygdomme, tørke, oversvømmelser, storme og skovbrande;

— opdateret information om skovene bliver stadig vigtigere med henblik på tilpasninger inden for skovforvaltningen og forskning i skovrelateret beslutningstagning.

1.2 Det Europæiske Økonomiske og Sociale udvalg understreger, at

— der er brug for en afbalanceret tilgang til varetagelsen af skovens forskellige funktioner – det er ikke nok at fokusere på skovbeskyttelse;

— bevarelse af økosystemet og de herpå baserede økologiske funktioner såvel som levering af andre offentlige goder kræver finansielle incitamenter og adgang til information for skovejere og andre operatører som skovkontrahenter og aftagere af træ, der i praksis bærer ansvaret for beslutninger vedrørende skovene;

— man kan tage brodden af klimaændringernes domino- og multiplikatoreffekt ved at forebygge risici og forberede sig på krisesituationer;

— samarbejde mellem stater og operatører er en vigtig metode til at sikre kontrol med grænseoverskridende fænomener og en bedre produktion af skovinformation.

1.3 EØSU foreslår, at der på forskellige områder af EU's politik tages hensyn til skovens og den skovbaserede sektors afgørende rolle i en grøn økonomi, der stemmer overens med EU 2020-strategien, på følgende måde:

— EU's skovpolitikker, f.eks. skovbrugsstrategien og –handlingsplanen, bør støtte aktiv skovforvaltning og skovanvendelse og sikre konkurrenceevnen for bæredygtig og miljøvenlig anvendelse af træ og træprodukter;

- koordinering af de skovrelaterede aktiviteter med andre sektorer og politikker, der indvirker på disse aktiviteter, bør f.eks. ske ved at styrke Den Stående Skovbrugskomités og andre skovrelaterede rådgivende grupper og -udvalgs⁽¹⁾ rolle i EU's skovrelaterede beslutningsproces;
- prisansættelsen for de forskellige økosystemfunktioner og offentlige goder bør tages i betragtning under EU's politik for landdistrikterne.

1.4 EØSU anbefaler Kommissionen at

- foregå medlemsstaterne med et godt eksempel med hensyn til koordinering af skovbrugsrelaterede spørgsmål med andre sektorer, politikker, nabolande og operatører med henblik på foregribelse af fremtidige tendenser og risici og krisestyring;
- støtte produktion af objektiv information om den skovbaserede sektor, f.eks. inden for rammerne af det internationale skovår i 2011, med henblik på at øge den skovbaserede sektors popularitet blandt skovejere og forbrugere og i den brede offentlighed;
- støtte produktion af information om træs og træbaserede produkters egenskaber, f.eks. fordelene ved dem i en klimasammenhæng, for at fremme bæredygtigt forbrug og bæredygtig produktion;
- iværksætte en undersøgelse af de forskellige operatører, som er involveret i indsamling af information om skove, og af den information, disse indsamler;
- udvikle skovinformations- og planlægningssystemer samt god praksis på grundlag af disse systemer i samarbejde med den skovbaserede sektors teknologiske platform, forskningscentre, nationale organisationer og forskellige operatører i den skovbaserede sektor med henblik på at gøre det lettere at lokalisere og reagere på pludselige forandringer som f.eks. katastrofer;
- yde mere støtte til medlemsstaterne og andre operatører i forbindelse med indførelse og overvågning af bæredygtigt skovbrug, produktion af den information, der er nødvendig til dette formål, og standardisering af informationsproduktionen.

⁽¹⁾ Den Rådgivende Gruppe for Skovbrug og Korkproduktion, Det Rådgivende Udvalg for Fællesskabets Politik vedrørende Træ- og Papirindustrien; Kommissionens beslutning nr. 97/837/EF af 9.12.1997, der ændrer direktiv 83/247/EØF, EFT L 346 af 17.12.1997, s. 95-96.

2. Baggrund for og formålet med udtalelsen

2.1 Formålet med grønbogen er at fremme en offentlig debat i EU og indhente synspunkter vedrørende den fremtidige politik for skovbeskyttelse og skovinformation samt bidrage til en eventuel ajourføring af EU's skovbrugsstrategi, særligt vedrørende de klimarelaterede aspekter. De spørgsmål, der tages fat på i grønbogen, udspringer af den forudgående hvidbog fra Kommissionen *Tilpasning til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag*⁽²⁾.

2.2 I grønbogen redegøres der for den generelle situation for og betydningen af skovene i EU, og der gives en beskrivelse af deres karakteristiske træk og funktioner samt af de største udfordringer for skovene. Der bliver også set på, hvordan klimaændringerne er en trussel mod skovenes funktion, og de eksisterende redskaber til beskyttelse af skovene og de eksisterende skovinformationssystemer beskrives.

2.3 I overensstemmelse med nærhedsprincippet henhører spørgsmål forbundet med skovpolitikken hovedsagelig under medlemsstaternes kompetence. EU's vigtigste opgave er at tilføre en merværdi til nationale skovbrugsprojekter og -programmer ved for eksempel at gøre medlemsstaterne opmærksomme på fremtidige udfordringer og komme med anbefalinger til rettidige indgreb på EU-niveau.

2.4 Overvejelserne i denne udtalelse vedrører først og fremmest, hvordan klimaændringerne vil ændre det europæiske skovbrug og skovbeskyttelsen, og hvordan EU's politikker bør tilrettelægges, så de bedre understøtter medlemsstaternes skovbrugsinitiativer. Der ses endvidere på, hvordan EU kan gøre det nemmere at tackle de fremtidige udfordringer, og hvilke yderligere informationer der er brug for. I dette lys bør beskyttelsen af skovene i EU have som mål at sikre, at skovene også i fremtiden opfylder deres produktive, socioøkonomiske og miljømæssige funktioner.

3. Bevarelse, afbalancering og styrkelse af skovens forskellige funktioner (spørgsmål 1)

3.1 FN's konventioner anerkender, at skove er vigtige i kampen mod klimaændringerne⁽³⁾ og for at bevare biodiversiteten⁽⁴⁾. På europæisk plan og i overensstemmelse med EU's skovbrugsstrategi har EU's medlemsstater forpligtet sig til en strategi, hvor der er balance mellem skovens forskellige funktioner med udgangspunkt i bæredygtig skovforvaltning og multifunktionel udnyttelse⁽⁵⁾. På EU-niveau er der i såvel skovbrugsstrategien som handlingsplanen for skovbruget og

⁽²⁾ KOM(2009) 147 endelig.

⁽³⁾ De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC).

⁽⁴⁾ Konvention om den biologiske mangfoldighed (CBD).

⁽⁵⁾ Forest Europe, ministerkonferencen om beskyttelse af skovene i Europa (MCPFE).

meddelelsen om træ- og papirindustrien⁽⁶⁾ taget hensyn til skovens forskellige funktioner. På nationalt og regionalt plan forvaltes skovens funktioner bl.a. via skovbrugsprogrammer. Den skovbaserede sektors egne politiske rammer understøtter således effektivt bevarelse, afbalancering og styrkelse af skovens forskellige funktioner. Derimod skal der gøres en større indsats for at koordinere de skovrelaterede spørgsmål med de sektorer og politikker, som indvirker på disse spørgsmål. Dette kunne være en opgave for den Stående Skovbrugskomité, andre rådgivende grupper og udvalg om skovrelaterede spørgsmål⁽⁷⁾ og Kommissionens tværfaglige ad hoc-gruppe for skovbrug. Den Stående Skovbrugskomité's rolle bør styrkes i beslutningstagningen vedrørende skovrelaterede spørgsmål i EU. Også på nationalt plan bør koordineringen af skovrelaterede anliggender i sektorer gøres mere effektiv. Det er vigtigt for de nationale operatører, at Kommissionen har foregået med et godt eksempel gennem en fremadrettet og tværsektoriel tilgang.

3.2 Det er forventningen, at betydningen af skove som en naturlig fornyelig ressource, leverandør af økosystemfunktioner og som en betingelse for menneskets trivsel vil vokse i de næste årtier. Ansvarlige forbrugere⁽⁸⁾ udgør f.eks. allerede en stor del af markedet i mange europæiske lande. Alsidig og bæredygtig udnyttelse af skove og de skovbaserede produkter og funktioner og den dertil krævede forvaltning skaber arbejdspladser, indtægter og velstand på forskellige niveauer inden for mange områder. Skove, skovbaserede industrier, produktionen af træ, andre skovbrugsprodukter end træ og skovturismen er særligt vigtige for lokalsamfundene. Det er vigtigt og i tråd med EU 2020-strategien at sikre passende rammebetingelser for skovejere, kontrahenter og træforarbejdningsindustrien, da konkurrencen om land, der kan benyttes til produktion af tømmer og træ, der omdannes til forarbejdede produkter eller anvendes til energiformål, er stigende. Kommunikationsfærdigheder får også større betydning. Det internationale skovår i 2011 er en anledning til at øge den skovbaserede sektors popularitet blandt forbrugerne og i den brede offentlighed og til at understøtte et bæredygtigt forbrug en bæredygtig produktion ved at pege på træ og træbaserede produkters fordele i henseende til klimaspørgsmål (kulstoflagring, fremstilling ved hjælp af et minimum af energi, termisk nyttevirkning m.m.) i forhold til andre materialer.

3.3 Foranstaltninger til beskyttelse og bevarelse af skovene med det formål at værne om miljøet er traditionelt blevet gennemført via strategiske mål og de regler, retningslinjer og anbefalinger, der er fastlagt for at nå disse mål. I de senere år er ansvaret for økosystemfunktioner og andre offentlige goder i stigende grad blevet lagt over på skovejere og kontrahenter. For at kunne håndtere de miljømæssige spørgsmål har disse brug for ny viden og information om forskellige indgrebsmuligheder, som f.eks. fælles projekter for at øge omkostningseffek-

tiviteten, ligesom de har brug for økonomiske incitamenter. Udfordringerne består bl.a. i at sætte en økonomisk værdi på beskyttelse af biodiversitet og floders afvandsingsområder, rekreativ udnyttelse af miljøet og kulstoflagring.

3.4 Skov-, træ- og træbaserede produkter har en vigtig klimaregulerende funktion. Særlig vigtig er deres evne til at lagre kulstof. Træbaserede produkter kan erstatte produkter fremstillet af andre materialer med færre fordele i henseende til klimaforandringerne. F.eks. udgør træbaserede produkter, som anvendes til byggeri, indvendig indretning og møbler, et kulstofdræn på relativt langt sigt. I et vist omfang kan bioenergi fra træ også bruges som erstatning for energi produceret fra fossile brændstoffer. Som led i kampen mod klimaændringerne kan politiske mål og instrumenter anvendes til at opstille incitamenter til at anvende »klimavenlige« materialer som træprodukter og produkter baseret på træ.

3.5 De senere år har omfattende stormskader og skovbrande også intensiveret debatten om klimaændringerens indvirkning på skovens økosystemer og følgelig på de skovrelaterede aktiviteter. Betydningen af skovens klimaregulerende funktion på lokalt og regionalt plan og skovens betydning for jordbundsbeskyttelse varierer fra område til område. Man er blevet mere bevidst om denne vigtige funktion i de senere år i takt med, at man har fået større viden om vandets kredsløb og flere erfaringer med problemerne i tørre regioner.

4. Klimaændringerens indvirkning på skovene og skovbrugssektoren (spørgsmål 2)

4.1 Klimaændringerne forventes at skabe øget usikkerhed og risiko for forskellige konsekvenser for miljøet såsom skadelige insekter, sygdomme, tørke, oversvømmelser, storme og skovbrande. En anden trussel kommer fra globaliseringen og den dermed forbundne transport af træ og forstligt formeringsmateriale, som bl.a. betyder, at skadedyr hurtigere spredt sig ud over deres naturlige udbredelsesområde. Hvis de miljømæssige risici, som truer skove og den skovbaserede sektor, bliver en realitet, vil de have mange sociale og økonomiske konsekvenser. De økonomiske konsekvenser kan skyldes, at værdien af aktiver og virksomhedernes driftsvilkår ændrer sig. De sociale konsekvenser kan være direkte i form af ændrede levevilkår som følge af skovødelæggelse eller indirekte i form af en social dominoeffekt udløst af ændringer i økonomien hos operatørerne i det berørte område. De miljømæssige risici bliver til virkelighed med en sådan fart, at det skaber særlige problemer, f.eks. i forhold til markederne og for logistikken. Der er behov for mere information om de mulige årsager og virkninger for at kunne mindske usikkerheden og styre risikoen i forbindelse med klimaforandringer.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 113 endelig.

⁽⁷⁾ Jf. fodnote 1.

⁽⁸⁾ Lifestyles of Health and Sustainability (LOHAS).

4.2 På grund af de rigelige skovressourcer og den effektive skovforvaltning kan Europas skove tilpasse sig de forskellige forandringer. Der er dog store regionale forskelle i Europa, som skyldes forskellene i det naturlige miljø og samfundsmæssige faktorer. Risikoen for skovbrande forventes f. eks. at øges betydeligt i de tørre regioner i Middelhavsområdet som følge af kombinationen af klimaændringer og menneskelig aktivitet. Hyppigere tørkeperioder andre steder i Europa kan f.eks. skade områder, hvor der primært vokser rødgran. Hvis vintrene bliver mildere og uden frost i jorden, bliver en del af skovningslogistikken sværere. Risikoen for svampe- og insektskader er også stigende. I områder hvor potentialet for skovning ikke udnyttes i samme omfang som tidligere, kan der opstå stormskader og deraf følgende insektskader. De økonomiske konsekvenser for skovejerne og de lokale økonomier kan være store, og skovdiversiteten kan blive forringet. Et ændret erhvervsklima kan medføre en forskydning i de relative fordele mellem forskellige regioner og dermed i arbejdsdelingen mellem regioner og i samfundet.

4.3 Den skadelige kædereaktion, der sættes i gang af klimaændringerne, kan afværges med beredskabsplanlægning. Systematisk prognostisering er effektiv til såvel at afværge uønskede konsekvenser som at foregribe pludselige ændringer og naturkatastrofer. Værdien af at udforme tilpasnings- og forebyggelsesforanstaltninger baseret på prognoser på forskellige niveauer får stadig større betydning. Det er ligeledes vigtigt, at EU's skovrelaterede politikker og organer som f.eks. den skovbaserede sektors teknologiske platform aktivt støtter skovforvaltning og gør bæredygtig anvendelse af et miljøvenligt materiale som træ mere konkurrencedygtig.

4.4 Kædereaktion og multiplikatoreffekter kan afbødes ved på forhånd at forberede krisesituationer, f.eks. ved at udvikle indsatsmekanismer som krisestyringsplaner og ved hjælp af udstyr og god praksis. Det er særligt vigtigt, at man i forbindelse med overgange og i krisesituationer løser spørgsmål om sikkerhed, herunder jobsikkerhed.

5. Eksisterende instrumenter til beskyttelse af skovene (spørgsmål 3)

5.1 Et solidt retsgrundlag og en række instrumenter regulerer beskyttelsen af skovene på både nationalt og EU-niveau. I tillæg til den traditionelle lokalitetsbeskyttelse anvendes der forskellige driftsrestriktioner eller krav om tilladelse. Problemet for den skovbaserede sektor er, at eksisterende regler og instrumenter er fragmenterede, hvilket skaber overlappinger og giver mulighed for uoverensstemmelser.

5.2 Beskyttelsesforanstaltninger, der bygger på frivillige ordninger, har vist sig omkostningseffektive, særligt i mindre skove. Men omsætningen af dette til praksis betyder, at kompe-

tencer og information skal overføres til skovejerne, og at omkostninger til den frivillige beskyttelsesindsats og ved indtægtstab skal dækkes fuldt ud.

5.3 Det forhold, der for øjeblikket giver anledning til størst usikkerhed, er diversiteten i de skove, der ikke er beskyttede områder, da der ikke er tilstrækkelig information om disse skove. Endvidere kan mål om øget anvendelse af biomasse til vedvarende energi have virkninger for skovforvaltning og skovning og dermed også for diversiteten.

6. Forvaltning og brug af skovene (spørgsmål 4)

6.1 Omdriften i Europas skovbrugssektor er typisk lang med den virkning, at for eksempel nye skovforvaltningsteknikker måske først slår igennem efter flere årtier. De sociale og økonomiske vilkår kræver i stigende grad nye dyrknings- og skovningsteknikker inden for kommercielt skovbrug, f.eks. plantning af hurtigt voksende træ til energiproduktion og udynding af moden skov. Økologiske forhold som f.eks. klimaændringerne kan selv forstærke nye skovforvaltningsteknikkers indvirkning på miljøet. Skovens tilstand og ændringerne i skovene overvåges til stadighed for at tilpasse forvaltningen af skovene og, i det omfang det er nødvendigt, finjustere den til bedre at opfylde målsætningerne. Beslutninger om forvaltningen og brugen af skovene træffes af skovejerne, som har brug for information om de forvaltningsløsninger, der findes, og om de mulige konsekvenser heraf. Skovplanlægning fra skovejernes side er en mulig vej frem.

6.2 Indsatsen for at bevare den store genetiske variation i det forstlige formeringsmateriale og sikre, at det tilpasses klimaændringerne, kan bl.a. understøttes ved at indrette systemet med kriterier og indikatorer for bæredygtigt skovbrug herefter.

7. Tilstrækkelig information om skove (spørgsmål 5)

7.1 Udarbejdelsen af information om Europas skove er splittet op mellem de tre hovedaktører:

— Kommissionen og de agenturer og projekter, som finansieres af Kommissionen;

— nationale analyse- og statistikinstitutter;

— virksomheder og operatører i den skovbaserede sektor.

7.2 I henhold til nærhedsprincippet er det normalt medlemsstaterne, der har kompetence i spørgsmål, der vedrører dem, og EU's rolle er at tilføre merværdi gennem fælles aktioner. Nationale analyse- og statistikinstitutter som offentlige skovopgørelser og statistiske kontorer står for udarbejdelsen af den information om skovene, som skal bruges til planlægningen og gennemførelsen af den nationale skovbrugspolitik. Den eksisterende EU-information om skove omfatter information om skovenes tilstand, herunder skovbrande, og i visse tilfælde træproduktion og slutbrugere, f.eks. oplysninger om træbaserede produkter. De nationale institutter har også ansvar for visse internationale statistikker. Eurostat er ansvarlig for udarbejdelsen af statistikker om EU's skovressourcer og træproduktion og for EU's bidrag til globale statistikker, f.eks. indsamling og standardisering af nationale oplysninger⁽⁹⁾. Kommissionen har også hjulpet de nationale institutter med at standardisere oplysninger, der anvendes internationalt⁽¹⁰⁾. Der må tages hensyn til såvel kravene om standardiserede statistikker som nationale og regionale forskelle i oplysningernes indhold, bl.a. diversitetsindikatorer, når statistikkerne standardiseres. Kommissionen har etableret ordninger til overvågning af forhold med grænseoverskridende virkninger som skovenes sundhedstilstand⁽¹¹⁾, skovbrande⁽¹²⁾ og fælles europæiske informations- og kommunikationssystemer⁽¹³⁾.

7.3 Skovejere og andre aktører i den skovbaserede sektor indhenter normalt information om deres egne aktiviteter eller information, der understøtter disse aktiviteter, fra nationale analyse- og statistikinstitutter eller fra den private sektor. Skovejere og andre operatører inden for den skovbaserede sektor udarbejder og opbevarer også information i deres egne realtids-informationssystemer. Opdateret information om skovene bliver

stadig vigtigere på baggrund af et erhvervmiljø i forandring og tilpasninger inden for skovforvaltningen.

7.4 Der er forskelle mellem medlemsstaterne imellem med hensyn til, hvor fuldstændig, nøjagtig og opdateret deres skovinformation er. De fleste lande er i stand til næsten hvert år på nationalt niveau at rapportere om den stående vedmasse i deres skove. Nogle nationale organer kan også levere detaljerede og pålidelige årlige indberetninger om sundhedstilstanden og forholdene i de nationale skove, produktionskapaciteten, kulstofbalancen, skovenes beskyttende funktioner, tjenester og levedygtigheden af deres nationale skove⁽¹⁴⁾. I nogle EU-lande er der stadig mangler ved indholdet, nøjagtigheden og opdateringen af informationerne. Kommissionen finansierer forsknings- og udviklingsprojekter og samarbejdsnet med henblik på standardisering af internationale statistikker⁽¹⁵⁾. De væsentligste mangler, når det gælder skovbeskyttelsen og klimaændringerne, er diversiteten i de skove, som ikke ligger i beskyttede områder, bæredygtig brug af bioenergiressourcer, kulstoflagre og -dræn, herunder træbaserede produkter, og hurtig lokalisering af beskadigede områder. Støtten til de nationale operatører og indsamlingen af information om skove samt standardiseringen heraf må optrappes.

7.5 Udfordringen ved at producere standardiseret information om skovbrug består i det store antal operatører, der er involveret i indsamlingen af oplysninger. Det er derfor vigtigt at gennemføre en sammenlignende undersøgelse med henblik på at kortlægge, hvem der indsamler oplysninger, og hvilke oplysninger der indsamles.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ F.eks. i forbindelse med det fælles årlige spørgeskema til skovbrugssektoren i samarbejde med FAO, ITTO og UNECE.

⁽¹⁰⁾ For eksempel COST E43 (standardisering af de nationale skovopgørelser i Europa: fælles rapporteringsformat).

⁽¹¹⁾ Forest Focus Community Scheme 2003-2006/7.

⁽¹²⁾ Det Europæiske Informationssystem for Skovbrande.

⁽¹³⁾ Det europæiske skovdatacenter og det europæiske program for oplysning og kommunikation om skovbrug.

⁽¹⁴⁾ Forest Europes eller regionale input til den globale skovressourceopgørelse (GFRA).

⁽¹⁵⁾ FUTMON, der er et projekt om videreudvikling og gennemførelse af et system til overvågning af skovene på EU-niveau, der delvist finansieres via Life+-instrumentet, FFC-rammekontrakt om en elektronisk skovplatform, COST-netværk, Improving Data and Information on the Potential Supply of Wood Resources: A European Approach from Multisource National Forest Inventories (USEWOOD).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning (Euratom) om fastsættelse af de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare (omarbejdning)

KOM(2010) 184 endelig — 2010/0098 (CNS)

(2011/C 48/28)

Ordfører: **Pirkko RAUNEMAA**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 27. april 2010 under henvisning til artikel 31 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets forordning (Euratom) om fastsættelse af de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare (omarbejdning)

KOM(2010) 184 endelig – 2010/0098 (CNS).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 127 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Radioaktivt nedfald er næsten altid grænseoverskridende. Det forårsager et langvarigt udslip af radioaktive materialer, der spredes over store afstande og påvirker store områder. Derfor er en nuklear ulykke en potentiel katastrofe af internationalt omfang.

1.2 Der er et reelt behov for klar og ajourført lovgivning, som EU-institutionerne og medlemsstaterne let kan anvende i tilfælde af radioaktivt nedfald. Derfor er det både hensigtsmæssigt og nødvendigt at revidere lovgivningen.

1.3 Efter ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl i 1986 har EU indført bestemmelser om de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker⁽¹⁾ samt en fællesskabsordning for hurtig udveksling af information i tilfælde af strålingsfare⁽²⁾. De tilladte niveaues gyldighed blev sidst revideret i 1995 af den i artikel 31 i Euratomtraktaten omhandlede ekspertgruppe. Derfor bør de tilladte niveauer vurderes på ny.

1.4 EU har oprettet et effektivt og internationalt anerkendt risikovurderingsorgan, Den Europæiske Fødevarerikkerheds-

autoritet (EFSA) (forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002). EFSA bør pålægges at foretage en sundhedsvurdering af radioaktive rester i levnedsmidler og foder, og Kommissionen bør revurdere de eksisterende ordninger, som i visse tilfælde er flere årtier gamle.

1.5 For at sikre et højt kontrolniveau med strålniveauerne i levnedsmidler og foder bør de nationale fødevarermyndigheder sammen med de nationale strålingsbeskyttelsesagenturer have retlig beføjelse til at overvåge de maksimalt tilladte niveauer og kontrollere importen af levnedsmidler og foder, når de maksimalt tilladte niveauer overskrides, uden at skulle indhente en bekræftelse fra strålingsovervågningsmyndigheden.

1.6 Kommissionen bør også inden for rammerne af Codex Alimentarius-kommissionens standarder og retningslinjer sikre, at der fastsættes internationale regler for tilstedeværelsen af radioaktivt nedfald og dets virkninger på levnedsmidler og foder, samt fastsætte, hvilke institutioner der primært skal være ansvarlige for grænsekontrol af import og eksport i EU i tilfælde af en ulykke.

1.7 Da vand er en af de vigtigste ingredienser i levnedsmidler og foder bør det med i bilagene til forordningen. I øvrigt bør reguleringen gælde alle former for drikkevand og ikke kun vand i levnedsmidler og foder.

⁽¹⁾ Rådets ændrede forordning (Euratom) nr. 3954/87 af 22. december 1987.

⁽²⁾ Rådets beslutning (Euratom) 87/600 af 14. december 1987.

1.8 Når der sker ulykker, er det vigtigt at forsøge at påvirke folks adfærd og få dem til at vælge sikre eller mindre farlige levnedsmidler og drikkevarer. De nationale myndigheder og sektororganisationer skal stille vejledning til rådighed og øge bevidstheden.

2. Indledning

2.1 Baggrund

2.1.1 Efter ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl den 26. april 1986 strømmede store mængder radioaktive stoffer ud i atmosfæren og kontaminerede levnedsmidler og foder i helbredstruende grad i flere europæiske lande.

2.1.2 For første gang blev der truffet foranstaltninger i EU til afhjælpning af denne type nukleare ulykker, som medfører en langvarig udstømning af radioaktive materialer, spredes over store afstande, og som kan påvirke store områder.

2.1.3 Kun én gang tidligere har udvalget givet udtryk for sin holdning til strålingsforurening af levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare⁽³⁾. Denne udtalelse var imidlertid kun en indledende holdning, da Kommissionen endnu ikke havde foreslået maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet. Derfor giver denne høring udvalget mulighed for at afgive en mere tidssvarende udtalelse om emnet.

2.2 Lovgivningsramme

2.2.1 I Rådets forordning (Euratom) nr. 3954/87 af 22. december 1987 fastlægges proceduren for vedtagelsen af de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare. Den er blevet ændret væsentligt i årenes løb⁽⁴⁾. Der blev indført maksimalt tilladte »reference«-niveauer i særskilte bilag med den anden ændring af forordningen.

2.2.2 Hvis Kommissionen modtager officielle oplysninger om uheld eller om andre tilfælde af strålingsfare, der godtgør, at de maksimalt tilladte værdier må antages at blive nået eller er nået, vedtager den en forordning, som bringer de maksimalt tilladte niveauer i anvendelse. Gyldighedsperioden for en sådan forordning skal være så kort som mulig og kan ikke overstige tre måneder.

2.2.3 Efter samråd med den i artikel 31 i Euratomtraktaten omhandlede ekspertgruppe forelægger Kommissionen Rådet et

forslag til forordning om tilpasning eller stadfæstelse af bestemmelserne i den første forordning senest en måned efter dens vedtagelse. Denne anden forordnings gyldighedsperiode er også begrænset. På længere sigt, dvs. efter et nukleart uheld eller andre tilfælde af strålingsfare, kunne der bringes andre retlige instrumenter eller et andet retsgrundlag i brug for at kontrollere markedsføringen af levnedsmidler eller foder.

2.2.4 De maksimalt tilladte niveauer, der er fastsat i bilagene til forordningen, kan revideres eller suppleres på grundlag af udtalelser fra eksperter i henhold til artikel 31. De fastsatte maksimalt tilladte niveauer blev sidst undersøgt i 1995 af den i artikel 31 omhandlede ekspertgruppe på grundlag af bestemmelserne i Rådets direktiv 96/29/Euratom, som pålægger medlemsstaterne at fastsætte interventionsniveaue i tilfælde af en ulykke⁽⁵⁾.

2.2.5 Hvad angår import, har EU vedtaget foranstaltninger med henblik på at sikre, at landbrugsprodukter kun indføres på Unionens område i henhold til fælles arrangementer, som sikrer befolkningens sundhed, og som opretholder markedets enhed og forebygger fordrejning af samhandelen.

2.2.6 Medlemsstaterne skal i tilfælde af strålingsfare udveksle oplysninger gennem Ecuriesystemet⁽⁶⁾. Ifølge dette system skal medlemsstaterne underrette Kommissionen og de medlemsstater, som berøres eller kan blive berørt, og give dem oplysninger, når en medlemsstat beslutter at træffe vidtrækkende foranstaltninger for at beskytte befolkningen i tilfælde af strålingsfare. Disse oplysninger skal omfatte arten af samt tidspunktet og det nøjagtige sted for begivenheden og arten af det anlæg eller den aktivitet, der er involveret, årsagen, den forventelige udvikling og de trufne eller planlagte beskyttelsesforanstaltninger samt de niveauer for radioaktivitet, som deres overvågningsfaciliteter har målt i levnedsmidler, foder, drikkevand og miljøet.

2.3 Kommissionens meddelelse

2.3.1 Kommissionen havde påbegyndt kodificeringen af Rådets forordning nr. 3954/87 og de efterfølgende ændringer af den.

2.3.2 Under lovgivningsproceduren blev det imidlertid klart, at en bestemmelse i forslaget til kodificeret tekst indeholdt et forbehold om Rådets gennemførelsesbeføjelser, som ikke var begrundet i betragtningerne til forordning (Euratom) nr. 3954/87.

⁽³⁾ CES 480/1987, EFT C 180 af 8.7.1987, s. 20-25.

⁽⁴⁾ Kommissionens forordning (Euratom) nr. 944/89 og Kommissionens forordning (Euratom) nr. 770/90.

⁽⁵⁾ Artikel 50, stk. 2, i Rådets direktiv 96/29/Euratom af 13. maj 1996 om fastsættelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse af befolkningens og arbejdsgernes sundhed mod de farer, som er forbundet med ioniserende stråling.

⁽⁶⁾ Se fodnote 2 ovenfor.

2.3.3 Eftersom indsættelsen af en sådan betragtning vil indebære en indholdsmæssig ændring og derfor gå videre end en simpel kodificering, bør der foretages en omarbejdning i stedet for en kodificering med henblik på at indarbejde den nødvendige ændring.

2.3.4 I den yderligere bestemmelse 15 i forslaget indledning nævnes muligheden for, at Rådet i visse situationer i stedet for Kommissionen kan vedtage tilpassede foranstaltninger inden for en meget kort tidsfrist, som bringer de maksimalt tilladte niveauer for radioaktiv kontaminering i anvendelse.

3. Vurdering

3.1 Der er et reelt behov for klar og ajourført lovgivning, som EU-institutionerne og medlemsstaterne let kan anvende i tilfælde af radioaktiv nedfald. Derfor er det både hensigtsmæssigt og nødvendigt at revidere lovgivningen. Sandsynligheden for ulykker på kernekraftanlæg og andet radioaktiv nedfald kunne også være stigende i EU, bl.a. på grund af de aldrende eksisterende atomkraftanlæg, opførelsen af adskillige nye anlæg og risikoen for andre uventede ulykker.

3.2 Radioaktiv nedfald er næsten altid vidtstrakt, og dets intensitet mindskes ikke nødvendigvis væsentligt, når det spredes over store afstande. Derfor står vi her over for en potentiel international sundheds- og miljøkatastrofe.

3.3 EU har nu sammenlignet med 1986 et effektivt og internationalt anerkendt risikovurderingsorgan, Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) (forordning (EF) nr. 178/2002). Radioaktive rester i levnedsmidler og foder kan sidestilles med forurenende stoffer i levnedsmidler. Derfor kunne

man have forventet, at EFSA ville være blevet pålagt at foretage en sundhedsvurdering af sådanne restkoncentrationer. Kommissionen bibeholder imidlertid i sit forslag de eksisterende ordninger, som i visse tilfælde er flere årtier gamle, uden yderligere overvejelse eller begrundelse.

3.4 Når der sker ulykker, er det vigtigt at forsøge at påvirke folks adfærd og få dem til at vælge sikre eller mindre farlige levnedsmidler og drikkevarer. Endvidere skal landbrugsproducenterne kende til niveauer for radioaktiv kontaminering af levnedsmidler og fodring af dyr i en krisesituation. Her kan de nationale myndigheder og sektororganisationer spille en central rolle ved at stille vejledning til rådighed og øge bevidstheden.

3.5 Det er vigtigt, at bestemmelserne for radioaktiv nedfald og niveauerne for radioaktivitet nu omarbejdes på en sådan måde, at gennemførelsen af dem i EU og medlemsstaterne bliver lettere og klarere.

3.6 De maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet skal skræddersys til særligt udsatte befolkningsgruppers behov: Der bør gælde strengere værdier for spædbørnsmad end for levnedsmidler til befolkningen som helhed.

3.7 Radioaktive materialer kan finde vej til overfladevand i forbindelse med atomprøvesprængninger og anvendelsen af atomkraft inden for sundhedspleje, industrien og forskning. Selv om der under normale omstændigheder er tale om ubetydelige mængder, kan situationen ændre sig i tilfælde af en strålingsulykke. Derfor skulle vand ikke have været udelukket fra bilagene til forordningen, da det er en af de vigtigste ingredienser i levnedsmidler og foder.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. xxxx/2010 af xxxx om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 (fusionsmarkedsordningen) for så vidt angår støtte ydet inden for rammerne af Tysklands alkoholmonopol

KOM(2010) 336 endelig — 2010/0183 (COD)
(2011/C 48/29)

Ordfører: **Adalbert KIENLE**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 7. juli 2010 og den 8. juli 2010 under henvisning til artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) Nr. xxxx/2010 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 (fusionsmarkedsordningen) for så vidt angår støtte ydet inden for rammerne af Tysklands alkoholmonopol

KOM(2010) 336 endelig – 2010/0183 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 31. august 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september, med 114 stemmer for, 2 stemmer imod og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder de foreslåede foranstaltninger med henblik på en endegyldig tidsbegrænset forlængelse af støtteordningen inden for rammerne af det tyske alkoholmonopol indtil senest udgangen af 2017, da der ikke er konstateret nogen markedsforstyrrelser, og da forslaget ikke har betydning for EU's budget.

1.2 EØSU anbefaler, at overgangstiden benyttes til at hjælpe familier, som arbejder i de traditionelle landbrugsbrænderier, med at overgå til en ny type virksomhed, som er socialt acceptabel, og særligt med at bevare deres frugtplantager, som har stor økologisk værdi.

2. Indledning

2.1 Kommissionen foreslår, at det tyske alkoholmonopol på landbrugsethanol, som blev indført i 1918, nedlægges fra den 1. januar 2018. De nationale myndigheder har indtil nu tildelt brændingsrettigheder og fastsat overtagelsespriser, som skal dække brænderiernes egne omkostninger.

2.2 Produktionen/salget gennem monopolet skal nu indtil 2018 gradvist nedbringes:

— De plomberede landbrugsbrænderier, der hovedsagelig forarbejder korn og kartofler, skal ved udgangen af 2013 træde

ud af monopolet og indtil da gradvist reducere deres produktion til en tredjedel over tre år (fra 540 000 hl i 2011 til 180 000 hl i 2013).

— Brænderier, for hvilke afgiften fastsættes skønsomt (Abfindungsbrennereien), råstofindehavere (Stoffbesitzer) og kooperative frugtbrænderier (Obstgemeinschaftsbrennereien), som er lokalt orienterede og producerer meget små mængder af alkohol via anvendelse af frugter, må dog til slutningen af 2017 samlet fremstille op til 60 000 hl årligt.

2.3 Forslaget har ingen konsekvenser for EU's budget.

3. Anmærkninger

3.1 EØSU bifalder den foreslåede ordning for afvikling af det tyske brænderimonopol, som går ud på i en tidsbegrænset periode og efter en differentieret model at nedsætte den tilladte produktion af landbrugsethanol.

3.2 I EU's 27 medlemsstater blev der i 2008 produceret omkring 40,5 mio. hl landbrugsethanol fra korn, sukkerroer/melasse, druer, kartofler, frugt og andre produkter. Hovedproducenterne af landbrugsalkohol i EU er Frankrig (15,4 mio. hl), Tyskland (5,9 mio. hl), Spanien (5,4 mio. hl) og Polen (1,9 mio. hl). EU's medlemsstater importerede samme år omkring 13 mio. hl ethanol fra tredjelande. Landbrugsethanol benyttes til konsum (i drikke- og madvarer), i biobrændstofsektoren og til andre industrielle anvendelser. I den sidste tid har det i særlig tiltagende grad været anvendt i brændstofsektoren.

3.3 Imidlertid er det kun omkring 10 % af det tyske landbrugsethanol, der fremstilles inden for rammerne af det tyske alkoholmonopol, hvortil der gives statsstøtte. Endelig har 674 landbrugsbrænderier i gennemsnit leveret 800 hl til monoopolet. De omkring 28 000 små brænderier, for hvilke afgiften fastsættes skønmæssigt (Abfindungsbrennereien) – og hvoraf ca. 20 000 er aktive hvert år – må inden for rammerne af monoopolet årligt højst fremstille 300 l alkohol.

3.4 Gennem alkoholmonopolet har de små og mindste landbrugsbrænderier kunnet fortsætte deres traditionelle og særdeles decentrale produktion. Brænderierne har dog en overordentlig stor betydning på regionalt niveau, f.eks. i udkanten af områder med middelhøje bjerge som Schwarzwald. Landbrugsbrænderi-

ernes miljøvenlige produktion, baseret på genanvendelse, og den betydning, som små brænderier og frugtbrænderier har for indkomststabiliseringen, bevaringen af traditionelle landskaber og biodiversiteten finder generelt stor politisk og samfundsmæssig anerkendelse.

3.5 Når alkoholmonopolet afskaffes og markedet for landbrugsalkohol liberaliseres, mener EØSU ikke, at en industriel alkoholproduktion er et alternativ til de traditionelle (små) landbrugsbrænderier. I overgangsperioden bør der derfor findes muligheder, som kan hjælpe de berørte landbrugsfamilier med at indrette en fremtidssikker og socialt bæredygtig bedrift samt bevare de så økologisk værdifulde engarealer og frugtplantager.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet

KOM(2010) 283 endelig — 2010/0150 (COD)

(2011/C 48/30)

Ordfører: **Stéphane BUFFETAUT**

Europa-Parlamentet besluttede den 15. juni 2010, og Rådet besluttede den 23. juni 2010 under henvisning til EUF-traktatens artikel 194, stk. 1, litra c, og artikel 304 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet

KOM(2010) 283 endelig - 2010/0150 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, følgende udtalelse med 133 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU går ind for den overordnede tilgang i teksten og Kommissionens målsætninger. Udvalget går navnlig ind for idéen om at anvende EU-midler som selvforstærkende løftestang, så tempoet for investeringer sættes i vejret inden for områderne energieffektivitet og vedvarende energi. EØSU ønsker en bedre begrundelse for fordelingen af den finansielle bistand mellem teknisk bistand, penge- og finansieringsinstitutternes lavtforrentede lån og bankgarantier. EØSU ønsker, at man præciserer, hvad den tekniske bistand omfatter.

1.2 Udvalget håber, at man rent faktisk gennemfører de bestemmelser, Kommissionen har redegjort for. Således bør alle interesserede finansielle formidlere have beføjelser til at forvalte det finansielle instrument, eftersom udvælgelsen af projekterne foretages af fondsforvaltere under Kommissionens tilsyn. EØSU ønsker, at de nærmere regler for forvaltningen af og adgangen til midlerne klarlægges og bliver genstand for en klar vejledning til brug for de finansielle formidlere og projektansøgeren.

1.3 EØSU finder det imidlertid nødvendigt eller nyttigt at belyse følgende punkter yderligere:

1.3.1 Der er behov for hurtigst muligt og inden 2010 at få kendskab til det samlede beløb (eller i det mindste et skøn heraf) ud over de mere end 114 mio. EUR til rådighed værende midler. Eftersom pengene skal fordeles på 27 medlemsstater, vil der kun være tale om et beskedent bidrag. Man bør dog også tage højde for den løftestangseffekt, der kommer fra private investeringer, og den saltvandsindsprøjtning, som udbetaling af en betydelig støtte i den tekniske fase udgør for projekter og investeringer.

1.3.2 Definitionen af begrebet »solide projekter«: Isolering af bygninger, som eksempelvis er en rigtig god idé med henblik på energieffektivitet, kan betale sig med henblik på energibesparelse på langt sigt, navnlig når der er tale om gamle bygninger. Betegnelsen »solidt projekt« skal forstås som et projekt, der kan finansieres, og som ikke ville se dagens lys uden europæisk bistand. Begrebet »solidt projekt« kunne præciseres yderligere i forordningen gennem definitionen: »Et projekt, der er i finansiell balance, takket være støtte fra de europæiske instrumenter«.

1.3.3 Udvalgelseskriterierne:

— EØSU forstår og accepterer desuden, at der ikke findes nogen prioriteter blandt de forskellige sektorer, og at der iværksættes kriterier for investeringer og overholdelse af de europæiske målsætninger om energieffektivitet og vedvarende energi. Det er navnlig projekter i forbindelse med kontrakter om energimæssig ydeevne, der er støtteberettigede, ligesom projekter, der allerede modtager EU-støtte. EØSU understreger, at dette instrument er udformet med henblik på synergier med Strukturfondene og Samhørighedsfonden.

— Eftersom der ikke er udarbejdet nogen liste over forhåndsudvalgte projekter (som det var tilfældet med forordning 663/2009), vil EØSU være opmærksom på fordelingen af midlerne til finansiering af projekterne og til teknisk bistand og vurderer, at finansieringerne først og fremmest bør anvendes på investeringer eller konkrete projekter.

— Udvalget konstaterer, at der ikke vil være nogen liste over forhåndsudvalgte projekter i forordningen, og at fonden vil udvælge projekterne på baggrund af forordningens kriterier. Der vil blive udfærdiget en rapport om de finansierede projekter.

- EØSU understreger, at denne finansielle bistand til investeringsprojekterne skal overholde princippet om neutral behandling over for operatøren, hvad enten denne er offentlig eller privat. Projekterne skal således kunne gennemføres inden for rammerne af offentlig-private partnerskaber.
- Generelt insisterer udvalget på, at tildelingskriterierne hovedsageligt bør vedrøre den tekniske pålidelighed, projekternes økonomiske soliditet samt de forventede konkrete resultater for så vidt angår energieffektivitet og vedvarende energi.
- EØSU ønsker, at udvælgelseskriteriet for de »foranstaltninger, der har en hurtig, mærkbar og væsentlig effekt,« præciseres yderligere.

1.4 Selvom udvalget forstår, at Kommissionen ønsker, at de berørte lokale myndigheder skal have afgivet »et politisk tilsagn om at afbøde klimaforandringer og i den forbindelse have fastsat præcise mål«, vil det gerne advare mod for stor tillid til holdninger, der i højere grad kan tilskrives politisk korrekt tankegang og kommunikation end konkrete handlinger, der støtter sig til solide og innovative teknikker eller effektive og godkendte forvaltningssystemer på området for energieffektivitet, varmenet eller vedvarende energikilder.

2. Baggrund og principper for forordningen om økonomisk genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet

2.1 Det europæiske genopretningsprogram for energiområdet (»genopretningsprogrammet«) indeholdt en beløbsramme på 3,98 mia. EUR. Allerede i 2010 vil der være indgået forpligtelser for næsten hele den samlede finansielle ramme. Der vil imidlertid ikke blive indgået forpligtelser for 114 mio. EUR i henhold til genopretningsprogrammet. Beløbet vil måske være højere, såfremt projekterne skulle vise sig ikke at opfylde de nødvendige juridiske, finansielle eller tekniske krav.

2.2 De midler under kapitel II i genopretningsforordningen, for hvilke der ikke indgås forpligtelser, vil blive anvendt til oprettelse af et dedikeret finansielt instrument til fremme af energieffektivitet og initiativer inden for vedvarende energi i forbindelse med forslaget om finansiering af bæredygtig energi.

3. Almindelige principper

3.1 Dette finansieringsinstrument skal støtte udviklingen af SOLIDE projekter vedrørende energieffektivitet og vedvarende energi samt gøre det lettere at finansiere investeringer i energieffektivitet og vedvarende energi, særlig i byområder.

3.2 For at fremme et stort antal decentraliserede investeringer vil støttemodtagerne være kommunale, lokale og regionale offentlige myndigheder, også inden for offentlig-private partnerskaber.

3.3 De projekter, der skal finansieres inden for bæredygtig energi, omfatter blandt andet offentlige og private bygninger, energieffektive kraftvarmenet og fjernvarme/fjernkølingsnet, decentraliserede, vedvarende energikilder, der er forankrede i lokalmiljøet, ren bytransport og lokale infrastrukturer i form af intelligente forsyningsnet, effektiv gadebelysning og intelligent forbrugsmåling.

4. Udvalgs- og støtteberettigelseskriterier

4.1 De foranstaltninger, der kan finansieres, skal have en hurtig, mærkbar og væsentlig effekt for den økonomiske genopretning i EU, energiforsyningsikkerheden og reduktionen af drivhusgasemissioner.

4.2 Målet er, at fællesskabsfinansieringen fungerer som løftestang i forhold til andre bidrag fra lokalsamfund eller berørte virksomheder, alt efter hvilke præcise kriterier der er blevet opstillet for såvel de offentlige myndigheders politikker som for projekternes tekniske og finansielle karakteristika.

4.3 De regler, der gælder for de lokale myndigheder, hænger sammen med den indsats, de lægger for dagen i kampen mod klimaændringerne, deres opstillede, præcise mål, deres udvikling af strategier, opfølgning og offentliggørelse af iværksættelsen samt de opnåede resultater.

4.4 De tekniske og finansielle regler går ud på at sikre, at den valgte strategi er fornuftig, den tekniske kvalitet er tilstrækkelig, og finansieringen er holdbar, men også til at fastslå, i hvor høj grad EU-bidrag stimulerer den offentlige og/eller private finansiering. Reglerne skal også være med til at sikre, at der opnås en social, økonomisk og miljømæssig virkning samt en geografisk balance i projekterne, som skal være tilpas modne for hurtigst muligt at nå til den konkrete investeringsfase.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2008/9/EF om detaljerede regler for tilbagebetaling af moms i henhold til direktiv 2006/112/EF til afgiftspligtige personer, der ikke er etableret i tilbagebetalingsmedlemsstaten, men i en anden medlemsstat

KOM(2010) 381 endelig — 2010/0205 (CNS)

(2011/C 48/31)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. august 2010 under henvisning til artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2008/9/EF om detaljerede regler for tilbagebetaling af moms i henhold til direktiv 2006/112/EF til afgiftspligtige personer, der ikke er etableret i tilbagebetalingsmedlemsstaten, men i en anden medlemsstat«

KOM(2010) 381 endelig — 2010/0205 (CNS).

Da EØSU går ind for forslagetets indhold og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det enstemmigt på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2187/2005 for så vidt angår forbud mod high-grading og restriktioner i forbindelse med fiskeri efter skrubbe og pighvar i Østersøen, Bælterne og Øresund

KOM(2010) 325 endelig — 2010/0175 (COD)
(2011/C 48/32)

Den 6. juli og den 8. juli 2010 besluttede henholdsvis Europa-Parlamentet og Rådet under henvisning til artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2187/2005 for så vidt angår forbud mod high-grading og restriktioner i forbindelse med fiskeri efter skrubbe og pighvar i Østersøen, Bælterne og Øresund

KOM(2010) 325 endelig – 2010/0175 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 465. plenarforsamling den 15.-16. september 2010, mødet den 15. september 2010, enstemmigt at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 15. september 2010

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Mario SEPI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin (omarbejdning)

KOM(2010) 359 endelig — 2010/0194 (COD)

(2011/C 48/33)

Den 8. juli og 7. september 2010 besluttede henholdsvis Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union under henvisning til artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin (omarbejdning)

KOM(2010) 359 endelig — 2010/0194 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold og allerede har behandlet dette emne i sine tidligere udtalelser CESE 807/2000, vedtaget den 13. juli 2000 (*), og CESE 1360/2002, vedtaget den 11. december 2002 (**), besluttede det enstemmigt på sin 465. plenarforsamling den 15. og 16. september 2010, mødet den 15. september 2010, at afgive en udtalelse, som støtter Kommissionens forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokumenter.

Bruxelles, den 15. september 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(*) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 68/193/EØF om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin«, EFT C 268 af 19.9.2000, s. 42.

(**) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 66/401/EØF om handel med frø af foderplanter, 66/402/EØF om handel med såsæd, 68/193/EØF om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin, 92/33/EØF om afsætning af plantemateriale og formeringsmateriale af grøntsagsplanter bortset fra frø, 92/34/EØF om afsætning af frugtplanteformeringsmateriale og frugtplanter bestemt til frugtproduktion, 98/56/EF om afsætning af prydplanteformeringsmateriale, 2002/54/EF om handel med bederoefrø, 2002/55/EF om handel med grøntsagsfrø, 2002/56/EF om handel med læggekartofler og 2002/57/EF om handel med frø af olie- og spindplanter, for så vidt angår sammenlignende EF-prøver«, EUT C 85 af 8.4.2003, s. 43-44.

III *Forberedende retsakter***Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg****465. plenarmøde den 15. og 16. september 2010**

2011/C 48/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning i Den Europæiske Union — KOM(2009) 15 <i>endelig</i> — Kommissionens arbejdsdokument — Reduktion af administrative byrder i Den Europæiske Union — Bilag til tredje strategiske gennemgang af programmet for bedre lovgivning — KOM(2009) 16 <i>endelig</i> — Kommissionens arbejdsdokument — Tredje statusrapport om strategien til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer — KOM(2009) 17 <i>endelig</i> 107
2011/C 48/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — »Forberedelse på fremtiden: Udvikling af en fælles strategi for centrale støtteteknologier i EU« — KOM(2009) 512 <i>endelig</i> 112
2011/C 48/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog om sammenkobling af selskabsregistre — KOM(2009) 614 <i>endelig</i> 120
2011/C 48/22	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om forenkling af gennemførelsen af rammeprogrammerne for forskning — KOM(2010) 187 <i>endelig</i> 129
2011/C 48/23	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 97/68/EF for så vidt angår bestemmelserne for motorer, der markedsføres under fleksibilitetsordningen — KOM(2010) 362 <i>endelig</i> — 2010/0195 (COD) 134
2011/C 48/24	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om ophævelse af rammeafgørelse 2004/68/RIA — KOM(2010) 94 <i>endelig</i> — 2010/0064 (COD) ... 138
2011/C 48/25	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En bedre fungerende fødevarerforsyningskæde i Europa KOM(2009) 591 <i>endelig</i> 145
2011/C 48/26	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mulighederne for en EU-strategi og mål for biodiversitet for tiden efter 2010 — KOM(2010) 4 <i>endelig</i> 150

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2011/C 48/27	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog — Skovbeskyttelse og skovinformation i EU: Skovene skal rustes til klimaændringerne — KOM(2010) 66 <i>endelig</i>	155
2011/C 48/28	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning (Euratom) om fastsættelse af de maksimalt tilladte niveauer for radioaktivitet i levnedsmidler og foder som følge af nukleare ulykker eller andre tilfælde af strålingsfare (omarbejdning) — KOM(2010) 184 <i>endelig</i> — 2010/0098 (CNS)	160
2011/C 48/29	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. xxxx/2010 af xxxx om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 (fusionsmarkedsordningen) for så vidt angår støtte ydet inden for rammerne af Tysklands alkoholmonopol — KOM(2010) 336 <i>endelig</i> — 2010/0183 (COD)	163
2011/C 48/30	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet — KOM(2010) 283 <i>endelig</i> — 2010/0150 (COD)	165
2011/C 48/31	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2008/9/EF om detaljerede regler for tilbagebetaling af moms i henhold til direktiv 2006/112/EF til afgiftspligtige personer, der ikke er etableret i tilbagebetalingsmedlemsstaten, men i en anden medlemsstat — KOM(2010) 381 <i>endelig</i> — 2010/0205 (CNS)	167
2011/C 48/32	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2187/2005 for så vidt angår forbud mod high-grading og restriktioner i forbindelse med fiskeri efter skrubbe og pighvar i Østersøen, Bælterne og Øresund — KOM(2010) 325 <i>endelig</i> — 2010/0175 (COD)	168
2011/C 48/33	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om handel med vegetativt formeringsmateriale af vin (omarbejdning) — KOM(2010) 359 <i>endelig</i> — 2010/0194 (COD)	169

ABONNEMENTSPRISER 2011 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 100 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig dvd	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	770 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ dvd	22 officielle EU-sprog	400 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, dvd, 1 udgave pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	300 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én dvd.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Salg og abonnementer

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsganter. Listen over salgsganterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA